TULEOHUTUSE EESKIRJADE KOGUMIK

II

A-26677 III

EESTI NSV SISEMINISTEERIUMI TULETÕRJE VALITSUS
EESTI VABARIIKLIK VABATAHTLIKU TULETÕRJE ÜHING

TULEOHUTUSE EESKIRJADE KOGUMIK II

TULEOHUTUS PÕLLUMAJANDUSES

KIRJASTUS «VALGUS» · TALLINN 1969

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
76420

63—009
T 86

Koostanud *H. Arro, K. Tiiksaar* ja *J. Vaarmann*

УДК 628.741:630. 004. 2 (082)

СБОРНИК ПРАВИЛ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ II
Пожарная безопасность в сельском хозяйстве
1969

В сборник включены основные правила пожарной безопасности для сельскохозяйственных предприятий, сельских учреждений культуры и жилых домов. Кроме того, публикуются требования пожарной безопасности при сварочных работах, при эксплуатации топок, работающих на жидком топливе, и при пользовании горелками инфракрасного облучения. Приводятся извлечения из норм первичных средств пожаротушения, из правил по использованию электроэнергии в сельском хозяйстве и норм строительного проектирования. Приводятся указания по содержанию и эксплуатации пожарной техники, по борьбе с лесными пожарами и по установке грозозащиты в сельской местности. Даются рекомендации по организации противопожарной работы на сельскохозяйственных предприятиях.

Сборник предназначен для руководителей и инженерно-технических работников сельских предприятий, для лиц, ответственных за пожарную безопасность, для членов добровольных пожарных дружин и для всех, кто интересуется вопросами обеспечения пожарной безопасности.

Иллюстраций 18, таблиц 38.

Kogumikus esitatakse põllumajanduslike ettevõtete, maakultuuriasutuste ja elamute põhilised tuleohutuse eeskirjad ning keevitustööde, vedelkütusel töötavate kütteseadmete ja loomapidamishoonete infrapunase kiirguse põletite kohta kehtivad tuleohutusnõuded. Tuuakse väljavõtteid esmaste tulekustutusvahendite, põllumajanduses elektrienergia kasutamise ja põllumajanduslike ettevõtete ehitusliku projekteerimise normidest.

Antakse juhtnööre tuletõrjetöö organiseerimise ja põllumajanduslike ettevõtete tuleohutuse tagamise kohta. Esitatakse tuletõrjetehnika hooldamise ja kasutamise nõuded, metsatulekahjude vastu võitlemise ja maaehitiste piksekaitsmete ehitamise juhendid jms.

Raamat on mõeldud kasutamiseks eeskätt põllumajanduslike ettevõtete ja asutuste insenertehnilistele töötajatele ning teistele tuleohutuse eest vastutavatele isikutele, tuletõrjesalkade liikmetele ja kõigile kodanikele tuletõrjealaste teadmiste täiendamisel.

EESSÕNA

Eelmine põllumajanduslike ettevõtete tuleohutuse eeskirjade kogumik anti välja 1960. aastal. Sellest möödunud aja jooksul on põllumajanduslikus tootmises ja maaelus üldse toimunud suured muutused. On ehitatud palju ajakohaseid tootmis-, administratiiv- ja eluhooneid, püstitatud laste- ja kultuuriasutusi. Mitmekordseks on kasvanud autode, traktorite jt. põllumajandusmasinate ja -seadmete hulk. Maa-asulad säravad õhtuti elektrituledes. Elektrijuhtmed suunduvad ka kõige kaugematesse tootmis- ja eluhoonetesse. Elekter on maainimese asendamatu abiline nii farmis, töökojas kui ka kodus. Vedelgaasiga töötavad kütte- ja soojendusseadmed on maal muutunud niisama tavaliseks kui linnaski.

Esimene süstematiseeritud tuleohutuse eeskirjade kogumik ilmus 1965. aastal. Sellesse on koondatud tuleohutuse eeskirjad ja mitmesugused tuletõrjealased juhendid tööstusettevõtete ning peamiselt linnas asuvate kultuuri-, laste- jt. asutuste kohta.

Käesolev, teine kogumik sisaldab põllumajanduslike ja teiste maal paiknevate ettevõtete ning asutuste tuleohutuse eeskirju, juhendeid ja väljavõtteid mitmesugustest tuletõrjetööd puudutavatest dokumentidest.

Et viia tuleohutuse eeskirjad kooskõlla uute ehitusalaste normide ning teiste NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste poolt kehtestatud eeskirjadega, töötas Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsus välja mitmed uued tuleohutuse eeskirjad, kus on ühtlasi arvestatud maaelus ja põllumajanduslikus tootmises viimastel aastatel toimunud muutusi.

Seoses käesoleva kogumiku ilmumisega kaotavad kehtivuse järgmised 1960. aastal «Põllumajanduslike ettevõtete tuleohutuse eeskirjade kogumikus» avaldatud eeskirjad ja juhendid: «Tuleohutuse eeskirjad põllumajanduslikele ettevõtetele» (kinnitatud 14. novembril 1959), «Tuleohutuse eeskirjad metsades» (kinnitatud 14. novembril 1959), «Tuleohutuse eeskirjad elektri- ja gaasikeevitustöödel», «Juhendid maaehitiste piksekaitsmete püstitamise kohta» ja «Tuleohutuse eeskirjad maakultuuriasutustele».

Koostajad

KINNITANUD
Eesti NSV Siseministeerium
17. jaanuaril 1969

KINNITANUD
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium
17. jaanuaril 1969

KINNITANUD
koondis «Eesti Põllumajandustehnika»
17. jaanuaril 1969

PÕLLUMAJANDUSLIKE ETTEVÕTETE JA ASUTUSTE TULETÕRJE PÕHIMÄÄRUS

ÜLDISED ALUSED

1. Tulekahjude vältimise ja nende kustutamise eesmärgil organiseeritakse sovhoosides ning teistes Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja koondise «Eesti Põllumajandustehnika» majandites (ettevõtetes) ja kolhoosides vabatahtliku tuletõrje salgad.

2. Vabatahtliku tuletõrje salgad organiseeritakse ning need töötavad kolhoosides, sovhoosides ja mujal vastavalt «Eesti Vabariikliku Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu põhikirjale», mis on heaks kiidetud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1963. a. 10. augusti määrusega nr. 375, ning Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1954. a. 26. mai määrusega nr. 252 kinnitatud «Tööstusettevõtete ning ministeeriumide ja ametkondade teiste objektide vabatahtliku tuletõrje salkade põhimäärusele».

3. Tuletõrjetehnika ja -varustuse võitlusvalmis hoidmiseks peab kolhoosides, sovhoosides ning teistes Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja koondise «Eesti Põllumajandustehnika» majandites (ettevõtetes) olema tuletõrjedepoo või soe kuur. Vastavalt Töö ja Kaitse Nõukogu 1921. a. 4. mai määrusele on tuletõrjetehnikat ja -varustust keelatud kasutada muuks otstarbeks kui tulekahjude kustutamiseks.

4. Tuletõrjetehnikat ja -varustust soetatakse ja remonditakse kolhoosides, sovhoosides ning teistes Eesti NSV Põllumajanduse

Ministeeriumi majandites, ettevõtetes ja isemajandavates organisatsioonides ning koondise «Eesti Põllumajandustehnika» ettevõtetes ja organisatsioonides omavahendite arvel, mille suurus määratakse kindlaks igal aastal tootmis- ja finantsplaaniga.

5. Vabatahtliku tuletõrje salga liikmete ja elanikkonna kohalekutsumiseks tulekahju puhul peavad iga tuletõrjedepoo või -kuuri juures ja teistes kohtades (loomafarmid, laod jm.) olema üles seatud helisignalisatsiooniseadmed.

6. Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 1939. a. 2. novembri määrusele nr. 1816 peavad kõik töövõimelised kodanikud, kes on saanud 18-aastaseks ning elavad kolhoosides, sovhoosides ja teistes majandites, aktiivselt osa võtma tulekahjude vältimisest ja kustutamisest.

7. Igas majapidamises peab olema vähemalt üks korras tulekustutusvahend (pootshaak, kirves, kang, pang vms.), mille määrab kindlaks vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimees. Iga maja küljes peab nähtaval kohal olema silt selle tulekustutusvahendi kujutisega, millega tulekahju korral tuleb ilmuda tulekahjukohale. Tulekustutusvahendi korrasoleku eest vastutab maja- või korterivaldaja.

8. Sovhooside ning Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja koondise «Eesti Põllumajandustehnika» allettevõtete töölised ja teenistujad, kolhoosnikud ja kõik kodanikud maal peavad elamutes, majapidamistöödel, viljakoristamisel ja metsas rangelt täitma kindlaksmääratud tuleohutusnõudeid (ettevaatlik ümberkäimine tulega, küttekollete korrashoid jne.).

VASTUTUS JA KOHUSTUSED MAJANDITE TULEOHUTUSE TAGAMISEL

9. Vastutus tuletõrje organiseerimise, tuletõrjetehnika ja tulekustutusvahendite korrashoiu, üldise tuleohutu seisukorra ja kõigi tuletõrjeabinõude rakendamise eest sovhoosides ning teistel Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi majandite ja koondise «Eesti Põllumajandustehnika» ettevõtete objektidel lasub sovhooside ja teiste põllumajanduslike majandite (ettevõtete) direktoritel (juhatajatel) ning kolhoosides kolhooside esimeestel.

10. Sovhooside ning teiste Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja koondise «Eesti Põllumajandustehnika» majandite (ettevõtete) direktorid (juhatajad) ja kolhooside esimehed on kohustatud:

a) organiseerima vabatahtliku tuletõrje salga ja kandma hoolt selle võitlusvõime eest;

b) rakendama õigeaegselt riikliku tuletõrje järelevalveorganite ja tuletõrjeühingu poolt esitatud tuletõrjeabinõusid ning andma tarvilikud materjalid ja tööjõu;

c) muretsema tuletõrjetehnikat ja -varustust vastavalt kehtivatele normidele;

d) ehitama tuletõrjetehnika ja -varustuse hoidmiseks tuletõrjedepood (-kuurid) või eraldama selleks kohandatud ruumid;

e) kinnistama vabatahtliku tuletõrje salgale veoauto koos autojuhiga tuletõrjetehnika ja -varustuse toimetamiseks tulekahjukohale ning autojuhid (motoristid) mootorpumpadele;

f) organiseerima tuleohtlikul aastaajal tuletõrjedepoos vabatahtliku tuletõrje salga liikmetest ööpäevase valve;

g) kohandama ja seadmestama kõik olemasolevad bensiini- ja virtsaveotsisternid tulekahju kustutamiseks ning tagama tulekahju korral nende kiire väljasõidu;

h) üles seadma helisignalisatsiooniseadmed vabatahtliku tuletõrje salga liikmete ja elanikkonna alarmeerimiseks tulekahjust;

i) varustama objektid sidevahenditega ja tuletõrje-veevõtukohtadega, rajama viimastele korralikud juurdepääsuteed;

j) ehitama kõikidele loomapidamishoonetele, töökodadele, ladudele, garaažidele jms. piksekaitsmed.

11. Sovhoosides ning teistes Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja koondise «Eesti Põllumajandustehnika» majandites (ettevõtetes) tuleb direktori (juhataja) käskkirjaga ja kolhoosides juhatuse otsusega määrata isikud, kes vastutavad tuleohutuse eest osakondades, brigaadides, looma- ja linnufarmides, ladudes, remonditöökodades, garaažides, viljakuivatites, naftabaasides, klubides, lasteaedades ja -sõimedes ning teistel objektidel.

12. Tuleohutuse eest vastutavad isikud sovhoosi osakondades, kolhoosi brigaadides ja teistel objektidel on kohustatud:

a) jälgima tuleohutusrežiimist kinnipidamist kõigi tööliste, teenistujate ja kolhoosnikute poolt ning tulekustutusvahendite korrasolekut;

b) selgitama töölistele, teenistujatele ja kolhoosnikutele tuleohutuse eeskirju ning tegutsemise korda tulekahju puhkemisel (inimeste, loomade ja vara päästmine, osavõtt tulekahju kustutamisest jne.);

c) jälgima kütteseadmete ning elektrijuhtmestiku ja -seadmete korrasolekut ja võtma tarvitusele abinõud avastatud puuduste kõrvaldamiseks;

d) määrama isikud, kes vastutavad elektri- ja gaasikeevitus-

tööde, ahjude kütmise ning teiste soojendusseadmete ja lahtise tule kasutamisega seotud tööde eest;

e) varustama klubid, lasteaiad ja -sõimed, loomapidamishooned, laod, töökojad ja teised hooned tuleohutuse eeskirjade, instruktsioonide ning inimeste, loomade ja vara evakueerimise plaanidega.

13. Insenertehnilise personali kaasatõmbamiseks tuletõrje-profülaktiliste abinõude rakendamisele ja praktilise abi osutamiseks vabatahtliku tuletõrje salgale moodustatakse sovhoosides, kolhoosides ja teistes põllumajanduslikes ettevõtetes tuletõrjetehnilised komisjonid.

Tuletõrjetehniline komisjon määratakse direktori käskkirjaga (juhatuse otsusega) järgmises koosseisus: peainsener (-agronoom), mehaanik, elektrik, vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimees ja teised insenertehnilised töötajad administratsiooni äranägemisel.

14. Tuletõrjetehniline komisjon juhindub oma töös tuletõrjetehnilise komisjoni põhimäärusest.[1]

15. Kui sovhoosis, kolhoosis või mõnes muus majandis (ettevõttes) on organiseeritud julgestusvalve, peab see ühtlasi täitma tuletõrjevalve ülesandeid. Valvurid peavad oma kohustuste täitmisel:

a) kaitsma valvsalt riigi ja kolhoosi vara riisumiste ja tule eest;

b) jälgima, et helisignalisatsiooniseadmed vabatahtliku tuletõrje salga kokkukutsumiseks ja elanikkonnale tulekahjust teatamiseks oleksid korras;

c) võtma tulekahju puhkemisel viivitamatult tarvitusele abinõud vabatahtliku tuletõrje salga väljakutsumiseks ja tulekahju kustutamiseks.

VABATAHTLIKU TULETÕRJE SALGA ÜLALPIDAMINE

16. Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1954. a. 26. mai määrusele nr. 252 on sovhooside ning teiste Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja koondise «Eesti Põllumajandustehnika» majandite (ettevõtete) direktorid (juhatajad) kohustatud:

a) andma vabatahtliku tuletõrje salga liikmetele, kes kuuluvad auto- või mootorpumba komandosse, ettevõtte, asutuse ja

[1] Vt. lk. 186.

organisatsiooni arvel tasuta eririietuse (presentkuub, -püksid ja -kindad, vattkuub ja -püksid) ning nahk- või kirsasaapad;[1]

b) maksma vabatahtliku tuletõrje salga liikmetele töötasu aja eest, mis kulus tulekahjude või avariide likvideerimisele tööajast, ning erakordsetel juhtudel tuletõrje-valveteenistuse eest tööst vabal ajal tootmistöö eest saadava keskmise kuutasu suuruses;

c) kindlustama ettevõtte, asutuse või organisatsiooni arvel iga vabatahtliku tuletõrje salga liikme elu tulekahjude või avariide likvideerimisel tekkida võiva surmajuhtumi või kehavigastuse vastu.

17. Sovhooside ning teiste majandite ja ettevõtete direktoritel (juhatajatel) on õigus:

a) autasustada paremaid vabatahtliku tuletõrje salga liikmeid aktiivse töö eest tulekahjude vältimisel ja nende kustutamisel rahaliste preemiate või hinnaliste kingitustega direktorifondi või muude premeerimiseks ettenähtud fondide arvel;

b) anda kuni 6-päevane lisapuhkus aastas neile vabatahtliku tuletõrje salga liikmetele, kes on tulekahjude vältimisel või kustutamisel eriti silma paistnud.

18. Kolhoosi vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimehele ja salgaliikmetele tasu maksmine aja eest, mis on kulutatud tulekahjude kustutamiseks, tuletõrjeabinõude rakendamiseks ja valveteenistuseks tuletõrjedepoos, ning auto- või mootorpumba komandosse kuuluvate salgaliikmete varustamine tasuta eririietusega (kolhoosi summade arvel) otsustatakse kolhoosi üldkoosolekul.

19. Eesti Vabariikliku Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu (EVVTÜ) põhikirja alusel makstakse kolhoosi vabatahtliku tuletõrje salga liikme surma või invaliidistumise korral, mis on tekkinud tulekahju kustutamisel, tulekahjukohale sõitmisel või teiste põhikirjaliste kohustuste täitmisel, hukkunu perekonnale (kehaliste vigastuste puhul vabatahtliku tuletõrje salga liikmele endale) ühekordset rahalist toetust vastavalt kehtivatele seadustele.

20. Kolhooside, sovhooside ning teiste majandite ja ettevõtete vabatahtliku tuletõrje salkade nõukogu esimeeste, autojuhtide ja motoristide tuletõrjetehnilist väljaõpet teostavad riikliku või vabatahtliku tuletõrje organid iga aasta lühiajalistel kursustel või õppekogunemistel.

---

[1] Eririietuse kandmise ajad kutselise tuletõrje komandole on järgmised: presentkuub ja -püksid ning vattkuub ja -püksid — 3 aastat, presentkindad — 6 kuud, kirsasaapad — 1 aasta, juhtnahksed saapad — 2 aastat.

21. Aktiivse tegutsemise eest tulekahjude kustutamisel, tuletõrjeprofülaktika hea organiseerimise ja teostamise ning tuletõrjetehnika ja -varustuse eeskujuliku hooldamise eest on kolhooside juhatustel ja teiste riiklike põllumajanduslike majandite (ettevõtete) direktoritel soovitatav autasustada nende majandite (ettevõtete) vabatahtliku tuletõrje salkade liikmeid hinnaliste kingituste ja rahaliste preemiatega.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

KINNITANUD
Eesti NSV põllumajandusminister
H. Männik
31. mail 1967

KINNITANUD
Eesti NSV Ministrite Nõukogu koondise «Eesti Põllumajandustehnika» esimees
A. Mette
1. juunil 1967

KINNITANUD
Eesti NSV ühiskondliku korra kaitse minister
V. Ani
6. juunil 1967

TULETÕRJEALANE JUHEND

ÜLDISED ALUSED

1. Käesolev juhend kehtib kõikide sovhooside, koondise «Eesti Põllumajandustehnika» allasutuste, kolhooside ja teiste põllumajanduslike ettevõtete kohta.

Märkus. Edaspidi nimetatakse kolhoose, sovhoose, koondise «Eesti Põllumajandustehnika» allasutusi ja teisi põllumajanduslikke ettevõtteid juhendis lühidalt põllumajanduslikeks ettevõteteks.

2. Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1963. a. 10. augusti määrusega nr. 375 heakskiidetud «Eesti Vabariikliku Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu põhikirjale» ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1954. a. 26. mai määrusega nr. 252 kinnitatud «Tööstusettevõtete ning ministeeriumide ja ametkondade teiste objektide vabatahtliku tuletõrje salkade põhimäärusele» organiseeritakse tulekahjude vältimise ja kustutamise eesmärgil põllumajanduslikes ettevõtetes vabatahtliku tuletõrje salgad (VTS).

3. Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 1939. a. 2. novembri määrusele nr. 186 peavad kõik töövõimelised kodanikud, kes on saanud 18-aastaseks ja elavad põllumajanduslike ettevõtete territooriumil, aktiivselt osa võtma tuletõrjealasest tööst.

4. Kõik põllumajanduslike ettevõtete töötajad ja nende perekonnaliikmed ning teised kodanikud peavad rangelt täitma tuleohutuse eeskirju, määrusi ja instruktsioone.

5. Põllumajandusliku ettevõtte direktor või juhataja (juhatus) on kohustatud:

1) andma vabatahtliku tuletõrje salga liikmetele, kes kuuluvad vabatahtliku tuletõrje komandosse või mootorpumba meeskonda, ettevõtte arvel tasuta eririietuse (presentkuub, -püksid ja -kindad, vattkuub ja -püksid ning kirsa- või kummisaapad) kutselisele tuletõrjekomandole ettenähtud kandeajaga;

2) maksma vabatahtliku tuletõrje salga liikmetele töötasu aja eest, mis kulus tulekahjude või avariide likvideerimisele tööajast, ning erakorraliselt organiseeritud tuletõrje-valveteenistuse eest tööst vabal ajal tootmistööl makstava keskmise töötasu alusel;

3) kindlustama põllumajandusliku ettevõtte arvel vabatahtliku tuletõrje salga liikmete elu.

6. Eesti Vabariikliku Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu põhikirja alusel makstakse tuletõrjesalga liikme surma või invaliidistumise korral, mis on tekkinud tulekahju kustutamisel, tulekahjukohale sõitmisel või teiste tuletõrjealaste ülesannete täitmisel, hukkunu perekonnale (kehalise vigastuse puhul vabatahtliku tuletõrje salga liikmele endale) ühekordset rahalist toetust vastavalt kehtivatele seadustele.

7. Vabatahtliku tuletõrje salga tegevuse aktiviseerimise eesmärgil tehakse kord kvartalis põllumajandusliku ettevõtte tuleohutusalasest olukorrast ja tuletõrjesalga tööst kokkuvõte. Vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimehele ja aktiivsematele salgaliikmetele määratakse rahaline hüvitus, kui on täidetud järgmised tingimused:

1) tuletõrjesalga liikmed on organiseerinud tuleohutuse eeskirjade ja tuleohutusrežiimi täitmist põllumajandusliku ettevõtte objektidel ja abistanud töötajatele tuletõrjetehnilise miinimumi õpetamist;

2) põllumajandusliku ettevõtte tuletõrjetehnika, -varustus ja esmased tulekustutusvahendid ning nende hoiuruumid on puhtad ja töökorras;

3) põllumajandusliku ettevõtte tootmishoonetes ja teistel objektidel ning territooriumil asuvates elamutes on süstemaatiliselt korraldatud tuletõrjeprofülaktilisi ülevaatusi;

4) elanikkonna hulgas on tehtud tuletõrjealast selgitustööd (vestluste korraldamine, lendlehtede levitamine, vitriinide valmistamine jne.).

8. Vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimehele ja aktiivsematele salgaliikmetele makstava rahalise hüvituse suuruse ja

hüvitamisele kuuluvad isikud määrab salganõukogu ettepanekul põllumajandusliku ettevõtte direktor või juhataja (juhatus).

9. Põllumajanduslikus ettevõttes on soovitatav rahaliseks hüvituseks tarvilikud summad maksta ettevõtte fondist või näha ette tootmis- ja finantsplaani üldkuludes.

10. Põllumajandusliku ettevõtte direktoril või juhatajal (juhatusel) on õigus:

1) autasustada tulekahjude vältimisel ja kustutamisel aktiivse tegutsemisega eriti silmapaistnud vabatahtliku tuletõrje salga liikmeid materiaalse stimuleerimise fondi arvel rahaliste preemiate ja hinnaliste kingitustega;

2) anda vabatahtliku tuletõrje salga liikmetele aastas kuni kuus päeva lisapuhkust.

11. Põllumajandusliku ettevõtte vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimeeste, tuletõrje autojuhtide ja motoristide erialast väljaõpet teostavad riikliku tuletõrje järelevalveorganid ja tuletõrjeühingud.

KOHUSTUSED JA VASTUTUS TULEOHUTUSE TAGAMISEL

12. Põllumajandusliku ettevõtte direktor või juhataja (juhatus) on kohustatud:

1) looma vabatahtliku tuletõrje salga tegutsemiseks tarvilikud tingimused;

2) täitma õigeaegselt riikliku tuletõrje järelevalveorganite ja tuletõrjeühingu poolt esitatud tuletõrjealased ettepanekud;

3) varustama põllumajandusliku ettevõtte summade arvel kõik selle ettevõtte tootmishooned, elamud ja teised objektid esmaste tulekustutusvahenditega vastavalt normidele ja soetama tuletõrjetehnikat olenevalt võimalustest;

4) ehitama põllumajandusliku ettevõtte tuletõrjetehnika ja -varustuse hoidmiseks tuletõrjedepoo või eraldama selleks soojustatud ruumid;

5) tagama põllumajandusliku ettevõtte tuletõrjetehnika ja -varustuse korrasoleku ning kiire toimetamise tulekahjukohale;

6) organiseerima tuleohtlikul perioodil põllumajandusliku ettevõtte tuletõrjedepoos vabatahtliku tuletõrje salga liikmetest ööpäevase valve;

7) keelama põllumajandusliku ettevõtte tuletõrjetehnika ja -varustuse kasutamise majanduslikeks, tootmis- ja muudeks tule kustutamisega või vastava väljaõppega mitteseotud tarvidusteks;

8) kohandama põllumajandusliku ettevõtte tsisternautod ja

-veokid tulekahju kustutamiseks ja tagama nende kiire toimetamise tulekahjukohale;

9) üles seadma põllumajandusliku ettevõtte tuletõrjedepoo, kõigi tootmishoonete ja elamugruppide juurde tulekahju häireseadmed vabatahtliku tuletõrje salga liikmete ja elanikkonna kiireks kutsumiseks tulekahjukohale;

10) rajama põllumajandusliku ettevõtte tootmishoonete juurde tuletõrje-veevõtukohad (kus need veel puuduvad) ja tagama neile vaba juurdepääsu;

11) organiseerima põllumajandusliku ettevõtte tootmishoonete varustamist piksekaitsmetega ja tagama nende korrasoleku;

12) organiseerima vähemalt üks kord kahe aasta jooksul põllumajandusliku ettevõtte töötajatele tuletõrjetehnilise miinimumi õppused 10-tunnise programmi järgi ja põllumajandusliku ettevõtte territooriumil elunevatele mittetöötavatele elanikele 4-tunnise programmi järgi;

13) suunama põllumajandusliku ettevõtte töötajaid osa võtma riikliku tuletõrje järelevalveorganite ja tuletõrjeühingute poolt korraldatavatest lühiajalistest tuletõrjealastest õppustest, vabastades nad selleks ajaks tööst ja säilitades neile keskmise töötasu;

14) panema põllumajandusliku ettevõtte spetsialistidele (peaagronoomile, peazootehnikule, peainsenerile ja teistele vastavatele töötajatele) vastutuse ja kontrolli tuleohutusnõuete täitmise eest oma tootmislõigus;

15) määrama põllumajandusliku ettevõtte osakondades, farmides, tsehhides, töökodades, ladudes, garaažides, viljakuivatites, klubides, lasteaedades ja teistel objektidel tuleohutuse eest vastutavad isikud.

13. Põllumajandusliku ettevõtte objekti tuleohutuse eest vastutav isik on kohustatud:

1) jälgima tuleohutusrežiimi täitmist kõigi töötajate poolt ning esmaste tulekustutusvahendite olemasolu ja korrasolekut;

2) selgitama töötajatele tuleohutuse eeskirju ja tegutsemist tulekahju puhkemise korral (inimeste, loomade ja vara päästmist, esmaste tulekustutusvahendite kasutamist jne.);

3) jälgima kütteseadmete ning elektrijuhtmestiku ja -seadmete korrasolekut ja võtma viivitamatult tarvitusele abinõud avastatud puuduste kõrvaldamiseks;

4) määrama isikud, kes vastutavad tuleohutusnõuete täitmise eest keevitus- ja teistel tuleohtlikel töödel, ning neid instrueerima;

5) kandma hoolt, et temale kinnitatud objektil oleks nähtavale

kohale üles pandud tuleohutuse eeskirjad, instruktsioonid, evakueerimisplaanid ja tuleohutusnõudeid selgitavad plakatid.

14. Põllumajandusliku ettevõtte valvur (öövalve) peab täitma ka tuletõrjevalve ülesandeid ja on kohustatud:

1) jälgima tulekahju häireseadmete ja esmaste tulekustutusvahendite korrasolekut;

2) tulekahju avastamisel teatama sellest (varem kindlaksmääratud viisil) viivitamatult tuletõrjesse, alarmeerima kohalikku elanikkonda ja võtma tarvitusele kõik abinõud tulekahju kustutamiseks ning inimeste ja loomade päästmiseks põlevast või tulest ohustatud hoonetest.

Eesti NSV
Ühiskondliku Korra Kaitse
Ministeeriumi Tuletõrje Valitsus

KINNITANUD
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium
17. jaanuaril 1969

KINNITANUD
Eesti NSV Siseministeerium
17. jaanuaril 1969

PÕLLUMAJANDUSLIKE ETTEVÕTETE TULEOHUTUSE EESKIRJAD

ÜLDISED ALUSED

1. Käesolevaid eeskirju on kohustatud täitma kõik sovhoosid ja teised Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ning muud põllumajanduslikud majandid (abimajandid, katsejaamad, ettevõtted jne.) ning kolhoosid.

Peale käesolevate eeskirjade tuleb tähtaegselt täita antud majandi (ettevõtte) kohta riikliku tuletõrje järelevalveorganite, kohaliku tuletõrjeühingu ja majandi (ettevõtte) tuletõrjetehnilise komisjoni ettekirjutustes ja aktides ning muudes ametlikes dokumentides tehtud ettepanekud.

2. Tuleohutu seisukorra eest vastutavateks isikuteks on sovhooside, teiste majandite (ettevõtete), kultuuri- ja lasteasutuste direktorid (juhatajad) ning kolhooside esimehed. Nimetatud isikud vastutavad tuleohutusabinõude õigeaegse ellurakendamise, tuletõrjetöö organiseerimise ning tuletõrjetehnika ja tulekustutusvahendite korrashoiu eest.

3. Vastutus tuleohutu seisukorra eest farmides, remondi- jt. töökodades, osakondades ja brigaadides lasub farmide, töökodade ja osakondade juhatajatel ning brigadiridel, lasteasutustes, klubides, raamatukogudes ja ladudes aga nende juhatajatel. Ühtlasi peab majandi (ettevõtte) direktor (juhataja, esimees) kehtestama korra, mis näeb ette kõigi osakondade, brigaadide, tsehhide, töökodade jne. juhtivate töötajate ning majandi spetsialistide (insenerid, tehnikud, mehaanikud, meistrid, agronoomid, zootehnikud,

veterinaararstid jt.) vastutavuse tuleohutusabinõude rakendamise ja üldise tuleohutu seisukorra kindlustamise eest neile alluvates tootmislõikudes.

4. Sovhooside ja teiste majandite (ettevõtete) direktorid (juhatajad), kolhooside esimehed ja teised tuleohutuse eest vastutavad isikud on kohustatud:

a) isiklikult regulaarselt kontrollima majandi (asutuse, ettevõtte, farmi, töökoja, lao jne.) tuleohutusseisundit;

b) tundma ja täpselt täitma tuleohutuse eeskirju ning kandma hoolt ja kontrollima, et kõik neile alluvad töötajad tunneksid ja kõrvalekaldumatult täidaksid tuleohutuse eeskirju;

c) jälgima, et isikud, kes töötavad sovhoosides, kolhoosides, remondi- ja ehitusettevõtetes, kultuuri- ja lasteasutustes ning teistes majandites (ettevõtetes), peaksid täpselt kinni kehtestatud tuleohutusrežiimist; mitte lubama tööle isikuid, keda pole tuleohutuses instrueeritud;

d) tegema töötajate ja majandi (ettevõtte) territooriumil elavate inimeste hulgas järjekindlat tuletõrjealast selgitustööd ning rakendama selle töö kõiki kaasaegseid vorme ja meetodeid;

e) tagama tuletõrjevahendite korrashoiu ja alalise valmisoleku ning vastavalt normidele muretsema juurde uusi tulekustutusvahendeid ja tuletõrjeinventari;

f) võtma tulekahju tekkimisel tarvitusele abinõud selle likvideerimiseks, teatama tulekahjust viivitamatult tuletõrjekomandole ja vabatahtliku tuletõrje salgale ning organiseerima inimeste ja materiaalsete väärtuste evakueerimist väljapoole tulest ohustatud piirkonda;

g) jälgima, et kütteseadmed, elektriahjud, elektrijuhtmestik ja petrooleumivalgustusseadmed oleksid korras, ning võtma kohe tarvitusele abinõud tuleohtu tekitavate puuduste kõrvaldamiseks.

5. Sovhooside, teiste majandite (ettevõtete) ning kolhooside, laste- ja kultuuriasutuste töötajaid on tuleohutusnõuetest kohustatud instrueerima majandi (ettevõtte) juhataja (direktor) ja teised tuleohutuse eest vastutavad ametiisikud.

Instrueerimisel tuleb kõigile töötajatele tutvustada käesolevaid tuleohutuse ja sisekorra eeskirju ning loomapidamisruumide, töökodade, ladude, klubide, lasteasutuste jm. kohta kehtivaid tuleohutusnõudeid, kusjuures tähelepanu tuleb pöörata eriti tuleohtlikele ruumidele ja põhjustele, mis võivad tulekahju tekitada; instrueeritavatele on tarvis tutvustada ka tulekahjude vältimise abinõusid ja selgitada tegutsemist tulekahju korral, neid tuleb õpetada käsitsema esmaseid tulekustutusvahendeid ja välja kutsuma tuletõrjet.

Märkused. 1. Töötajaid tuleb tuleohutusnõuetest instrueerida igal aastal enne vastavate tööde algust (näit. kombainereid ja viljakuivatite personali enne koristustööde algust).

2. Instrueerimise kohta tuleb majandis (ettevõttes) sisse seada vastav žurnaal, milles majandi (ettevõtte) töötajad kinnitavad instrueerimist allkirjaga.

6. Igas sovhoosis, majandis (ettevõttes) ja kolhoosis tuleb moodustada vabatahtliku tuletõrje salk või organiseerida vabatahtliku tuletõrje komando, osakondades, brigaadides ja farmides aga vabatahtliku tuletõrje salga võitlusmeeskonnad. Salga (komando, võitlusmeeskonna) käsutuses peavad olema vajalikud tulekustutus- ja transpordivahendid.

Majandi (ettevõtte) direktor (juhataja, esimees) peab vabatahtliku tuletõrje salga (komando, võitlusmeeskonna) võitlusvalmiduse kontrollimise eesmärgil korraldama regulaarselt tulekahjuhäireid.

7. Vabatahtliku tuletõrje salgad sovhoosides ja teistes majandites (ettevõtetes) ning kolhoosides organiseeritakse vastavalt «Põllumajanduslike ettevõtete ja asutuste tuletõrje põhimäärusele»[1].

8. Sovhooside ja teiste majandite (ettevõtete), kolhooside ning organisatsioonide (asutuste) vabatahtliku tuletõrje salgad (komandod), kelle valduses on väljasõidu-tuletõrjetehnikat, tegutsevad pärast tulekahjuteate saamist oma jõudude ja vahendite rakendamiseks vastavalt rajooni väljasõiduplaanile. Organisatsioonide (majandite, asutuste, ettevõtete) juhatajatel, kelle tuletõrjetehnikat kasutatakse tulekahjude kustutamiseks väljaspool majandi (asutuse, ettevõtte) piirkonda, peavad olema sellest plaanist väljavõtted.

9. Üks kord iga kahe aasta jooksul on vaja korraldada sovhooside ja teiste majandite (ettevõtete), kolhooside ning muude maa-asutuste ja -ettevõtete töötajatele tuletõrjetehnilise miinimumi kümnetunnised kursused Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuses väljatöötatud tüüpprogrammi alusel[2].

10. Käesolevates eeskirjades on esitatud põllumajanduslike ettevõtete põhiliste tootmishoonete ja tehnoloogiliste protsesside kohta kehtivad tuleohutusnõuded. Eeskirjades toodud põhinõuete alusel tuleb põllumajanduslikes ettevõtetes farmide, töökodade, ladude, kuivatite jne. töötajatele välja töötada täiendavad tuleohutuse instruktsioonid, milles on arvestatud vastava tootmishoone ja selles toimuva tootmise iseärasusi.

---

[1] Vt. lk. 5.
[2] Vt. lk. 260.

11. Tuleohutusabinõude rakendamisel lasteasutustes tuleb juhinduda «Lasteasutuste, koolide, internaatkoolide ja tervishoiuasutuste tuleohutuse tüüpeeskirjadest» (kinnitanud Eesti NSV Ühiskondliku Korra Kaitse Ministeerium 15. aprillil 1963)[1]. Sovhooside, kolhooside jt. maal asuvate ettevõtete kultuuriasutustes tuleb juhinduda «Maakultuuriasutuste tuleohutuse eeskirjadest»[2].

Elamutes ja kõrvalhoonetes kehtivad põhilised režiimilise iseloomuga tuleohutusnõuded on toodud «Elamute ja nende kõrvalhoonete tuleohutuse eeskirjades»[3].

12. Ettevõtte (majandi) territooriumi planeerimine ja väljaehitamine peab vastama kehtivate «Ehitusnormide ja -eeskirjade»[4], tuletõrjealaste normide (eeskirjade, juhendite) ning muude normatiivsete dokumentide nõuetele. Kõik ehitusprojektid ning hoonete juurde-, peale- ja sisseehitused ning nende rekonstrueerimise tööd tuleb eelnevalt kooskõlastada riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku organiga.

13. Kõik ettevõtte (majandi) ja kolhoosi territooriumil asuvad läbipääsukohad, teed ja sillad, mis on ette nähtud tuletõrjekomandode ja vabatahtliku tuletõrje salkade liikumiseks, peavad olema korras ja igal aastaajal läbitavad.

14. Tulekahju kustutamiseks peab igas ettevõttes (majandis) olema tuletõrje-veevarustus[5]. Looduslike veevõtukohtade puudumisel või nende kauge asukoha tõttu (üle 150 m) on tarvis rajada tehisveehoidlad.

Majandis rajatavat veevarustussüsteemi peab olema võimalik kasutada tuletõrjeliseks otstarbeks (tulekahju kustutamine, tuletõrje-veehoidla täitmine jne.). Iga tuletõrje-veehoidla kasulik maht oleneb tulekahju kustutamiseks ettenähtud arvutuslikust veehulgast, mis peab olema vähemalt 50 m^3.

15. Tuletõrjeliseks otstarbeks määratud veehoidlatel ja veevõtukohtadel peavad olema juurdepääsuteed ja tuletõrjetehnika paigutamiseks vajalikud platvormid (platsid).

16. Sildade ja truupide ehitamisel asulate ja hoonete lähedale, kus puuduvad tuletõrje-veevõtukohad, tuleb ette näha seadeldised, mis võimaldavad tulekahju kustutamiseks tarvisminevat vett vajaduse korral koguda paisutamise teel.

---

[1] Vt. Tuleohutuse eeskirjade kogumik, Tallinn, 1965, lk. 54.
[2] Vt. lk. 82.
[3] Vt. lk. 74.
[4] Строительные нормы и правила (СНиП).
[5] Põllumajandusliku veevarustuse projekteerimise juhend, vt. lk. 210.

17. Kuivendussüsteemide ja teede rajamisel, maaparandus- ja teiste mullatööde tegemisel ei tohi veehoidlate ning tuletõrje-veevõtukohtadena arvele võetud tiikide, järvede, jõgede jt. looduslike veekogude vee taset alandada või neid mingil muul viisil kahjustada.

Kui projekteerimisel ilmneb, et kavandatavad tööd puudutavad tuletõrje-veevõtukohti, tuleb sellega seotud küsimused kooskõlastada riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku organiga.

18. Kõik tuletõrje-veehoidlad ja -veevõtukohad tuleb tähistada. Üldkasutatavate teede äärde peavad olema paigutatud suunaviidad, mis näitavad veevõtukoha kaugust ja kasutamiskõlbliku vee hulka.

19. Talvel tuleb jõgedele, järvedele ja tiikidele rajada jääaugud ning hoida need alati kasutamiskorras[1].

20. Tuletõrjetehnika ja -varustuse hoidmiseks ning selle võitlusvalmiduse tagamiseks peab iga sovhoosi, kolhoosi jm. põllumajandusliku ettevõtte keskuses olema köetav tuletõrjedepoo (osakondades ja farmides tuletõrjekuurid) või teised selleks otstarbeks kohandatud ruumid.

21. Tuletõrje-mootorpumpade, -varustuse ja -inventari kasutamine majanduslikeks, tootmis- ja muudeks tule kustutamisega mitteseotud vajadusteks on keelatud.

Farmides, töökodades, ladudes jt. ruumides olev või nende objektide juurde kuuluv tuletõrjeinventar ja -seadmestik tuleb anda vastava objekti (ruumi) tuleohutuse eest vastutava isiku hoolde.

22. Ettevõtete ja majandite bensiini- ja virtsatsisternautod tuleb kohandada tulekahju kustutamiseks. Neil autodel peavad alati leiduma vajalikud abivahendid (2 tuletõrjevoolikut, joatoru ja vahetükk)[2].

23. Vabatahtliku tuletõrje salga liikmetele ja elanikkonnale tulekahjust teatamiseks seatakse ettevõtete, sovhooside, kolhooside, farmide jne. territooriumile üles helisignalisatsiooniseadmed (sireen, kell või metallitükk).

24. Igas tootmisruumis (farmis, tsehhis, laos jm.) tuleb nähtavale kohale üles panna väljavõtted tuleohutuse eeskirjadest ja

---

[1] Vt. Juhendeid tuletõrje-veehoidlate ehitamise ja ekspluateerimise kohta. Põllumajanduslike ettevõtete tuleohutuse eeskirjade kogumik, Tallinn, 1960, lk. 93.

[2] Vt. Juhend bensiini- ja virtsatsisternautode tulekustutustöödeks kohandamise kohta. Põllumajanduslike ettevõtete tuleohutuse eeskirjade kogumik, Tallinn, 1960, lk. 114.

antud tootmisruumi kohta kehtiv tuleohutuse instruktsioon (vt. p. 10), mida peavad kõrvalekaldumatult täitma kõik selles ruumis töötavad või seal viibivad isikud. Samuti peab iga ruumi seinale olema nähtavale kohale kinnitatud silt, kuhu on märgitud ruumi tuleohutuse eest vastutava isiku nimi.

25. Sovhooside, kolhooside jt. põllumajanduslike majandite (ettevõtete) tootmishoonetes (loomapidamis-, lao- jms. hooned) ei tohi olla elukortereid.

26. Sovhooside, kolhooside ja teiste maal asuvate ettevõtete hooned ning neis olevad tootmis-, lao-, teenistus- ja ühiskondlikud ruumid tuleb varustada esmaste tulekustutusvahenditega vastavalt normidele[1]. Kõik tulekustutusvahendid peavad olema alati korras ning asetsema selleks määratud kohal.

27. Sovhooside, kolhooside ning teiste maal asuvate põllumajanduslike, ehitus-, remondi- ja tootmisettevõtete töötajad peavad oskama käsitseda esmaseid tulekustutusvahendeid.

28. Juurdepääs kõigile hoonetele ja ehitistele, tuletõrje-veevõtukohtadele, tuletõrjeinventari ja -varustuse hoiukohtadele ning tuletõrje-signalisatsiooniseadmetele peab olema alati vaba. Hoonetevahelisi tuletõrjekujasid ei tohi kasutada materjalide, heina, põhu, alusturba, kütuse, seadmete ja taara hoidmiseks ning transpordivahendite, põllumajandusmasinate ja haakeriistade parkimiseks.

29. Loomapidamishoonetes, garaažides, ladudes jt. tootmisruumides on keelatud ummistada läbikäigukohti ning tõkestada juurdepääsu ustele, väravatele ja tulekustutusvahenditele.

Läbipääsukohad, koridorid, trepikojad, trepid ja pööninguruumid peavad olema alati korras; neid ei tohi kasutada esemete ja materjalide panipaikadeks.

30. Tarvitatud puhastusmaterjalide hoidmiseks tuleb töökodadesse jt. ruumidesse paigutada tihedalt suletavate kaantega metallkastid, mida peab tööpäeva lõpul tühjendama selleks ettenähtud kohta.

31. Kergesti süttivate vedelike ning tuleohtlike materjalide hoiu- ja kasutamise kohtades, põllumajandussaaduste töötlemise ja laoruumides (kuivatid, küünid, aidad jne.), loomapidamisruumides ja lindlates, auto- ja traktorigaraažides ning valmiva vilja põldudel ei tohi suitsetada ega kasutada lahtist tuld.

Suitsetamiseks tuleb eraldada vastavad kohad, kus on anum veega või urn, pingid ning silt «Suitsetamise koht».

---

[1] Vt. lk. 127.

32. Sovhooside, kolhooside ja teiste põllumajanduslike ettevõtete tootmishoonetes (loomapidamishooned, laod, garaažid jne.) on alkohoolsete jookide tarvitamine kategooriliselt keelatud.

33. Pärast töö lõppu peab hoone (ruumi) tuleohutuse eest vastutav isik enne uste sulgemist kõik ruumid isiklikult läbi käima, veenduma nende tuleohutuses ja alles siis elektri välja lülitama ning uksed lukustama.

34. Lõkete tegemine ja prahi põletamine asustatud punkti (põllumajandusliku ettevõtte) territooriumil loomapidamishoonete, garaažide, ladude ja teiste ehitiste läheduses on rangelt keelatud. Prahti võib põletada ainult vaikse ilmaga, vähemalt 100 m kaugusel kõigist hoonetest. Põletamisel järelejäänud söed ja tuhk tuleb veega üle valada ja mullaga kinni katta.

35. Kõigis ruumides (sealhulgas ka keldrid, pööningud jne.) on keelatud külmunud vee- ja kanalisatsioonitorude soojutamine lahtise tulega (leeklambid, tõrvikud jms.). Torusid peab lahti sulatama auru, kuuma vee või kuuma liivaga.

36. Kui tulekahju tekib laste-, ravi- või kultuuriasutuses, loomapidamishoones, laos, garaažis või mõnes muus hoones, peab teenindav personal sellest viivitamatult alarmeerima tuletõrjet ja elanikkonda ning hakkama olemasolevate vahenditega tuld kustutama. Tulekahju tekkimisel laste-, ravi- või kultuuriasutuses tuleb esmajärjekorras tarvitusele võtta abinõud inimeste päästmiseks. Kui tulekahju on puhkenud hoones, kus hoitakse materiaalseid väärtusi, tuleb asuda nende väljakandmisele, loomapidamishoonest peab aga kõigepealt evakueerima loomad.

37. Mistahes tüüpi soojendus-, elektri- jms. seadmete ning mehhanismide kasutuselevõtmisel põllumajanduslikes ettevõtetes tuleb silmas pidada seadme (mehhanismi) kohta valmistajatehase poolt koostatud instruktsiooni ja tuleohutuse erinõudeid. Mittestandardsete seadmete (mehhanismide) töölerakendamine peab olema kooskõlastatud riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku organiga.

VALGUSTUSSEADMED JA MUUD VOOLUTARBIJAD

38. Põllumajanduslike ettevõtete elektrijuhtmestik ja kõik elektriseadmed peavad konstruktsioonilt ja montaažilt vastama tehnilistele tingimustele ning «Elektriseadmete ehituse eeskirjade» nõuetele.

39. Elektrimajanduse seisukorra üle sovhooside, kolhooside ja teiste põllumajanduslike ettevõtete (asutuste, majandite) klu-

bides, raamatukogudes, lasteasutustes ning muudes ühiskondlikes, tootmis-, elu- ja kõrvalhoonetes tuleb sisse seada alaline järelevalve, mis näeb ette elektrivõrgu ja -seadmete perioodilise kontrollimise nii välise vaatluse teel kui ka mõõteriistade abil.

40. Põllumajandusobjektide valgustusseadmete seisukorda tuleb kontrollida järgmistel tähtaegadel:

a) juhtmestiku isolatsiooni kontrollitakse normaalse keskkonnaga ruumides vähemalt üks kord 2 aasta jooksul; rõsketes, eriti rõsketes, sööbivate aurudega ning tule- ja plahvatusohtlikes ruumides vähemalt üks kord aastas;

b) sisejuhtmestik vaadatakse üle ning valgustusarmatuure ja lampe puhastatakse normaalse keskkonnaga ruumides ja välisvalgustusseadmetes vähemalt üks kord 6 kuu jooksul; tolmustes, rõsketes, eriti rõsketes, sööbivate aurudega ning tule- ja plahvatusohtlikes ruumides aga vähemalt üks kord 3 kuu jooksul[1].

Naaberkaitsmetevahelises ja viimaste kaitsmete taga asuvas piirkonnas peab isolatsioonitakistus iga juhtme ja maa ning mistahes kahe juhtme vahel olema vähemalt 0,5 megaoomi.

Elamute elektriseadmestikku tuleb tehniliselt üle vaadata ning isolatsioonitakistust, koormust ja pinget magistraal- ja grupiliinidel mõõta vähemalt üks kord aastas.

41. Rikked ja korratused, mis võivad esile kutsuda sädelemise, juhtmete kuumenemise või lühise, tuleb viivitamatult kõrvaldada.

42. Uusi voolutarbijaid (elektrivalgustid, -mootorid, -soojendusseadmed jms.) võib võrku lülitada ainult ettevõtte elektrimajanduse eest vastutava isiku teadmisel, kusjuures tuleb arvestada elektrijuhtmetele lubatavat koormust.

43. Elektrivõrgu kaitseks ei tohi kasutada mittestandardseid sulavkaitsmeid.

44. Ajutiste elektrijuhtmestike paigaldamine on keelatud. Erandi moodustavad illumineerimisel kasutatavad ja remonditööde tegemise paika elektrienergiaga varustavad elektrijuhtmed. Neil juhtudel tuleb kasutada tehniliselt korras kummiisolatsiooniga kaablit või juhet[2], mis on vaja paigaldada nii, et ta ei saaks vigastada.

45. Ruumides (olenemata nende otstarbest), mis pärast tööd lukustatakse ja mida öisel ajal ei kontrollita, tuleb vool kogu

---

[1] Valgustusseadmete järelevaatuse ja puhastamise kohta tuleb pidada arvestust.

[2] Kaabel КРПТ või juhtmed ШРПС ja ШРПЛ.

elektrivõrgust välja lülitada. Teistes ruumides võib pärast tööd jätta voolu alla ainult valvevalgustuse.

46. Üldlüliti, mis on ette nähtud elektrivoolu väljalülitamiseks laoruumides, tuleb monteerida tulekindlast materjalist laoseina välisküljele või eraldi asetsevale toele ja paigutada lukustatavasse kappi või nišši. Pärast voolu väljalülitamist tuleb lülitikapp või niši uks plommida.

47. Loomapidamishoonete elektrijuhtmestik peab vastama keemiliselt aktiivse keskkonnaga ruumide kohta kehtestatud nõuetele.

Valgustusarmatuurid peavad olema niiskuskindlad. Jaotuskilbid, lülitid ja kaitsmed tuleb paigutada eraldi ruumi või hoone välisseinale ning kaitsta mittesüttiva kattega. Kaitsekuplite mahavõtmine valgustusarmatuuridelt on lubatud ainult lambi vahetamise ja armatuuri remondi ajaks.

48. Kergesti süttivate ja põlevvedelike ning nitrovärvide ladudes peavad kõik elektriseadmed olema plahvatuskindlad. Kaitsmed ja lülitid tuleb paigaldada väljapoole plahvatusohtlikke ruume.

Elektrivalgustuse puudumisel on neis ruumides lubatud kasutada ainult plahvatuskindlaid akulampe.

49. Viljakuivatites ja -ladudes tuleb kasutada elektrivalgustust. Juhtmed ja seadmed peavad olema monteeritud vastavalt «Elektriseadmete ehituse eeskirjadele» tolmukindlate valgustusarmatuuridega. Elektrivalgustuse puudumisel võib kasutada üksnes korras tormilaternaid.

50. Elektrivõrkude ja -seadmete ekspluateerimisel on keelatud:

a) kasutada vigastatud või vananenud isolatsiooniga elektrijuhtmeid;

b) kinnitada elektrijuhtmeid naeltele, metallesemetele või hoonekonstruktsioonide külge, asetada neid uste, akende ja luukide vahele, riputada juhtmetele ja lülititele esemeid ning jätta juhtmeotsad isoleerimata. Juhtmete läbiviimisel seintest, vaheseintest ja -lagedest tuleb juhtmed paigutada kaitsvasse portselan- või eboniittorusse;

c) siduda elektrijuhtmeid sõlme ning tõmmata juhtmeid ja valgusteid kõrvale;

d) kasutada paberist või muust süttivast materjalist lambivarje;

e) liimida juhtmetele tapeeti, asetada lülitite ja seinakontaktide vastu mööblit või muud inventari;

f) kasutada elektrijuhtmetena telefoni- ja kellatraati;

g) kasutada katkisi lüliteid, lambipesi jms.;

h) jätta võrku lülitatud elektriseadmeid (-pliidid, -reflektorid, -triikrauad jms.) järelevalveta.

51. Elektrivalgustuse puudumisel on lubatud kasutada korras tormilaternaid. Laternad tuleb kinnitada nii, et neid ei saaks kogemata ümber tõugata. Nad peavad süttivatest konstruktsioonidest olema vertikaalsuunas vähemalt 70 cm ja horisontaalsuunas 20 cm, koresöödast aga vähemalt 1,5 m kaugusel.

Puitseinu ja -konstruktsioone, mille külge laternad kinnitatakse, tuleb kaitsta süttimise eest asbesti ja plekiga. Laternaid võib petrooleumiga täita ainult väljaspool loomapidamishooneid.

52. Petrooleumivalgustuse puhul on keelatud:

a) valada süüdatud lampidesse ja laternatesse petrooleumi;

b) läita tuld klaasita ja nõrgalt kinnitatud peaga lampides;

c) täita lampe pimedal ajal;

d) kasutada lampe pööningutel, ladudes jm. tuleohtlikes kohtades, möödapääsmatutel juhtudel võib kasutada ainult tormilaternaid või kantavaid akulampe;

e) jätta põlevaid lampe ja laternaid süttivate esemete lähedale ning kohtadesse, kus inimesed või loomad võivad need ümber tõugata;

f) täita petrooleumilampe bensiini, ligroiini ja traktoripetrooleumiga.

KÜTTESEADMED[1]

53. Sovhooside ja teiste majandite (ettevõtete) hoonete ning maaelamute ahjuküttеseadmed, lõõrid ja tuletõrje-vahemüüritised peavad vastama СНиП-i peatüki III-Г. 11—62 «Elamute ja ühiskondlike hoonete ahjud ning suitsu- ja ventilatsioonilõõrid. Tööde teostamise ja vastuvõtmise eeskirjad»[2] nõuetele.

54. Ajutiste ahjude ja küttekollete ülesseadmine on keelatud.

55. Ahjusid ja küttekoldeid on lubatud ehitada järgmistesse loomapidamishoonetesse: vasikalautadesse, poegimisosakondadesse, kunstliku seemendamise punktidesse ja piima pastöriseerimise ruumidesse.

56. Ahjude ehitamisel remonditöökodadesse ei tohi ahju kütteava olla ruumides, kuhu paigutatakse põllumajandusmasinaid, sõidukeid ja akumulaatoreid või -kus kasutatakse kergesti süttivaid vedelikke ja tuleohtlikke materjale.

---

[1] Vedelkütusel töötavate kütteseadmete tuleohutuse eeskirjad, vt. lk. 50.

[2] Vt. lk. 105.

57. Erandina võib väikestes materjaliladudes ahjusid kasutada ainult sel juhul, kui keskküttesüsteemi ehitamine pole võimalik ja laos hoitavad materjalid võivad külma käes rikneda.

Seejuures:

a) ahju küttekolle peab avanema teise ruumi;

b) hoiuruumidesse ulatuvad ahjupinnad peavad olema kaetud terasplekiga;

c) ahju seinad peavad olema vähemalt 12 cm paksused.

58. Enne kütteperioodi algust tuleb ahjud ja kõik muud küttеseadmed järele vaadata ning remontida. Mittekorras küttеseadmete kasutamine on keelatud.

59. Ahjusid, lõõre ja korstnaid tuleb tahmast puhastada enne kütteperioodi algust ja kütteperioodil vähemalt üks kord kahe kuu jooksul, pidevalt kasutatavaid küttekoldeid (katlamajad, sööklate köögipliidid, veekeeduseadmed jms.) — vähemalt kord kuus. Gaasiseadmete lõõrid puhastatakse tahmast vähemalt kord kvartalis.

Ahjust võetud söed ja tuhk on vaja enne väljaviimist veega üle valada. Tuhka ei tohi viia hoonete puitseinte lähedusse.

60. Kõik küttеseadmed peavad olema alati korras ja vastama järgmistele põhilistele tuleohutusnõuetele:[1]

a) suitsukorstnad peavad olema ehitatud põletatud (tühemiketa) savitellistest ja ulatuma vähemalt 0,5 m üle katuse pinna; pööningule ei tohi ehitada horisontaalseid suitsulõõre ning korstnatesse puhastusavasid;

b) süttivast materjalist hoonekonstruktsioonid peavad olema suitsulõõri sisepinnast vähemalt 38 cm kaugusel.[2] Katuse puitkonstruktsioonid peavad korstnate ja lõõre omavate seinte välispinnast olema vähemalt 13 cm kaugusel;

c) pööningul tuleb suitsukorstnate pinnad mördiga üle hõõruda ja valgendada;

d) küttekolde kütteava ette puupõrandale tuleb lüüa 50×70 cm suurune plekktahvel.

Märkus. Looma- ja linnukasvatus- ning põllumajanduslike ettevõtete tootmishoonetes peab kütteavaesise plekktahvli suurus olema 70×70 cm.

61. Küttеseadmete ja lõõride seintesse tekkinud praod tuleb viivitamatult savimördiga kinni määrida.

---

[1] Küttеseadmete ning suitsu- ja ventilatsioonilõõride ehitamise ja vastuvõtmise eeskirjad, vt. lk. 105.

[2] Vt. СНиП-i peatükk III-Г. 11—62, tabelid 1 ja 2 (lk. 114, 116).

62. Ahjude ja teiste küttekollete kütmist peab pidevalt jälgima spetsiaalselt instrueeritud isik, kes vastutab kütterežiimist kinnipidamise ja seadmete korrasoleku eest.

63. Kui keskkütte soojusekandja temperatuur on 100 °C või enam, peavad küttetorud ja -kehad olema hoonete puitosadest vähemalt 10 cm kaugusel.

64. Kütteseadmete kasutamisel on keelatud:

a) süüdata ahjus ja pliidi all tuld kergesti süttivate vedelikega (bensiin, petrooleum jne.);

b) kasutada ahjude ja pliitide kütmiseks puid, mis on küttekoldest pikemad; küdemise ajal peavad küttekollete uksed olema suletud;

c) hoida küttekollete juures ning asetada vastu ahjusid, pliite, soemüüre, küttetorustikke jne. küttepuid, turvast, briketti ning muid süttivaid materjale ja esemeid (riided, jalatsid vms.);

d) kütta kivisöe, koksi, põlevkivi ja gaasiga ahjusid, mis pole selleks kohandatud;

e) hoida süsi ja tuhka süttivast materjalist nõus või süttivast materjalist alusele asetatud metallnõus;

f) kasutada ventilatsioonilõõre suitsu juhtimiseks;

g) kinnitada korstnate külge raadio- ja televiisoriantenne.

LOOMAPIDAMISHOONED

Üldised tuleohutusnõuded loomapidamishoonete kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on loomapidamisruumides tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

65. Loomapidamisruumid ja neid ümbritsev territoorium peavad olema jäätmetest (põhk, süttiv praht, sõnnik jms.) puhastatud. Talvel tuleb ukse- ja väravaesised lumest puhtad hoida, et väravaid ja uksi saaks hõlpsasti avada.

66. Loomade evakueerimiseks määratud väravad ja uksed peavad avanema väljapoole ning neid ei tohi millegagi tõkestada. Väravate ja uste ette on keelatud teha astmeid ja uksepakke.

67. Mistahes tulekindlusastmega loomapidamishoonete pööningul (lakas) on koresööta (hein, põhk) ja allapanu lubatud hoida tingimusel, kui pööninguvahelae konstruktsioonid on süttimise eest kaitstud, hoonel on mittesüttiv katusekate, elektrijuhtmestik ja lülitid on kindlalt kaitstud, suitsukorstnate ümber on 1 m kaugusele ehitatud piirded ning hoone muud ehituskonstruktsioonid vastavad kehtivate ehitusnormide ja -eeskirjade nõuetele.

68. Loomapidamishoonete teenindaval personalil peab olema

konkreetsete kohustustega tegevuskava tegutsemiseks tulekahju puhkemise korral.

69. Kõikides loomapidamishoonetes peavad olema esmased tulekustutusvahendid vastavalt normidele.[1]

70. Öösel peab loomapidamishooneid valvama selleks määratud valvur.

TERAVILJA KORISTAMINE JA PEKSMINE

Üldised tuleohutusnõuded vilja koristamisel ja peksmisel on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on nende tööde puhul tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

71. Viljakoristusperioodil on lõkete süütamine viljaväljade lähedal keelatud.

72. Peksmata vilja, põhu ja koresööda kuhjad peavad olema elu-, tootmis-, lao- ja abihoonetest ning -ehitistest vähemalt 100 m kaugusel.

Peksmata vilja paigutamisel kuhjadesse peab iga kahest kuhjast koosneva grupi vahele jääma vähemalt 50 m.

73. Teravilja, heina ja teiste kergesti süttivate põllukultuuride ning põhu koristamisel ja vilja peksmisel töötavatel traktoritel, kombainidel, autodel ja iseliikuvatel šassiidel peavad olema korras sädemepüüdjad (juhul kui väljalasketoru konstruktsioonis ei ole seda seadet ette nähtud).

74. Traktorite, autode, kombainide jne. elektriseadmestik peab tagama mootori käivitumise starteriga, valgustus-, signalisatsiooni- ja elektriliste kontrollseadmete tõrgeteta töötamise ning vältima juhtmestikus ja ühendusklemmides sädelemist.

Elektrijuhtmestik peab olema kaitstud mehaaniliste vigastuste eest. Mootori kuumade osade lähedal kulgevates lõikudes ning kohtades, kus juhtmetele võib sattuda õli ja kütust, tuleb elektrijuhtmestikku eriti hoolikalt kaitsta.

Nii elektrijuhtmestik kui ka kütusepaagid, settefiltrid ja armatuur peab olema hästi kinnitatud ning süüte- ja küttesüsteem välja reguleeritud. Magneeto tuleb karburaatorist ja kütusetorudest eraldada metallekraaniga.

75. Iga viljakoristamisel töötav kombain peab olema varustatud kahe tulekustuti ja labidaga.

76. Et vältida süttimist hõõrdumise tagajärjel, mis võib tekkida viljakõrte mähkumisel kombainide, viljalõikus- jt. viljakoristusmasinate pöörlevate osade ümber, tuleb viljakõrred õigeaegselt kõrvaldada.

---

[1] Vt. lk. 127.

77. Traktoreid ja teisi mootoriga mehhanisme on statsionaarseks töötamiseks lubatud paigutada mittesüttivate katusekatetega hoonete juurde. Mootorite summutitorud tuleb varustada korras sädemepüüdjatega.

78. Autosid võib tankida ainult juhi juuresolekul, seejuures tuleb mootor seisata ja jätta võti süüteluku pessa. Traktorite, kombainide ja teiste põllumajandusmasinate mootorid peavad tankimise ajal töötama väikestel pööretel. Kütuse transportimine masinate juurde lahtises taaras on keelatud. Pimedal ajal on masinaid lubatud tankida vaid elektrivalgusel (teise masina laternad või elektrilambid).

79. Õlised kaltsud ja puhastusnarmad tuleb koguda kaanega metallnõusse või ohutusse kohta kaevatud auku.

80. Majandi tuletõrjetehniline komisjon peab enne koristustööde algust kontrollima kombainide, traktorite ja teiste põllutöömasinate tuleohutut seisukorda ning kinnitama kirjalikult nende valmisolekut koristustöödeks.

81. Tulekahju tekkimisel viljaväljal tuleb kindlaks teha tule liikumise suund ja võtta viivitamatult tarvitusele abinõud tule kustutamiseks, kasutades selleks mulda ja kõiki käepärast leiduvaid vahendeid. Vili tuleb teatavas kauguses tule liikumise suuna eest maha niita ja ära koristada.

TERAVILJAKUIVATID JA -LAOD

Üldised tuleohutusnõuded teraviljakuivatite ja -ladude kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on teravilja kuivatamisel ja viljaladudes tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

82. Mistahes tüüpi teraviljakuivati agregaatide ülesseadmine ja kuivati käikulaskmine tuleb kooskõlastada riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku organiga.

83. Tuleohutusnõuete täitmise eest teraviljakuivatis vastutab majandi (ettevõtte, osakonna, brigaadi) juhataja (direktor, brigadir), kes oma käskkirjaga määrab igasse kuivatisse tuleohutuse eest vastutava isiku. Viimane jälgib, et kõik kuivatis viibijad peaksid kõrvalekaldumatult kinni vastavatest tuleohutusnõuetest.

84. Iga kuivati kohta tuleb välja töötada tuleohutuse instruktsioon, mis kooskõlastatakse riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku organiga ja mille kinnitab majandi (ettevõtte) juhataja. Instruktsioon tuleb enne kuivatusperioodi algust kuivatit teenindava personaliga läbi töötada ja kuivatis nähtavale kohale üles panna.

85. Majandi juhtkond (direktor, esimees, agronoom, mehaanik), osakonnajuhatajad, brigadirid ja vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimees peavad regulaarselt kontrollima (eriti öisel ajal) tuleohutusnõuete täitmist viljakuivatis.

86. Teraviljakuivati nõuetekohase teenindamise eesmärgil tuleb (küttekolde ja kuivatusprotsessi pidevaks jälgimiseks) igasse vahetusse määrata vähemalt kaks inimest.

Kuivatit võivad teenindada ainult füüsiliselt terved isikud, kes on põhjalikult tundma õppinud viljakuivati ehitust, töötamist, tuleohutuse eeskirju ning oskavad käsitseda esmaseid tulekustutusvahendeid (vt. p. 5).

87. Teraviljakuivatis on suitsetamine ja lahtise tule kasutamine keelatud. Suitsetada võib selleks ettenähtud kohtades, kus paberossiotste jaoks on urnid või veenõud. Suitsetamiseks eraldatud kohtadesse tuleb üles seada sildid «Suitsetamise koht».

88. Ajutiste tuleohtlike tööde (keevitamine jms.) tegemisel teraviljakuivatis tuleb rangelt kinni pidada selleks ettenähtud korrast.

89. Kuivatusagregaadil peab olema kuivatusrežiimi jälgimist ja reguleerimist võimaldav seadmestik. Kontrolltermomeeter tuleb paigaldada kuivatusagensi kuivatisse juhtimise kohta.

90. Šahtkuivatite kuivatusagensi torustik peab olema hoone puitosadest vähemalt 25 cm kaugusel, puitseintest läbimise kohtades tuleb torustik isoleerida vähemalt kahe kihi asbestpapi ja terasplekiga.

Trummelkuivati puhul peavad hoone puitkonstruktsioonid asuma küttekoldest ja kuivatusagensi väljalasketorudest vähemalt 2 m kaugusel.

91. Teraviljakuivati kütte- ja kuivatusruumide puitkonstruktsioone (-laed, -seinad jne.) tuleb süttimise eest kaitsta.

92. Teraviljakuivati elektriseadmestik (valgustid, mootorid, lülitid jne.) peab olema tolmu- ja niiskuskindel. Kuivatuskambrites ja teistes kõrge temperatuuriga ruumides peavad olema hermeetilised niiskus- ja kuumuskindla isolatsiooniga lülitid ja harukarbid ning valgustitel tolmu- ja niiskuskindlad kuplid.

Kandelampidel peab olema voolikkaabel ja metallist kaitsevõrega klaaskuppel.

Ajutise elektrijuhtmestiku ülesseadmine on keelatud.

Teraviljakuivati üldlüliti paigutatakse lukustatavasse kappi väljapoole hoonet. Pärast voolu väljalülitamist tuleb lülitikapp lukustada.

93. Enne tööde algust tuleb viljakuivati küttekolle, suitsulõõrid, korsten, termomeeter, elektrijuhtmestik ning valgustus- ja

jõuseadmed tähelepanelikult üle vaadata ja kõik avastatud puudused kõrvaldada. Teraviljakuivati küttekolle, kuivatusagensi torustik, kuivatussaht või -trummel peavad olema tehniliselt korras.

Suitsulõõre ja korstnaid tuleb kogu küttеperioodi jooksul puhastada tahmast vähemalt kaks korda kuus.

94. Teraviljakuivatis ei tohi töötamise ajal viibida kõrvalisi isikuid.

95. Kuivati kütja ei tohi küdevat kollet jätta järelevalveta.

96. Kütust, määrdeaineid, viljajäätmeid ja muid kergesti süttivaid materjale peab hoidma küttekoldest vähemalt 1,5 m kaugusel.

97. Tahkekütuse kolletes ei tohi tuld süüdata kergesti süttivate vedelikega (bensiin, petrooleum jne.). Kütust tuleb koldesse lisada ühtlaselt (väikeste koguste kaupa). Koldeust võib avada ainult kütuse juurdelisamise ajaks. Ahju ei tohi üle kuumendada ega kütta halgudega, mis on küttekoldest pikemad. Puid ja muud kütust ei tohi hoida kütteruumis, neid tuleb tuua vajaduse korral küttelaost, mis peab asuma kuivatist vähemalt 10 m kaugusel.

Kolde tuharuum ei tohi olla tuhka täis. Koldest väljavõetud tuhk ja räbu tuleb kütteruumis veega üle valada ning paigutada tuha jaoks kaevatud auku, mis asub hoonetest vähemalt 20 m kaugusel. Tuha väljaviimisel peab kontrollima, et sinna ei jääks hõõguvaid söetükke või räbuosakesi.

98. Teraviljakuivatis peavad olema tulekustutid, veetünnid ja muud esmased tulekustutusvahendid ning tuletõrjeinventar vastavalt normidele. Üks tulekustuti peab asuma kuivati kütteruumis.

Tulekustutusvahendid ja tuletõrjeinventar tuleb hoida korras ja kasutamisvalmis.

Peale selle peab tulekahju kustutamiseks olema vajalik veevaru (veehoidla või vastavalt kohandatud looduslik veekogu), mille kaugus kuivatist olenevalt kasutatavatest tuletõrjevahenditest ei tohi ületada 100—200 m.

99. Töötavat teraviljakuivatit ei tohi jätta järelevalveta.

100. Teraviljakuivati ruumide põrandad, agregaadid ja muud kuivatis olevad mehhanismid ning kogu elektriseadmestik tuleb tolmust ja prahist puhastada.

101. Kuivati töötamise ajal peab hoolikalt jälgima laagrite, ülekandeseadmete, ventilaatorite ja teiste mehhanismide seisukorda. Liikuvate osade ja laagrite kuumenemisel tuleb kuumenemise põhjused viivitamatult kõrvaldada.

102. Teravilja süttimise või kõrbemise vältimiseks on tarvis pidevalt jälgida kuivatusagensi ja kuivatatava teravilja temperatuuri.

Kuivatusprotsessi tuleb juhtida ranges kooskõlas kuivati instruktsioonis (tehnilistes tingimustes) toodud temperatuuri piirnäitudega. Teraviljakuivatiga, millel termomeeter puudub, on töötamine keelatud.

Vilja isesüttimise vältimiseks peab süstemaatiliselt kontrollima vilja temperatuuri. Kuumenemise korral tuleb vili ümber kühveldada.

Šahtkuivati kasutamisel tuleb peale eespool mainitu silmas pidada järgmist:

a) on soovitatav kuivatada ainult eelpuhastatud teravilja; spetsiaalse puhastusseadme puudumisel tuleb koppelevaatori vastuvõtupunkrile asetada traatvõrk;

b) agregaadi töötamise ajal peab kuivatussahat olema pidevalt viljaga täidetud; kuivatusagensi sissejuhtimise ülemised kanalid ei tohi paljastuda;

c) tuleb vältida väljalaskemehhanismi ummistumist viljajäätmetega; vastasel korral võivad kuivatussahtis tekkida väheliikuvad tsoonid ja vili võib kõrbeda;

d) väljalaskemehhanismi seiskumisel tuleb kuivatusagensi juurdevool kuivatussahti viivitamatult sulgeda.

103. Kui vili on hakanud kuivatussahtis kõrbema, tuleb:

a) välja lülitada ventilaatorid;

b) juhtida küttegaasid korstnasse;

c) lõpetada kuiva vilja väljalaadimine kuivatussahtist (väljalaskemehhanism välja lülitada);

d) avada difuusorite luugid ja eemaldada kuivatussahtist kõrbenud vili; kui seda ei ole võimalik teha, tuleb väljalaskemehhanism ja väljalaadimise koppelevaator käivitada, lasta kogu kuivatussahtis olev vili välja ning eraldada seejuures kõrbenud terad normaalsetest; kõrbenud või põlenud terad koguda metallnõusse ja veega üle valada;

e) puhastada kuivatussaht pärast tühjendamist kõrbenud viljast ja viljajäätmetest.

104. Kui trummelkuivati sisse- ja väljalaadimiskambris süttisid kerged lisandid ja viljaterad, on tarvis:

a) juhtida küttegaasid korstnasse ja sulgeda kuivatusagensi juurdevool kuivatustrumlisse;

b) välja lülitada kuivatusagensi ventilaator;

c) avada sisse- ja väljalaadimiskambrite luugid, eemaldada ja kustutada põlevad või kõrbenud lisandid ja viljaterad.

105. Pärast kuivatamist tuleb kogu vili kuivatist eemaldada.

106. Vedelkütusel töötava küttekoldega teraviljakuivati kasu-

tamisel tuleb juhinduda «Vedelkütusel töötavate kütteseadmete tuleohutuse eeskirjadest».[1]

107. Teraviljakuivatiga kokkuehitatud viljalattu (läbi tulemüüri) suunduvad torustikud peavad olema metallist ja tuld tõkestavate siibritega, mis torustiku kasutamise vaheajaks suletakse. Neis torustikes ei tohi olla lint-, kopp- jt. transportööre ning seadmeid, mis takistavad tuld tõkestavate siibrite kasutamist.

108. Eesti NSV-s teravilja kuivatamiseks kohandatud kuivatite ja individuaalprojektide järgi ehitatud teraviljakuivatite kohta on tarvis koostada spetsiaalsed tuleohutuse eeskirjad, mis tuleb kooskõlastada Eesti NSV SM Tuletõrje Valitsusega.

109. Teravilja kuivatamisel mistahes tüüpi agregaadiga tuleb täpselt kinni pidada antud agregaadi kasutamise kohta valmistajatehase poolt koostatud instruktsioonist.

ROHUJAHU VALMISTAMINE JA SÄILITAMINE

Üldised tuleohutusnõuded rohujahu valmistamise ja säilitamise kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on rohujahu valmistamisel ja säilitamisel tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

110. Kuivatusagregaadi võib paigutada selleks ettevalmistatud lahtisele platsile või sademete eest kaitsvasse katusealusesse. Sel juhul peab katusealusel olema mittesüttivast materjalist katusekate. Töötanud gaaside ärajuhtimise korsten (toru) peab süttivatest konstruktsioonidest olema vähemalt 50 cm kaugusel.

111. Kuivatusagregaadi ning teiste hoonete (elamud, ühiskondlikud hooned, loomapidamis-, lao- jt. hooned) vaheline tuletõrjekuja peab olema vähemalt 50 meetrit. Peksmata vilja, heina, põhu jms. kuhilad ning muud abiehitised peavad asuma kuivatusagregaadist vähemalt 100 m kaugusel.

112. Statsionaarsel rohujahu valmistamise punktil peab tulekahju kustutamiseks olema vajalik veevaru (tuletõrje-veevõtukoht looduslikul veekogul või vähemalt 50 m^3 vett mahutav tehisveehoidla).

113. Kuivatusagregaadi töötamise ajal peavad käepärast olema järgmised esmased tulekustutusvahendid: 2 vahtkustutit OП-5, veetünn (250 l), 2 ämbrit, liivakast, pootshaagid, kirved ja redel.

114. Kuivatuspunktide elektriseadmestik peab vastama klassi B-IIa kuuluvate ruumide kohta kehtestatud nõuetele (kinnist

[1] Vt. lk. 50.

tüüpi pealt- või läbipuhutavad elektrimootorid, plahvatus- või tolmukindla ehitusviisiga aparaadid, seadmed ja valgustid ning terastorudesse monteeritud elektrijuhtmestik). Kõik elektrimootorid ja -seadmed tuleb korralikult maandada.

115. Töötavat kuivatusagregaati ei tohi jätta järelevalveta.

116. Kuivatusagregaadi töötamisel tuleb pidevalt jälgida kuivatustrumlisse või -kambrisse antava soojusekandja temperatuuri. Agregaadi töötamine kontrolltermomeetrita või mittekorras termomeetriga on keelatud.

117. Tuleb jälgida, et agregaadi ABM-0,4 korstnast väljajuhitavate töötanud gaaside temperatuur ei ületaks 80—100 °C. Selleks tuleb kasutada termoregulaatorit, mis automaatselt vähendab või suurendab pihustisse suunatavat kütusehulka.

118. Kuivatusagregaadi kütusepaak peab asuma katusealusest või kuivatuspunkti hoonest vähemalt 2 m kaugusel. Kütusepaagil peab olema metallkaas ja paagi täitmisaval filter, mis eraldab paaki valatavast kütusest mehaanilised lisandid. Paaki koguneva vee jt. lisandite väljalaskmiseks peab paagi põhjas olema kraaniga suletav toru.

119. Pihusti ja kütusepaagi vaheline toru peab olema metallist ja ulatuma paagi põhjast 8—10 cm kõrgemale. Torul peab olema kaks sulgemiskraani: üks kütusepaagi ja teine agregaadi juures.

120. Kütusepaaki tuleb täita torujuhtme kaudu pumbaga. Pumba puudumisel võib kütust lehtri kaudu paaki valada ka ämbrist. Kütusepaaki tohib täita ainult päevavalgel, kusjuures suitsetamine ja lahtise tule kasutamine on rangelt keelatud.

121. Plahvatuse vältimiseks põlemiskambris on tarvis:

a) jälgida, et pihustist ei valguks enne leegi süütamist põlemiskambrisse kütust;

b) kinni pidada pihusti süütamisel ettenähtud järjekorrast: avada siiber, läita süütetõrvik ning avada seejärel täielikult kütusepaagi ja kütteaparatuuri kraanid ning alustada õhu juurdevoolu reguleerimist;

c) sulgeda leegi katkemise korral viivitamatult mõlemad kraanid, et katkestada kütuse juurdevool pihustisse; põlemiskambrisse valgunud kuum kütus tuleb tingimata eemaldada ja põlemiskambrit põhjalikult tuulutada, seejärel võib põleti uuesti süüdata (punktis *b* toodud järjekorras).

122. Kuivatusagregaadi tuleohutu kasutamise eesmärgil on oluline, et põlemiskambrisse suunatav kütus võimalikult täielikult ära põleks. Selleks peab kütteseadme pihusti ja põlemiskambrisse suunatava õhu hulk olema õigesti reguleeritud.

123. Tuleb jälgida, et kuivatusagregaati suunatav roheline mass oleks tükeldatud kuni 30 mm pikkusteks tükkideks. Pikemate tükkide korral võib kuivatustrummel ummistuda ja kuivatatav mass süttida.

124. Kuivatusagregaadi töötamise ajal on tarvis jälgida, et peenestatud massiga ei satuks agregaati metallist või muust materjalist kõvu võõrkehi.

125. Agregaadis kuivatatava massi süttimise korral (selle tundemärgiks on töötanud gaaside temperatuuri järsk tõus ja korstnast väljuv suits) tuleb toimida järgmiselt:

a) peatada viivitamatult agregaat (katkestada kütuse andmine pihustisse, välja lülitada kõik elektrimootorid ja sulgeda korstnasiiber);

b) likvideerida põlemine agregaadi sees (või lasta rohelisel massil kuivatustrumlis täielikult ära põleda);

c) lülitada kuivatusagregaat pärast põlemise likvideerimist ilma pihustit süütamata tööle, et kuivatustrumlisse jäänud mass ja tuhk agregaadist eemaldada;

d) süüdata agregaadi täieliku puhastamise järel pihusti ja jätkata tööd.

126. Kui elektrienergia ootamatult katkeb, tuleb kütuse andmine pihustisse viivitamatult peatada ja avada kõik põlemiskambri otsseinas olevad siibrid.

127. Töö lõpetamisel tuleb kuivatustrummel kuivast massist täielikult tühjendada ja seadmestik väljastpoolt tolmust puhastada.

128. Õlised puhastuskaltsud ja -narmad tuleb panna tihedalt suletava kaanega metallkasti.

129. Kuivatuspunkti ruum ja territoorium peavad olema korras. Praht ja mahavalgunud põlevvedelik tuleb regulaarselt eemaldada. Läbipääsukohad ja juurdesõiduteed peavad olema alati vabad.

130. Agregaadi hõõrduvaid detaile on tarvis määrida õigeaegselt ja ettenähtud määrdega (vastavalt agregaadi õlitustabelile).

131. Kuivatuspunkti ruumis või katusealuses, kus kuivatusagregaat asub, võib rohujahu olla ainult ühes vahetuses toodetud koguses.

132. Rohujahu (kahe ja enama vahetuse toodang) hoidmiseks tuleb ehitada mittesüttivast materjalist laod või mittesüttiva põrandaga katusealused või platsid.

133. Toodetud rohujahu tuleb esmalt hoida vähemalt 48 tundi spetsiaalses laos, katusealuses või platsil (vt. p. 132), alles pärast seda võib jahu paigutada üldlattu või anda üle teisele ettevõttele.

134. Rohujahu valmistamisel mistahes tüüpi agregaadiga tuleb rangelt kinni pidada antud agregaadi kasutamise kohta valmistajatehase poolt koostatud instruktsioonist.

KUIVSÖÖTADE PEENESTAMINE (HEINAJAHUVESKID)

Üldised tuleohutusnõuded söödapeenestite kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on söödapeenestitega töötamisel ja peenestatud söötade säilitamisel tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

135. Söödapeenestitega võivad töötada ainult need isikud, kes tunnevad põhjalikult söödapeenestite ehitust, nendega töötamisel kehtivaid tuleohutusnõudeid ja oskavad käsitseda esmaseid tulekustutusvahendeid (vt. p. 5).

136. Söödapeenesteid on kuivsööda peenestamiseks lubatud üles seada vaid I ja II tulekindlusastme hoonetesse või ruumidesse. Söödapeenesteid võib III, IV ja V tulekindlusastme hoonetesse või ruumidesse paigaldada vaid juhul, kui need asuvad elamutest, ühiskondlikest ja tootmishoonetest, ladudest jne. vähemalt 50 m kaugusel.

137. Kuivsöödapeenestite ruumide valgustusseadmed peavad olema tolmukindlad ning elektrimootorid ja lülitusseadmed tolmu- või plahvatuskindla ehitusega. Kaitsmed ja lülitid peavad asuma väljaspool ruume.

Petrooleumilampide ja -laternate ning lahtise tule kasutamine on keelatud.

138. Ahjude ehitamine söödapeenestite ruumidesse on keelatud.

139. Enne söödapeenesti käivitamist tuleb kontrollida, kas mehhanism on töökorras. Söödapeenesti töötamise ajal peab selle juures viibima isik, kes tunneb mehhanismi ja on instrueeritud.

140. Sööda etteandmisel tuleb vältida võõrkehade (metalli- ja kivitükkide jne.) sattumist masinasse. Kui aga võõrkeha ikkagi satub masinasse (millega kaasneb iseloomulik heli), tuleb söödapeenesti otsekohe seisata ja võõrkeha masinast eemaldada. Seejärel peab kontrollima, kas võõrkeha tõttu tekkinud sädemetest pole peenestatud sööt süttinud. Igal juhul tuleb pärast võõrkeha sattumist söödapeenestisse peenestatud sööda kott teistest eraldada ja seda aeg-ajalt kontrollida.

141. Ruum, kus söödapeenesti asub, peab olema alati puhas. Töö lõpetamise järel tuleb ruum peensöödast ja tolmust täielikult puhastada.

142. Söödapeenesti remontimiseks on keelatud kasutada eba-

sobivaid mutreid, polte, seibe jms. Agregaati ei tohi remontida või reguleerida isikud, kes ei tunne selle ehitust.

143. Peensööda paigutamine loomapidamisruumidesse (välja arvatud kohe kasutatav sööt), lattu või mujale süttivate materjalide ja esemete lähedale ning süttivast materjalist ruumidesse on keelatud. Enne lattu andmist peab jahvatatud sööta hoidma vähemalt 24 tundi eraldi (näit. metallist punkris) ja tema seisukorda kontrollima.

144. Tulekahju puhkemise korral tuleb söödapeenesti seisma jätta, elektrivool välja lülitada, anda tulekahjuhäire, asuda tuld kustutama ning söödapeenesti ja sööt põlevast ruumist evakueerida.

145. Ruumis, kus asub kuivsöödapeenesti ja peeneks jahvatatud sööt, peavad olema järgmised tulekustutusvahendid: vähemalt 2 vahtkustutit või tünn (150 l) vee ja kahe ämbriga, kast kuiva liivaga, 2 labidat, kang, kirves ja pootshaak.

AUTODE, TRAKTORITE JA PÕLLUMAJANDUSMASINATE HOIUKOHAD NING REMONDITÖÖKOJAD

Üldised tuleohutusnõuded garaažide, põllumajandusmasinate hoiukohtade ja remonditöökodade kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

146. Kõiki autojuhte, traktoriste, kombainereid jt. mehhanisaatoreid ning remonditöökodade töötajaid tuleb enne tööleasumist tuleohutuses instrueerida (vt. p. 5).

147. Autode, traktorite jt. põllumajandusmasinate hoidmine katusealustes ja laohoonetes koos põhu, heina ning teiste kergesti süttivate materjalidega on keelatud.

148. Autosid, traktoreid, kombaine ja teisi iseliikuvaid põllutöömasinaid ei tohi tankida garaažides ja remonditöökodades. Lekkivate kütusepaakidega masinaid ei tohi paigutada ruumidesse.

149. Bensiinipaake ja vedelkütuse nõusid võib remontida ainult pärast seda, kui neist on kõik vedelkütuse aurud eemaldatud. Nõusid tuleb puhastada väljas või hästi ventileeritavas ruumis. Keevitamisel ja jootetöödel tuleb nõud vett täis valada ning korgid lahti jätta.

150. Tühje bensiini-, petrooleumi- jt. naftasaaduste vaate ning nitrovärvide taarat tuleb hoida tihedalt suletuna eraldi ruumis või platsil; tühja taarat ei tohi jätta autode, traktorite jt. põllumajandusmasinate hoiu- ja remondiruumidesse.

151. Ventilatsioonikanalid ja -kambrid peavad olema puhtad ning ventilaatorid korras, neid tuleb perioodiliselt kontrollida ja õlitada.

152. Akude laadimise, õlide regenereerimise, kergesti süttivate vedelike ja nitrovärvide hoidmise ning nitrovärvidega värvimise ruumide väljatõmbeventilatsiooni seadmed peavad olema nii monteeritud, et nende töötamisel ei tekiks sädelemist. Nimetatud ruumide ventilaatoritiivikud peavad olema materjalist, mis kokkupuutumisel ventilaatori kerega ei tekita sädemeid.

Akuruumi ventilatsioonikanaleid ei tohi juhtida suitsukorstnasse ega üldisesse garaaži ventilatsioonisüsteemi.

153. Värvimisega tegelevate tööliste tööriided tuleb riputada individuaalsetesse metallkappidesse.

154. Garaažides, autode, traktorite, kombainide ja teiste põllumajandusmasinate alalistel parkimisplatsidel ning tehnilise hooldamise punktides on keelatud:

a) suitsetada, kasutada väliääse ja leeklampe ning teha keevitustöid;

b) soojendada autode, traktorite, kombainide jm. masinate mootoreid (ja teisi osi) lahtise leegiga (leeklambid, tõrvikud jms.), kui spetsiaalne käivitussoojendi puudub;

c) jätta autode, traktorite, kombainide jne. kütusepaakide avad sulgemata;

d) laadida akusid;

e) pesta masinate osi, käsi ja rõivaid vedelkütusega;

f) hoida kergesti süttivaid ja põlevvedelikke (bensiini, petrooleumi jms.).

155. Autode, traktorite ja teiste põllumajandusmasinate hoiukohtades tuleb täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid:

a) praht, jäätmed jms. tuleb ruumidest ning remondikanalitest eemaldada iga kord pärast vahetuse lõppu;

b) põrandale valgunud põlevvedelikud tuleb kohe katta liiva või saepuruga ja seejärel koristada; kasutatud liiv ja saepuru on tarvis koguda spetsiaalsesse kaanetatud metallkasti, mis paigutatakse väljapoole garaažiruume;

c) kasutatud puhastuskaltsud ja -narmad peab koguma tihedalt suletavasse metallkasti, mis tuleb tühjendada selleks ettenähtud ohutusse kohta iga kord pärast vahetuse lõppu;

d) läbitöötatud õli tuleb hoida metallvaatides väljaspool traktorite ja autode teenindamise ning hoiuruume.

Üldised tuleohutusnõuded kergesti süttivate ja põlevvedelike ladude kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on kergesti süttivate ja põlevvedelike ladudes tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

156. Majandi naftasaaduste keskladu tuleb ehitada kinnitatud ja riikliku tuletõrje järelevalveorganiga kooskõlastatud generaalplaani ja projekti järgi selleks eraldatud ja vähemalt 2 m kõrguse piirdega ümbritsetud maa-alale.

157. Naftasaaduste lao statsionaarsed reservuaarid peavad olema mittesüttival vundamendil ning kaetud pealt heledatoonilise värviga (valge, hõbe). Reservuaarid tuleb varustada armatuuri ja teiste seadmetega vastavalt naftasaaduste hoidmise reservuaaride kohta kehtestatud ГОСТ-ile.

158. Kergesti süttivate ja põlevvedelike lao territooriumi ei tohi ületada elektriliinid. Laost möödakulgeva elektriliini kaugus lähima reservuaarini peab olema vähemalt võrdne elektriliini normaalposti 1,5-kordse pikkusega.

159. Kergesti süttivate vedelike pumpade elektrimootorid ja nende käivitusaparatuur peavad olema plahvatuskindla ehitusviisiga.

160. Kõik naftasaaduste reservuaarid, torustikud ning tühjendamis- ja täitmisseadmed tuleb maandada. Maandijuhtmed peab ühendama keevitamise või jootmise teel.

Reservuaare, torujuhtmeid ning tühjendamis- ja täitmisseadmeid on lubatud maandada gruppide kaupa.

161. Maandusseadmed peavad olema alati tehniliselt korras. Vähemalt kord nädalas tuleb neid tehniliselt üle vaadata ja kord aastas katsetada.

162. Kõrvaliste isikute viibimine naftasaaduste lao territooriumil on keelatud.

163. Lao territooriumile ei tohi ehitada süttivast materjalist kuure ega muid hooneid.

Valvuriruum, kui selle järele on vajadust, tuleb ehitada lao väravate juurde, laohoonetest või lahtiselt asetatud tsisternidest ja vaatidest vähemalt 20 m kaugusele.

164. Kergesti süttivate ja põlevvedelike lao territooriumile on keelatud (ka ajutiselt) paigutada esemeid ja materjale, mis ei kuulu laos hoidmiseks ettenähtud esemete ja materjalide nimistusse.

Tahkekütuse hoidmine naftasaaduste lao territooriumil on keelatud.

165. Kergesti süttivate ja põlevvedelike ning tuleohtlike keemiliste ainete hoidmiseks kasutatavad ruumid peavad olema selleks kohandatud ning need tuleb hoida alati puhtad. Nende ruumide valgustamiseks võib kasutada ainult plahvatuskindlaid valgusteid.

166. Kergesti süttivate ja põlevvedelike ning tuleohtlike materjalide ladude territooriumil on suitsetamine ja lahtise tule kasutamine kategooriliselt keelatud. Nende ladude (ruumide või piirete) väliskülgedele ja lao territooriumile tuleb paigutada selgesti loetavad sildid «Tuleohtlik. Mitte suitsetada!». Suitsetamiseks peab väljaspool lao territooriumi eraldama veenõu ja urniga varustatud tuleohutud kohad.

167. Kergesti süttivate ja põlevvedelike lao territooriumil ning ruumides on keelatud:

a) hoida naftasaadusi lahtiselt;

b) kasutada tööriistu ja seadmeid, mis on valmistatud sädemeid andvast metallist;

c) teha töid, mis ei ole seotud kergesti süttivate ja põlevvedelike hoidmisega.

168. Vaatide paigutamisel lattu on vaja olla eriti tähelepanelik ja ettevaatlik, et vältida nende põrkamist üksteise vastu. Korgid peavad olema tingimata ülespoole. Lekkivate korkidega ja korkideta vaate ei tohi lattu jätta.

169. Tühjad vedelkütuse vaadid tuleb tihedalt sulgeda ja laduda virna vähemalt 20 m kaugusele laost.

170. Kergesti süttivate ja põlevvedelike ühest nõust teise valamisel ning masinate tankimisel pimedal ajal on lubatud kasutada ainult plahvatusohutuid elektrivalgusteid.

171. Vedelkütus tuleb valada taarasse ning traktoreid, autosid, kombaine ja teisi masinaid tankida kinnisel meetodil, s. o. pumbaga. Kui pumpa ei ole võimalik kasutada, võib autosid, traktoreid jne. tankida vedelkütusega vähemalt 10 m kaugusel laost. Tankimisel mahavalgunud vedelkütus tuleb hoolikalt katta liiva või mullaga ja seejärel koristada.

172. Autode, traktorite ja teiste masinate tankimisel ning kütusepaakide kontrollimisel ei tohi kasutada lahtist tuld ega suitsetada.

173. Külmunud või tardunud naftasaaduste torusid, siibreid ja tühjendamisseadmeid võib soojendada ainult auru, kuuma vee või kuumutatud liivaga. Lahtise tule (lõkked, söepannid, leeklambid jm.) kasutamine selleks otstarbeks on kategooriliselt keelatud.

174. Kui reservuaaris hangunud naftasaadusi soojendatakse aurusoojenditega, on tarvis jälgida, et soojendatava naftasaaduse

kiht ulatuks vähemalt 50 cm üle soojendi. Soojendamisel ei tohi aurusoojendi temperatuur tõusta üle 90 °C.

175. Pärast tööd ei tohi autosid, traktoreid ja teisi iseliikuvaid masinaid jätta tankimiskohale lähemale kui 40 m.

176. Reservuaaride remontimisel ja sisemisel järelevaatusel on lubatud kasutada ainult plahvatusohutuid akulaternaid, mida tohib sisse ja välja lülitada vaid väljaspool reservuaari.

177. Vedelkütust tuleb vedada bensiinitsisternautodega või selleks kohandatud autodega, millel on vaht- või süsihappekustutid ja labidad. Talveks asendatakse vahtkustutid liivakastiga, kus on kuiv liiv.

178. Kergesti süttivate vedelike veoks ettenähtud tsisternautodel peab olema:

a) staatilise elektri ärajuhtimise seadis (kett, rosett);

b) väljalasketoru ja summuti paigutatud auto ette;

c) numbrimärki valgustav elektrilatern kinnitatud juhikabiini ülemisele osale.

179. Vedelkütust võib vedada ainult täiesti korras vaatidega, mis transportimisel asetatakse korkidega ülespoole. Vaadid peavad olema suletavad vindiga metallkorkidega. Puupruntide ja kaltsude kasutamine metallkorkide asemel on keelatud. Vaatide alla tuleb teha puust alused (pesad).

180. Bensiini süttimisel tuleb tuli kustutada vahtkustuti või liivaga, katta vaibaga jne., mingil juhul ei tohi kustutamiseks kasutada vett.

181. Laoplatsil peab leiduma kindlaksmääratud arvul esmaseid tulekustutusvahendeid (tulekustutid, liiv, labidad, kühvlid jms.) ja muud tuletõrjeinventari.[1] Tulekustutusvahendid peavad olema selleks määratud kohas ja alati kasutamisvalmis.

MATERJALILAOD[2]

Üldised tuleohutusnõuded materjaliladude kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on materjaliladudes tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

182. Mitmesuguste materjalide ja kaupade ladustamisel ühte ruumi tuleb arvestada nende omadusi (vastastikune mõju, sobivus jne.). Üldladudes ei tohi hoida värve, lakke, happeid ja kaltsiumkarbiidi. Lakid ja värvid tuleb omakorda eraldada hapetest ja kaltsiumkarbiidist.

---

[1] Esmaste tulekustutusvahendite normid, vt. lk. 127.

[2] Väetiste ja mürkkemikaalide hoidmise tuleohutuse eeskirjad, vt. lk. 55.

183. Laod ja nende territooriumid peavad olema alati puhtad ja korras. Vabanev taara ja pakkimismaterjal tuleb laost ja selle territooriumilt süstemaatiliselt eemaldada selleks ettenähtud kohta. Ladude ülekoormamine ja vahekäikude ummistamine on keelatud.

184. Riiuliteta ladudes peavad kõik kaubad ja materjalid olema korralikult virnas. Kaugus virnade vahel ja virnade kaugus seintest peab olema vähemalt 0,8 m. Ladudes tuleb uste suunas jätta läbikäigud, mis on vähemalt uste laiused, kuid mitte vähem kui 1 m.

185. Ladude kontoriruumidel, mis tuleb teistest ruumidest eraldada tulekindlast materjalist piirdekonstruktsioonidega, peab olema väljapääs õue. Akna- ja ukseavade tegemine kontoriruumide siseseintesse on keelatud. IV ja V tulekindlusastme laohoonete kontoriruumid peavad asuma väljaspool laoruume. Petrooleumi- ja elektrisoojendusriistade kasutamine laoruumides on keelatud.

186. Laohoonete puitkonstruktsioonid peavad olema krohvitud või töödeldud tuld tõkestava seguga.

187. Laojuhataja või teda asendav laotöötaja peab enne lao sulgemist kõik ruumid tähelepanelikult üle vaatama ja veenduma, et nendes ei ole tuleohtu, pärast seda elektri välja lülitama ja lukustama uksed.

188. Ladudes ja teistes materiaalsete väärtuste hoiukohtades on keelatud teha töid, mis ei ole seotud materjalide või seadmete hoidmisega, välja arvatud laoruumi või selle sisustuse remont.

PUIDUTÖÖKOJAD JA -TSEHHID

Üldised tuleohutusnõuded puidutöökodade ja -tsehhide kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on tarvis neis ruumides täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

189. Elektri jõu- ja valgustusvõrgu juhtmeid, seadeldisi, masinaid, kütteseadmeid ja ehituskonstruktsioone tuleb perioodiliselt puhastada tolmust ja puidujäätmetest. Kõik puidujäätmed on tarvis nende kogunemisel ja vahetuse lõpul töökojast eemaldada.

190. Valmis- ja pooltooted peab töökojast viima lattu või mõnda teise selleks otstarbeks ettenähtud kohta.

191. Liimi tuleb soojendada auruga. Erandina on lubatud kasutada ka elektrisoojendusriistu. Viimaste konstruktsioon peab olema niisugune, mis väldib tulekahju tekkimist. Liimikeetmisseadmed tuleb paigutada selleks määratud ja nõuetekohaselt sisustatud ohutusse kohta.

192. Kõigis majandeis tuleb tuleohtlikel töödel kehtestada range kord eriti sel juhul, kui need tööd on ajutise iseloomuga (keevitamine, torude lahtisulatamine, lõkete tegemine, kulu põletamine, tõrva, bituumeni, asfaldi jms. keetmine jne.).

193. Tuleohtlikeks töödeks (lõkete tegemine, kulu põletamine, tõrva, bituumeni, asfaldi jms. keetmine) eraldatakse täiesti ohutu koht, kuhu tuleb käepärast paigutada kustutusvahendid.

194. Vana kulu, põhku, kartulivarsi, prahti, oksi jms. võib põletada ainult vaikse ilmaga või nõrga tuule korral. Lõke peab olema hoonete suhtes alla tuult (vt. p. 34).

Lõkke juurde tuleb määrata vastavates tuleohutusnõuetes instrueeritud isik, kes vastutab tuleohutuse eest. Suurel pindalal on lubatud kulu jms. põletada ainult osade kaupa.

195. Enne kulu, hagude jms. põletamist metsas, aasal ja turbapinnasega maa-alal tuleb võtta tarvitusele abinõud tule levimise vältimiseks kõrvalaladele. Selleks peab rajama mineraliseeritud ribad kohtadesse, kus puuduvad küllaldaselt kindlad looduslikud või kunstlikud tõkked.

Kulu, hagu jms. võib põletada ainult tööliste juuresolekul, kes ei tohi lahkuda põletuskohalt enne tule lõplikku kustumist.

196. Kulu, hagu jms. on lubatud põletada üksnes tuleohutul ajal — kevadel või sügisel; põletustöödest tuleb informeerida metsamajandeid, tehes neile ühtlasi teatavaks tuleohutuse eest vastutavate töötajate nimed.

197. Süüdatud lõkkeid või kulu põletamise ala ei tohi jätta järelevalveta ega usaldada seda alaealiste hoolde.

Pärast töö lõpetamist peab tuleasemed ja kohad, kus leidub hõõguvaid tukke ja süsi, veega üle valama ja mullaga kinni katma.

198. Keevitustööde koha läheduses asuvaid puitkonstruktsioone tuleb kaitsta süttimise eest (veega ülevalamine, plekktahvlitega katmine jne.). Ühtlasi peab allpool olevaid puitkonstruktsioone kaitsma langevate sädemete eest.

199. Keevitustööde tegemise ning keevitusagregaatide, -trafode ja kontrollmõõteriistade paigaldamise kohad tuleb 5 m raadiuses kõrvalistest esemetest ja süttivatest materjalidest puhastada.

200. Keevitustööde tegemisel tuleb kinni pidada «Tuleohutuse eeskirjadest elektri- ja gaasikeevitustöödel».[1]

[1] Vt. lk. 97.

201. Tõrva, bituumenit jms. võib keeta:
a) ehitustellingutest vähemalt 30 m kaugusel;
b) puithoonetest vähemalt 20 m kaugusel;
c) kivihoonetest vähemalt 10 m kaugusel.

202. Tõrva jms. keetmise koht peab olema 7 m raadiuses prahist puhastatud.

203. Ülekeemise vältimiseks tuleb tõrva soojendada nõrgal tulel, kusjuures tõrva tasapind peab katla ülaservast olema vähemalt 20 cm allpool. Tõrva jms. keetmise katlal peab olema metallkaas. Tuulise ilmaga on tõrva keetmine keelatud.

204. Tõrva võib keeta ainult spetsiaalselt instrueeritud ja selleks määratud isiku juuresolekul.

205. Tõrvakeetmise kohas peab olema tulekustuti või liivakast ja labidas.

EHITUSTÖÖD[1]

Üldised tuleohutusnõuded ehitustööde ja ehitusplatside territooriumide kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—64.** Peale selle on tarvis ehitustöödel ja ehitusplatsi territooriumil täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

206. Ehitustöödel ja ehitusplatsi territooriumil kehtivaid tuleohutuse eeskirju on käesolevate eeskirjade punktis 1 nimetatud majandite (ettevõtete jne.) kõrval kohustatud täitma kõik põllumajanduslikes ettevõtetes (sovhoosid, kolhoosid, remondiettevõtted jne.) ehitus- ja remonditöid teostavad organisatsioonid ja ettevõtted.

207. Ehitusobjekti ja abihoonete tuleohutuse, tuletõrjealaste abinõude ellurakendamise ja ehitusplatsi tuletõrjevahendite korrasoleku eest vastutab ehitusobjekti ülem (töödejuhataja).

208. Ehitatavad hooned ning ehitusplatsi territoorium ja abiettevõtete ruumid tuleb hoida puhtad. Ehituspraht (metsamaterjalide tükid, pilpad, puukoored, laastud, saepuru jms.) tuleb iga päev pärast tööd töökohtadelt ja ehitusplatsi territooriumilt eemaldada selleks ettenähtud kohta.

Tarvitatud puhastusmaterjalid on vaja paigutada kaanetatud metallkastidesse ja viia iga päev pärast tööd ohutusse kohta, põletada või maha matta.

---

[1] Suuremate ehitustööde puhul tuleb juhinduda NSV Liidu ÜKKM Tuletõrje Peavalitsuse poolt 26. märtsil 1968 kinnitatud «Ehitus- ja montaažitööde tuleohutuse eeskirjadest» (Правила пожарной безопасности при производстве строительно-монтажных работ», Стройиздат, Москва, 1968).

Mahavalgunud kergesti süttivate ja põlevvedelike jäägid ning puhastusmaterjalid peab ehitusplatsi territooriumilt regulaarselt eemaldama.

209. Lahtise tule kasutamisega seotud töid (sepatööd, bituumeni ja tõrva keetmine jne.) võib teha ehitatavatest hoonetest vähemalt 30 m kaugusel alla tuult. Seejuures tuleb tarvitusele võtta vajalikud tuleohutust tagavad abinõud (süttivate materjalide kõrvaldamine, tuletõrje-valvepostid, esmased tulekustutusvahendid jms.).

Nimetatud töid võib teha ainult ehitusplatsi ülema (töödejuhataja) kirjalikul loal.

Lõkete süütamine ehitatavates hoonetes on keelatud.

210. Keevitustööde tegemisel ehitusplatsil tuleb kinni pidada «Tuleohutuse eeskirjadest elektri- ja gaasikeevitustöödel».[1]

211. Mehhanismidele ettenähtud bensiini, petrooleumi ja teisi kergesti süttivaid ja põlevvedelikke ning määrdeõlisid on ehitusplatsi territooriumil lubatud hoida kuni 200 kg.

Neid vedelikke tuleb hoida eraldi asetsevas mittepõlevas ruumis või muldonnis (keldris), mis asub teistest hoonetest vähemalt 16 m kaugusel. Hoiuruumi välisseintele tuleb kinnitada selgesti loetavad sildid «Tuleohtlik» ja «Suitsetamine keelatud».

212. Lahtistele platsidele paigutatud metsamaterjali virnade suurus määratakse tavaliselt kindlaks ladustatava materjali pikkuse järgi. Virnu ei tohi paigutada üksteisele lähemale kui 3 m; virnaridade vahele peab jääma vähemalt 6 m laiune vahemaa.

213. Puidujäätmete (pilpad, laastud jms.) kogumise koht peab metsamaterjali laost ja hoonetest asuma vähemalt 50 m kaugusel. Puidujäätmeid võib ajutiselt hoida ehitamisel oleva hoone või ehitusplatsi abiettevõtte territooriumil, kuid mitte lähemal kui 30 m püstitatavast hoonest ja ehitusplatsil asuvatest ajutistest ehitistest. Nii hoitav puidujäätmete kogus ei tohi olla suurem ühe ööpäeva jooksul ehitusplatsil tekkivast jäätmete hulgast.

Saepuru kogumine koos pilbaste, pinnuservade või teiste puidujäätmetega on keelatud. Saepuru tuleb puistata eraldi asuvasse tarastatud kohta või kasti.

Muud jäätmed (kaltsud, metallilaastud jms.) tuleb koguda puidujäätmetest eraldi.

214. Ehitusplatsi territooriumil asuvad laod, abiettevõtted ja ehitatavad hooned tuleb varustada esmaste tulekustutusvahenditega vastavalt normidele.[2]

---

[1] Vt. lk. 97.
[2] Vt. lk. 127.

215. Ehitusplatsi territooriumil on lubatud suitsetada ainult selleks ettenähtud kohtades, kus on veeanumad ja urnid. Suitsetamise kohtadesse tuleb üles seada vastavad sildid.

216. Ehitusplatsi territooriumiga külgnevaid teid, juurdepääsuteid ning sisse- ja väljapääsukohti ei tohi ummistada esemete, seadmete ja materjalidega. Tuletõrjevahenditele ja -varustusele peab olema vaba juurdepääs.

Ehitusplatsi territooriumile rajatud läbipääsukohad ja juurdesõiduteed peavad tuletõrjeautodel võimaldama kiiresti liikuda. Teest läbi kaevatud torustiku- või kaablikraavid tuleb katta ülesõidusildadega või ehitada ajutised ümbersõiduteed.

217. Kõigile ehitusplatsil olevaile looduslikele ja tehisveehoidlatele tuleb ehitada juurdesõiduteed, platvormid tuletõrjeautode paigutamiseks ning abiseadmed vee võtmiseks.

218. Välistele ehitustellingutele, olenemata nende kõrgusest, tuleb iga 40 m järel teha trepid, kusjuures treppe peab olema ehitustellingute kohta vähemalt kaks. Mitmekorruseliste hoonete tellingute trepid tuleb korruste kaupa ühendada. Kuumal ja kuival ajal peab tellingute puitosi ja raketisi perioodiliselt veega kastma.

219. Vahelae põrandaalune ruum tuleb enne vahelae katmist põrandaga süttivast prahist (laastud, pilpad, saepuru jms.) hoolikalt puhastada.

220. Tisleriliimi võib soojendada ainult elektrilisel liimikeetjal või tulekindlale alusele asetatud elektripliidil.

221. Hoonele pealeehituse tegemisel võib olemasolevad suitsulõõrid kinni müürida alles pärast alumistel korrustel asuvate ahjude ja pliitide lammutamist.

Ventilatsioonilõõride kasutamine suitsujuhtmetena on keelatud.

222. Ajutiste ahjude paigaldamine ja kasutamine ehitusel on lubatud ainult riikliku tuletõrje järelevalveorgani loal. Kui ajutine ahi asetatakse puupõrandale, tuleb ahjualune põrandaosa süttimise vältimiseks katta kahekordse asbestpapi või savileotises immutatud vildikihiga, mis peab ulatuma igas suunas vähemalt 25 cm üle ahju gabariidi. Isolatsioonile lüüakse plekktahvel, mis kaitseb põrandat sädemete ja tukkide eest. Ahju kütteava ette põrandale tuleb kinnitada 50×70 cm suurune kaitseplekk. Parema isoleerituse tagamiseks peab ahju alumise pinna ja põranda vahele jääma vähemalt 20 cm suurune vahe (s. o. ahi peab asuma jalgadel).

223. Ajutised ahjud ja metallsuitsutorud ei tohi puidust või mõnest muust süttivast materjalist seintele ja vaheseintele olla

lähemal kui 1 m. Jätkamisel tuleb metallsuitsutorud lükata (suitsu liikumise suunas) üksteise sisse vähemalt toru poole läbimõõdu pikkuses. Kohtadesse, kus torud läbivad vahelagesid, tuleb ehitada nn. liivisolaatorid. Liivisolaator kujutab endast liivaga täidetud metallkasti, mis peab olema ehitatud nii, et vahelae süttivad osad asetseksid metallsuitsutorust (korstnast) vähemalt 50 cm kaugusel. Ajutiste ahjude metallsuitsutorusid ei tohi juhtida läbi aknaavade. Torud tuleb igal korrusel viia kapitaalsetesse suitsulõõridesse (korstnatesse).

224. Talvistel ehitustöödel on vaja ajutiste ahjude ja soojakute kasutamisel eriti hoolikalt jälgida tuleohutusnõuete täitmist. Soojakute ehitamisel tuleb soojusisolatsiooni materjalina kasutada raskesti süttivaid või tulekindlaid materjale.

225. Kütuse paigutamine ahju kütteava ette on keelatud. Küdemise ajal peavad ahjud olema kütja pideva järelevalve all. Kui ahjusid kasutatakse ehitatavate ruumide kuivatamiseks, tuleb iga nelja ahju kohta määrata üks kütja.

Ehitusplatsi tuleohutuse eest vastutav isik peab kütjaid tuleohutuse abinõudest instrueerima.

226. Ahjude ja suitsulõõride korrasolekut tuleb enne nende kasutuselevõttu ja kasutamisaja kestel hoolikalt kontrollida.

227. Valgustus- ja muude elektriseadmete montaaž ehitusplatsil ning ehitatavates hoonetes ja ehitistes peab vastama «Elektriseadmete ehituse eeskirjadele».

228. Trafoalajaamu ei tohi paigutada puithoonetesse.

229. Keelatud on:

a) riputada õhuliine ebapüsivatele, maasse kinnitamata tugedele, prussidele, laudadele, teivastele jms.; ajutiste õhuliinide elektrijuhtmeid on lubatud ehitustellingute, mastide, üksikute tugede ja traaversite külge kinnitada ainult portselanisolaatoritega;

b) kinnitada juhtmeid isolaatorite külge nõrgalt ja siduda või paigutada juhtmeid isolaatoriteta või purunenud isolaatoritega konksudele;

c) kinnitada juhtmeid tugedele portselanrullidega;

d) vedada ja kinnitada juhtmeid naeltele või ehitiste ja ehitustellingute konstruktsioonide väljaulatuvatele osadele;

e) pigistada juhtmeid ukse- või aknapiida vahele.

230. Elektrijuhtmeid tohib ühendada ja jätkata ainult jootmise teel või spetsiaalsete ühendusklemmidega, näpitsatega jms. Juhtmete kokkukeeramine ilma jootmata (nn. külmjootmine) on keelatud.

231. Seintest, vaheseintest ja -lagedest läbivedamisel tuleb juhtmeid isoleerida eboniittorude, portselantüllide või -piipudega.

232. Ajutiste hoonesiseste elektrijaotusvõrkude ja -juhtmete kinnikatmine kilpide, laudise, tellingute, paberi, tapeedi või muu taolisega on keelatud.

Hoonesisene elektrivõrk tuleb monteerida nii, et seda oleks võimalik igal ajal üle vaadata, kontrollida ja remontida.

233. Kõik madalpinge jaotusseadmete voolujuhtivad isoleerimata osad, mõõteaparaadid ja -riistad, iga tüüpi kaitseseadised, vinnaklülitid ja muu käivitusaparatuur ning abiseadmed tuleb üldisest rühmajaotuskilbist eraldi paigutamisel tingimata monteerida mittesüttivale alusele.

234. Elektrijuhtmete kaitsmed peavad vastama kehtivatele normidele.

235. Ruumidesse, kus on elektrijaotusseadmed ja -kilbid, ei tohi paigutada ladusid ja töökodasid.

236. Ehitustellingutel, lahtistel tõstukitel, tornkraanadel jne. on lahtist tüüpi valgustite kasutamine keelatud.

237. Kantavatel elektrilampidel peab olema riputuskonks ja kaitseks võre. Lambi toitejuhtmena kasutatav elektrijuhe peab olema kummiümbrises.

238. Pärast tööpäeva lõppu tuleb ehitusplatsi elektrivõrk, välja arvatud valvevalgustus, üldlülitiga pinge alt välja lülitada.

239. Petrooleumivalgustus (tormilaternad) on ehitusplatsil lubatud ainult erandjuhtudel. Petrooleumivalgustuse vahendid peavad asetsema süttivatest konstruktsioonidest vähemalt 70 cm kaugusel; viimased tuleb isoleerida asbestpapi või plekiga.

240. Õlide, kiudainete ja teiste kergesti süttivate materjalide hoiukohti võib valgustada ainult kinnist tüüpi elektrivalgustitega; kergesti süttivate ja põlevvedelike ning gaasiballoonide ladude valgustamiseks on lubatud kasutada ainult plahvatuskindlaid elektrivalgusteid.

241. Projektis ettenähtud sisemine tuletõrje-veevõrk tuleb monteerida hoone ehitustööde ajal.

242. Tuletõrje-veevõrgu puudumisel peab ehitusplatsi territooriumile ehitama tuletõrje-veevõtukohad, mille kaugus ehitatavatest hoonetest ei tohi ületada 100 m. Veevõtukohtade arvu ja mahutavuse määrab kindlaks ehitustööde juhataja kooskõlastatult riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku organiga. Seejuures tuleb arvesse võtta ehituse kubatuuri, ehitusplatsi territooriumi suurust ning sellel paiknevate ladude ja abiettevõtete arvu, ehitusplatsil leiduvat tuletõrjeinventari jne.

243. Kõiki ehitusele tööle võetavaid isikuid peab administratsiooni esindaja (tuleohutuse eest vastutav isik või vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimees) allkirja vastu instrueerima ehitustööde tuleohutuse eeskirjadest. Töölistele ja teenistujatele tuleb teatada suitsetamise kohad ning õpetada neid käsitsema esmaseid tulekustutusvahendeid (tulekustutid, hüdropuldid jms.).

244. Väljavõtted käesolevatest eeskirjadest tuleb ehitusplatsi territooriumil ja tööruumides nähtavale kohale välja panna.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

VEDELKÜTUSEL TÖÖTAVATE KÜTTESEADMETE TULEOHUTUSE EESKIRJAD

1. Tahkekütuselt vedelkütusele ümberehitatavate küttekollete (ahjud, katlad jne.) tuhauksed on tarvis kinni müürida. Kütuse mahavalgumise vältimiseks tuleb kütteava ette ehitada vähemalt 25 cm kõrgune ja poole tellise (12 cm) paksune kõrgend (lävi).

Vedelkütusel töötavate kütteseadmete tuletõrje-vahemüüritiste paksus ja suitsulõõride kaugus hoone süttivatest konstruktsioonidest peab olema vähemalt 51 cm.

Ruumil, kuhu on paigutatud küttekolle, peab olema mittesüttiv põrand.

2. Kütusepaak tuleb paigutada kütteseadmest eraldi asuvasse ruumi. Kui jooksva kütusevaru paak asub kütteseadmega ühes ja samas ruumis, peab ta olema kütteseadme külgseinast vähemalt 2 m kaugusel. Kütusepaak ei tohi asetseda kütteava lähedal ega selle ees oleval seinal.

Kütusepaagi maht ei tohi ületada 100 l.[1]

Kütusepaak peab olema varustatud kütuse tasapinna näitajaga ning kraani abil suletava äravoolutoruga, mis võimaldab tulekahju korral lasta paagis oleva kütuse selleks ettenähtud maa-alusesse avariipaaki või jämekruusa sisse.

3. Kütusepaagi ja kolde vahelisel kütusetorul peab olema vähemalt 2 sulgemisventiili (üks paagi, teine koldeava juures), mille abil on kütuse juurdevoolu koldesse võimalik tarviduse

[1] Vt. СНиП II-Н. 5—65 punkt 3.7, märkus 1. — *Koost.*

korral viivitamatult katkestada. Kütusepaak peab olema kütusetoruga tihedalt ühendatud.

4. Kütusejuhtmena ei tohi kasutada metallotsikutega kummivoolikut. Metalltorusid on keelatud ühendada kummimuhvide abil.

5. Vedelkütusel töötava kütteseadme koldeava peab olema vähemalt 25 cm lai ja 12 cm kõrge. Kui niisuguste mõõtmetega koldeava ei taga kütuse täielikuks põlemiseks tarviliku õhu juurdevoolu, tuleb kütteseadme külgseinte ülaossa teha täiendavalt kaks 6 × 6 cm suurust õhuava.

6. Plahvatuse vältimiseks tuleb kollet enne tule süütamist 5 min. tuulutada. Tuulutamise ajal peavad koldeuks ja suitsukorstna siiber olema avatud.

7. Pihusti süütamisel tuleb sellele esmalt lähendada tuli ja alles seejärel avada kütusetorul olev ventiil. Leegi ootamatul kustumisel on tarvis kütuse juurdevool otsekohe katkestada (kraan sulgeda).

Kui põlemine on ebaühtlane, tuleb kütuse andmine koldesse katkestada ja pihusti puhastada.

8. Töötamise ajal tuleb hoolikalt jälgida kütuse juurdevoolu ja reguleerida seda nii, et koldesse voolav kütus täielikult ära põleks.

9. Ruum, kus kütusepaak asub, peab olema puhas. Mahavalgunud kütus puistatakse üle kuiva liivaga, mis seejärel kokku pühitakse ja ruumist eemaldatakse.

10. Vedelkütusel töötavat kütteseadet võivad teenindada ainult need isikud, keda on kehtiva korra kohaselt seadme kasutamise eeskirjades ja vastavates tuleohutusnõuetes instrueeritud.

11. Iga vedelkütusel töötava ahju ja katla kohta tuleb töörežiimist olenevalt koostada puhastamise ja profülaktilise remondi graafik.

12. Ruumis, kuhu vedelkütusel töötav küttekolle on paigutatud, peab olema vähemalt 2 vahtkustutit, kast kuiva liivaga (maht 0,5 m^3) ja labidas või kühvel.

13. Tulekahju puhkemise korral tuleb kütuse juurdevool koldesse viivitamatult katkestada ja asuda põlemist tulekustuti või liiva abil likvideerima.

14. Vedelkütusel töötava kütteseadme ekspluateerimisel on keelatud:

a) varustada kütusepaak klaasist tasapinnanäitajaga;

b) hoida kütusevaru või teisi tuleohtlikke vedelikke ruumis, kus asub küttekolle;

c) lisada raskekütuse hulka petrooleumi, bensiini jt. kergesti

süttivaid või põlevvedelikke ning kasutada neid vedelikke koldes tule süütamiseks;

d) kasutada paagis oleva kütuse soojendamiseks lahtist tuld (tõrvik, leeklamp jms.);

e) lubada kütuse lekkimist sulgemisventiilide ja torustiku ühenduskohtade vahelt;

f) jätta töötav küttekolle järelevalveta või usaldada see isiku hooleks, keda pole seadme teenindamises instrueeritud;

g) ehitada kütteseadme ümber süttivast materjalist piirdeid;

h) asetada ahjude, katelde ja kütusepaakide lähedale süttivaid materjale või esemeid.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

AURUKATLA KB-200 TULEOHUTUSE INSTRUKTSIOON[1]

Aurukatel KB-200 on ette nähtud söötade aurutamiseks, vee soojendamiseks, ruumide kütmiseks, teravilja jt. põllumajandussaaduste kuivatamiseks ning muul eesmärgil sooja saamiseks loomafarmides.

Katlas toodetakse ülekuumendatud auru, mis kiirendab söötade aurutamist ja aitab vähendada auru transportimisel aurutorustikus tekkivaid soojakadusid. Konstruktsioonilt on katel võrdlemisi lihtne ja töökindel ning töötab mitmesugustel kütustel (kivisüsi, turvas, puit). Katelt on võimalik ümber seadistada vedelkütusel töötamiseks.

Katla paigaldamisel ja kasutamisel on tarvis täita järgmisi nõudeid.

1. Katel tuleb üles seada kinnisesse, võimaluse korral soojustatavasse ruumi. Katla esikülje (kütteavapoolse külje) ja selle vastas oleva seina vaheline kaugus peab olema vähemalt 3 m.

2. Ruum, kuhu katel on paigutatud, peab olema nii kõrge, et aurukoguja pealispinna kaugus lae alumistest konstruktsioonidest oleks vähemalt 70 cm. Katla ja seina vahel peab olema vähemalt 70 cm laiune vahe, kui aga sein on kaitstud soojusisolatsiooniga, peab vahe olema vähemalt 50 cm.

Kohtadesse, kus suitsukorsten läbib lae ja katuse, tuleb ehitada vähemalt 50 cm laiune soojustõke (vahemüüritis vms.). Aurutorud peavad olema hoone puitosadest vähemalt 10 cm kaugusel.

[1] Instruktsioon kehtib ka aurukatelde KB-100 ja KB-300 kohta.

3. Katla suitsukorsten peab ulatuma vähemalt 5 m üle katuseharja ja olema varustatud sädemepüüdjaga.

4. Tule süütamiseks tahkekütusel töötavas katlas on keelatud kasutada kergesti süttivaid ja põlevvedelikke.

5. Kui katlast tungib ruumi rohkesti suitsu, tuleb kütmine katkestada, katlaruumi tuulutada ja tõmbe katkemise põhjused kindlaks teha.

6. Katla töötamise ajal peab kütteava uks olema suletud.

7. Töötav katel peab olema teda teenindava isiku (kütja, söödaköögi tööline jt.) pideva järelevalve all.

Katelt võivad teenindada vähemalt 18-aastased arstlikult läbivaadatud ja väljaõppinud isikud, kellel on ettevõtte või väljaõpet korraldanud organisatsiooni kvalifikatsioonikomisjoni poolt väljaantud tunnistus eksami sooritamise kohta programmi ulatuses, mis on kinnitatud kehtivas korras.

Ettevõtte administratsioon on kohustatud kontrollima katelt teenindavate isikute teadmisi vähemalt kord aastas.

8. Pärast töö lõpetamist ei tohi koldesse jätta tuld.

9. Aurutorudel, katla armatuuril ja nende vahetus läheduses on keelatud kuivatada riideid, puid jms.

10. Katlaruumis hoitav kütusevaru (puud, süsi, brikett, turvas jms.) ei tohi ületada katla päevast tarvidust. Kütus peab olema paigutatud vastavasse kasti, mis on katlast vähemalt 1,5 m kaugusel.

11. Kui katel on alalisel tööreŽiimil, tuleb katla suitsukambrit iga 10 päeva järel puhastada tahmast ja tuhast ning veesoojendit ja kuumutuskambrit iga 30 päeva järel tahmast.

12. Kõiki katlaid tuleb väliste ja sisemiste ülevaatuste ning hüdraulilise katsetamise teel enne kütteperioodi algust regulaarselt kontrollida.

13. Katelt peab kontrollima (hüdrauliliselt katsetama ja sisemiselt üle vaatama) pärast iga remonti või esinenud rikke kõrvaldamist.

14. Katla remontimisel ja kontrollimisel on lubatud kasutada kuni 12-voldise pingega kandelampe.

15. Ruum, kus katel töötab, peab olema varustatud esmaste tulekustutusvahenditega (vahtkustuti, kast kuiva liivaga ja labidas).

16. Aurukatla ümberseadistamisel töötamiseks vedelkütusel ja sellise katla kasutamisel tuleb täita vastavaid tuleohutuse eeskirju (vt. lk. 50).

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

KINNITANUD
Eesti NSV Siseministeerium
17. jaanuaril 1969

KOOSKÕLASTATUD
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumiga
17. jaanuaril 1969

KOOSKÕLASTATUD
koondiga «Eesti Põllumajandustehnika» 17. jaanuaril 1969

VÄETISTE JA MÜRKKEMIKAALIDE HOIDMISE TULEOHUTUSE EESKIRJAD

ÜLDISED ALUSED

1. Käesolevad eeskirjad määravad kindlaks tuleohutusnõuded väetiste ja mürkkemikaalide hoidmisel koondise «Eesti Põllumajandustehnika», kolhooside ning sovhooside ja teiste Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ettevõtete baasides ja ladudes.

2. Käesolevad eeskirjad on kohustuslikud kõikidele organisatsioonidele ja asutustele, kes kasutavad Eesti NSV territooriumil väetisi ja mürkkemikaale.

3. Vastutus käesolevate eeskirjade täitmise eest lasub baaside, ettevõtete, sovhooside, kolhooside ja ladude juhatajatel ning asutuste juhatajate poolt määratud vastutavatel isikutel.

4. Iga baasis või laos väetiste ja mürkkemikaalidega töötav isik on kohustatud teadma ning rangelt täitma tuleohutuse eeskirju.

Tööle vormistamisel peavad töölised, teenistujad ja insenertehnilised töötajad läbi tegema tuletõrjealase instruktaaži vastavalt käesolevate eeskirjade lisas 3 toodud temaatikale.

5. Vastutus tuletõrjealase instruktaaži korraldamise eest lasub laomajandi juhatajal.

Tuletõrjealane instruktaaž peab olema kooskõlas käesolevate eeskirjade nõuetega.

6. Lao või baasi tuleohutuse eest vastutav isik peab tagama, et tuleohutusnõudeid täidaksid kõik töölised ja teenistujad, kes viibivad antud lao või baasi territooriumil.

7. Lao juhataja või laohoidja on kohustatud:

a) jälgima, et kõik laos töötavad ja ladu külastavad isikud peaksid kinni tuleohutusrežiimist;

b) teadma laos hoitavate väetiste ja mürkkemikaalide põhilisi füüsikalis-keemilisi omadusi ja tuleohtlikkust ning tundma vastavaid tuleohutusabinõusid;

c) välja töötama tuleohutusrežiimi kohta instruktsioonid, kusjuures tuleb arvestada käesolevaid eeskirju ja kohalikke iseärasusi, ning organiseerima teenindavale personalile nende instruktsioonide tundmaõppimist;

d) mitte lubama tööle isikuid, kes ei ole tuleohutusalasest instruktaažist osa võtnud;

e) jälgima kütte- ja elektriseadmete korrasolekut ning võtma õigeaegselt tarvitusele abinõud avastatud rikete kõrvaldamiseks;

f) tagama, et laos olevad tulekustutusvahendid ja tuletõrjesidevahendid oleksid korras;

g) tagama, et pärast töö lõpetamist oleksid ruumid hoolikalt koristatud ning lao sulgemisel sisemine jõu- ja valgustusvõrk välja lülitatud;

h) teatama laomajandi territooriumil või laos puhkenud tulekahjust viivitamatult tuletõrjele või kohalikule vabatahtliku tuletõrje salgale ning asuma lao töötajate ja elanike kaasabil tulekahju kustutama.

8. Kõikides baasladudes tuleb organiseerida vabatahtliku tuletõrje salgad.

Vabatahtliku tuletõrje salgad organiseeritakse ja nad töötavad vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1954. a. 26. mai määrusega nr. 252 kinnitatud «Tööstusettevõtete ning ministeeriumide ja ametkondade teiste objektide vabatahtliku tuletõrje salkade põhimäärusele» ja Eesti Vabariikliku Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu põhikirjale.

VÄETISTE JA MÜRKKEMIKAALIDE HOIDMISE TULEOHUTUSE ÜLDNÕUDED

Peale käesolevas peatükis (punktid **9—46**) toodud tuleohutusnõuete on tarvis väetiste hoidmisel täita veel käesolevate eeskirjade III peatükis (punktid **47—62**) ja mürkkemikaalide hoidmisel IV peatükis (punktid **63—86**) esitatud tuleohutusnõudeid.

9. Ladude ja baaside territoorium peab olema kuiv ja sademetevete äravooluks vajaliku kaldega. Teed, läbisõidukohad, laomajandi hoonestamata territoorium ja juurdepääsud hoonetele

peavad olema vabad ning võimaldama kõikide hoonete juurde sõita vähemalt kahest küljest.

10. Kui laomajandi territooriumil puudub läbisõidu- või ringtee, peab hoovipealne hoonestamata maa-ala võimaldama autode ümberpööramist.

11. Juurdepääsuteed ja laomajandi territooriumil asuvad läbisõiduteed peavad olema kõva kattega ning alati korras.

12. Ladude ja baaside territoorium peab olema puhas ja korras. Tootmisjäätmed ja praht tuleb laohoonetest ja laomajandi territooriumilt eemaldada selleks ettenähtud kohta.

13. Väetiste ja mürkkemikaalide ladustamine ning taara paigutamine tuletõrjekujadesse või vahetult vastu hooneid ja ehitisi on keelatud.

14. Hoonete ja ehitiste rajamisel baasi või lao territooriumile tuleb kinni pidada vastavatest sanitaartehnilistest ja tuletõrjenormidest.

15. Laomajandi territooriumile rajatavate laohoonete ja ehitiste ning abihoonete vaheliste tuletõrjekujade suurus määratakse kindlaks sõltuvalt hoonete ja ehitiste tulekindlusastmest vastavalt СНиП-i peatükile II-M. 1—62 (vt. tab. 1).

Tabel 1

Hoonete ja ehitiste tulekindlusaste	Hoonete ja ehitiste vaheline kaugus (m), kui nende tulekindlusaste on		
	I ja II	III	IV ja V
I ja II	10	12	16
III	12	16	18
IV ja V	16	18	20

16. Väetiste ja mürkkemikaalide hoidmiseks ettenähtud laod peavad olema vähemalt III tulekindlusastme ehitised. Laod peavad olema kuivad, neil peab olema katuslagi ning asfalt- või tsementkattega põrand. Puitpõrandate ehitamine väetiste ja mürkkemikaalide ladudesse on keelatud.

17. Igasuguste kontoriruumide ehitamine laohoonetesse on keelatud.

18. Ventilatsioonisüsteemi õhujuhtmed, milles voolab kergesti süttivaid või plahvatusohtlikke gaase ja aurusid, peavad olema mittesüttivast materjalist.

19. Kui laoruumis hoitakse mürkkemikaale või väetisi, millest eraldub kergesti süttivaid aurusid või gaase, peavad ventilaatorite ja ventilatsioonisüsteemide konstruktsioon ning kasutatud ehitusmaterjalid vältima sädemete tekkimist.

20. Baasidel ja ladudel peab olema telefoniside, selle puudumisel tuleb üles seada tuletõrje-helisignalisatsioonivahendid (elektrisireenid või raudteeroopa tükid).

21. Telefonid ja tuletõrje-helisignalisatsioonivahendid peavad asuma kohtades, kuhu on tuletõrjekomando või vabatahtliku tuletõrje salga väljakutsumiseks võimalik kogu ööpäev juurde pääseda.

22. Tuleohtlike ruumide valgustus- ja jõuvõrgu lülituskilbid ja lülitid on soovitatav paigaldada väljapoole ruume.

23. Lao elektrivõrgu vabastamiseks pinge alt tuleb väljaspool ladu asuvasse lukustatavasse kasti paigutada üldvinnaklüliti.

24. Väliste elektriõhuliinide paigaldamine laohoonete kohale on keelatud. Kõik laohoonetes ja laomajandi territooriumil olevad elektriseadmed ja -juhtmed peavad rahuldama СНиП-i peatüki III-И. 6—62 ning «Elektriseadmete ehituse eeskirjade» nõudeid.

25. Valgustusseadmed ja elektrivõrk peavad olema alalise järelevalve all. Vähemalt üks kord aastas on tarvis kontrollida elektrivõrgu korrasolekut juhtmete isolatsioonitakistuse mõõtmise teel. Mittekorras elektrijuhtmestiku ja -seadmete kasutamine on kategooriliselt keelatud.

26. Elektrivõrku on lubatud monteerida ja remontida ainult vastava ettevalmistusega isikutel (elektrimontööridel).

27. Korratused elektrivõrgus, mis võivad põhjustada sädelemist, lühist, juhtmete kuumenemist vms., tuleb viivitamata kõrvaldada või vool elektrivõrgust välja lülitada.

28. Pärast töö lõppu tuleb laoruumide elektrivõrk välja lülitada. Valvevalgustuse kasutamine laoruumides on keelatud.

29. Pikendusjuhtmetena ja elektrikandelampide juhtmetena on lubatud kasutada ainult kinniste pistikühendustega kummijuhet. Kandelambid peavad olema varustatud klaasist kaitsekuplite ja metallvõrguga.

30. Elektrivalgustusvõrkude ja elektriseadmete ekspluateerimisel on keelatud:

a) kasutada vigastatud või riknenud isolatsiooniga elektrijuhtmeid;

b) võtta elektrijuhtmeid maha portselanrullidelt või kinnitusankrutelt, asetada juhtmeid naelte otsa või lasta neil kokku puutuda hoone konstruktiivsete elementide ja mistahes esemetega;

c) kasutada elektrivõrkude kaitseks kalibreerimata või mittestandardseid (omatehtud) sulavkaitsmeid;

d) siduda elektrijuhtmeid sõlme, tõmmata juhtmeid ja valgusteid kõrvale, riputada juhtmete otsa lambivarje jms.;

e) kasutada paberist või muust süttivast materjalist lambivarje;

f) riputada elektrijuhtmetele ja portselanrullidele riideid, pilte jm. esemeid, liimida juhtmetele tapeeti ning sulgeda juurdepääse lülititele ja pistikupesadele mööbli või majapidamisinventariga;

g) kasutada katkisi lüliteid, pistiku- ja lambipesi;

h) kasutada elektrijuhtmetena telefoni- või kellatraati;

i) üles seada ajutist elektrijuhtmestikku.

31. Suurtesse baasidesse ja ladudesse tuleb ehitada väline ja sisemine tuletõrje-veevõrk.

32. Tuletõrje-veevõtukohtadel peavad olema korras juurdesõiduteed ning tuletõrjeautode ümberpööramist võimaldavad platsid, mille mõõtmed on vähemalt 12 × 12 meetrit.

33. Objekti territooriumile tuleb asetada veevõtukohti tähistavad viidad. Veevõtukohtade juurde viivad teed tuleb hoida vabad, neid ei tohi kaupade ega materjalidega ummistada.

34. Tuletõrjekraanidel peavad olema seinakappidesse paigutatud voolikud ja joatorud. Kapiustel peab olema tekst «Tuletõrjekraan».

35. Laohooned ja objekti territoorium tuleb varustada esmaste tulekustutusvahenditega vastavalt tabelile 2.

36. Laod, kus hoitakse kemikaale, mida ei ole võimalik vahu või veega kustutada, varustatakse kahekordse koguse süsihappe- või kuivkustutitega.

37. Tuletõrjeinventar ja esmased tulekustutusvahendid peavad olema alati töökorras, asuma nähtaval kohal ning juurdepääs neile peab olema vaba.

38. Tuletõrjeinventari ja tulekustutusvahendite kasutamine selleks mitte ettenähtud vajadusteks on kategooriliselt keelatud.

39. Laoruumidesse ja laomajandi territooriumile tuleb üles panna tuleohutusalaseid plakateid ja hoiatussilte.

40. Igas laos tuleb nähtavale kohale üles panna tuleohutusalane instruktsioon ning laos hoitavate ainete käsitsemise eeskirjad.

41. Mistahes süttivate materjalide hoidmine või lahtise tule kasutamisega seotud tööde tegemine lähemal kui 10 m tuleohtlike mürkkemikaalide ja väetiste ladudest ning hoidlatest on keelatud.

42. Tuleohtlike tööde tegemisel on tarvis töö sooritamise

Tabel 2

Laoruum	Mõõtühik m^2	Esmased tulekustutusvahendid				Märkused
		Vahtkustuti	Liivakast koos labidaga	Veetünn 2 ämbriga	Asbest- või viltvaip	
Kergesti süttivate vedelike (aurude plahvatustemperatuur alla 45°C) vaatide hoiuruumid	50	1	1	—	—	Vähemalt 2 vahtkustutit ruumi kohta
Põlevvedelike (aurude plahvatustemperatuur 45°C või kõrgem) vaatide hoiuruumid	100	1	1	—	—	
Kergesti süttivate ja põlevvedelike lahtised laod	200	2	2	1	1	
Plahvatavaid segusid mittemoodustavate mürkkemikaalide laod	200	1	—	1	—	Paigutatakse väljapoole ladu ukse juurde
Ammooniumsalpeetri laod	200	1	—	—	—	
Mineraalväetiste laod	500	1	—	—	—	
Mittepõlevate mürkkemikaalide laod	300	1	—	—	—	
Suru-, veeldatud ja lahustatud gaaside balloonide laod	200	1	—	—	—	
Pastataoliste ja pulbriliste kergesti süttivate ainete laod	100	1	—	—	1	

Märkused. 1. Peale tabelis 2 ettenähtud esmaste tulekustutusvahendite tuleb lao territooriumile tuletõrje järelevalveorgani poolt näidatud kohta paigutada punaseks värvitud kapp või tahvel pealkirjaga «Tuletõrjevahendid», kus peavad olema vähemalt järgmised punaseks värvitud tuletõrjevahendid: 1 tuletõrjekirves, 1 kang, 2 metallpootshaaki, 2 ämbrit pealkirjaga «Tuletõrjeämber» ja 2 hüdropulti.

2. Laoruumid, mille pindala on väiksem, kui tabelis 2 (lahter 3) märgitud, tuleb esmaste tulekustutusvahenditega varustada tabelis antud mõõtühiku kohta ettenähtud koguses.

3. Talveperioodiks tuleb lahtistes ja mitteköetavates ladudes olevad veetünnid tühjendada. Vahtkustutid paigutatakse köetavasse valveruumi või mõnda teise laoplatsi lähedal asuvasse teenistusruumi.

kohas võtta tarvitusele tuleohutust tagavad abinõud. Pärast töö lõpetamist peab tuleohtlike tööde eest vastutav isik töö sooritamise kohta hoolikalt kontrollima.

43. Lao ruumides ja territooriumil on suitsetamine ja lahtise tule kasutamine keelatud. Suitsetada tohib ainult sildiga «Suitsetamise koht» tähistatud kohtades, kus suitsuotste jaoks on urnid või veenõud.

44. Pärast töö lõppu tuleb ruumid ja töökohad hoolikalt puhastada.

45. Riiulitel mittehoitavad kaubad tuleb laduda virna. Läbikäigu laius virnade ning virna ja seina vahel peab olema vähemalt 0,8 m. Ladudes tuleb uste suunas jätta läbikäigud, mille laius on võrdne uste laiusega, kuid mitte vähem kui 1 meeter.

46. Läbikäigud, väljapääsud ja tagavarauksed peavad olema alati vabad, neid ei tohi taara ja kaupadega ummistada.

VÄETISTE HOIDMISE TULEOHUTUSE ERINÕUDED

Üldised tuleohutusnõuded väetiste hoidmise kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—46.** Peale selle on väetiste hoidmisel tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

47. Ammooniumsalpeetri ladude ning hoonete ja ehitiste vahelised tuletõrjekujad määratakse kindlaks vastavalt «Lõhketööde ühtsetele ohutuseeskirjadele»[1] (vt. tab. 3).

48. Mineraalväetiste ladusid on lubatud tuulutada ainult kuiva ilmaga, niiske ilma puhul tohib laouksi avada üksnes tarviduse korral (väetiste väljaandmiseks).

49. Lattu saabunud väetisi ei tohi maha laadida otse raudtee äärde ega üht liiki segamini teisega.

50. Mineraalväetiste ladudes on keelatud (ka ajutiselt) hoida muid materjale.

51. Ammooniumsalpeetri laoruumide välisvalgustuseks on soovitatav kasutada läbi akende valgustavaid välisvalgusteid. Sisevalgustid peavad olema plahvatuskindlad. Elektrijuhtmestik tuleb neis ruumides paigaldada terastorudes või süvistatult.

52. Salpeetri ajutiseks hoidmiseks ettenähtud spetsiaalsetele platsidele ei tohi maha laadida muid kaupu (süsi, liipreid, saematerjali, kergesti süttivaid aineid jms.).

53. Ammooniumsalpeetrit tuleb hoida virnas 20 tonni (virnade vahe 5 m) või 50 tonni kaupa (virnade vahe 8 m).

---

[1] Единые правила безопасности при взрывных работах.

Tabel 3

Objekt	Tuletõrjekuja suurus (m), kui lao mahutavus on (t)									
	kuni 5	5—10	10—15	15—25	25—50	50—75	75—100	100—150	150—200	200—250
Asustatud punkti territooriumi piir	15	20	25	35	45	55	65	90	100	110
Riikliku tähtsusega ehitised (sillad, tunnelid, elektrikõrgepingeliinid), suured vee- ja autoteed, kergesti süttivate vedelike ja lõhkeainete laod	18	25	31	40	56	69	79	97	112	125
Raudteed (välja arvatud lao juurde suunduvad haruteed)	—	—	—	—	10	15	20	25	30	35

54. Vedela ammoniaagi mahuteid tuleb hoida eraldi hoones püst- või rõhtasendis. Horisontaalses asendis hoidmisel võib virnas olla kuni 5 rida balloone.

55. Kinnised laod, kus hoitakse ammoniaagivee mahuteid (kui ammoniaagi kontsentratsioon vees on 25% või vähem), kuuluvad tootmiskategooriasse Д. Kõikide tuleohutusnõuete esitamisel niisuguste ladude kohta tuleb lähtuda antud tootmiskategooriast.

56. Ammoniaagivett peab transportima ja hoidma spetsiaalsetes metallmahutites, mis tuleb väljastpoolt valgeks värvida ja varustada kirjaga «Ammoniaagivesi». Mahutitel peavad olema kontrollmõõteriistad ning töökorras täitmis- ja tühjendamisseadmed.

57. Ammoniaagivee hoidmisel lahtistes ladudes (platsidel) tuleb kinni pidada järgmistest tuleohutusnõuetest:

a) ammoniaagivee mahutitel peavad olema mittesüttivad alused;

b) mahutid tuleb varustada töökorras ülerõhu-kaitseklappide või mingi muu hingamisarmatuuriga;

c) reservuaare ja tsisterne on lubatud paigutada mitte rohkem kui kahte ritta, kusjuures read peavad olema teineteisest vähemalt 1 m kaugusel.

58. Ammoniaagivee reservuaaride ja tsisternide kaugus hoonetest ja ehitistest (tuletõrjekuja) peab olema järgmine:

a) ammoniaagivee pumbajaamast vähemalt 8 m;

b) ammoniaagivee paakide täitmis- ja tühjendamisplatsist, kaalumajast ning autotee muldkeha servast vähemalt 5 m;

c) regulaarse liiklusega raudtee teljest vähemalt 30 m;

d) haruraudtee (juurdesõidutee) teljest vähemalt 12 m;

e) üldkasutatava autotee muldkeha servast vähemalt 10 m;

f) tootmis-, elu- ja ühiskondlike hoonete puhul tuleb tuletõrjekujad määrata СНиП-i peatükkide II-M. 1—62 (tabelid 7, 8 ja 10) ning II-H. 1—62 (tabelid 4 ja 5) järgi.

59. Ammoniaagivee mahuteid võib täita kuni 90% ulatuses nende mahust.

60. Ammoniaagivee mahutite remontimisel, eriti siis, kui see on seotud tuleohtlike töödega, tuleb hoolikalt täita kõiki tuleohutusnõudeid. Sel juhul tuleb juhinduda kergesti süttivate vedelike ning põlevgaaside ja -aurude mahutite remontimisel kehtivatest tuleohutuse eeskirjadest.

61. Tsisternide, paakide jt. mahutite täitmine vedelate lämmastikväetistega on keelatud juhul, kui:

a) nende kerel, põhjal jm. on vigastusi;

b) armatuur (ventiilid, klapid ja kontrollmõõteriistad) puudub või ei ole töökorras;

c) mahutid on mustunud;

d) mahutitel puuduvad väetiste nimetused;

e) pumpadel, armatuuril jne. leidub vasesulamitest detaile, mis kasutamisel kiiresti kuluvad.

62. Tulekahju vältimiseks on kategooriliselt keelatud:

a) hoida ammooniumsalpeetrit koos mistahes kergesti süttiva või põlevainega;

b) transportida ja hoida salpeetrit superfosfaadi või boordatoliitväetise taaras (kottides);

c) panna mineraalväetisi hoiule, kui neis leidub orgaanilise päritoluga aineid (õled, turvas, laastud, kotiriidetükid jms.);

d) hoida mineraalväetisi, mille koostises on kustutamata lupja või kaltsiumkarbiidi lisandeid.

MÜRKKEMIKAALIDE HOIDMISE TULEOHUTUSE ERINÕUDED

Üldised tuleohutusnõuded mürkkemikaalide hoidmise kohta on toodud käesolevate eeskirjade punktides **1—46.** Peale selle on mürkkemikaalide hoidmisel tarvis täita veel järgmisi tuleohutusnõudeid.

63. Eriti tugevate mürkainete (СДЯВ) ladude paigutamine, sisustamine ja kasutamine peab vastama NSV Liidu peasanitaararsti poolt 24. juunil 1965. a. kinnitatud sanitaareeskirjadele (nr. 534—65) ja olema kooskõlastatud vabariigi Siseministeeriumiga (riikliku tuletõrje järelevalve- ja miilitsaorganitega) ning sanitaarjärelevalve kohaliku organiga.

64. Eriti tugevad mürkained jagunevad laos hoidmisel sanitaareeskirjade järgi käesolevate eeskirjade lisas 2[1] toodud gruppidesse.

65. Hoonete, ehitiste ja mürkainete hoidla territooriumil asuvate kergesti süttivate ja põlevate vedel-mürkkemikaalide lahtiste ladude vahelised tuletõrjekujad peavad vastama СНиП-i peatüki II-M. 1—62 «Tööstusettevõtete generaalplaanid. Projekteerimisnormid» nõuetele (vt. tab. 4).

Tabel 4

Lao mahutavus m^3	Kaugus hoiukohtade ja ladude ning hoonete ja ehitiste vahel (m), kui tulekindlusaste on		
	I ja II	III	IV ja V
500 — 1000	30	40	50
250 — 500	24	30	40
10 — 250	20	24	30
Alla 10	16	20	24

Märkused. 1. A- ja Б-kategooriasse kuuluvate hoonete ning elamute ja ühiskondlike hoonete puhul tuleb tabelis 4 toodud kaugusi suurendada 25%.

2. Tabelis 4 toodud kaugusi on maa-aluste ladude puhul lubatud vähendada 50% ning poolmaa-aluste ladude puhul 25%.

3. Kui laos hoitakse ainult põlevvedelikke, on nende koguseid lubatud suurendada tabelis 4 toodud kergesti süttivate vedelike kogustega võrreldes 5-kordselt. Kergesti süttivate ja põlevvedelike koos hoidmisel tuleb 1 tonn kergesti süttivat vedelikku lugeda võrdseks 5 tonni põlevvedelikuga.

4. Kui lao mahutavus ületab tabelis 4 esitatud suurusi, määratakse tuletõrjekujad erieeskirjade järgi.

66. Kergesti süttivate ja põlevate vedel-mürkkemikaalide laod tuleb ehitada mittesüttivatest materjalidest.

67. Igal laol või selle sektsioonil, mille pindala on üle 300 m^2, peab olema vähemalt 2 väljapääsu.

[1] Vt. lk. 71.

68. Kolhooside ja sovhooside mürkkemikaalide ladudel peab olema loomulik ventilatsioon, koondise «Eesti Põllumajandustehnika» ladudel aga sundventilatsioon.

69. Mürkkemikaalide ladudel peab olema elektri- ja loomulik valgustus.

70. Mürkkemikaalide laod ei ole tavaliselt köetavad, välja arvatud laoruumid, kus hoitavate kemikaalide säilitamise tingimused nõuavad kindlaksmääratud õhutemperatuuri.

71. Laoruumidesse tuleb ette näha keskküte. Ahjude ehitamine laoruumidesse on lubatud ainult sel juhul, kui keskkütte paigaldamine pole võimalik. Seejuures peavad ahjude kütteavad asuma abiruumides, koridorides või väljas. Ruumides tuleb ahju välispinnast 0,5 m kaugusele asetada metallvõre, mis väldib materjalide paigutamist vahetult vastu kütteseadet.

72. Enne kütteperioodi algust tuleb kõik ahjud kontrollida ja remontida ning suitsulõõrid tahmast puhastada.

73. Ahjust väljavõetud hõõguvad söed ja tuhk puistatakse selleks ettenähtud auku või mittesüttivast materjalist nõusse, mis on paigutatud tuleohutusse kohta.

74. Kütteseadmete kasutamisel on keelatud:

a) süüdata kütust ahjus kergesti süttivate või põlevvedelike abil;

b) kütta kivisöe, koksi või põlevkiviga küttekoldeid, mis pole nende kütuseliikide jaoks kohandatud;

c) kasutada kütmiseks puid, mis on küttekoldest pikemad;

d) kuivatada ahju peal või selle lähedal küttepuid, riideid ja teisi süttivaid esemeid;

e) jätta küdevat ahju järelevalveta;

f) hoida küdeva ahju ust lahti;

g) kütta ahju ülemäära kuumaks;

h) hoida ruumis kütust.

75. Ajutiste ahjude paigaldamine on üldiselt keelatud. Erandjuhul võib ajutisi küttekoldeid üles seada ainult riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku organi loal.

76. Ladudes, kus hoitakse kemikaale, mida ei tohi veega kustutada, tuleb seintele paigutada sildid «Veega kustutamine keelatud».

77. Laos tuleb kemikaalid paigutada kindla korra kohaselt riiulitele või aluslaudisele. Kemikaalid peavad olema tihedalt suletud ja vastava etiketiga varustatud standardses taaras. Mürkkemikaalide pakenditel peab olema pealkiri «Ettevaatust! Mürk!».

78. Ühele ja samale transpordivahendile on kategooriliselt keelatud paigutada mürkkemikaale, mida ei tohi koos hoida.

79. Mürkkemikaale, mis võivad üksteist vastastikku mõjutada, ei tohi hoida koos.

80. Mürkkemikaalide hoidmisel tuleb silmas pidada käesolevate eeskirjade lisas 1[1] märgitud ettevaatusabinõusid.

81. Vedelate mürkkemikaalide väljavalamise seadmed ning raudteetsisternidest statsionaarsetesse mahutitesse ümberpumpamise seadmestik peab vastama kõigile ohutustehnika ja tuleohutusnõuetele.

82. Tuleohtlikke vedelaid mürkkemikaale ja lahusteid on lubatud tsisternides, terasvaatides ja kanistrites hoida ainult spetsiaalsetes laoruumides, mis vastavad kergesti süttivate ja põlevvedelike hoidmisel kehtivatele tuleohutusnõuetele.

83. Tuleohtlikke vedelaid mürkkemikaale ja lahusteid on lubatud valmispakitult klaastaaras hoida mittesüttivast materjalist isoleeritud laoruumides.

84. Diklooretaani on lubatud mürkkemikaalide hoidla territooriumil säilitada ainult tihedalt suletavate luukidega tsisternides, mis on lukustatud ja plommitud.

85. Diklooretaani tsisternid tuleb värvida valgeks ja varustada kirjadega «Diklooretaan», «Tuleohtlik» ja «Mürk».

86. Väikeses koguses on diklooretaani lubatud hoida terasvaatides, mis on paigutatud mittesüttivast materjalist ja isoleeritud laoruumi.

OHUTUSABINÕUD TULEKAHJU KUSTUTAMISEL

87. Taimekaitseks kasutatavad kemikaalid kuuluvad enamikus inimorganismile tugevalt toimivate mürkainete hulka. Ka mineraalväetised mõjuvad nahale ja limaskestale kahjustavalt. Seepärast tuleb mürkkemikaalide ja väetiste ladudes puhkenud tulekahju kustutamisel silmas pidada individuaalseid ja kollektiivseid ohutusabinõusid.

88. Tulekahju kustutamisel ladudes peab rakendama ettevaatusabinõusid, mis väldivad mürkkemikaalide ja väetiste sattumist katmata kehaosadele (nägu, käed). Pärast töö lõpetamist tuleb eririietus hoolikalt puhastada ning nägu ja käed seebiga puhtaks pesta.

89. Tulekahju kustutamisel mürkkemikaalide laos tuleb kasutada isoleerivaid hapnikuaparaate.

90. Isoleerivate hapnikuaparaatide kasutamisel on tarvis täita

[1] Vt. lk. 68.

NSV Liidu Kommunaalmajanduse Ministeeriumi poolt 1960. a. väljaantud «Tuletõrjeüksuste ohutustehnika eeskirjade»[1] nõudeid.

91. Isoleerivate hapnikuaparaatide vähesuse korral võib kustutustöödel kasutada respiraatoreid ja gaasitorbikuid, mille varud peavad olema igas laos eri ruumis.

92. Pärast töö lõpetamist tuleb gaasitorbikute näokatteid ja respiraatoreid pesta hoolikalt sooja vee ja seebiga ning kuivatada piirituses või kaaliumpermanganaadi 0,5-protsendilises lahuses niisutatud vatitopiga. Pärast seda peab näokatteid uuesti puhta veega pesema ja kuivatama temperatuuril 30—35 °C.

93. Mürkkemikaalidega saastunud eririietus tuleb läbi pesta ja degaseerida.

94. Mürkkemikaalidega saastunud tuletõrjetehniline varustus tuleb pärast tulekahju likvideerimist suunata degaseerimisele. Tuletõrjevoolikud ja autode puitosad degaseeritakse vedela kloorlubjaga ning pestakse seejärel veega üle, metallosi pestakse petrooleumi ja bensiiniga.

95. Eririietust ja tuletõrjetehnilist varustust degaseerivatel isikutel peavad olema individuaalsed kaitsevahendid.

96. Esmaabi andmiseks mürkkemikaalidest tingitud mürgistuste puhul peab igas laos olema vastavate ravimitega esmaabikapp.

97. Mürkkemikaalidega mürgistumisel võib tekkida teadvuse kaotus, sügava depressiooni seisund või, vastupidi, erutusseisund, korratused hingamises, krambid, oksendamine, kõhulahtisus, valud suus, kõris, maos jne.

98. Mürgistuse korral on tarvis kannatanu viivitamatult saastunud keskkonnast välja viia ning anda talle esmaabi. Selleks tuleb:

vabastada kannatanu saastunud ja hingamist takistavatest rõivastest;

vältida kannatanu võimalikku ülekuumenemist või jahtumist olenevalt ilmastikutingimustest;

loputada silmi rohke puhta veega, kui mürkkemikaalid on sattunud silma;

pesta mürkkemikaalidega kokkupuutunud nahka hoolikalt vee ja seebiga;

kutsuda kannatanul esile oksendamine, kui mürkkemikaale on sattunud makku ja seedetrakti. Kannatanule anda 5—6 klaasi

---

[1] Правила техники безопасности в частях пожарной охраны, МКХ СССР, 1960.

sooja keedetud vett ja seejärel söögisooda lahust (0,5 — 1 teelusikatäis klaasi vee kohta), millele on lisatud aktiivsütt.

99. Kui mürkkemikaalidega kokkupuutunud isiku kätele, näole vm. ilmub lööve (tähnid, laigud või villid), tuleb kannatanu otsekohe töölt eemaldada ja toimetada raviasutusse.

100. Mürgistuse avastamisel on tarvis kannatanu viivitamatult saata lähimasse raviasutusse (haigla, polikliinik jm.).

101. Et vältida õnnetusi mürkkemikaalidest tingitud mürgistuse puhul, tuleb mürkkemikaalide laos puhkenud tulekahju korral üheaegselt tuletõrjega kutsuda kohale ka meditsiiniline kiirabi.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

Lisa 1

PLAHVATUS- JA TULEOHTLIKE MÜRKKEMIKAALIDE ISELOOMUSTUS JA ETTEVAATUSABINÕUD NENDE HOIDMISEL

Jrk. nr.	Preparaadi nimetus	Eriomadused	Ettevaatusabinõud
1	2	3	4
	Plahvatusohtlikud mürkkemikaalid		
1.	DNOK — dinitroortokresool (selinoon, nitrosaan, kresotool). Kollane pulbritaoline pasta	Muutub kuivamisel plahvatusohtlikuks. Võib plahvatada sädemest või lahtise tulega kokkupuutumisel	Hoida tihedalt suletud taaras. Kaitsta löökide ja lahtise tule eest. Mitte lasta preparaati märguda ega kuivada
2.	Nitrafeen (preparaat 125). Tumepruun pasta	Muutub plahvatusohtlikuks kuivamisel ja kokkupuutel ammooniumsalpeetri või väävliga	Hoida tihedalt suletud taaras. Mitte lasta kuivada või kokkupuutesse nimetatud ainete või tulega
3.	Broommetüül. Läbipaistev värvitu või kollakas vedelik, suure lenduvusega. Temperatuuril 4,6 °C muutub gaasiks	Kontsentratsioonis 500 g/m³ õhus on plahvatusohtlik. Kiire aurustumise tõttu võib niisugune kontsentratsioon tekkida kiiresti	Säilitada ainult tehase taaras ja hoida tule eest

1	2	3	4
4.	Tehniline diklooretaan. Läbipaistev vedelik, hea lahusti	Preparaadi aurude segu õhuga kontsentratsioonis 270 g/m³ võib plahvatada temperatuuril 8—31 °C	Säilitada ainult hermeetilises taaras ja hoida tule eest
	Isesüttivad mürkkemikaalid		
5.	Kaltsiumtsüaanamiid. Tumehall pulber	Süttib tugeval märgumisel	Hoida tihedalt suletud taaras, mis kaitseb märgumise eest
6.	Tsinkfosfiid. Tumehall või must pulber	Hapete või superfosfaadi mõjul võib eraldada fosforvesinikku, mis on igasugusel temperatuuril isesüttiv	Mitte hoida koos hapete või superfosfaadiga
7.	Väävlipreparaadid (jahvatatud ja jahvatamata väävel, kolloidne väävel, väävli märguv pulber, TMTD)	Väävli tolm õhus kontsentratsioonis 2,3 g/m³ moodustab plahvatusohtliku segu	Mitte hoida koos magneesiumkloraadi ja teiste hapendajatega. Ohtliku kontsentratsiooni vältimiseks peab ladu tuulutama. Hoida tulega kokkupuutumise eest
8.	Fosfamiid (rogor, Bi-58). Kollakaspruun vedelik	Kokkupuutel magneesiumkloraadiga võib temperatuuril 34—35 °C momentaanselt süttida	Hoida kontakti eest magneesiumkloraadi, kloorlubja, kloorpikriini ja ja tulega
9.	Butifoss 70%. Kollase kuni tumepruuni värvusega vedelik	Plahvatustemperatuur 60—63 °C. Kokkupuutel magneesiumkloraadiga võib segu temperatuuril 25—35 °C süttida	Sama
10.	Karbofoss (fosfotion). Helepruuni kuni tumepruuni värvusega vedelik	Preparaadi koostises on lahustina ksülool, mille plahvatustemperatuur on 28 °C piires. Kokkupuutel hapendajatega võib ise süttida	Sama
11.	Metüülmerkaptofoss 30%. Tumepruun vedelik	Plahvatustemperatuur 44 °C. Kokkupuutel magneesiumkloriidiga süttib temperatuuril 39—40 °C	Vältida kontakti magneesiumkloriidi, kloorlubja, kloorpikriini ja tulega

1	2	3	4
12.	Intration 50% (preparaat M-81). Läbipaistev pruun vedelik	Tuleohtlikkuselt sarnaneb metüülmerkaptofossiga	Sama
13.	Trikloormetafoss-3 50%. Paks õlisarnane vedelik	Madala plahvatustemperatuuriga. Kokkupuutel hapendajatega võib ise süttida (eriti suveperioodil)	Sama
14.	Oktametüül 60%. Tumepruun vedelik	Sama	Sama
15.	Metafoss 20%. Läbipaistev pruun vedelik	Sama	Sama
16.	Klorofoss 80% (tehniline produkt). Märguv pulber	Sama	Sama
	Tuleohtlikud mürkkemikaalid		
17.	Keltaan 20%	Preparaadi koostises on ksülool, mille plahvatustemperatuur on 28 °C piires	Hoida tule eest
18.	Tsineb (novosir, perosiin, tietsiin). Helekollane pulber	Ebaõigel lattu paigutamisel võib preparaadi hoiukohas tekkida süsinikdisulfiidi plahvatusohtlik kontsentratsioon	Mitte hoida hunnikus. Asetatada alustele riita või riiulitele. Tuulutada ladu
19.	Karbiin. Tume merevaiguvärvi vedelik	Plahvatustemperatuur 27 °C, süttimistemperatuur 33 °C. Õhuga kontsentratsioonis 53 g/m³ kohta on plahvatusohtlik	Hoida tule eest
20.	2,4-D kloorkrotüülester (krotiliin). Tumepruun paks vedelik	Plahvatustemperatuur 39 °C	Sama
21.	2,4-D butüülester 60%. Tumepruun vedelik	Plahvatustemperatuur 89 °C	Sama
22.	2,4-D oktüülester 42%. Tumepruun vedelik	Madala plahvatustemperatuuriga	Sama

1	2	3	4
23.	2,4-D amiinisool 40%. Paks tumepruun vedelik	Plahvatustemperatuur 41 °C, süttimistemperatuur 81 °C	Sama
24.	Propaniid. Emulsioonikontsentraat	Plahvatustemperatuur 35 °C	Sama
25.	Preparaat nr. 30. Helepruun vedelik	Sisaldab 74% süttivat mineraalõli	Sama
26.	DDT ja heksakloraani mineraalõliemulsioonid	Sisaldab mineraalõli	Sama
27.	Polükloorpineen 65%. Helepruun vedelik	Sisaldab süttivat värtnaõli	Sama
28.	Polükloorkamfeen 50%. Helepruuni kuni tumepruuni värvusega paks vedelik	Sisaldab mineraalõli	Sama

Lisa 2

ERITI TUGEVATE MÜRKAINETE (СДЯВ) LIIGITUS

Rühm	Iseloomustus	Tüüpilisemad esindajad
1	2	3
I	Tugevatoimelised kõvad ja puistemürkained, mis hoidmistemperatuuril kuni +40°C ei lendu	Sublimaat, diarseenpentoksiid, diarseentrioksiid (arseenik), valge fosfor, alkaloidid (brutsiin, nikotiin, strühniin, tsinhoniin jt.)
II	Tugevatoimelised kõvad ja puistemürkained, mis hoidmistemperatuuril kuni +40°C lenduvad	Sinihappe soolad: naatrium-, kaalium-, kaltsium-, kaadmium-, baarium-, plii-, tsink- ja hõbetsüaniid ning teised tsüaanpreparaadid
III	Vedelad lenduvad tugevatoimelised mürkained, mida hoitakse mahutites rõhu all (veeldatud ja rõhu all olevad gaasid):	
	A-alarühm	Ammoniaak, süsinikoksiid
	B-alarühm	Kloor, vääveldioksiid, fosgeen
IV	Vedelad lenduvad tugevatoimelised mürkained, mida mahutites ei hoita rõhu all:	

1	2	3
	A-alarühm	Aromaatse rea nitro- ja aminoühendid, sinihape, 25%-line ammoniaagivesi
	B-alarühm	Kloorpikriin, süsinikdisulfiid, tetraetüülplii, kloorisegu (süsinikdisulfiidi segu tetrakloormetaaniga), difosgeen, dikloroetaan
V	Suitsevad happed	Suitsev väävelhape (ooleum), erikaal 1,87 ja rohkem; suitsev lämmastikhape, erikaal 1,4 ja rohkem; suitsev soolhape, erikaal 1,15 ja rohkem; fluorvesinikhape, kloorväävelhape, väävlis-, väävel- ja diväävelhappekloriid

Lisa 3

LAOTÖÖTAJATE TULEOHUTUSALASE INSTRUEERIMISE TEMAATIKA

TULEOHUTUSREŽIIM LAOMAJANDI TERRITOORIUMIL JA LAORUUMIDES

1. Läbisõidukohtade ning laohoonete ja veevõtukohtade juurde viivate teede korrashoidmine.
2. Laomajandi tuletõrjekujade ning tuletõrje-veevõtukohtade korrashoidmine.
3. Kehtestatud korrast kinnipidamine suitsetamisel ning lahtise tule kasutamisega seotud tööde tegemisel laomajandi territooriumil ja laoruumides.
4. Ruumide ja väljapääsude korrashoidmine töö ajal ja pärast töö lõppu.
5. Väetiste ja mürkkemikaalide transportimise, ladustamise ning hoidmise kord.
6. Laos hoitavate väetiste ja mürkkemikaalide põhiliste füüsikalis-keemiliste omaduste tundmaõppimine. Hoitavate ainete tuleohtlikkus.
7. Tule- ja plahvatusohtlike ainete hoidmise normid ja eeskirjad.
8. Laoruumide kütteseadmete ja ventilatsioonisüsteemi korrashoidmine ning kasutamise kord.
9. Elektriseadmete ja -juhtmestiku korrashoidmine ning kasutamine.

10. Süttiva taara ja pakkimismaterjali kogumise, laomajandist eemaldamise ning hävitamise kord.

11. Laomajandi territooriumil ja laoruumides tulekahju puhkemise võimalikud põhjused.

12. Mürkkemikaalide ja väetiste isesüttimise võimalikud põhjused.

13. Tulekahju tekkimise võimalikud põhjused elektriseadmete ja -juhtmestiku, kütteseadmete ja lahtise tule kasutamise, suitsetamise ning tuleohutusrežiimi rikkumise tagajärjel.

ESMASED TULEKUSTUTUSVAHENDID

1. Tuletõrjeinventar ja -seadmed (tulekustutid, tuletõrjesisekraanid koos voolikute ja joatorudega, veetünnid koos ämbritega, liivakastid ja labidad, tulesummutusvaibad), nende otstarve ja asukohad.

2. Tulekustutusvahendite praktiline kasutamine tulekahju ja põlengu kustutamisel.

3. Olemasolevate tulekustutusvahendite hoidmise kord suvel ja talvel.

TULEKAHJUST JA PÕLENGUST TULETÕRJELE TEATAMISE KORD

1. Laomajandi territooriumil ja laoruumides olevate sidevahendite asukohad ning nende kasutamine tulekahjust teatamiseks kohalikule tuletõrjele või vabatahtliku tuletõrje salgale.

2. Telefoni kaudu tulekahjuteate edasiandmise kord.

3. Kohalikule tuletõrjele või vabatahtliku tuletõrje salgale tulekahjust teatamise kord, kui baasi või lao territooriumil puuduvad telefonid ja teised sidevahendid.

TEENINDAVA PERSONALI TEGEVUS TULEKAHJU VÕI PÕLENGU AVASTAMISE KORRAL BAASI (LAO) TERRITOORIUMIL VÕI RUUMIDES

1. Tulekahjust või põlengust tuletõrjele või vabatahtliku tuletõrje salgale teatamine.

2. Tulekolde kustutamine käepärast olevate tulekustutusvahenditega.

3. Tulekahjukohale saabuvate tuletõrjeüksuste vastuvõtmise organiseerimine.

4. Elektrivõrgu ja -seadmete vabastamine voolu alt.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

KINNITANUD
Eesti NSV Siseministeerium
17. jaanuaril 1969

KOOSKÕLASTATUD
Eesti NSV Kommunaalmajanduse
ja Elanikkonna Elukondliku
Teenindamise Ministeeriumiga
17. jaanuaril 1969

ELAMUTE JA NENDE KÕRVALHOONETE TULEOHUTUSE EESKIRJAD

ÜLDISED ALUSED

1. Käesolevad eeskirjad määravad kindlaks elamute ja elanike poolt kasutatavate kõrvalhoonete põhilised režiimilise iseloomuga tuleohutusnõuded.

2. Antud eeskirjade nõudeid on kohustatud täitma kõik elanikud.

3. Vastutus ametkondadele kuuluvate ja kommunaalelamute tuleohutu seisukorra eest lasub majavalitsejatel ja -komandantidel ning individuaalelamute tuleohutuse eest nende valdajatel. Korterite tuleohutu seisukorra eest vastutavad korterivaldajad.

4. Käesolevaid eeskirju tuleb tutvustada kõigile täiskasvanud inimestele ja keskkoolide ning kesk-eriõppeasutuste vanemate klasside õpilastele. Eeskirjad tuleb elamutes välja panna nähtavale kohale.

TERRITOORIUM JA HOOVID

5. Elamute ja kõrvalhoonetega külgnev territoorium peab alati olema puhas ja korras. Jäätmed ja praht tuleb hoovidest süstemaatiliselt koristada ning paigutada selleks ettenähtud kohta.

6. Kõikidele hoonetele ja ehitistele peab olema vaba juurdepääs. Hoonetevahelisi tuletõrjekujasid ei tohi millegagi ummistada.

7. Erandjuhtudel on lubatud ajutiselt hoida hoovides mootorsõidukeid, kusjuures need ei tohi paikneda eluhoonetele lähemal kui 4 meetrit.

8. Elamute hoovides on keelatud:

a) püstitada mistahes ehitisi või juurdeehitusi ilma riikliku tuletõrje järelevalveorgani loata;

b) laduda majaseinte äärde küttepuid, puittaarat või mistahes materjale; ummistada hoonete varuväljapääsude, tuletõrje-välisredelite, -veehoidlate ja -hüdrantide juurde viivaid läbisõidukohti ja juurdesõiduteid;

c) süüdata lõkkeid ning visata õuele kustutamata süsi ja tuhka; kustutatud söed ja tuhk tuleb viia süttivast materjalist hoonetest vähemalt 15 m kaugusele.

TREPIKOJAD JA ÜLDKASUTATAVAD KORIDORID

9. Trepikodades ja üldkasutatavates koridorides on keelatud:

a) ehitada panipaiku ja vaheseinu;

b) asetada trepipodestidele mööblit, kaste, lapsevankreid, kelkusid ja muid majapidamistarbeid;

c) ummistada üldkasutatavaid koridore mööbli või teiste esemetega;

d) lüüa kinni või sulgeda mööbliga tagavaraväljapääsud.

10. Trepikodadesse ja üldkasutatavatesse koridoridesse tuleb nähtavale kohale üles panna silt, kuhu on märgitud tuletõrjekomando väljakutse number ja lähima telefoni asukoht.

KELDRID JA PÖÖNINGUD

11. Keldrid tuleb hoida puhtad. Keldriruumide aknad peavad olema klaasitud.

12. Küttematerjali (küttepuud, brikett, turvas jne.) hoidmiseks kohandatud keldrites tuleb kütus laduda selleks eraldatud ruumidesse.

13. Küttematerjali ja majapidamistarbeid ei tohi laduda keldri sissekäigu ette ega vahekäikudesse.

14. Keldriruumides on kategooriliselt keelatud hoida bensiini, petrooleumi, nitrovärve ja teisi kergesti süttivaid ning põlevvedelikke.

15. Keldriruumides peab olema elektrivalgustus. Elektrijuhtmestik ja valgustuspunktid peavad vastama niiskete ruumide jaoks kehtestatud elektrotehnilistele nõuetele. Elektrivalgustuse

puudumisel võib keldriruumide valgustamiseks kasutada korras tormilaternaid. Keldriruumide valgustamiseks on kategooriliselt keelatud kasutada lahtist tuld (tikud, küünlad, lahtised lambid jne.).

16. Üldkasutatavate keldrite uksed peavad alati olema lukustatud. Võti peab olema majahoidja või majakomitee voliniku käes.

17. Elamute pööningud tuleb hoida puhtad ja korras. Pööningu põrand peab olema kaetud vähemalt 5 cm paksuse savi-, liiva- või šlakikihiga.

18. Pööninguuksed ja -luugid peavad olema lukustatud. Üks võti peab olema majahoidja, teine lähima korteri valdaja käes. Pööninguuksele tuleb märkida võtmete asukohad.

19. Pööninguaknad peavad olema klaasitud ja suletud. Aknaid võib avada ainult pööninguruumide tuulutamiseks.

20. Elamute pööninguil on keelatud:

a) hoida süttivaid materjale, heinu, mööblit, majapidamistarbeid ja teisi esemeid, välja arvatud aknaraamid, mis tuleb asetada korstnatest ja vahekäikudest vähemalt 1 m kaugusele;

b) ehitada töökodasid, panipaiku, tuvilaid; kohandada pööninguid eluruumideks või mõneks muuks otstarbeks;

c) kasutada lahtist tuld (tuletikke, küünlaid, petrooleumilampe jne.);

d) kinnitada pesunööre korstnate külge.

KÜTTE-, SOOJENDUS- JA GAASISEADMED

21. Pragunenud seinte, mittekorras uste ja tuleohutusnõuetele mittevastavate vahemüüritiste või muude defektidega ahjude kasutamine on keelatud. Ahjude kontrollimine ja avastatud puuduste kõrvaldamine peab toimuma enne kütteperioodi algust.

Ajutiste ahjude ülesseadmine on keelatud.

22. Elamute küttekollete suitsulõõre ja korstnaid tuleb puhastada enne kütteperioodi algust ja kütteperioodi kestel vähemalt üks kord kahe kuu jooksul.

Gaasiseadmete suitsulõõre tuleb puhastada vähemalt üks kord kvartalis.

Maja- ja korterivaldajad peavad korstnapühkijatele kindlustama küttekolletele ja suitsulõõridele vaba juurdepääsu.

23. Süttivast või raskesti süttivast materjalist põrandale ehitatud ahju ette tuleb kinnitada vähemalt 50 × 70 cm suurune kaitseplekk.

24. Ahjude kütmine peab olema lõpetatud vähemalt 2 tundi enne magamaheitmist.

25. Pööningul tuleb korstnad ja suitsulõõridega seinaosad valgendada.

26. Kütte- ja soojendusseadmete kasutamisel on keelatud:

a) süüdata ahjudes ja pliitides tuld kergesti süttivate vedelike (bensiin, petrooleum jne.) abil;

b) kasutada ahjude ja pliitide kütmiseks puid, mis on küttekoldest pikemad; küdemise ajal peavad küttekollete uksed olema suletud;

c) kuivatada puid, riietus- ja muid süttivaid esemeid ahjudel või nende juures;

d) hoida korteris kütust koguses, mis ületab päevase vajaduse;

e) kütta kivisöe, koksi, põlevkivi või gaasiga ahjusid, mis pole selleks kohandatud;

f) hoida süsi ja tuhka süttivast materjalist nõus või süttivast materjalist alusele asetatud metallnõus;

g) kasutada ventilatsioonilõõre suitsu juhtimiseks;

h) kinnitada korstnate külge raadio- ja televiisoriantenne;

i) jätta küdevad ahjud, pliidid, süüdatud petrooleumikeetjad, -gaasipliidid, priimused ning teised lahtise tulega keeduaparaadid järelevalveta või usaldada need väikeste laste hoolde;

j) valada petrooleumikeetjatesse ja -gaasipliitidesse ning priimustesse bensiini või ligroiini; lisada süüdatud petrooleumikeetjatesse ja -gaasipliitidesse petrooleumi; kasutada mainitud keetjate täitmisel valgustamiseks lahtist tuld.

27. Teemasinaid (samovare), priimuseid, petrooleumikeetjaid ja -gaasipliite on lubatud süüdata ning kasutada ainult köögis või majavalitsuse (-komandandi) või tuletõrjetöötaja poolt kindlaksmääratud kohas.

28. Gaasiseadmete puhul tuleb täita nende kasutamise eeskirju, instruktsioone ja nõudeid.

29. Küttekoldest kõrvaldatav süsi ja tuhk tuleb veega niisutada ja asetada selleks määratud tuleohutusse kohta.

ELEKTRIVALGUSTUSVÕRGUD, ELEKTRIRIISTAD JA PETROOLEUMIVALGUSTID

30. Elektrivõrgu ja valgustusseadmete seisukorra üle tuleb sisse seada alaline järelevalve. Rikete avastamisel tuleb kohale kutsuda elektrimontöör.

31. Igasuguste voolutarbijate (raadiovastuvõtjad, televiisorid,

elektrilambid, -soojendid, külmutuskapid, tolmuimejad, pesupesemismasinad jne.) juurdeühendamisel tuleb arvestada elektrijuhtmetele lubatavat koormust.

Elektrivõrku võivad monteerida ja remontida ainult vastava ettevalmistusega isikud (elektrimontöörid).

32. Elektrisoojendusriistu, laualampe, raadiovastuvõtjaid, televiisoreid, külmutuskappe, tolmuimejaid jms. võib elektrivõrku lülitada ainult vabrikus valmistatud pistikühendajate abil; mittekorras elektriseadmed tuleb voolu alt viivitamata välja lülitada.

33. Elektrivalgustusvõrkude ja elektririistade ekspluateerimisel on keelatud:

a) kasutada vigastatud või riknenud isolatsiooniga elektrijuhtmeid. Korratused elektrivõrkudes, mis võivad esile kutsuda sädelemist, lühist, juhtmete kuumenemist vms., tuleb viivitamata kõrvaldada või vool elektrivõrgust välja lülitada;

b) lubada elektrijuhtmete ripnemist, nende omavahelist kokkupuutumist (välja arvatud põimitud juhtmed) või kokkupuutumist hoone konstruktiivsete elementide ja mistahes esemetega;

c) kasutada mittestandardseid (omatehtud) sulavkaitsmeid;

d) paigaldada ajutisi elektrijuhtmeid; juhtmeid on lubatud pikendada ainult voolikjuhtmetega ning kinniste pistikühendajate abil;

e) elektrijuhtmeid sõlmida, juhtmeid ja valgustuspunkte õigest asendist kõrvale tõmmata; riputada elektrijuhtmete otsa lambivarje, laearmatuure vms.;

f) kasutada paberist või muust süttivast materjalist lambivarje ilma spetsiaalse raamistikuta, mis tagaks ohutu kauguse lambivarju ja elektripirni vahel;

g) ühendada mitu voolutarbijat ühe või mitme juhtmepaari kinnitamise teel ühe pistiku harude külge;

h) riputada elektrijuhtmeile ja isolaatoreile riietusesemeid, pilte jm., katta juhtmeid tapeediga, varjata lüliteid ja pistikupesi mööbli või majapidamistarvetega;

i) asetada triikraudu, pliite ja muid elektrisoojendusriistu süttivale alusele;

j) jätta elektrivõrku lülitatud seadmed (välja arvatud külmutuskapid) järelevalveta;

k) viia elektrijuhtmeid ilma täiendava isolatsioonita (portselanpiibud, eboniittorud vms.) läbi seintest, vaheseintest jne.;

l) kasutada juhtmeid, mille jätkukohad on kokku jootmata,

pressimata või keeramata; jätta elektrijuhtmed ilma kindla isolatsioonita;

m) kasutada küttekehadena mittestandardseid (omatehtud) elektrisoojendeid või võimsaid hõõglampe.

34. Petrooleumi-ripplambid ja -laternad tuleb kindlalt lakke kinnitada; lambiklaasi kohal peab olema metallist kaitsekuppel. Kaugus lambiklaasi ülaservast või laternast süttiva või raskesti süttiva laeni peab olema vähemalt 70 cm ja süttiva või raskesti süttiva seinani vähemalt 20 cm.

35. Petrooleumi-seinalambid ja -laternad tuleb varustada metallreflektoriga.

36. Petrooleumilaternad ja -laualambid peavad olema püsivate, ümberkukkumist vältivate alustega.

37. Petrooleumilampide ja -laternate pead peavad olema puhtad ja alati lõpuni kinni keeratud. Lambiklaasid peavad kindlalt püsima lambipeades, tahid aga laiuselt ja paksuselt vastama peade mõõtmetele.

38. Süüdatud lampide ja laternate täitmine petrooleumiga on keelatud. Ka ei tohi neid täita lahtise tule valgel.

Korteris on lubatud hoida kuni 8 liitrit petrooleumi ja 1 liiter bensiini.

39. Tuletikke tuleb hoida väikestele lastele mittekättesaadavas kohas.

INDIVIDUAALGARAAŽID

40. Individuaalautode ja -mootorrataste hoidmiseks ruumide kohandamine ja garaažide ehitamine tuleb tingimata kooskõlastada riikliku tuletõrje kohaliku järelevalveorganiga.

41. Individuaalgaraažis on keelatud:

a) suitsetada; kasutada valgustamiseks, mootori soojendamiseks või muudeks töödeks lahtist tuld (tuletikke, küünlaid, tõrvikuid jm.);

b) tankida sõidukit kütusega; paigutada sõiduk garaaži, kui paagist, kütusetorudest või karburaatorist kütuse läbiimbumisel pole kütust eelnevalt paagist eemaldatud;

c) pesta autoosi, -agregaate ja -keret bensiini või petrooleumiga; tuleb jälgida, et mootorile ja karterile ei koguneks bensiini või õliga läbiimbunud mustust;

d) hoida igasuguseid auto hooldamisel mittevajalikke materjale, esemeid ja seadmeid;

e) hoida üle 20 liitri bensiini ja õlisid (kumbagi, välja arvatud

mootoris olevad); bensiini ja õlisid on lubatud hoida ainult tihedalt suletavate korkidega metalltaaras; tühja taarat (ülalmärgitud koguste piirides) on lubatud hoida ainult tihedalt suletuna;

f) jätta koristamata kasutatud puhastusmaterjalid (kaltsud, narmad jm.).

42. Garaažiruum tuleb hoida puhas ja korras. Mahavalgunud õli ja kütus tuleb viivitamata koristada.

LÕKKED JA TULEOHTLIKUD TÖÖD

43. Prahi põletamiseks, tõrva kuumutamiseks ja muudeks lahtise tule kasutamisega seotud töödeks võib lõkkeid süüdata ainult vaikse ilmaga ja elamutest, tööstushoonetest ning teistest ehitistest eemal.

44. Suvel võib tõrva kuumutamiseks ja toidu valmistamiseks lõkkeid süüdata ja ajutisi küttekoldeid üles seada hoonetest vähemalt 30 meetrit eemal.

45. Lõkke (ajutise küttekolde) ümbrus tuleb 7 m raadiuses süttivast prahist puhastada.

46. Lõkkeid ja küdevaid küttekoldeid ei tohi jätta järelevalveta ega usaldada nende valvamist väikeste laste hooleks. Pärast töö lõppu tuleb tuli veega üle valada või mullakihiga kinni katta.

47. Külmunud vee-, kanalisatsiooni- ja muude torude soojutamine lahtise tulega (leeklamp, lõke, tõrvik vms.) on keelatud. Torusid tuleb lahti sulatada auru, kuuma vee või kuuma liiva abil.

EHITUS- JA REMONDITÖÖD[1]

48. Uute hoonete ehitamine ja olemasolevate ümberehitamine tuleb eelnevalt kooskõlastada riikliku tuletõrje järelevalveorganiga. Ehitustöid võib alustada alles pärast ehitusprojekti kooskõlastamist.

49. Ehitusplats tuleb alati hoida puhas ja korras. Ehituspraht (pilpad, laastud, saepuru jms.) tuleb ehitusplatsilt ja ehitatavast hoonest perioodiliselt eemaldada.

50. Lahtise tule, leeklampide ja ajutiste ahjude kasutamine ehitatavate hoonete soojendamiseks on keelatud.

---

[1] Kehtivad ainult individuaalelamutes teostatavate ehitus-remonditööde kohta. Suuremamahuliste tööde puhul tuleb juhinduda «Põllumajanduslike ettevõtete tuleohutuse eeskirjade» osast «Ehitustööd», vt. lk. 44.

NÄÄRIKUUSED

51. Näärikuuse paigutamisel elukorterisse tuleb täita järgmisi tuleohutusnõudeid:

a) kuusk tuleb asetada kindlale alusele või liivaga täidetud nõusse;

b) kuuse oksad ei tohi kokku puutuda lae ja seintega, vaid peavad olema neist vähemalt ühe meetri kaugusel;

c) kuuse illumineerimiseks on soovitatav kasutada elektrivalgustust; kui elektrivõrgust võetakse voolu ilma pinget madaldava trafota, võib kasutada ainult järjestikku ühendatud kuni 12-voldise pingega elektrilampe; seejuures tuleb kinni pidada vastavatest elektrotehnilistest eeskirjadest;

d) küünlad tuleb kuuse külge kinnitada lühtrite abil nii, et kaugus küünlaleegi ja leegi kohal oleva oksa vahel oleks vähemalt 30 cm ja leegi kõrval oleva oksa vahel 10 cm.

52. Kuuse ehtimisel on keelatud:

a) kasutada tselluloidist, paberist või muust kergesti süttivast materjalist ehteid ja ilustusi;

b) asetada kuuse alusele ning okstele tulekindla seguga immutamata vatti ja vatist ehteid;

c) puistata kuuseokstele Berthollet' soola.

53. Illumineeritud kuuse juurde ei tohi jätta väikesi lapsi vanemate järelevalveta.

TULEKUSTUTUSVAHENDID JA TEGUTSEMINE TULEKAHJU KORRAL

54. Tulekahju avastamisel tuleb kõige kiiremas korras kutsuda kohale tuletõrjeüksus, -komando või -salk ning külades ja asulates alarmeerida kohalikku elanikkonda. Kui põlevasse majja on jäänud inimesi, tuleb rakendada kõik abinõud nende päästmiseks. Ootamata ära tuletõrjeüksuse kohalejõudmist, tuleb kohapealsete vahenditega asuda tulekahju kustutama.

55. Külades ja asulates tuleb kevaditi hiljemalt 15. aprilliks iga elamu juurde paigutada vähemalt 250-liitrine veega täidetud nõu ja kotiriidega kaetud pika varrega kustutusluud.

Iga elamu juures peab olema katuseni ulatuv najatusredel ja katusel harjani ulatuv katuseredel.

56. Külades ja asulates peab igal majavaldajal ja korteriüürnikul olema käepärast tulekustutusvahend (ämber, pootshaak, labidas, kirves vms.), millega ta peab ilmuma tulekahju korral kustutustöödele. Kustutusvahendite liigi ja hulga määrab majavaldustele kindlaks kohalik vabatahtliku tuletõrje salk.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

KINNITANUD
Eesti NSV Siseministeerium
17. jaanuaril 1969

KOOSKÕLASTATUD
Eesti NSV
Kultuuriministeeriumiga
11. novembril 1968

MAAKULTUURIASUTUSTE TULEOHUTUSE EESKIRJAD

1. Vastutus maal asuvate kultuuri- ja kultuurhariduslike asutuste (kultuuri- ja rahvamajad, klubid, punanurgad, raamatukogud, muuseumid jne.) tuleohutu seisukorra eest lasub nimetatud asutuste juhatajatel (direktoritel), kes peavad täpselt täitma kõiki tuleohutuse eeskirju, jälgima tuleohutusrežiimist kinnipidamist neile alluvates kultuuriasutustes ja õigeaegselt täitma tuletõrje järelevalveorganite koostatud ettekirjutusi ja juhendeid.

Maakultuuriasutuse juhataja on kohustatud tutvustama käesolevaid tuleohutuse eeskirju kõigile kultuuriasutuse töötajatele allkirja vastu ning organiseerima neile tuletõrjetehnilise miinimumi riikliku tuletõrje järelevalve programmi alusel.

2. Maakultuuriasutuste hoonete projekteerimine, ehitamine ja rekonstrueerimine peab vastama nende hoonete kohta kehtivatele normidele ja tehnilistele tingimustele («Klubihoonete projekteerimise normid ja tehnilised tingimused.» CH 44-59[1]).

Nende hoonete kapitaalremondi projektid tuleb kooskõlastada riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku organiga.

Maakultuuriasutuse hoones võivad korterid ja eluruumid olla tingimusel, kui need on kultuuriasutuse ruumidest eraldatud tulekindlate seinte ja lagedega (tulepüsivuse piir vähemalt 1 tund) ning neil on hoonest eraldi väljapääs. Maakultuuriasutuse ruume ei ole lubatud kasutada ajutiste eluruumidena.

---

[1] Нормы и технические условия проектирования зданий клубов. СН 44-59.

Pööninguruume on keelatud kasutada mistahes materjalide ja esemete hoidmiseks või muuks otstarbeks. Pööninguuksed peavad olema alati lukustatud ja -aknad suletud. Pööninguruumide võtmeid tuleb hoida kindlaksmääratud kohas, kus nad igal ajal on kättesaadavad. Võtmete hoiukoht peab olema märgitud pööninguuksele.

3. Rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee kultuuriosakonna poolt moodustatud komisjon, kelle koosseisu kuulub ka riikliku tuletõrje järelevalveorgani esindaja, peab kõik maakultuuriasutused üks kord aastas üle vaatama.

4. Inimeste kiireks evakueerimiseks tulekahju puhkemise korral peab igas maakultuuriasutuses olema välja töötatud külastajate evakueerimise plaan ja instruktsioon, mille sisu, s. o. evakueerimise korda, tuleb tutvustada kultuuriasutuse teenindavale personalile, kinomehaanikutele ja isetegevusringide juhtidele. Üks eksemplar plaanist tuleb panna kultuuriasutuses välja nähtavale kohale.

5. Maakultuuriasutuse telefoniaparaadi juures peab olema silt tuletõrje väljakutse numbriga. Tulekahju puhkemisest tuleb otsekohe teatada tuletõrjele.

6. Kõik maakultuuriasutused tuleb varustada vaht- või süsihappekustutite ja teiste esmaste tulekustutusvahenditega vastavalt normidele.[1]

Vaht- ja süsihappekustutid tuleb paigutada hästi ligipääsetavasse kohta ruumi sissepääsu juurde vastavale alusele nii, et kustuti alumine serv oleks põrandast 1,5 m kõrgusel.

Kui kultuuriasutuses on sisemine veevõrk, peavad hoones olema tuletõrjekraanid koos nende juurde kuuluvate voolikute ja joatorudega. Kogu tuletõrjeinventar peab olema alati korras. Tulekustutusvahendite ja tuletõrjeinventari kasutamine majanduslikuks otstarbeks on keelatud.

7. Ajutiste ahjude ja teiste omatehtud soojendusseadmete ülesseadmine kultuuriasutuste ruumidesse on keelatud. Ahjukütteseadmete tehniline seisukord peab vastama СНиП-i peatükile III-Г. 11-62 «Elamute ja ühiskondlike hoonete ahjud ning suitsu- ja ventilatsioonilõõrid. Tööde teostamise ja vastuvõtmise eeskirjad»[2].

8. Ahjud ja kütteseadmed (korstnad, lõõrid jne.) tuleb alati korras hoida. Pragunenud seinte, mittekorras uste ja tuleohutusnõuetele mittevastavate vahemüüritiste või muude defektidega

[1] Vt. lk. 127.
[2] Vt. lk. 105.

ahjude kasutamine on keelatud. Ahjusid peab kontrollima ja avastatud puudused kõrvaldama enne kütteperioodi algust. Pööningul tuleb korstnad ja suitsulõõridega seinaosad valgendada.

9. Maakultuuriasutuse küttekollete suitsulõõre ja korstnaid tuleb puhastada enne kütteperioodi algust ja kütteperioodi kestel vähemalt üks kord kahe kuu jooksul.

10. Kütte- ja soojendusseadmete kasutamisel on keelatud:

a) süüdata ahjus ja pliidi all tuld süttivate vedelike (bensiin, petrooleum jne.) abil;

b) kasutada ahjude ja pliitide kütmiseks puid, mis on küttekoldest pikemad; küdemise ajal peavad küttekollete uksed olema suletud;

c) kuivatada puid, riietus- ja muid süttivaid esemeid kütteseadmetel ning nende juures;

d) hoida süsi ja tuhka süttivast materjalist nõus või süttivale alusele asetatud metallnõus. Küttekoldest kõrvaldatav süsi ja tuhk tuleb veega üle valada ja asetada selleks määratud tuleohutusse kohta;

e) kasutada suitsu juhtimiseks ventilatsioonilõõre;

f) kinnitada korstnate külge raadio- ja televiisoriantenne.

11. Riiulid, kapid, vitriinid ja eksponaadid peavad ahjust olema vähemalt 0,7 m kaugusel. Ahju kütteava peab vastasseinast või kütteava vastas asuvatest süttivatest esemetest olema vähemalt 1,25 m kaugusel.

12. Ahjusid võivad kütta ainult selleks määratud isikud. Ahjude kütmine tuleb lõpetada vähemalt kaks tundi enne etenduse (vm. üriture) algust või tööpäeva lõppu. Mingil juhul ei tohi küdevaid ahjusid jätta järelevalveta.

13. Maakultuuriasutuse kogu elektriseadmestik (konstruktsioon ja montaaž) peab vastama «Elektriseadmete ehituse eeskirjade» nõuetele.

14. Elektrijuhtmestik peab olema alati korras ja seda tuleb süstemaatiliselt kontrollida.

15. Valgusteid ja lampe tuleb kaitsta löökide ning esemetega kokkupuutumise eest.

Tsellofaani ja teiste süttivate materjalide kasutamine prožektorites, sofittides ja rampides värvilise klaasi asemel on keelatud.

Prožektorite ja sofittide kaugus dekoratsioonidest ja puitkonstruktsioonidest peab olema vähemalt 50 cm (arvestatuna sofiti teljest). Sofiti kere peab olema teda kandvatest trossidest isoleeritud.

16. Mistahes lahtist tüüpi kaitse- ja jaotuskilpide ülesseadmine lavaruumidesse on keelatud.

17. Lampidest kiirgava soojuse ärajuhtimiseks peab valgustitel olema loomulik ventilatsioon. Lambid, mille klaasidel on deformeerumise või tuhmumise jälgi, tuleb viivitamata asendada.

18. Ümberpaigutatavate voolutarbijate lülitamiseks elektrivõrku on lubatud kasutada ainult painduvaid kummijuhtmeid.

19. Sulavkaitsmed peavad vastama elektriseadmete võimsusele ja juhtmetele. Mittestandardsete (omavalmistatud) sulavkaitsmete kasutamine on keelatud.

20. Pärast etenduse, kinoseansi, proovi, koosoleku jm. lõppu tuleb kogu elektrivõrk, välja arvatud valvevalgustus, pinge alt välja lülitada.

21. Elektripliitide, -reflektorite, lahtise spiraaliga elektrisoojendite ja ajutise elektrijuhtmestiku kasutamine maakultuuriasutuse ruumides on keelatud.

22. Petrooleumivalgustusseadmete (lambid, laternad jms.) ja küünlavalgustuse kasutamine maakultuuriasutustes on keelatud.

23. Raamatukogus peab riiulitevahelise pealäbikäigu laius olema vähemalt 1 m ja teiste läbikäikude laius vähemalt 0,8 m.

24. Lavaruumi puitkonstruktsioone tuleb süttimise vältimiseks töödelda tuld tõkestavate segudega.

Dekoratsioonid ja butafooria peavad olema valmistatud spetsiaalsest tulekindlast materjalist. Kui selle nõude täitmine osutub võimatuks, tuleb nende valmistamiseks kasutatavaid materjale eelnevalt töödelda tuld tõkestava seguga[1]. Töötlemise kohta peab olema vormistatud akt, kuhu tuleb märkida kasutatud segu koostis, töötlemise kuupäev ja töö teostaja. Dekoratsioonide tuleohutut seisukorda on tarvis kontrollida enne esietendust ja edaspidi vähemalt üks kord kvartalis. Kontrollimine vormistatakse vastava aktiga, mille ärakiri tuleb saata riikliku tuletõrje järelevalve kohalikule organile.

25. Dekoratsioone, butafooriat, ripikuid, puitaluseid ja muid konstruktsioone ning esemeid on pärast etendust lubatud hoida ainult selleks ettenähtud ruumides (dekoratsioonilaod, hoidlad jne.).

26. Filmide demonstreerimiseks, teatrietendusteks ja muudeks massiüritusteks kasutatava maakultuuriasutuse vaatesaalis peab istekohtade arv ja paigutus vastama normile (0,75 m^2 põrandapinda iga inimese kohta). Lisatoolide paigutamine vaatesaali on keelatud.

---

[1] Vt. lk. 258.

27. Vaatesaali istmed peavad olema paigutatud ridadena ja kinnitatud kinoseansi või etenduse ajaks põranda külge.

28. Vaatesaalil peab olema vähemalt kaks väljapääsu. Kui vaatesaalil on ainult üks väljapääs, ei tohi kinoseansi või etenduse ajal viibida saalis üle 50 inimese. Saali ja teiste evakuatsiooniteedel asuvate uste sulgemine massiürituse ajaks on keelatud. Erandjuhul võib uste sulgemiseks kasutada ainult kergesti avatavaid suluseid. Kategooriliselt on keelatud kinoseansi, etenduse või mingi muu massiürituse ajal hoida väljapääse lukustatuna.

Vaatesaali väljapääsude kohal peavad olema selgesti loetavad sildid «Väljapääs».

Evakuatsiooniteedel asuvate uste, koridoride ja treppide laius peab olema vähemalt 1 m. Uksed peavad avanema ainult väljapääsu suunas. Evakueerimiseks ettenähtud ustel ei tohi olla künniseid. Eri tasapindadel olevad naaberruumide põrandad tuleb ühendada kaldteega.

29. Vaatesaali aknad ei tohi olla võretatud või kaetud luukide ja muude raskesti avatavate katetega.

30. Vaatesaali vahekäikudes, fuajees, vestibüülis ja teistes publikule määratud ruumides tuleb vaibad ja põrandariided kinnitada tugevasti põranda külge.

31. Evakuatsiooniteed peavad olema vabad. Vaatesaali eesruumide, vahekäikude, uste, akende, koridoride ja trepikodade ummistamine mistahes esemetega on keelatud.

Ürituse ajal on külastajatel keelatud seista vahekäikudes ja saali väljapääsude juures.

32. Vaatesaalis, aparaadiruumis, raamatukogus jne. on suitsetamine ja lahtise tule kasutamine kategooriliselt keelatud. Selleks tuleb nende ruumide seintele asetada selgesti loetavad sildid «Suitsetamine keelatud» või «Mitte süüdata tuld». Selle nõude rikkumise korral tuleb kinoseanss või muu üritus katkestada.

Maakultuuriasutuses on lubatud suitsetada ainult selleks ettenähtud ruumides, mis tuleb tähistada nähtavale kohale ülespandud siltidega «Suitsetamise koht».

Laval on lubatud suitsetada ainult näidendis ettenähtud juhtudel.

33. Kinoseansi või muu massiürituse ajal peab vaatesaalis viibima tuletõrje-valvepost, kelle arvulise koosseisu määrab kindlaks riikliku tuletõrje järelevalve kohalik organ. Rändkinode valve on kindlaks määratud NSV Liidu Kultuuriministeeriumi 1955. a. 20. oktoobri käskkirjaga nr. 678 p. 18, mille kohaselt kinoseansi ajal peab valves olema vähemalt üks tuletõrjuja.

34. Maakultuuriasutuse juhataja on tuletõrje-valveteenistuse täitmiseks kohustatud:

a) hoidma kõik tuletõrjevahendid, kustutusabinõud ja signalisatsiooniseadmed võitlusvalmis ja kindlaksmääratud kohas;

b) kontrollima valveteenistusse ilmunud isiku kuuluvust kohaliku vabatahtliku tuletõrje ühingu liikmeskonda ja seda, kas nimetatud isik on valvesse määratud;

c) võimaldama valvesse asunud isikutel takistamatu sissepääsu kõikidesse ruumidesse nende tuleohutuse kontrollimiseks;

d) arvestama tuletõrjevalve kõiki ettepanekuid, mis on tehtud maakultuuriasutuses tuleohutuse tagamiseks ja tugevdamiseks;

e) osutama tulekahju puhkemisel tuletõrjevalvele igakülgset abi kustutus- ja evakueerimistööde soodustamiseks;

f) eraldama tuletõrjevalvele vaatesaalis koha, mis on tulekustutusvahendite ja väljapääsude vahetus läheduses.

35. Tuletõrje-valveteenistuse tunni eest maksab administratsioon Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu 1941. a. 3. jaanuari määruse nr. 7 alusel kohalikule tuletõrjeühingule iga valves olnud tuletõrjuja kohta 10 kop.

Märkus. Viide nimetatud määrusele on ära toodud vabatahtliku tuletõrje valveteenistuse eeskirjas, mis on kooskõlastatud Eesti NSV Kultuuriministeeriumiga 17. märtsil 1958.

36. Kõigi paik- ja rändkinoseadmetega töötamisel tuleb juhinduda «Kinoseadmete tuleohutuse, ohutustehnika ja töötervishoiu eeskirjadest», mis on kinnitatud 12. oktoobril 1964 Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklikus Kinematograafia Komitees ja kooskõlastatud Eesti NSV ÜKKM Tuletõrje Valitsusega.

37. Filmide demonstreerimine, sõltumata sellest, missugusel põhimikul (süttival või mittesüttival) need on valmistatud, on lubatud ainult eeskirjade kohaselt (vt. p. 36) ehitatud ja sisustatud aparaadiruumist.

Kohtades, kus aparaadiruumid puuduvad (lektooriumid, agitatsioonipunktid jne.), võib demonstreerida ainult mittesüttival põhimikul valmistatud kitsasfilme.

Märkus. Kitsasfilmide demonstreerimisel tuleb juhinduda «Kitsasfilmi-kinoseadmete tuleohutuse ja ohutustehnika eeskirjadest», mis on kinnitatud 15. juulil 1966 Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklikus Kinematograafia Komitees ning kooskõlastatud Eesti NSV ÜKKM Tuletõrje Valitsusega ja Eesti NSV Haridusministeeriumi Koolivalitsusega.

38. Nääripidude korraldamisel maakultuuriasutuse ruumides on tarvis täita järgmisi tuleohutusnõudeid:

a) nääripeo korraldamine tuleb eelnevalt kooskõlastada tuletõrje järelevalve kohaliku organiga;

b) nääripeo ettevalmistamise ja läbiviimise ajaks peab korraldav asutus (ettevõte, organisatsioon) määrama isiku, kes vastutab tuleohutusnõuetest kinnipidamise eest ja viibib ürituse ajal peoruumides;[1]

c) kuusk tuleb asetada võimalikult ruumi keskele kindlale alusele, kusjuures okste ja seinte vahele peab jääma vähemalt 1 m laiune vahe; kauemaks ajaks ruumi jäävad kuused on soovitatav paigutada niiske liivaga täidetud anumasse, et vältida kuuse kiiret kuivamist;

d) näärikuuse ehtimisel on keelatud kasutada tselluloidist, paberist või muust kergesti süttivast materjalist mänguasju ja ehteid, katta kuuse alust ja oksi tulekindla seguga immutamata vatiga ning puistata kuuse okstele Berthollet' soola;

e) nääripeo ajaks on kategooriliselt keelatud riietada lapsi ja täiskasvanuid vatist, marlist, paberist ja teistest kergesti süttivatest materjalidest rõivastesse, mis ei ole töödeldud tuld tõkestava seguga[2];

f) näärikuusele võib illuminatsiooni paigaldada ainult kogenud elektrik; illuminatsiooniseadmed tuleb monteerida kindlalt ja kõigi elektrotehniliste nõuete järgi; kui elektrivõrgust võetakse voolu ilma pinget madaldava transformaatorita, võib kasutada ainult järjestikku ühendatud kuni 12-voldiseid elektrilampe; näärikuuse elektrilampide toiteks kasutatavad juhtmed peavad olema hea isolatsiooniga; mittekorras illuminatsioonist (juhtmete kuumenemine, lampide vilkumine, sädelemine jne.) tuleb vool viivitamata välja lülitada;

g) stearii- ja säraküünalde, paukpakkide (-herneste, -kompvekkide) jms. ilutulestiku süütamine ruumis on keelatud;

h) nääripeo ajal ei tohi ruumis täielikult kustutada tavalist (alalist) elektrivalgustust;

i) väljapääse ruumist, kuhu on asetatud kuusk, ning läbikäike, koridore ja eesruume ei tohi tõkestada mistahes esemetega;

j) laste jätmine illumineeritud kuuse juurde järelevalveta on keelatud.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

---

[1] Peale selle on nõutav ka tuletõrje-valveposti kohalolek (vt. p. 33). — *Koost.*

[2] Vt. lk. 258.

KINNITATUD
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
4. augusti 1962. a. määrusega
nr. 369

EESTI NSV METSADE TULEOHUTUSE EESKIRJAD

ÜLDEESKIRJAD

1. Käesolevad eeskirjad on kehtivad kogu Eesti NSV territooriumi kohta, kus tulekahjud võivad tekkida ja edasi levida taimestiku, selle jäänuste või maapinna põlemise teel. Eeskirju on kohustatud täitma kõik metsades paiknevad ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja seal viibivad isikud.

2. Kontroll käesolevate eeskirjade täitmise üle tehakse ülesandeks Eesti NSV Ministrite Nõukogu Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsusele.[1]

NÕUDED KÕIGILE KODANIKELE JA ORGANISATSIOONIDELE

3. Igasugune tuletegemine, samuti suitsetamine väljaspool suitsetamiskohti on kuival ajal keelatud:

1) rikkaliku rohukasvuga metsaaladel või nende vahetus läheduses — alates lume sulamisest kevadel kuni eelmise aasta kulu kattumiseni värske rohuga;

2) okaspuunoorendikes, raiesmikel, raielankidel, endistel põlendikel, rohke sambliku- või kanarbikukattega puistutes, risustunud või turbapinnasega puistutes, rabades ning kuivanud

[1] Eesti NSV Ministrite Nõukogu Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsus muudeti Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 14. mai 1966. a. seadlusega Eesti NSV Metsamajanduse ja Looduskaitse Ministeeriumiks. — *Koost.*

kõrkja- ja pilliroomassiivides, samuti ka ohtlikus läheduses nendele aladele — alates lume sulamisest kevadel kuni tuleohtliku aja lõppemiseni.

Erandina on lubatud raielankidel põletada raiejäätmeid kevadel kuni tuleohtliku aja kehtestamiseni rajoonis ja erandjuhtudel metsamajandi kirjalikul loal ka suvel pikematel vihmaperioodidel mineraalpinnasega aladel.

4. Käesolevate eeskirjade punktis 3 loetlemata aladel on lõkete tegemine ja igasugune muu tegevus, mis võib esile kutsuda tulekahjusid, lubatud neil juhtudel, kui on võetud tarvitusele abinõud tulekahjude vältimiseks ja lõkke tegemine tuleohtlikul ajal on kooskõlastatud metsavalve kohalike töötajatega.

Lõkketule koht peab olema piiratud 0,75 — 1 m laiuse mineraliseeritud ribaga. Vajaduse möödumisel tuleb lõkketuli mulla või veega hoolikalt kustutada, kuni hõõgumine on täielikult lõppenud.

Märkus. Mineraliseeritud ribaks nimetatakse maariba, millelt taimestik ja muu süttiv materjal on täielikult kõrvaldatud kuni mineraalpinnase paljastumiseni.

5. Käesolevate eeskirjade punktis 3 nimetatud eriti tuleohtlikke alasid läbivad raudteed ja suure liiklusega maanteed peavad olema piiratud vähemalt 1,4 m laiuse mineraliseeritud kaitseribaga.

Mineraliseeritud kaitseribasid rajavad organisatsioonid, kelle valduses on maa-alad, mida läbivad raudteed ja maanteed.

6. Kõik metsi valdavad asutused, samuti metsades paiknevad või töötavad asutused, ettevõtted ja organisatsioonid peavad selgitama oma töölistele ja elanikkonnale metsade kaitsmist tulekahjude eest ning panema tuleohtlikesse metsadesse üles vastavad plakatid ja üleskutsed.

7. Eriti tuleohtlikul ajal on rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel õigus ära keelata igasugune tuletegemine ja suitsetamine väljaspool selleks eraldatud kohti kõikides metsades ning metsaga vahetult piirnevatel heinamaadel ja aasadel.

8. Metsas ja metsa läbivatel teedel on keelatud maha visata kustutamata tuletikke ja suitsuotsi ning puistata piibust tulist tuhka.

9. Jahipidamisel tuleohtlikul ajal tuleb kasutada ainult mittesüttivaid troppe.

10. Metsas paiknevad või töötavad ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, samuti laod ja elamud peavad olema varustatud

vajalike tulekustutusvahenditega, nende territooriumid ja 50 m laiused ribad nende ümber tuleb puhastada kuivanud rohust, prahist ja muust kergesti süttivast materjalist. Riikliku metsavalve organite nõudmisel tuleb tööstusettevõtete ja ladude territoorium tuleohtlikuks ajaks metsa poolt piirata vähemalt 1,4 m laiuse mineraliseeritud ribaga.

11. Metsas ja selle läheduses töötavate tööstusettevõtete korstnad peavad olema tuleohtlikul ajal varustatud sädemepüüdjatega.

12. Organisatsioonid, kelle valduses on metsi läbivad kõrgepinge-, elektri- või telefoniliinid, on kohustatud igal aastal enne tuleohtliku aja algust puhastama nende liinide trassid ja kaitseribad risust ning kaevama üles puitmaste ümbritseva maa.

13. Metsades, rabades ja teistel tuleohtlikel aladel geoloogilise uurimistööga ja geodeetiliste töödega tegelevad organisatsioonid on kohustatud enne tööde algust registreerima metsamajandites oma töökohad ja määrama isikud, kes vastutavad metsade tuleohutuse eeskirjade täitmise eest.

14. Prahi ja tööstusjäätmete vedamine selleks mitte ettenähtud kohtadesse on keelatud.

NÕUDED TRANSPORDIORGANISATSIOONIDELE

15. Tuleohtliku aja alguseks tuleb raudteede eraldusribad ning vähemalt 10 m laiused vööndid kummalgi pool maanteed puhastada risust ja raiejäätmetest.

Raudteede ja üldkasutatavate maanteede ümbruse puhastavad risust ja raiejäätmetest eraldusribade piires teedeorganisatsioonid, väljaspool eraldusriba aga maakasutajad.

16. Metsi, rabasid ja teisi tuleohtlikke alasid läbivatel raudteedel peavad tahkekütusel töötavad vedurid olema tuleohtlikul ajal varustatud sädemepüüdjatega ja -kustutajatega.

17. Kohtades, kus raudteed ja maanteed läbivad metsi, rabasid või teisi tuleohtlikke alasid, on vedurite küttekolletest ja gaasigeneraatorautode ning -traktorite punkritest tulise šlaki, süte ning tuha eemaldamine keelatud.

18. Metsatulekahjude õigeaegseks avastamiseks ja kustutamiseks tuleb teedeorganisatsioonidel metsamajandite nõudmisel kehtestada metsi, rabasid ja teisi tuleohtlikke alasid läbivatel raudteedel ning suurema liiklusega maanteedel patrullimine.

19. Olenemata metsavarumise ajast ja viisist tuleb raiutud alad puhastada raiejäätmetest üheaegselt raiumisega.

Raiekoha puhastamise viisi igal üksikul juhul määrab kindlaks metsamajand ja see märgitakse metsaraiepiletile.

20. Raiekohtade puhastamisel raiejäätmete põletamise teel tuleb silmas pidada järgmisi nõudeid:

1) raiejäätmeid on lubatud põletada ainult tuleohutul ajal väikestes hunnikutes vähemalt 10 m kaugusel metsast või 6 m kaugusel raielangile kasvama jäetud puudest või järelkasvust ja sellise arvestusega, et jäätmete põletamisega ei vigastataks kasvavaid puid;

raiejäätmete hunnikute arvu ühe hektari kohta määrab metsamajand;

2) kevadel pärast lume sulamist peavad metsavarujad enne tuleohtliku aja algust täiendavalt puhastama kõik talvised raielangid ja põletama sinna jäänud raiejäätmed;

3) metsavarumisel tuleohtlikul ajal kogutakse raiejäätmed hunnikutesse, mis asuvad üksteisest vähemalt 10 m ja kasvava metsa servast vähemalt 20 m kaugusel.

Eriti tuleohtlikes metsades tuleb iga raiejäätmete hunnik või hunnikute grupp piirata metsamajandi nõudmisel vähemalt 1 m laiuse mineraliseeritud ribaga või kogu raielank vähemalt 1,4 m laiuse ribaga;

4) suveks raielangile jäetavad raiejäätmed tuleb põletada sügisel hiljemalt kahe nädala jooksul pärast tuleohtliku aja lõppemist;

5) raiejäätmed tuleb täielikult ära põletada; pooleldi põlenud raiejäätmete jätmine tuleasemetele on keelatud.

21. Raiekohtade puhastamisel peenestatud raiejäätmete laialilaotamise teel tuleohtlikes metsades tuleb ülestöötatud ala piirata vähemalt 1,4 m laiuse mineraliseeritud ribaga.

22. Tuleohtlikuks ajaks raielangile jäetavad ülestöötatud metsamaterjalid tuleb koondada virnadesse (riitadesse), mille kaugus üksteisest peab olema vähemalt 10 m.

23. Metsavarujad on kohustatud mineraliseeritud ribad oma raielangil korras hoidma kogu tuleohtliku aja vältel kuni lankide üleandmiseni metsamajandile.

24. Metsavarujad on kohustatud puhastama 10 m laiused ribad kummalgi pool väljaveoteid ja hoidma need puhtad kogu tuleohtliku aja vältel; eriti tuleohtlikel aladel peavad aga metsavarujad metsamajandi nõudmisel rajama piki väljaveoteid

5—10 m kaugusele tee servast vähemalt 1,4 m laiused mineraliseeritud ribad.

25. Raielankidel, kus on suuremal hulgal valmismaterjale ja põletamata raiejäätmeid, peavad metsavarujad korraldama tuletõrjevalve ning suurema tuleohtlikkusega alasid läbivatel metsaväljaveoteedel seadma metsamajandi nõudmisel sisse patrullimise.

26. Tuleohtlikul ajal on kändude juurimine lõhkamismeetodil riikliku metsavalve organite vastava loata keelatud.

27. Kui metsavaruja ei täida tuleohutuse eeskirju, võib metsamajand metsa varumise seisma panna.

NÕUDED KOLHOOSIDELE, SOVHOOSIDELE JA TEISTELE PÕLLUMAJANDUSLIKKE TÖID TEOSTAVATELE ORGANISATSIOONIDELE

28. Enne kulu, hagude jms. põletamist metsades, aasadel ja turbapinnasega maa-aladel tuleb võtta tarvitusele abinõud tule levimise vältimiseks kõrvalaladele; selleks tuleb rajada mineraliseeritud ribad kohtadesse, kus puuduvad küllaldaselt kindlad looduslikud või kunstlikud tõkked.

Kulu, hagu jms. võib põletada ainult tööliste juuresolekul, kes ei tohi lahkuda põletamiskohalt enne tule lõplikku kustumist.

29. Kulu, hagu jms. võib põletada üksnes tuleohutul ajal — kevadel või sügisel; põletustöödest tuleb informeerida metsamajandeid, tehes neile ühtlasi teatavaks tuleohutuse eest vastutavate töötajate nimed.

NÕUDED TURBAVARUJATELE

30. Kogu turbatootmise territoorium koos seal asuvate hoonete, valmistoodangu ladudega jms. eraldatakse metsavalveorganite nõudmisel ümbritsevast metsast muude tõkete puudumisel vähemalt 30 m laiuse tuletakistusribaga.

Riba keskele rajatakse kraav, mille põhja laius peab olema vähemalt 1 m, kusjuures kraavi põhi peab ulatuma mineraalse pinnaseni või olema vähemalt 0,5 m allpool põhjavee taset.

Tuletakistusribad tuleb rajada turbavarujatele eraldatud territooriumile.

31. Metsatulekahjude õigeaegseks avastamiseks ja kustutamiseks rakendavad turbatootmisettevõtted kogu tuleohtlikuks ajaks tegevusse patrullid.

32. Iga kodanik, kes avastab metsatulekahju, on kohustatud sellest teatama lähimale metsavalve või külanõukogu töötajale, tuletõrje- või miilitsaorganile, rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele või territoriaalsele kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsusele[2].

Äsja puhkenud tulekahju avastamisel tuleb võtta tarvitusele abinõud selle kustutamiseks ja pärast kustutustööde lõppemist teatada tulekahjust ülalnimetatud metsamajandustöötajaile või -organeile.

33. Kõik telefonide valdajad on kohustatud andma oma telefone kasutada tulekahjuteadete ja korralduste edasiandmiseks.

Sidevahendeid omavad organisatsioonid on kohustatud andma tulekahjuteadete ja vajalike korralduste edasiandmiseks kasutada kõiki nende kasutuses olevaid telefone, raadiot, telegraafi jm. väljaspool järjekorda.

34. Transpordiorganisatsioonid on kohustatud väljaspool järjekorda vedama metsatulekahjude kustutamiseks määratud veoseid (tuletõrjeinventar, kemikaalid, auto-mototranspordile ettenähtud kütte- ja määrdeained jne.).

35. Rajoonide ja linnade täitevkomiteed on kohustatud:

1) määrama kindlaks igal kevadel tuleohtliku aja alguse ja sügisel selle lõppemise kuupäeva ning avaldama need rajooni- (linna-) ajalehtedes hiljemalt kolm päeva enne tuleohtliku aja algust või lõppemist;

2) koostama igal aastal enne tuleohtliku aja algust metsatulekahjude kustutamise operatiivplaanid, mis näevad ette elanikkonna ning tulekustutusvahendite ja transpordi rakendamise korra võitluses metsatulekahjude vastu ja täiendavad tuletõrjeabinõud, mis ei sisaldu tuleohutuse eeskirjades;

3) metsatulekahjude kustutamise üldiseks juhtimiseks organiseerima igal aastal rajoonide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede juurde komisjonid eesotsas täitevkomitee esimehe või selle asetäitjaga.

36. Metsatulekahju puhkemisel on asutused, organisatsioonid ja ettevõtted, kellele kuuluvas metsas tekkis tulekahju, kohus-

---

[1] Metsatulekahjude vastu võitlemise juhend on toodud lk. 248.

[2] Eesti NSV Ministrite Nõukogu 30. aprilli 1965. a. määrusega nr. 202 muudeti territoriaalsed kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsused rajoonide põllumajandusliku tootmise valitsusteks. — *Koost.*

tatud tarvitusele võtma abinõud selle kiireks kustutamiseks ning vajaliku valve organiseerimiseks tulekahjukohal pärast tulekahju lokaliseerimist. Vajaduse korral on rajoonide või linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel õigus metsatulekahjude kustutustööde organiseerimine panna üksikute väiksemate maavaldajate metsades ka teistele kohalikele asutustele, organisatsioonidele või ettevõtetele.

Metsatulekahju kustutamisele rakendatud elanikkonna töö tasustamine, samuti tasu maksmine teiste kustutustöödega seotud kulutuste eest toimub selle asutuse, organisatsiooni või ettevõtte vahendite arvel, kelle valduses on mets.[1]

37. Metsavalve ja metsaadministratsiooni töötajate ärakutsumine metsamajandi töölt mistahes kõrvalistele töödele, sealhulgas ka töödele kolhoosides ja sovhoosides, on keelatud.

VASTUTUS METSADE TULEOHUTUSE EESKIRJADE RIKKUMISE EEST

38. Metsades või teistel tuleohtlikel aladel paiknevad või töötavad asutused, ettevõtted ja organisatsioonid, samuti neid metsaalasid läbivate raudteede ja maanteede administratsioonid nimetavad isikud, kes vastutavad käesolevate eeskirjade täitmise eest. Nimetatud isikute perekonna-, ees- ja isanimi ning ameti- ja elukoht tehakse metsamajandile teatavaks enne tuleohtliku aja algust või tööde alustamist metsas.

39. Käesolevate eeskirjade rikkumise eest karistatakse asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide ametiisikuid rahatrahviga kuni 50 rubla ja teisi kodanikke kuni 10 rubla suuruses summas, kui eeskirjade rikkumine oma iseloomu või tagajärgede tõttu ei too kaasa kriminaalvastutust.

40. Käesolevate eeskirjade punktis 39 loetletud rahatrahve võivad määrata:

1) metsamajandite direktorid — kuni 10 rubla suuruses;

2) Eesti NSV metsamajanduse ja looduskaitse minister — kuni 50 rubla suuruses.[2]

---

[1] Punkt 36 on toodud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 8. juuli 1965. a. määrusega nr. 313 muudetud sõnastuses. — *Koost.*

[2] Punkt 40 on toodud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. jaanuari 1964. a. määrusega nr. 35 ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 14. mai 1966. a. seadlusega muudetud sõnastuses. — *Koost.*

41. Ametiisikud, kellele on antud õigus määrata kodanikele rahatrahvi administratiivkorras, võivad trahvi määramise asemel teha eeskirjade rikkujale hoiatuse või anda tema kohta käivad materjalid üle töö- või elukohajärgsele seltsimehelikule kohtule või ühiskondlikele organisatsioonidele ühiskondliku mõjutamise vahendite kohaldamiseks.

42. Metsade tuleohutuse eeskirjade rikkumise eest rahatrahvide määramine ja sissenõudmine toimub Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud korras.

KINNITANUD
Eesti NSV Ühiskondliku Korra
Kaitse Ministeerium
15. aprillil 1963

TULEOHUTUSE EESKIRJAD ELEKTRI- JA GAASIKEEVITUSTÖÖDEL

ÜLDISED ALUSED

1. Käesolevad eeskirjad määravad kindlaks tuleohutusabinõud, mis on ette nähtud elektri- ja gaasikeevitustöödel. Nimetatud töödega tegelevate ettevõtete, majandite ja ehitiste administratsioonid peavad koos tuletõrjeorganitega välja töötama tuleohutuse juhendid, milles tuleb arvestada kohapealseid tingimusi.

2. Eeskirjad on kohustuslikud kõigi keevitustöid tegevate ettevõtete ja majandite töötajaile.

3. Vastutus tuleohutuse eeskirjade täitmise eest keevitustööde ajal lasub töökodade, ladude, ehitusplatside jt. juhatajatel. Viimased on kohustatud keevitustööde igakordseks teostamiseks määrama tööliste hulgast vastava ettevalmistusega isikud, kes keevitamise ajal vastutavad tuleohutuse eeskirjade täitmise eest.

4. Keevitustöid ei ole lubatud teha isikuil, kellel puudub vastav ettevalmistus ja keda pole tuleohutuse eeskirjadest instrueeritud.

5. Tuleohutuse juhendid (vt. p. 1) tuleb töökohtadele välja panna, väljavõtted nendest aga antakse keevitustöödega tegelevaile isikuile.

6. Koht, kus keevitustöid tehakse, peab olema varustatud vajalike tulekustutusvahenditega (voolikud ja joatorud, kui on olemas tuletõrjekraanid, tulekustutid, liiv, labidad, veetünnid, ämbrid jms.), kusjuures kõik keevitusega tegelevad töötajad peavad oskama neid tulekustutusvahendeid käsitseda.

7. Töökoja või ehitusplatsi juhataja peab andma isikule, kes vastutab tuleohutuse eeskirjade täitmise eest töökohal, keevitustööde tegemiseks igakordse kirjaliku loa, informeerima tuletõrjevalve või vabatahtliku tuletõrje salga (VTS) ülemat tööde läbiviimisest, nende iseloomust ja kohast.

Alalistes keevitustöökodades antakse keevitustööde luba töökoja ekspluatatsiooniks vastuvõtmisel.

8. Tuletõrjevalve või VTS ülem, saanud teada keevitustööde teostamisest, on kohustatud kontrollima tööde läbiviimise kohta ja kindlaks tegema, kas tuleohutusabinõud on tarvitusele võetud ja kas olemasolevad tulekustutusvahendid on korras, ning vajaduse korral rakendama täiendavaid abinõusid.

Kui keevitustöid on vaja teha tuleohtlikes ruumides, kus on kergesti süttivaid ja põlevmaterjale või -vedelikke ning plahvatusohtlikke gaase, määrab tuletõrjevalve või VTS ülem tööde läbiviimise kohale ajutise valve. Tuletõrjevalve või VTS ülem kontrollib keevitustööde ajal isiklikult tuleohutuse eeskirjade täitmist.

Tuletõrjevalve või VTS ülema juhtnöörid ja korraldused on kõigile keevitustöödega tegelevaile isikuile kohustuslikud.

9. Kui keevitamine toimub puittellingutel või -ülekäigusildadel, tuleb keevituskohaga kokkupuutuvad puitkonstruktsioonid ja -detailid katta asbestpapi või mõne muu mittesüttiva materjaliga. Ühtlasi tuleb allpool asetsevaid puitkonstruktsioone kaitsta langevate sädemete eest.

10. Keevitustööde teostamise ja keevitusagregaatide, -transformaatorite ning kontrollmõõteriistade paigaldamise kohad tuleb 5 meetri raadiuses kõrvalistest esemetest ja süttivatest materjalidest puhastada.

11. Kui keevitustöid tehakse kohtades, kus võivad moodustuda gaaside ja õhu plahvatusohtlikud segud (kitsad ja kinnised ruumid, paagid, tsisternid, kaevandid jm.), tuleb keevitustööde ajal neid kohti pidevalt ventileerida.

12. Torustikes, voolikutes ning teistes keevitusagregaatide jaotusseadmetes tuleb lekkivate kohtade kindlakstegemiseks kasutada seebivett. Lahtise tule kasutamine selleks otstarbeks on kategooriliselt keelatud.

13. Varjatud süttimise vältimiseks tuleb keevitustööde kohad pärast tööd hoolikalt kontrollida.

14. Keevitustöödel on keelatud:

a) asuda tööle rikkis keevitusseadmega;

b) keevitada vedelike, gaaside, õhu- ja aururõhu või elektrivoolu all olevaid seadmeid, aparaate ja riistu;

c) keevitada värskelt värvitud konstruktsioone varem kui kaks päeva pärast nende värvimist;

d) keevitada ruumides, kus toodetakse, töödeldakse või hoitakse kergesti süttivaid ja põlevvedelikke ning -materjale (bensiin, petrooleum, õlid jms.);

e) jätta keevitusseadmeid, kontrollmõõteriistu ja transformaatoreid kaitsmatult vihma ja lume kätte;

f) asetada keevitusagregaatide elektrijuhtmeid kokku gaasikeevitusvoolikute ja -torudega;

g) hoida keevituskabiinides riietus- ja muid kõrvalisi esemeid;

h) risustada keevitustööde kohti puidujäätmete, paberi, õliste kaltsude ja teiste süttivate materjalidega;

i) kasutada keevitamisel õli, bensiini või petrooleumiga määrdunud riideid ja kindaid;

j) asetada kuum põleti süttivatele esemetele ja materjalidele; põleti jaoks tuleb valmistada mittesüttivast materjalist spetsiaalne alus.

15. Kergesti süttivate ja põlevvedelike (bensiin, petrooleum, nafta jms.) taara remontimisel tuleb viimaselt vedeliku jäägid eelnevalt kuuma vee, auru, nuuskpiirituse või seebikivilahusega pesemise või kuuma õhuga kuivatamise teel hoolikalt eemaldada. Keevitamist võib alustada ainult siis, kui taarast on kõik vedelikuaurud kõrvaldatud. Keevitamise ajal peavad taara korgid (luugid) olema avatud.

16. Naftataarat (vaate) võib jääkidest puhastamata keevitada ainult siis, kui taara on täidetud mittepõlevate gaasidega. Seejuures tuleb kinni pidada ettenähtud režiimist.

TULEOHUTUSABINÕUD ELEKTRIKEEVITUSTÖÖDEL

17. Elektrikeevitamiseks kasutatavad seadmed peavad vastama madal- ja kõrgepingeseadmete kohta kehtestatud ohutus- ja ehitustehnilistele eeskirjadele.

18. Elektrikeevitustöid on lubatud teha nii väljaspool ruume (montaaži- ja ehitustööd) kui ka keevitustsehhides ja tootmisruumides selleks piiretega eraldatud kohtades.

19. Alaliste ja kantavate elektrikeevitusseadmete kered peavad olema maandatud. Kantavad seadmed maandatakse enne tööde algust ja hoitakse maandatuina kuni tööde lõpetamiseni.

Maandamiseks kasutatakse painduvat vaskjuhet, mis parema maanduse tagamiseks varustatakse klambritega. Maandusjuhtme ristlõige ja maanduse konstruktsioon peavad vastama madalpingeseadmete maandamise ja nullimise kohta kehtestatud nõuetele. Tingimata tuleb maandada ka keevitatav ese.

20. Mootorist jaotuskilpi ja sealt keevituskohale suunduvad elektrijuhtmed tuleb hoolikalt isoleerida. Juhtmeid tuleb kaitsta kõrge temperatuuri ja mehaaniliste vigastuste eest. Need nõuded on kehtivad ka teisaldatavate elektrikeevitusseadmete kohta.

21. Eelnevalt soojendatud detailide elektrikaarkeevitamist on lubatud teostada tulekindla põrandaga tuleohutus ruumis. Eelnevalt soojendamata detaile võib keevitada ka puupõrandaga ruumis, kui põrand on ehitatud mittesüttivale (muld-, betoon-, kivi-) alusele.

22. Eelnevalt soojendamata detailide keevitamisel puuseintest vähem kui 4 m kaugusel tuleb viimased katta asbestpapile löödud plekiga. Kui see osutub võimatuks, tuleb seinad sädemete eest kaitsta tulekindlate ekraanidega.

23. Keevitusseadmed peavad olema varustatud käivitus- ja reguleerimisreostaatide ning kontrollmõõteriistadega, mis võimaldavad seadmete kõigi osade töötamise pidevat kontrollimist.

TULEOHUTUSABINÕUD GAASIKEEVITUSTÖÖDEL

24. Statsionaarsete atsetüleeniaparaatide ruumid tuleb pärast tööd lukustada ja ukse võtmed anda selleks määratud isiku kätte. Kõrvalistel isikutel on atsetüleeniaparaatide ruumidesse sisenemine keelatud. Kui neis ruumides ei ole alalist teenindavat personali, peavad ruumide uksed olema lukustatud ka aparaatide töötamise ajal.

25. Atsetüleeniaparaatide ruumide soojendamiseks on lubatud kasutada ainult vesi- või aurukütet.

26. Atsetüleeniaparaatide ruume võib valgustada ainult plahvatusohutute valgustitega. Muud tüüpi valgustite kasutamisel tuleb need paigutada väljapoole ruume, kusjuures valgus pääseb ruumi tihedalt suletud akna kaudu, millel on kahekordsed klaasid. Vinnaklülitid, lülitid, kaitsmed ja muu lahtise ehitusviisiga elektriseadmestik peab olema paigutatud väljapoole hoonet või eri ruumi.

27. Aparaadiruumis peab olema loomulik ventilatsioon.

28. Tule- ja plahvatusohututes tootmisruumides on ajutisteks keevitustöödeks lubatud kantavaid atsetüleenigeneraatoreid üles

seada juhul, kui generaatori kaltsiumkarbiidi laeng ei ületa 10 kg, ruumi kubatuur on vähemalt 300 m^3 ja ruumil on hea ventilatsioon. Atsetüleenigeneraator tuleb keevitustööde kohast, lahtisest tulest ja tugevasti kuumutatud esemetest paigutada vähemalt 10 m kaugusele.

29. Kui keevitustöödeks kasutatakse hapniku- ja atsetüleeniballoone, võib keevitustöökojas, kus ei ole üle kümne keevituspunkti, iga töötava ballooni kohta olla tagavaraks üks hapniku- ja üks atsetüleeniballoon. Seejuures ei tohi töökojas tagavaraks olla üle 5 hapniku- ja 5 atsetüleeniballooni. Tagavaraballoone tuleb hoida spetsiaalsetes tulekindlates hoonetes või raudekraanidega eraldatud kohtades.

30. Gaasikeevitustöödel on keelatud:

a) kasutada rikkis või gaasi läbilaskvaid voolikuid ja gaasijuhtmeid;

b) soojendada külmunud atsetüleenigeneraatoreid ja nende osi, reduktoreid, ventiile, torusid ning teisi keevitusseadmete detaile lahtise tule või hõõgkuumade esemetega ja eemaldada neilt jääd metallinstrumentidega; soojendamiseks võib kasutada ainult kuuma vett või auru;

c) remontida gaasiballoonide ventiile, kui kogu gaas ei ole balloonidest välja lastud; gaas tuleb välja lasta väljaspool ruume, eemal lahtisest tulest;

d) lasta surugaasiballoonidel kokku puutuda elektrijuhtmetega;

e) lasta hapnikuballoonidel, -juhtmetel ja -voolikutel kokku puutuda loomse rasvaga, taime- ja mineraalõlidega (linaseemne-, kanepi- ja oliiviõli, rasvad, värnits, määrdeõlid jms.) ning nende õlidega läbiimbunud riietus- või muude esemetega;

f) suitsetada ja kasutada lahtist tuld lähemal kui 10 m atsetüleeni- ja hapnikuballoonidest, gaasivoolikutest ja -juhtmetest ning kantavatest atsetüleenigeneraatoritest ja karbiidijäägi aukudest;

g) lükata karbiidi atsetüleenigeneraatori lehtris edasi raudvarda või traadiga;

h) jätta gaasigeneraator pärast töö lõpetamist karbiidist ja karbiidijäägist puhastamata ning pesemata.

31. Hapniku- ja atsetüleeniballoonid peavad keevitustööde ajal olema vertikaalasendis ja tugevasti kinnitatud. Ümberpaigutamisel ja transportimisel tuleb balloone hoida põrutuste ja löökide eest.

32. Karbiidijääk tuleb atsetüleenigeneraatorist eemaldada nii, et atsetüleen ei tungiks ruumi, kusjuures eemaldamise ajal

ei tohi generaatori lähedal suitsetada ega kasutada lahtise tulega töötavaid valgusteid ja seadmeid, kuigi atsetüleenigeneraator ei tööta.

33. Pärast atsetüleenigeneraatori täitmist kaltsiumkarbiidiga tuleb gaasimahutist, -juhtmetest ja -voolikutest lasta gaasil kogu õhk enne põleti süütamist välja suruda, et vältida gaasi ja õhu segu (paukgaasi) tekkimist. Samuti tuleb enne põleti süütamist õhk välja lasta gaasiballooni ja põletit ühendavast voolikust.

34. Gaasiarmatuuri ühenduste, voolikute jms. tihendite vahelt väljavoolava gaasi plahvatamisel tuleb gaasikraan või eespool gaasi väljavoolamise kohta olev gaasiventiil viivitamata sulgeda ja põlev gaas märja lapi või mõne muu sobiva kattega kustutada.

35. Kui lekkimise tagajärjel tungib tööruumi märgataval hulgal gaasi, peab generaatori viivitamata seiskama ja ruumi hoolikalt ventileerima. Suitsetamine ja tule süütamine enne ruumi täielikku puhastamist gaasist on keelatud.

SURUGAASIBALLOONIDE HOIDMINE JA TRANSPORTIMINE

36. Põlevgaaside (atsetüleen, vesinik jm.) balloonide laoruumides on lubatud kasutada ainult plahvatusohutuid elektrivalgusteid, -aparaate ja -seadmeid. Plahvatusohtlikud valgustid, aparaadid ja seadmed (vinnaklülitid, lülitid, kaitsmed jms.) tuleb paigutada väljapoole laoruumi.

37. Surugaaside balloonide laoruumide aknaklaasid peavad olema kaetud valge värviga.

38. Väljas hoidmisel tuleb balloone kaitsta päikesekiirte vahetu mõju eest.

39. Surugaaside balloonide laoruumidel peavad olema ventilatsiooniseadmed, et ruumi lenduva gaasi kontsentratsioon ei tõuseks üle lubatud normi.

40. Täidetud balloone peab hoidma vertikaalasendis. Ümberkukkumise vältimiseks tuleb balloonid asetada vastavatesse pesadesse või sulgudesse või piirata barjääridega. Horisontaalasendis võib balloone hoida virnas ilma hoidepesadeta, kuid sel juhul ei tohi virnas olla üle viie balloonirea. Balloonide ventiilid peavad seejuures olema pööratud ühele poole.

Väliseks eristamiseks ja välispindade kaitsmiseks korrosiooni vastu tuleb balloonid katta õli- või emailvärviga ning varustada vastavate kirjadega. Balloonid värvitakse järgmiselt: hapnikuballoonid — siniseks; vesinikuballoonid — tumeroheliseks;

atsetüleeniballoonid — valgeks; ammoniaagiballoonid — kollaseks; suruõhuballoonid — mustaks.

41. Hapnikuballoonidega ühes ja samas ruumis on keelatud hoida põlevgaaside balloone ning ühinemisel plahvatavaid segusid moodustavate gaaside balloone.

42. Laoruumides tuleb nähtavale kohale üles panna balloonide käsitsemise eeskirjad ning sildid suitsetamise ja lahtise tule kasutamise keelamise kohta.

43. Hapnikuballoonide transportimisel tuleb jälgida, et balloonidele ei satuks rasva ja balloonide armatuurid ei puutuks kokku õliste esemetega.

44. Lähemal kui 10 m surugaaside balloonide laost on keelatud hoida süttivaid materjale või teha lahtise tule kasutamisega seotud töid (keevitus-, tinutus-, sepa- jms. tööd).

45. Laos hoidmisel ja transportimisel tuleb surugaaside balloonide ventiilid katta kaitsekupliga ning gaasiventiilide külgkraanid stoperdada. Transportimisel ja ümberpaigutamisel ei tohi balloone põrutada ega tõugata.

46. Tühjade hapniku- ja põlevgaaside balloonide käsitsemisel on vaja kinni pidada täidetud balloonide kohta kehtestatud tuleohutusnõuetest.

47. Võimaliku tulekahju viivitamatuks kustutamiseks tuleb surugaaside balloonide laod varustada vajaliku hulga tulekustutusvahenditega (vt. lk. 127).

48. Kui balloonilaos tekkinud tulekahju ei ole otsekohe võimalik likvideerida või laoruume ohustav tulekahju puhkeb kõrvalhoones, tuleb nii täidetud kui ka tühjad balloonid laost ohutusse kohta paigutada.

TULEOHUTUSABINÕUD KALTSIUMKARBIIDI HOIDMISEL JA KASUTAMISEL

49. Kaltsiumkarbiidi tuleb hoida kuivades ja hästi tuulutatavates tulekindlates ruumides, mis on kaetud tule- ja niiskuskindla kerge katusega. Kaltsiumkarbiidi hoidmine keldriruumides on keelatud. Kaltsiumkarbiidi ladudes ei tohi olla üldkasutatavat ega tuletõrje-veetorustikku ning kütteseadmeid (ahju-, kesk-, vesi- või auruküte). Süttivate konstruktsioonidega ruumis võib karbiidi hoida ainult erandjuhtudel (lühiajaline hoidmine ehitusplatsi laos). Seejuures tuleb vältida niiskuse tungimist karbiidihoidlasse.

50. Kaltsiumkarbiidi ladudes peab olema loomulik ventilat-

sioon. Valgustamiseks tohib kasutada ainult plahvatusohutuid valgusteid.

51. Kaltsiumkarbiidi on lubatud hoida ja transportida ainult hermeetiliselt suletud metallanumates (-tünnides).

52. Kaltsiumkarbiidi taara avamisel on keelatud kasutada lahtist tuld (leeklambid) ja tööriistu, mis tekitavad sädemeid (meisel, haamer); samuti ei tohi suitsetada. Tünnide avamisel tuleb arvestada, et nendesse võib olla kogunenud karbiidist eraldunud atsetüleeni.

54. Avatud karbiiditünnid tuleb katta veekindlate ja tihedalt sulguvate kaantega, mille servad on alla painutatud. Kaane serva kõrgus peab olema vähemalt 50 mm.

54. Kaltsiumkarbiidi peenestamisel ja kaalumisel tekkiv tolm tuleb ruumist viivitamata ja ohutul viisil kõrvaldada. Spetsiaalsetes generaatorites kasutamiseks ettenähtud tolmu peab hoidma hermeetiliselt suletud anumates.

55. Atsetüleenigeneraatorite ruumides, kus ei ole kaltsiumkarbiidi vaheladu, on lubatud kaltsiumkarbiidi korraga hoida kuni 200 kg, millest avatud võib olla ainult üks tünn.

56. Kaltsiumkarbiidi laod tuleb varustada esmaste tulekustutusvahenditega vastavalt kehtivatele normidele (vt. lk. 127). Kaltsiumkarbiidi laos puhkenud tulekahju kustutamisel on kategooriliselt keelatud kasutada vett.

Eesti NSV
Ühiskondliku Korra Kaitse
Ministeeriumi Tuletõrje Valitsus

KINNITANUD
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
Riiklik Ehituskomitee
14. detsembril 1962

EHITUSNORMID JA EESKIRJAD

III OSA, JAGU G, 11. PEATÜKK

ELAMUTE JA ÜHISKONDLIKE HOONETE AHJUD NING SUITSU- JA VENTILATSIOONILÕÕRID. TÖÖDE TEOSTAMISE JA VASTUVÕTMISE EESKIRJAD[1]

Kehtiv 1. aprillist 1963

«Ehitusnormide ja -eeskirjade» (1962. a.) III osa jao G 11. peatüki «Elamute ja ühiskondlike hoonete ahjud ning suitsu- ja ventilatsioonilõõrid. Tööde teostamise ja vastuvõtmise eeskirjad» kehtestamisega lugeda 1. aprillist 1963 kehtetuks:

«Ehitusnormide ja -eeskirjade» 1955. a. väljaande III osa jao B 3. peatüki «Müüri- ja pottsepatööd»[2] § 4 «Pottsepatööd»;

«Müüri- ja pottsepatööde teostamise ja vastuvõtmise tehniliste tingimuste» (CH 46-59)[3] § 3 «Pottsepatööd»;

ГОСТ 4058-48 «Ahjuküte. Tuletõrjeprofülaktika».[4]

---

[1] Строительные нормы и правила. Часть III, раздел Г, глава 11. «Отопительные печи, дымовые и вентиляционные каналы жилых и общественных зданий. Правила производства и приемки работ». СНиП III-Г. 11-62.

[2] СНиП (издания 1955 г.) глава III-Б.3 «Каменные и печные работы».

[3] СН 46-59 «Технические условия на производство и приемку каменных и печных работ».

[4] ГОСТ 4058-48 «Отопление печное. Пожарная профилактика».

1. ÜLDNÕUDED

1. 1. Käesoleva peatüki eeskirjad on kehtivad elamutesse ja ühiskondlikesse hoonetesse leekkoldega ahjude (ahjud, köögipliidid jms.) ning suitsu- ja ventilatsioonilõõride ehitamise ning teostatud tööde vastuvõtmise kohta.

Märkused. 1. Käesolevas peatükis ei käsitleta ahjude, ahju- ja suitsukorstnaplokkide ning nende jaoks ettenähtud metallosade tööstuslikku valmistamist.

2. Ahjudes, köögipliitides ja muudes elukondlikes seadmetes gaasikütuse kasutamist käsitlevad eeskirjad on toodud СНиП-i (1962. a.) III osa jao G 2. peatükis «Gaasivarustus. Siseseadeldised. Tööde teostamise ja vastuvõtmise eeskirjad».[1]

1. 2. Ahjude, köögipliitide, suitsukorstnate ja muude taoliste seadmete paigutus hoones peab olema kooskõlas arhitektuurilis-ehitusliku projektiga, nende ehitamine peab vastama projekti koosseisu kuuluvatele tüüp- või tööjoonistele.

Ahjude, pliitide jms. ehitamine ilma vastavate joonisteta on keelatud.

Pottsepatööde teostamisel ei tohi tuletõrjenõuetest mingil juhul kõrvale kalduda.

1. 3. Ahjusid võivad laduda ainult need pottsepad, kellel on ametkondliku kvalifikatsioonikomisjoni poolt väljaantud tunnistus, mis annab õiguse pottsepatööde teostamiseks.[2]

1. 4. Pottsepatööd tuleb teha vastavalt tööde teostamise projektile, seejuures on vaja rakendada eesrindlikke töömeetodeid ning kasutada otstarbekaid tööriistu, inventari ja seadmeid.

2. POTTSEPATÖÖDEKS KASUTATAVAD EHITUSMATERJALID

2. 1. Pottsepatöödeks kasutatavad ehitusmaterjalid peavad vastama kehtivate ГОСТ-ide ning projektis esitatud nõuetele.

2. 2. Ahjude ja suitsukorstnate vundamentide ladumiseks kasutatakse samu materjale, millest ehitatakse hoone vundament.

2. 3. Tellistest ahjude, köögipliitide, suitsukorstnate ja lõõride ladumiseks tuleb kasutada järgmisi materjale:

---

[1] СНиП III-Г.2-62. «Газоснабжение. Внутренние устройства. Правила производства и приемки работ».

[2] Eesti NSV-s peab lisaks kvalifikatsioonitunnistusele olema ka linna (rajooni) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee komisjoni poolt väljaantud tunnistus katsete sooritamise kohta pottsepatöödel kehtivate tuleohutusnormide ja -eeskirjade tundmises. — *Koost.*

a) ahjude, suitsukorstnate ja seintes olevate suitsulõõride, sealhulgas ka gaasiseadmete korstnate ja lõõride põhimüüritise ladumiseks — tavalisi põletatud savitelliseid (tühemiketa);

b) sisevooderdamiseks — raskesti sulavaid ja tulekindlaid telliseid;

c) katmiseks (välisvooderdamiseks) — ahjupotte, lehtterast, asbestvineeri;

d) soojust isoleerivate vahemüüritiste ja vooderdiste ehitamiseks — tavalisi põletatud savitelliseid (tühemiketa), asbestpappi, asbesttsemendist soojusisolatsiooniplaate, sünteetilisi anorgaanilisi mineraalvatt-tooteid (matid, poolkõvad plaadid), savileotises immutatud ehitusvilti.

Märkus. Bituminoosse sideainega mineraalvatt-toodete kasutamine tulekaitseisolatsioonina on keelatud.

2. 4. Pottsepatöödel tuleb kasutada järgmisi mörte:

a) ahjude ja köögipliitide ladumiseks punastest tellistest — savimörti;

b) müüritise ladumiseks raskesti sulavatest tellistest — raskesti sulavat savi koos liivaga;

c) müüritise ladumiseks tulekindlatest tellistest — tulekindlat savi koos šamottpulbri lisandiga;

d) suitsukorstnate ning hoonete seintes kulgevate ventilatsiooni- ja suitsulõõride ladumiseks — lubi- või lubitsementmörti;

e) suitsukorstnate ladumiseks ülalpool pööninguvahelage — lubitsementmörti, pealpool katust — tsementmörti;

2. 5. Savimördi koostis määratakse vastavalt savi rammususele vahekorras, mis tagab mördi kuivamise ilma märgatava mahumuutuse ja pragude tekkimiseta.

Savimört tuleb valmis segada õigeaegselt, vähemalt ööpäev enne tööde algust.

2. 6. Pottsepatöödeks kasutatavad materjalid peavad vastama järgmistele erinõuetele:

a) tellistel peab olema õige kuju ja ühtlased mõõtmed, nad ei tohi sisaldada kõrvalisi lisandeid, koputamisel peavad andma puhta heli ning olema küllalt tugevad;

b) põletatud savitellistest müüritise ladumisel kasutatav savi peab olema plastiline (eelistatav on punane savi) ning vaba kõrvalistest lisanditest; enne mördiks segamist tuleb savi leotada ning kurnata läbi 3—4-millimeetriste avadega sõela;

c) mördis kasutatav liiv peab olema ilma kõrvaliste lisandite

ja taimsete jäänusteta peeneteraline, põhiliselt mäeliiv, mis on sõelutud läbi 1 — 1,5-millimeetriste avadega sõela;

d) mördi valmistamisel kasutatakse puhast vett; merevee kasutamise korral tuleb tsemendi hulka mördis 10—15% suurendada.

3. POTTSEPATÖÖDE TEOSTAMINE

3. 1. Ahjude ja köögipliitide, ahjuplokkide, karkasside ja muude kütteseadmete osad valmistatakse tavaliselt tehastes eritehnoloogia järgi koos toodete valikkontrolliga vastupidavuse ja kuumakindluse suhtes.

Samade toodete valmistamisel ehitusplatsil tuleb erilist tähelepanu pöörata betooni ja muude kuumakindlust tagavate osiste koostise valikule.

3. 2. Kui ahjud ja ahjuplokid saadakse tehasest, tuleb enne paigaldamist ja kokkupanekut kontrollida iga komplekti ning üksikute plokkide mõõtmeid.

Kõik ahjutarbed — uksed, siibrid jms. — peavad olema korras ning tugevasti kinnitatud.

3. 3. Tehases valmistatud ahjude ja köögipliitide kokkupanekul ning paigaldamisel tuleb täita tehase instruktsiooni nõudeid.

Kui ahjuplokkide kaal ületab 50 kg, tuleb ahjude kokkupanekul kasutada lihtsamaid mehhanisme.

Ahjuplokid, tellislisandid ja vooder tuleb laduda savimördil.

3. 4. Pottsepatöid võib alustada ainult siis, kui ehitatava ahju kohal on püsiv katus või ajutine kate.

3. 5. Pottsepatöödeks vajalike materjalide ja toodete (ahjuplokid, tellised, savi, liiv, metalldetailid, ahjutarbed jms.) ettevalmistamine ja kohaletoimetamine peab toimuma õigeaegselt ning koguses, mis tagab häireteta töö.

3. 6. Ahjude ladumisel kasutatavaid materjale tuleb hoolikalt kaitsta sademete eest. Talvel peab materjale enne kasutamist soojendama, nii et nende temperatuur oleks vähemalt +5°C.

3. 7. Pottsepatöid on lubatud alustada juhul, kui on olemas järgmine tehniline dokumentatsioon:

a) hoone plaanid, kuhu on märgitud ahjude, suitsukorstnate ja nende vundamentide sidumine;

b) ahjude tüüp- või tööjoonised koos müüritise kihtide plaaniga.

3. 8. Ahjude ja suitsukorstnate vundamentide ladumisel tuleb juhinduda eeskirjadest, mis on toodud «Ehitusnormide ja -eeskirjade» (1962. a.) III osa jao V 4. peatükis «Kivikonstruktsioo-

nid. Tööde teostamise ja vastuvõtmise eeskirjad».[1] Vundamentide ladumisel on soovitatav kasutada betoonplokke.

Ahjude või korstnate vundamentide ning hoone seinte vundamentide vahele tuleb jätta liivaga täidetud pilu.

3. 9. Ahju või korstna vundamendi ladumine lõpetatakse puhaspõranda pinnast 15 cm allpool. Vundamendi pealispinnale laotakse kaks kihti telliseid ning vahele asetatakse hüdroisolatsioon (kaks kihti tõrvapappi või ruberoidi).

3. 10. Tavalisi põletatud savitelliseid tuleb enne ladumist vees niisutada.

Raskesti sulavate ja tulekindlate telliste ning keraamiliste toodete kasutamisel piisab nende vettekastmisest.

3. 11. Ahjude, pliitide ja suitsukorstnate ladumisel tuleb jälgida kihtide horisontaalsust, välispindade ja nurkade vertikaalsust ja tasasust ning lõõride kuju ja mõõtmete õigsust, juhindudes seejuures joonistel antud kihtide plaanidest.

3. 12. Müüritise iga kihi vuugid tuleb ladumisel siduda poole tellise ulatuses. Nendes kihtides, kus seotise loomiseks on vaja kasutada kolmveerandtelliseid, on lubatud seotis veerandtellise võrra. Põhimüüritise sidumine raskesti sulavatest või tulekindlatest tellistest voodriga on keelatud.

3. 13. Tavalistest savitellistest laotud ahjumüüritisel ei tohi vuukide paksus ületada 5 mm ning raskesti sulavatest ja tulekindlatest tellistest laotud müüritise osadel 3 mm.

Lubi- või segamördil laotud korstnatel võib vuugi paksus olla kuni 10 mm.

Rõht- ja püstvuugid tuleb kogu seina paksuses täita mördiga.

3. 14. Ahi võib tugineda otseselt vahelaele, kui viimane on spetsiaalselt arvutatud ahju koormuse vastuvõtmiseks ning kui seejuures ei esine kõrvalekaldumisi käesolevate normide 5. jao tuletõrjenõuetest.

3. 15. Vastavalt müüritise valmimisele tuleb ahjude ja lõõride sisepinnad märja lapiga üle hõõruda (vaaberdada), kusjuures mörti ei kasutata.

3. 16. Ahjuseintes olevad väiksemad avad kaetakse väljalastavate telliste või tellislukuga, suuremad avad tuleb sillata kaarega. Metallsilluste kasutamine avade katmisel on keelatud.

Väikesed ruumid ahjudes kaetakse telliste järkjärgulise väljalaskmisega, suurema silde korral tehakse võlv.

---

[1] СНиП III-В.4-62. «Каменные конструкции. Правила производства и приемки работ».

Läbiulatuvate püstvuukide vältimiseks peavad võlvimüüritise read olema omavahel seotud.

3. 17. Kolderuumi ja muude uste raamid kinnitatakse tellismüüritisse vitsplekist käppade abil. Ukseraamide külge needitud käpad müüritakse sisse. Uksed asetatakse kohale üheaegselt ahjude ladumisega; seejuures tuleb raami ümber mähkida asbesti.

3. 18. Küttekolde tuharest asub kolde põhjas, kütteavast 7—14 cm madalamal; kohalepaigutamisel tuleb resti ümber jätta 5 mm laiune pilu, mis täidetakse liivaga. Tuharesti pilud peavad olema kolde suhtes pikisuunas.

3. 19. Siibrite ja peltide paigutus ahjus või suitsulõõris peab vastama joonisele.

Kivisöe või gaasiga köetavate ahjude siibrisse või pelti tuleb puurida 20-millimeetrise läbimõõduga ava.

3. 20. Ahju ladumisel tuleb vahepeal kontrollida küttekolde ja lõõristiku ladumise õigsust, garnituurosade kohalekinnitamise tugevust jms.

Varjatud tööde kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla töödejuhataja ja pottsepp.

3. 21. Ahjude ja pliitide vooderdamine määratakse projektiga.

Ahjude ja pliitide väline kujundus ning viimistlus peab tagama kõigi välispindade sileduse ja võimaluse hoida neid puhtana.

3. 22. Ahi tuleb pottidega vooderdada üheaegselt tellismüüritise ladumisega, seejuures tuleb ahjupotid omavahel ja müüritise külge kinnitada klambrite, varraste või traadi abil.

Pottidega vooderdamisel võib kasutada kaht meetodit: ahjupottidevahelised püstvuugid asuvad ühel joonel või eelmise rea vuugid kaetakse järgmises reas poole ahjupoti laiuses.

Enne kohaleasetamist tuleb ahjupotid mõõtmete ja värvivarjundi järgi välja valida ning põrandale kuivalt üles laduda, misjärel neid raiutakse ja tahutakse.

Ahjupottidevahelised püstvuugid tuleb tihedalt kokku sobitada, rõhtvuukide lubatud laius on 1,5 mm; vuugid tuleb täita kipsmördiga.

Ahjupottide paigaldamisel on vaja hoolega jälgida, et read oleksid horisontaalsed ning pinnad ja servad vertikaalsed.

3. 23. Metallkarkassahjude ja -pliitide vooderdamiseks võib kasutada asbestvineeri või glasuurplaate.

Asbestvineerlehed asetatakse karkassi varraste ja sidemete vahele ning surutakse tellismüüritisega seestpoolt nende vastu.

Plaatidega vooderdamisel tuleb plaatide kinnitamiseks valmis-

laotud ahju pinnale kasutada kas vesiklaasi, vesiklaasi koos tsemendiga või vesiklaasi koos peeneks jahvatatud kvartsliiva ja 2-protsendilise naatriumfluorosilikaadi (Na_2SiF_6) lisandiga.

3. 24. Nõutavast viimistlusastmest, ruumi otstarbest ja niiskusest olenevalt kasutatakse tellisahjude ja -korstnate krohvimiseks järgmisi mörte: a) savimörti, b) lubisavimörti, c) lubikipsmörti ja d) tsementsavimörti. Krohvikihi paksus ei tohi ületada 10 mm.

Märkused. 1. Tsementsavimörti kasutatakse suurema niiskusega ruumides.

2. Krohvile suurema vastupidavuse andmiseks lisatakse mördile asbestikiudusid (0,1—0,2 mahuosa). Ahjuseinte krohvimist võib alustada pärast nende kuivamist.

3. 25. Ahjude välisseinte viimistlemise lihtsaimaks mooduseks on nende ülepühkimine ja kuiva tellisetükiga ülehõõrumine või vuukimine.

Ahjude värvimiseks kasutatakse vesi- või kaseiinvärve või lupja.

Ahju garnituurosad ja metallkestad kaetakse ahjulaki või kuumakindla värviga.

Pööningul olevad suitsukorstnate pinnad tuleb mördiga üle hõõruda ja valgendada, pealpool katust aga viimistleda vastavalt projektile.

3. 26. Köögipliitide ja teiste kollete ehitamisel tuleb:

a) korteripliidi ülemise serva ümber asetada nurkrauast raam (nn. ääreraud); pidevalt köetavad pliidid (näiteks sööklapliidid) tugevdatakse veel nurgaraudadega ning varustatakse ülaserva ümber paikneva kaitserauaga;

b) praeahju pealispind katta liigse kuumenemise vältimiseks savikihiga, mis sisaldab killustikku või muud tulekindlat agregaati;

c) korteri-keskküttekatlaga kokkuehitatud pliit paigaldada vastavalt küttesüsteemi projekti joonisele.

3. 27. Ahjude kuivatamine toimub nende sissekütmise teel. Kütuse (kuivad laastud, pilpad või puud) kogust suurendatakse järk-järgult, kusjuures algul tohib kütust koldesse panna 20—30% tavalisest kogusest. Kuivatamise kestus oleneb ahju mõõtmetest ja müüritise niiskusest. Kuivatamise võib lugeda lõpetatuks, kui ahju välispinnale ei teki enam niiskeid laike ja siibril või peldil pole märgata kondensatsioonivee jälgi.

Ahju kuivatamise ajal peavad siiber, kütte- ja tuharuumi uksed ning õhuaken olema kogu ööpäev avatud. Kuivatamise ajal ei tohi ahju välispinna temperatuur tõusta üle 50—60°C.

3. 28. Talvel tuleb pottsepatööde tegemisel täita järgmisi eeskirju:

a) ahju vundament tuleb laduda soojendatavas ruumis või külmutusmeetodil; viimasel juhul peab mört olema enne ahju ladumise algust tingimata üles sulanud ja kivistunud;

b) ahjusid on lubatud laduda teisaldatavates soojakutes.

Kummalgi juhul ei tohi ruumi temperatuur ahju ehitamise ajal kuni ahju täieliku kuivamiseni langeda alla +5°C.

Ahjude ja köögipliitide ehitamist konsoolidele, mis on müüritud külmutusmeetodil laotud hooneseina, ei tohi alustada enne, kui müüritise ülessulanud mört on täielikult kivistunud;

c) ahjude ladumine külmutusmeetodil on keelatud;

d) soojakutes ahjude ladumiseks kasutatavad tellised peavad olema soojendatud, liiv ja savi eelnevalt üles sulatatud ning vee temperatuur tõstetud +12 kuni +15°-ni.

e) korstnate ja seinalõõride ladumine külmutusmeetodil on lubatud, seejuures tuleb täita üldehitustööde eeskirju;

f) köetavatesse ruumidesse ehitatud ahjud peavad olema kuivanud, enne kui neile hakkab mõjuma negatiivne temperatuur.

4. SUITSU- JA VENTILATSIOONILÕÕRID

4. 1. Igal ahjul ja pliidil peab olema korstnas või kiviseinas paiknev omaette suitsulõõr, mis tuleb viia vahetult pealepoole katust.

Erandjuhtudel on lubatud ühe suitsulõõriga ühendada kaks samal korrusel ning samas korteris asetsevat küttekollet, kusjuures harulõõrid peavad korstnasse suubuma erinevatel kõrgustel ja teineteisest vähemalt 0,75 m kaugusel. Kui harulõõrid suubuvad korstnasse ühel kõrgusel, tuleb korstna lõõr jagada $^1/_2$ tellise paksuse vaheseina abil kaheks. Seejuures peab vahesein ulatuma harulõõride korstnasse suubumise kohast vähemalt 0,75 m kõrgusele.

4. 2. Gaasiseadmetest (veesoojendid jne.) põlemisproduktide ärajuhtimiseks tuleb ehitada tihedate seintega eri suitsulõõrid. Nende lõõride põiklõige peab vastama projektile.

4. 3. Tellismüüritises kulgevad suitsu- ja ventilatsioonilõõrid tuleb ehitada täpselt vertikaalsetena, lõõridevahelised seinad peavad olema vähemalt $^1/_2$ tellise paksused ning vuugid mördiga täielikult täidetud.

Vajaduse korral on lubatud seinas olev lõõr ehitada vertikaal-

suunast kuni 30° nurga all kaldu. Kaldlõõri horisontaalprojektsiooni pikkus ei tohi olla üle ühe meetri. Kaldlõõril peab kogu ulatuses olema normaalne põiklõige.

4. 4. Suitsu- ja ventilatsioonilõõride ehitamine hoonete välisseintesse on keelatud. Erandjuhtudel on lubatud suitsulõõrid paigutada välisseintesse tingimusel, et lõõre soojustatakse välisküljelt paksema müüritise abil või mõnel muul projektis ettenähtud viisil.

4. 5. Kui hoone seinad laotakse räbubetoonkividest või õõnes- või silikaattellistest, tuleb suitsulõõre ümbritsev seinaosa ehitada tavalistest (tühemiketa) punastest tellistest, lõõre võib ehitada ka keraamilistest torudest või erilistest kuumakindlatest plokkidest.

4. 6. Hoone katusest väljaulatuvate suitsukorstnate kõrgus on antud projektis ning see oleneb korstna ja katuseharja vahelisest kaugusest, mida mõõdetakse horisontaalselt. Igal juhul peab korsten ulatuma vähemalt 0,5 m üle katuse pinna, kusjuures suitsulõõri üldkõrgus, arvestatuna küttekolde tuharestist, ei tohi olla alla 5 meetri.

M ä r k u s. Kui projektis puuduvad vajalikud andmed, määratakse katusest väljaulatuva korstnaosa kõrgus järgmiselt:

a) kui korsten asub katuseharjast kuni 1,5 m kaugusel, peab korsten ulatuma vähemalt 0,5 m üle harja;

b) kui korsten asub katuseharjast 1,5—3 m kaugusel, ei tohi korstna ülemine serv olla katuseharja nivoost madalamal;

c) kui korsten asub katuseharjast üle 3 m kaugusel, ei tohi korstna ülemine serv olla madalamal sirgjoonest, mis langeb katuseharjast 10° nurga all (horisondi suhtes).

4. 7. Suitsukorstnate ja -lõõridega tellisseinte ülemine osa (korstna pea) tuleb sademete eest kaitsmiseks tsementmördiga üle krohvida. Suitsukorstnate ja seinalõõride kaitsmine metallist kaitsekatustega pole vajalik.

4. 8. Kõrvuti kulgevad ventilatsiooni- ja suitsulõõrid peavad üle katuse ulatuma võrdselt.

4. 9. Ahjudel ja suitsulõõridel peavad tahma ja lendtuha võimaliku kogunemise kohtades (välja arvatud pööningud) olema ustega suletavad puhastusavad, millesse on savimördi abil asetatud servitellis.

5. 1. Kohtadesse, kus hoone süttivad osad (vahelaed, talad jms.) külgnevad suitsulõõridega, tuleb ehitada vahemüüritised, s. o. suitsulõõridega korstnate ja seinte müüritise paksendid. Kui ventilatsioonilõõrid kulgevad suitsulõõridega kõrvuti, peab vahemüüritised ehitama ka seina, kus süttivad konstruktsioonid lähenevad ventilatsioonilõõridele.

5. 2. Vahelagedes ei tohi suitsukorstnate ja suitsulõõridega seinte vahemüüritised olla tabelis 1 antud mõõtmetest väiksemad.

Tabel 1

Jrk. nr.	Kütteseadme nimetus	Kaugus suitsulõõri sisepinna ja süttiva konstruktsiooni vahel cm	
		Süttimise eest kaitsmata konstruktsioon	Süttimise eest kaitstud konstruktsioon
1.	Perioodiliselt köetavad ahjud, kütmise kestus:		
	a) kuni 3 tundi	38	25
	b) üle 3 tunni	51	38
2.	Gaasiküttega ahjud, gaasi kulu üle 2 m^3 tunnis	38	25
3.	Kestvalt köetavad ahjud	38	25
4.	Tahkekütusel töötavad korteripliidid	38	25
5.	Korterite gaasiga köetavad veesoojendid	25	25
6.	Toitlustusettevõtete ja ühiselamute köögipliidid	51	38
7.	Keskküttekateldega kokkuehitatud pliidid ja iseseisvad korteri-keskküttekatlad	38	25

Märkused. 1. Metallsuitsutorude paigaldamine läbi süttivast materjalist vahelagede on keelatud.

2. Laste- ja raviasutustes peavad vahemüüritised vastama tabeli 1 punkti 1,b nõuetele (ahjude ja pliitide kütmise kestus üle 3 tunni).

5. 3. Vahemüüritiste ehitamisel vahelagedesse tuleb tagada ahjude ja korstnate sõltumatu vajumine. Seepärast ei tohi vahemüüritis toetuda vahelae konstruktsioonielementidele. Vahemüüritis peab olema vahelae paksusest hoone võimaliku vajumise võrra suurem ning ulatuma süttiva täidise pinnast 7 cm kõrgemale. Vahelagede tasapinnas olevad horisontaalsed vahemüüritised tuleb laduda põhimüüritisega üheaegselt.

5. 4. Vahelae ja vahemüüritise kokkupuutekohas olevad pilud tuleb täita savimördiga, millele on lisatud peenasbesti.

5. 5. Lae ja põranda laudkate võib ulatuda ainult vahemüüritiseni. Vahemüüritisepealne põrandaosa tuleb ehitada mittesüttivast materjalist (betoon, plaadid).

5. 6. Suitsulõõride läheduses olevad metall- ja raudbetoontalad peavad lõõride sisepinnast asetsema vähemalt 13 cm kaugusel.

5. 7. Ahju või suitsukorstna ning süttivast materjalist seina või vaheseina vahele tuleb jätta ahju või korstna kogu kõrguses õhkvahe (vaheruum).

Õhkvahes olevat süttivast materjalist seina või vaheseina tuleb kaitsta soojusisolatsiooni abil.

Õhkvahe laius ja selles olevate seinte või vaheseinte isoleerimise moodus määratakse tabeli 2 põhjal.

5. 8. Sööklate, laste- ja raviasutuste ning ühiselamute pliitidega külgnevad süttivast materjalist seinad või vaheseinad tuleb isoleerida tabeli 2 punkti 7 kohaselt.

5. 9. Ahju õhkvahe (vaheruumi) võib jätta lahtiseks või sulgeda mõlemast otsast tellistest või muust tulekindlast materjalist seinaga.

Õhkvahes olev põrand tuleb tellistega üle katta, nii et tellisekiht ulatuks ruumi põrandast ühe rea võrra kõrgemale. Suletud õhkvahe otsseinte müüritist ei tohi siduda ahju müüritisega. Õhkvahe otsseintesse tuleb üles ja alla jätta võretatud avad, mille puhas ava on kummalgi vähemalt 150 cm^2.

Märkus. Laste- ja raviasutustes ei tohi ahjude juurde jätta lahtisi õhkvahesid.

5. 10. Süttivast materjalist vaheseinte avaustes olevad vertikaalsed vahemüüritised tuleb ehitada kogu ahju või korstna kõrguses, kusjuures nende paksus peab võrduma vähemalt vaheseina paksusega. Vahemüüritise laius peab vastama tabeli 1 nõuetele.

5. 11. Kaugus ahjulae pealispinnast süttiva või süttimise eest kaitstud laeni ei tohi olla tabeli 3 andmeist väiksem.

Tabel 2

Jrk. nr.	Kütteseadme nimetus	Õhkvahe liik	Kaugus ahjust süttiva seina või vaheseinani cm	Süttiva konstruktsiooni kaitsmise moodus
1.	1/2 tellise paksuste seintega toaahjud, kütmise kestus kuni 3 tundi	Lahtine või ühest küljest suletud	13	25 mm paksune lubi- või lubitsementkrohv. Vähemalt 25 mm paksused asbestvermikuliitplaadid. Asbestpapp jms.
2.	Sama	Kahest küljest suletud	13	Savimördil laotud 1/4 kivi paksune tellisvooder või 40 mm paksused asbestvermikuliitplaadid jms.
3.	Sama, seinte paksus 1/4 tellist	Kahest küljest avatud (lahtine)	32	25 mm paksune lubikipskrohv, 40 mm paksused asbestvermikuliitplaadid jms.
4.	Betoonahjud, seinte paksus 4—6 cm	Lahtine	32	Sama
5. 6.	Kestvalt köetavad ahjud	Lahtine	26	Sama
7.	1/2 tellise paksuste seintega ahjud ja pliidid, kütmise kestus üle 3 tunni	Lahtine	26	Sama või savimördil laotud 1/4 kivi paksune tellisvooder
8.	Sama	Suletud	26	1/2 kivi paksune tellisvooder
9.	Voodrita metallahjud	Lahtine	100	25 mm paksune krohvikiht
	Voodriga metallahjud	Lahtine	70	Sama

Märkused. 1. Õhkvahed (vaheruumid) ahjudel, mille seinte paksus on 7 cm või vähem, tuleb jätta lahtisteks.

2. Ahju või korstna soojusisolatsiooni kõrgus ja laius peavad olema kütteseadme gabariitmõõtmetest 15 cm suuremad, pliidi soojusisolatsioon peab ulatuma pliidist 50 cm kõrgemale.

Tabel 3

Ahju liik	Kaugus ahju lae pealispinnast süttiva laeni cm	
	Süttimise eest kaitsmata lagi	Süttimise eest kaitstud lagi
Soojusmahtuvusega ahjud	35	25
Soojusmahtuvuseta ahjud	100	70

Märkused. 1. Ahju lagi peab koosnema vähemalt kolmest tellisekihist. Õhema ahjulae puhul suurendatakse vastavalt ahju pealispinna ja ruumi lae vahelist kaugust.

2. Lage võib süttimise eest kaitsta 8 mm paksuse asbestpapi või 25 mm paksuse krohvikihiga.

5. 12. Paksuseinaliste ahjude ja korteripliitide ladumisel tuleb ruumi põranda ning suitsukäikude ja tuhakambri põhja vahele jätta vähemalt allpool märgitud vahekaugus:

a) süttiva aluspõranda puhul — tuhakambri põhjani 14 cm; suitsukäikude põhjani 21 cm;

b) mittesüttiva aluspõranda ja süttiva põranda puhul — tuhakambri põhi võib asetseda põranda tasapinnal; viimase (korstnasse suunduva) suitsukäigu põhjani 14 cm; ülejäänud suitsukäikude põhjani 21 cm;

c) mittesüttiva aluspõranda ja mittesüttiva põranda puhul — tuhakambri ja suitsukäikude põhjad võivad olla ruumi põrandaga ühel ja samal tasapinnal.

5. 13. Õhukeseseinaliste karkassahjude ja metalljalgadega pliitide alune süttivast materjalist põrand tuleb isoleerida 12 mm paksuselt asbestpapiga ning isolatsioon katta pealt plekiga.

5. 14. Toitlustusettevõtetes kasutatavad (jalgadeta) pliidid võib paigutada ainult mittesüttivale aluspõrandale.

5. 15. Ahju kütteava juures oleva põranda ja seina kaitsmiseks süttimise eest on tarvis:

a) kütteava ette puitpõrandale lüüa 50 × 70 cm suurune plekktahvel, mis katab kütteavaesise põranda ja ahjuseinaäärse põrandaliistu;

b) ahjuga külgnev sein kaitsta ahjuukse kõrvalt süttimise eest;

c) jälgida, et kaugus ahju kütteavast vastasseinani oleks vähemalt 1,25 m.

Märkus. Laste- ja raviasutustes tuleb ahjude kütteavad ehitada koridori.

5. 16. Paksuseinalise ahju pealispinna ja lae vahelise ruumi võib kõikidest külgedest sulgeda tellisseintega. Sel juhul peab ahju lagi koosnema vähemalt neljast kihist tellistest ning süttivast materjalist lagi olema süttimise eest kaitstud.

5. 17. Alumise ja ülemise korruse ahjude vahelises tellismüüritises ei tohi olla puittalasid.

5. 18. Kohtadesse, kus tellis- ja betoonkorstnad ning suitsulõõridega seinad läbivad katuse, tuleb lõõride sisepinna ja süttivast materjalist konstruktsioonide (sarikad, roovitis, müürlatid jms.) vahele jätta vähemalt tabelis 1 vastavatel juhtudel ettenähtud vahekaugus. Seejuures peavad korstnate ja lõõre omavate seinte välispinnad olema nimetatud konstruktsioonidest vähemalt 13 cm kaugusel.

Korstna ja süttivate konstruktsioonide vaheline vaba ruum kaetakse mittesüttiva katusekattematerjaliga, mille serv tuleb paigutada korstna müüritise õnarusse.

5. 19. Metallsuitsukorstnad peavad olema süttivatest katusekonstruktsioonidest vähemalt 70 cm kaugusel. Seejuures tuleb pööningut läbiv korstnaosa katta vähemalt 3 cm paksuse asbestist isolatsioonikihiga, mis omakorda krohvitakse üle tsementmördiga metallvõrgul. Süttivast katusekattest läbimineku kohas peab metallsuitsukorsten olema varustatud erilise kaitse — liiviso-laatoriga.

5. 20. Süttivast materjalist katusekattega hoonete suitsukorstnad tuleb varustada sädemepüüdjaga — metallvõrguga, mille ava külje pikkus ei ületa 5 mm.

5. 21. Korstnate puhastusavade ja horisontaalsete suitsulõõride ehitamine pööningule on keelatud.

5. 22. Ahju ühendamiseks korstnas või seinas paikneva suitsulõõriga võib kasutada suitsutoru või ripplõõri (horisontaalset suitsulõõri), kui seejuures jäetakse tabelis 1 märgitud vahekaugus ja peetakse kinni järgmistest reeglitest:

a) ripplõõri pikkus ei tohi ületada 2 m;

b) plekk-kestas suitsutorude ja ripplõõride seinad ning põhi peavad olema vähemalt $^1/_4$ tellise paksused, plekk-kesta puudumisel vähemalt $^1/_2$ tellise paksused ning laotud savimördil.

Ripplõõri lagi peab koosnema vähemalt kahest seotud vuukidega tellisekihist;

c) lühikesed metallsuitsutorud on lubatud ehitada tellisvooderdiseta, kui torude pikkus ei ületa 40 cm ja torud on valmistatud vähemalt 1 mm paksusest teraplekist. Seejuures pea-

vad metallsuitsutorud olema kaetud vähemalt 3 cm paksuse asbestist isolatsioonikihiga, mis on kaetud krohviga metallvõrgul;

d) ripplõõridena võib kasutada kuumakindlaid raudbetoontorusid ja täisnurkse ristlõikega kanaleid, ripplõõri ulatuses ka asbesttsemendist survetorusid, millel ripplõõri ulatuses ei ole liitekohti ning mis on kaetud 3 cm paksuse asbestist isolatsioonikihiga ja krohvitud metallvõrgul;

e) ripplõõrid peavad olema hästi kinnitatud, selleks toetatakse need metall- või betoonkandjatele;

f) ripplõõridele tuleb anda tõus 0,01 suitsu liikumise suunas;

g) lahtivõetavate suitsutorude ja -lõõride ehitamine on keelatud;

h) suitsutoru või -lõõri alumine välispind peab olema süttivast materjalist põrandast vähemalt 14 cm kõrgemal.

5. 23. Seismilistes rajoonides ei tohi ehitada ahjudele toetuvaid korstnaid; ahjud tuleb ümbritseda nurkterasest karkassi või plekk-kestaga.

5. 24. Ventilatsioonirestide paigutamine suitsulõõridesse on keelatud.

5. 25. Ahjude kuivatamist ja proovikütmist ei tohi alustada enne, kui suitsukorstnad on ehitatud katuse pinnast kõrgemale.

6. POTTSEPATÖÖDE VASTUVÕTMINE

6. 1. Suuremahuliste pottsepatööde puhul seisab töö üleandmine ja vastuvõtmine kõigi korteris või muul objektil asuvate kütteseadmete hoolikas ülevaatuses. Seejuures tuleb kontrollida ehitatud kütteseadmete arvu ja nende vastavust projektile, kolderuumi ja suitsukäikude ehitamise kvaliteeti, garnituurosade kvaliteeti ja kohalekinnitamise tugevust, välisviimistlust, puhastusavade olemasolu ja kõigi tuletõrjenõuete täitmist. Varjatud tööde (lõõristik, vahemüüritised, isolatsioonitööd jms.) kohta tuleb esitada sellekohased aktid.

6. 2. Suitsukorstnate ja -lõõride seinad peavad olema nii tihedad, et suits ei tungiks neist ruumidesse ja ventilatsioonilõõridesse.

6. 3. Ahjupindade kõrvalekaldumine vertikaalist ei tohi ületada 2 mm ühe meetri kohta. Vooderdamata ahjude ja korstnate välispinna ebatasasused ei tohi ületada 5 mm, pottidega vooderdatud ahjude puhul 2 mm.

Ahjude, pliitide ja korstnate põhimõõtmed võivad ettenähtust kõrvale kalduda $\pm$ 0,4%.

6. 4. Proovikütmise ajal tuleb kontrollida tõmmet, siibrite või peltide sulgumise tihedust, kõigi ahjuseinte, praeahju, soojakapi jm. ühtlast soojenemist. Proovikütmine toimub pärast ahju kuivatamist.

6. 5. Juhul kui avastatakse defekte, mis ei võimalda ahju normaalset ja ohutut ekspluateerimist, koostatakse defektide nimekiri ning määratakse nende kõrvaldamise tähtaeg. Ahju ei tohi enne kasutusele võtta, kui kõik vead on täielikult kõrvaldatud.

KINNITANUD
Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Gasifitseerimise Peavalitsus
7. detsembril 1966

KOOSKÕLASTATUD
Eesti NSV ÜKKM Tuletõrje Valitsusega
31. oktoobril 1966

KOOSKÕLASTATUD
Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Valitsusega
2. detsembril 1966

KOOSKÕLASTATUD
koondisega «Eesti Põllumajandustehnika»
6. detsembril 1966

LOOMAPIDAMISHOONETE INFRAPUNASE KIIRGUSE PÕLETITE PAIGALDAMISE JA EKSPLUATEERIMISE INSTRUKTSIOON

I. ÜLDALUSED

1. 1. Käesolev instruktsioon on kohustuslik kõikidele organisatsioonidele (olenemata nende ametkondlikust alluvusest), kes projekteerivad, monteerivad ja ekspluateerivad loomapidamishoonete infrapunase kiirguse põleteid (gaasikiirguspõleteid).

1. 2. Gaasitorustike ja -põletite jaotuskollektorite projekteerimine ja ehitamine ning statsionaarsete infrapunase kiirguse põletite paigaldamine peab toimuma kooskõlas «Eesti NSV gaasimajanduse ohutustehnika eeskirjade» ja käesoleva instruktsiooni nõuetega. Loomapidamishoonetesse ettenähtud infrapunase kiirguse põletite paigaldamise projekt tuleb kooskõlastada riikliku tuletõrje järelevalveorganiga.

1. 3. Infrapunase kiirguse põleteid ja gaasitorustikke võivad monteerida, ekspluateerida ja teenindada need insenertehnilised töötajad ning töölised, kes on eriprogrammi järgi läbi teinud õppuse ja sooritanud eksamid vastavalt «Eesti NSV gaasimajanduse ohutustehnika eeskirjade» paragrahvide 4—9 nõuetele.

1. 4. Organisatsioonid, kus kasutatakse infrapunase kiirguse põleteid, peavad oma käskkirjaga määrama juhtivate või insenertehniliste töötajate hulgast gaasimajanduse ohutu ekspluateerimise eest vastutavad isikud.

Nimetatud isikud peavad läbi tegema Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Valitsusega kooskõlastatud eriprogrammi järgi õppuse ning sooritama eksamid.

1. 5. Käesoleva instruktsiooni, «Eesti NSV gaasimajanduse ohutustehnika eeskirjade», tuleohutuse eeskirjade ja ohutustehnika eeskirjade alusel tuleb iga loomapidamishoone jaoks koostada gaasitorustike ja -kollektorite ning infrapunase kiirguse põletite ekspluateerimise juhend, mille kinnitab ettevõtte juhataja. Juhendis peab olema märgitud:

a) infrapunase kiirguse põletite ohutu ekspluateerimise eest vastutavad isikud;

b) infrapunase kiirguse põletite puhastamise ja profülaktilise teenindamise tähtajad ning nende abinõude rakendamise eest vastutavad isikud;

c) tööliste kohustused ohutustehnika ja tuleohutusnõuete täitmise kohta põletite süütamise ja nende töötamise ajal;

d) infrapunase kiirguse põletite sisselülitamise aeg ja perioodilisus;

e) esmaste tulekustutusvahendite hulk ja paigutus ning teenindava personali kohustused avarii või tulekahju puhul;

f) avariist või tulekahjust teatamise viisid ja kohad, telefoninumbrid ning lähima telefoni asukoht;

g) gaasitorustike, paigaldatud seadmete ja juhtimisautomaatika skeemid.

1. 6. Loomapidamishoonete uste lähedusse paigutatavad infrapunase kiirguse põletid peavad olema tuulekindlad.

1. 7. Infrapunase kiirguse põleteid on lubatud paigaldada hoonetesse, kus on elektrivalgustus.

II. GAASITORUSTIKE EHITAMINE JA INFRAPUNASE KIIRGUSE PÕLETITE PAIGALDAMINE

2. 1. Infrapunase kiirguse põletid peavad olema tööstuslikult toodetud ja varustatud valmistajatehase passiga.

Valmistajatehase templid peavad olema nii väliskestal kui ka põleti sees otsiku juures.

2. 2. Iga infrapunase kiirguse põleti peab olema varustatud tööstuslikult toodetud kalibreeritud düüsiga, mis kannab valmistajatehase templit.

2. 3. Ruumide soojendamisel infrapunase kiirguse põletite abil, kui põlemisprodukte ei eemaldata, on vaja arvestada, et

põleti soojusjõudluse iga 1000 kcal/h kohta tuleks vähemalt 3,5 m^3 soojendatava ruumi mahtu.

2. 4. Ruum, kuhu on paigaldatud infrapunase kiirguse põletid, tuleb varustada surve- ja tõmbeventilatsiooniga, mis peab tagama tunnis kolmekordse õhuvahetuse.

2. 5. Süsinikoksiidi (vingugaasi) sisaldus gaasi põlemisproduktides ei tohi ületada СНиП-i peatüki I-Г. 8-62 punktis 4. 5. lubatud piiri.

2. 6. Ruumi paigutatavate infrapunase kiirguse põletite vajaliku hulga arvutamisel tuleb lähtuda lubatavast soojusjõudlusest. Lubatav soojusjõudlus ei tohi loomapidamisruumides ületada 100—150 kcal/h ruumi 1 m^2 pinna kohta.

2. 7. Infrapunase kiirguse põletid tuleb igal juhul paigaldada nii, et põlemisproduktid ei satuks gaasisegaja imemiskambrisse.

2. 8. Loomapidamishoonete gaasitorustikud tuleb monteerida terastorudest vastavalt «Eesti NSV gaasimajanduse ohutustehnika eeskirjade» 5. peatükile.

2. 9. Infrapunase kiirguse põletite kinnitamine gaasikollektorile on keelatud.

2. 10. Infrapunase kiirguse põleteid on lubatud gaasitorustikuga ühendada painduva, riidest vahekihtidega kummivooliku abil.

2. 11. Painduvate voolikutena kasutatakse ГОСТ 8318-57 järgi valmistatud tekstiil-kummivoolikuid tüüp Б, mille arvutuslik rõhk on 10 kG/cm^2, või ГОСТ 9356-60 järgi valmistatud tekstiil-kummivoolikuid tüüp II, mille arvutuslik rõhk on 6 kG/cm^2. Maa- või segagaasi torustikuga võib infrapunase kiirguse põleteid ühendada ГОСТ 9356-60 järgi valmistatud painduvate tekstiil-kummivoolikute tüüp I (arvutuslik rõhk 6 kG/m^2) abil.

2. 12. Tekstiil-kummivoolikud ei tohi olla jätkatud. Voolikute otsad peavad olema kinnitatud terasrangide abil, mis tagavad voolikute kinnituskohtade vastupidavuse ja hermeetilisuse ning väldivad voolikute äratulekut otsikutelt.

Märkus. Kaliningradi eksperimentaaltehases[1] toodetud ГИИВ-1 jms. tüüpi infrapunase kiirguse põletitel[2] peab ühendusotsiku pikkus olema kuni 120 mm.

2. 13. Riidest vahekihtidega kummivoolikud tuleb seinte külge kinnitada spetsiaalsete klambrite abil.

---

[1] Калининградский экспериментальный завод СКБ «Газприборавтоматика».

[2] Tuulekindla põleti ГИИВ-2 kasutamisel tuleb lisaks käesoleva instruktsiooni nõuetele täita selle põleti kohta kehtivaid erinõudeid (vt. lk. 257).

2. 14. Lisaks iga põleti juures ja ruumi sisestusel olevatele väljalülitusseadmetele peab igal gaasitorustiku kollektoril olema omaette väljalülitusseade.

2. 15. Loomapidamisfarmide ruumidesse tuleb gaasitorustikud monteerida lahtiselt.

2. 16. Gaasitorustike ja kollektorite ühendamine toimub keevituse teel, välja arvatud suletud armatuuri ühendamine pika keerme abil ning kraanide ja ventiilide ühendused.

2. 17. Gaasitorustikud tuleb monteerida ruumi ehituskonstruktsioonidest sellisele kaugusele, mis võimaldab gaasitorustikku ja sellele paigaldatud armatuuri järele vaadata ja remontida.

2. 18. Gaasitorustikku ei tohi juhtida läbi akna- ja ukseavade.

2. 19. Gaasitorustik kinnitatakse kronsteinide või rangidega riputite abil. Tugede asukohad määrab kindlaks projekteerimisorganisatsioon. Iga gaasikraani juurde tuleb põleti ette paigaldada konkskinniti. Rangide ja kronsteinide keevitamine gaasitorustiku külge ning muud kinnitusviisid, mis rikuvad gaasitorustiku terviklikkust, on keelatud.

2. 20. Infrapunase kiirguse põletid kinnitatakse metallkonksude või kronsteinide abil ruumi konstruktsioonielementidest järgmisele kaugusele:

a) süttivast ja raskesti süttivast vahelaest põletini, arvestades 45-kraadise nurga all asetseva põleti kere pealispinnast — 50 cm;

b) mittesüttivast vahelaest põletini — vähemalt 20 cm;

c) kui kaugus ruumi süttiva vahelae ja põleti vahel on alla 50 cm, tuleb infrapunase kiirguse põleti kohale tingimata paigaldada kaitseekraan, mis kinnitatakse poltide abil vahetult põleti külge. Ekraan peab ulatuma külgedelt ja tagant 10 cm ning eest 20 cm üle infrapunase kiirguse põleti gabariidi. Ekraan valmistatakse 3—5 mm paksusest asbestilehest ja kaetakse mõlemalt poolt 0,5—0,8 mm paksuse plekiga.

2. 21. Kui kaugus põletist ruumi süttiva vahelae või muude süttivate konstruktsioonideni on alla 0,8 m, tuleb põleti kinnitada 45-kraadise nurga alla.

2. 22. Kronsteinidele paigaldatavad põletid tuleb allalangemise vältimiseks kindlalt kinnitada.

2. 23. Kaugus gaasitorustikust lahtiselt paigaldatud elektrijuhtmeteni peab olema vähemalt 10 cm. Kui elektrijuhtmestik on paigutatud torudesse, võib kaugust vähendada 5 sentimeetrini.

Gaasitorustike ristumisel elektrijuhtmestikuga tuleb viimast kaitsta isoleertorudega, mis peavad kummaltki poolt ulatuma 10 cm üle gaasitoru serva.

2. 24. Põletite paigaldamisel spetsiaalsete kronsteinide abil süttivate sammaste, postide ja seinte külge peab kaugus süttivast pinnast olema vähemalt 40 cm.

2. 25. Põleti keraamiline plokk peab asuma süttivatest konstruktsioonidest ja materjalidest vähemalt 1 m ning raskesti süttivatest vähemalt 0,7 m kaugusel.

2. 26. Loomapidamisruumid, kuhu projekteeritakse ja paigaldatakse infrapunase kiirguse põletid, peavad olema järgmise kõrgusega:

a) sigalad ja kanalad — vähemalt 2,3 m;

b) vasika- ja veiselaudad — vähemalt 2,5 m.

2. 27. Põranda ja põleti keraamilise ploki keskme vaheline kaugus peab olema:

a) sigalates ja kanalates vähemalt 1,6 m;

b) vasika- ja veiselautades vähemalt 1,8 m.

2. 28. Iga gasifitseeritud loomapidamisruum tuleb kollektoris oleva gaasi rõhu kontrollimiseks varustada vedelikmanomeetriga, mis peab asuma ruumi sissepääsu juures.

2. 29. Kui loomapidamisruumis kasutatakse infrapunase kiirguse põleteid, on pööningul heina ja muude põllumajanduslike söötade hoidmine keelatud.

2. 30. Grupi-balloonseadmeid on lubatud paigaldada vahetult vastu hoonet mittesüttivate kinniste (akende ja usteta) seinte äärde.

Kappseadme kaugus mitteavatavatest akendest (mööda horisontaali) peab olema vähemalt 1 m ja avatavatest ustest vähemalt 3 meetrit.

2. 31. Balloonide kappseadmeid tuleb kohtades, kus neid võivad vigastada transpordivahendid, kaitsta piirdega.

III. PÕLLUMAJANDUSLIKE GAASISEADMETE EKSPLUATEERIMINE

3. 1. Gasifitseeritud põllumajanduslikke ruume, vedelgaasi mahuteid, grupi-balloonseadmeid ja katlaid kontrollitakse kütteperioodi jooksul regulaarselt üks kord kuus.

Kontrolli tulemused kantakse ekspluatatsioonižurnaali.

3. 2. Enne seadme käivitamist (põletite süütamist) on tarvis:

a) kontrollida sisestuse ja põletite vahelise süsteemi gaasikraanide või -ventiilide asendit ning veenduda, et need on suletud;

b) avada väljatõmbeventilatsioon ja tuulutada ruumi;

c) vaadata üle kogu gaasitorustik (terastorud ja eriti painduvad voolikud) ning veenduda nende korrasolekus;

d) kontrollida seebitamise teel kõikide ühenduskohtade tihedust; selleks tuleb avada sisestusel asuv kraan või ballooni ventiil ja jätta põleti juures olev korkkraan suletuks.

Avastatud ebatiheduste kõrvaldamise ajal peab ballooni ventiil (või sisestusel asuv kraan) olema suletud;

e) iga kord enne põleti süütamist puhastada tingimata põleti kere ja metallvõrgud hoolikalt tolmust ja prahist.

3. 3. Infrapunase kiirguse põleteid on lubatud süüdata ainult spetsiaalse süütaja vms. vahendi abil. Tuletikkude kasutamine on selleks otstarbeks kategooriliselt keelatud.

3. 4. Infrapunase kiirguse põletite ekspluateerimisel on keelatud:

— süüdata tuld põletis, mille keraamika on vigastatud;

— kasutada põletit, kui leek tõmbub põletisse;

— kasutada põleteid ruumides, kus leidub bensiini, õlide, atsetooni jt. plahvatusohtlike vedelike aure;

— jätta töötavaid seadmeid järelevalveta;

— kasutada seadet, kui ruumis on vähimalgi määral tunda gaasi;

— suunata kiirgajast soojust gaasitorustiku ja ruumi elektriseadmestiku poole;

— otsida gaasi lekkimise kohti lahtise tule abil;

— suunata kiirgajast soojust süttivatele esemetele;

— paigutada seadme kõrvale loomasööta ja süttivast materjalist esemeid.

3. 5. Kui loomapidamisruumis avastatakse gaasi lekkimise tundemärke, tuleb viivitamatult sulgeda gaasi andmine gaasitorustikku ja ruumi hoolikalt tuulutada; seejuures ei tohi tuld süüdata enne gaasi täielikku eemaldamist ruumist.

3. 6. Kõik loomapidamisruumis töötavad isikud peavad olema teadlikud infrapunase kiirguse põletite kasutamisega seotud tuleohust ning oskama alati rakendada tulekahju vältimiseks ja kustutamiseks vajalikke abinõusid.

KINNITANUD
Eesti NSV Ühiskondliku
Korra Kaitse Ministeerium

15. aprillil 1963

ESMASTE TULEKUSTUTUSVAHENDITE NORMID

SISSEJUHATUS

1. Käesolevad normid määravad kindlaks esmaste tulekustutusvahendite arvu ministeeriumide ja keskasutuste põhiliste tootmis-, lao-, teenistus-, ühiskondlike ja eluruumide ning mitmesuguste seadmete ja ehitiste kohta.

Et normidega ei ole võimalik kõiki ministeeriumide ja keskasutuste objektidel paiknevaid ruume hõlmata, on neist toodud ainult peamised, tüüpilisemad. Normides nimetamata ruumide ja ehitiste jaoks esmaste tulekustutusvahendite arvu kindlaksmääramiseks tuleb neid võrrelda ekspluatatsiooni seisukohalt analoogiliste ruumide ja ehitistega, mille kohta tulekustutusvahendite arv on käesolevates normides esitatud.

2. Täiendavad juhised on antud tabelites joonealuste selgitustena ja iga osa juures märkustena.

3. Normides ettenähtud tulekustutusvahendite hulk tuleb arvestada iga korruse ja ruumi kohta eraldi.

4. Tulekustutitest on kasutatavamad vahtkustutid ОП-3 ja ОП-5 ning süsihappekustutid ОУ-2, ОУ-5 ja ОУ-8 (vt. lk. 189).

TOOTMISHOONED, -EHITISED JA -SEADMED

Hoone, ehitise või ruumi nimetus	Mõõtühik	Vahtkustuti	Süsihappekustuti	Liivakast (maht 0,5 m^3) ja labidas	Veetünn (maht 250 l) ja 2 ämbrit	Vilt-, asbest- või villane vaip (2×2 m)
1	2	3	4	5	6	7
Tootmishooned, -ehitised ja -seadmed						
Metallide mehaanilise töötlemise tsehhid, mehaanilised montaažitsehhid	600 m^2	1	—	1	—	—
Garaažid ja parkimisplatsid	100 m^2	1	—	1	—	1
Bensiiniautomaadid ja garaažide juures asuvad bensiinijaotuspunktid	Automaadi kohta	1	—	1	—	—
Gaasi- ja elektrikeevituse tsehhid	200 m^2	1	—	1	—	1
Plekk- ja vasksepatöökojad	200 m^2	1	—	1	—	—
Maalri-, lakkimis- jms. tsehhid	100 m^2	1	—	1	—	—
Puusepa-, laudsepa-, mudelsepa-, polsterdamis- jms. tsehhid	100 m^2	1[1]	—	1	1	—
Puidukuivatid	Kambri kohta	1[2]	—	—	—	—
Tärklisevabrikud	200 m^2	1	—	—	—	—
Jahu- ja kruubiveskid	100 m^2	1	—	—	1	—
Pumbajaamad	Ruumi kohta	1	—	1	—	—
Autokaalude ruumid	„	1	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7
Jõuseadmed koos abihoonete ja -ehitistega						
Katlamajad:						
a) tahkekütusel töötavad	2 kütte-kolde kohta	1	—	—	—	—
b) vedelkütusel töötavad	„	1	—	1	—	—
Akumulaatoriruumid	„	1[3]	1[3]	—	—	—
Diiselelektrijaamad	Agregaadi kohta	2	1	1	—	—

Märkused I osa kohta

1. Tsehhid, laboratooriumid, garaažid, elektrijaamad ning teised tootmishooned ja -ehitised, mille pindala on väiksem, kui tabelis (lahter 2) märgitud, tuleb esmaste tulekustutusvahenditega varustada tabelis antud mõõtühiku kohta ettenähtud koguses.

2. Kui ühes ja samas hoones on mitu erineva tuleohtlikkusega tootmisruumi, mis ei ole üksteisest tulekindlate seintega eraldatud, tuleb kõik tootmisruumid varustada suurima tuleohtlikkusega ruumi jaoks ettenähtud esmaste tulekustutusvahenditega.

3. Ruumidesse, mille pindala on väike või kuhu on raske normides ettenähtud suurusega liivakaste asetada, on lubatud paigutada väiksema mahutavusega liivakastid.

4. Peale käesolevates normides ettenähtud esmaste tulekustutusvahendite tuleb suurtesse tootmis- ja laoruumidesse iga 5000 m^2 põrandapinna koha asetada punaseks värvitud kapp või tahvel pealkirjaga «Tuletõrjevahendid», kus peavad olema vähemalt järgmised punaseks värvitud tuletõrjevahendid:

2 tuletõrjekirvest,
2 kangi,
2 metallpootshaaki,
2 ämbrit pealkirjaga «Tuletõrjeämber»,
2 tulekustutit, mille liik peab vastama antud ruumi jaoks normides ettenähtud liigile,
2 hüdropulti.

[1] Vähemalt kaks iga ruumi kohta.
[2] Paigutatakse väljapoole kambrit ukse juurde.
[3] Paigutatakse väljapoole ruumi ukse juurde.

II OSA

NAFTASAADUSTE LAOD JA SEADMED

Ehitise või seadme nimetus	Mõõtühik	Vahtkustuti	Liivakastid mahuga m^3		Labidad	Kühvlid	Liivakandmise raamid	Kangid	Tuletõrjeämbrid	Villane või asbestvaip (suurus 2×2 m)	Veetünn (maht 250 l)
			0,1	0,5							
Naftasaadustega täidetud vaatide lahtised laoplatsid	200 m^2	2	—	2	2	—	—	—	2	1	1
Naftasaaduste reservuaaride lahtised laoplatsid	2 reservuaari kohta	2	1	2	2	2	2	—	1	—	1
Naftasaaduste autotsisternidesse valamise platsid	Platsi kohta	4	—	2	2	—	—	—	4	—	2
Tühjade vaatide hoiuruumid	Ruumi kohta	1	—	—	—	—	—	—	2	—	1
Tühjade vaatide lahtised laoplatsid	300 m^2	1	—	—	—	—	—	—	2	—	1

Märkus II osa kohta

Vajaduse korral võib 0,5 m^3 mahutavusega liivakastid asendada suuremategа.

III OSA

KINNISED JA LAHTISED LAOD

Hoone, ehitise või ruumi nimetus	Mõõtühik	Vahtkustuti	Süsihappekustuti	Liivakast (maht 0,5 m^3) ja labidas	Veetünn (maht 250 l) ja 2 ämbrit	Vilt-, asbest- või villane vaip (2×2 m)
1	2	3	4	5	6	7
Kinnised laod						
Ruumid kergesti süttivate vedelike (aurude süttimistemperatuur alla 45°C) hoidmiseks vaatides	50 m^2	1[1]	—	1	—	—
Ruumid põlevvedelike (aurude süttimistemperatuur 45°C või rohkem) hoidmiseks vaatides	100 m^2	1	—	1	—	—
Plahvatavaid segusid mittemoodustavate kemikaalide laod	200 m^2	1	—	—	1	—
Hapete laod	200 m^2	1	—	1	—	—
Toiduainete ja loomasööda laod	300 m^2	1	—	—	1	—
Soola-, mineraalväetiste ja teiste mineraalainete laod	500 m^2	1	—	—	—	—
Metalltoodete laod	600 m^2	1	—	—	—	—
Teravilja-, jahu- ja erikultuuride laod	200 m^2	1	—	—	2[2]	—
Juurviljahoidlad	200 m^2	—	—	—	1	—
Suru-, veeldatud ja lahustatud gaaside balloonide laod	200 m^2	1	—	—	—	—
Lahtised laod						
Saetud metsamaterjali laod	300 m^2	1	—	—	1[3]	—

1	2	3	4	5	6	7
Puittaara (kastid, tünnid jms.) laod	100 m²	1	—	—	1[3]	—
Ümarpuidu laod	500 m²	1	—	—	1[3]	—
Turba- ja puusõelaod[4]	200 m²	1	—	—	1[3]	—
Heina- ja põhulaod ning vastuvõtupunktid	Kuhja kohta	1	—	—	1[3]	—
Küttepuude laod	200 m³ riida kohta	1	—	—	1[3]	—

Märkused III osa kohta

1. Peale käesolevates normides ettenähtud esmaste tulekustutusvahendite tuleb lao territooriumile tuletõrje järelevalveorgani poolt näidatud kohta paigutada punaseks värvitud kapp või tahvel pealkirjaga «Tuletõrjevahendid», kus peavad olema vähemalt järgmised punaseks värvitud tuletõrjevahendid:

1 tuletõrjekirves,
1 kang,
2 metallpootshaaki,
2 ämbrit pealkirjaga «Tuletõrjeämber»,
2 hüdropulti.

2. Laoruumid, mille pindala on väiksem, kui tabelis (lahter 2) märgitud, tuleb esmaste tulekustutusvahenditega varustada tabelis antud mõõtühiku kohta ettenähtud koguses.

3. Talveperioodiks tuleb lahtistes ladudes olevad veetünnid tühjendada. Vahtkustutid paigutatakse köetavasse valveruumi või mõnda teise laoplatsi lähedal asuvasse teenistusruumi.

[1] Vähemalt kaks ruumi kohta.
[2] Paigutatakse väljapoole ladu ukse lähedale.
[3] Vähemalt kaks lao kohta.
[4] Turbaväljadel asuvad turbalaod varustatakse tulekustutusvahenditega erinormide kohaselt.

IV OSA

EHITATAVAD HOONED JA EHITISED

Hoone või ehitise nimetus	Mõõtühik	Vahtkustuti	Liivakast (maht 0,5 m^3) ja labidas	Veetünn (maht 250 l) ja 2 ämbrit
Ehitatav hoone	200 m^2 põrandapinna kohta	1	1	1
Ehitustellingud	40 m pikkuse osa kohta (korruste kaupa)	1	—	—
Sama	100 m pikkuse osa kohta (korruste kaupa)	—	—	1
Ehitusplats	600 m^2	1	1	1
Ehitusplatsi kontor	200 m^2	1	—	—

Märkused IV osa kohta

1. Ehitatava hoone igal korrusel peab olema vähemalt kaks vahtkustutit.
2. Talveperioodiks tuleb väljas ja külmades ruumides asetsevad veetünnid tühjendada. Vahtkustutid paigutatakse lähedal asuvasse köetavasse ruumi.

V OSA

LINNADES JA ASULATES PAIKNEVAD ADMINISTRATIIV-, ÜHISKONDLIKUD, ELU- JA MUUD HOONED

Objekti nimetus	Mõõtühik	Vahtkustuti	Süsihappekustuti	Liivakast (maht 0,5 m^3) ja labidas	Veetünn (maht 250 l) ja 2 ämbrit	Vilt-, asbest- või villane vaip (2×2 m)
1	2	3	4	5	6	7
Administratiivhooned						
Teenistusruumid: a) koridorisüsteemiga hoonetes	Koridori pikkuse 20 jm kohta	1[1]	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7
b) mittekoridorisüsteemiga hoonetes, kaasa arvatud vestibüülide ja treppide pind	200 m^2	1[1]	—	—	—	—
Telefonikeskjaamade (kommutaatorite) ruumid	100 m^2	1[2]	1[2]	—	—	—
Raadiosõlmed	Ruumi kohta	1	1	—	—	—
Raviasutused						
Haiglad, polikliinikud, ambulatooriumid ja sanatooriumid: a) koridorisüsteemiga hoonetes	Koridori pikkuse 15 jm kohta	1[1]	—	—	—	—
b) mittekoridorisüsteemiga hoonetes	200 m^2	1[1]	—	—	—	—
Õppeasutused						
Klassiruumid ja lektooriumid: a) koridorisüsteemiga hoonetes	Koridori pikkuse 15 jm kohta	1[1]	—	—	—	—
b) mittekoridorisüsteemiga hoonetes, kaasa arvatud vestibüülide ja treppide pind	200 m^2	1[1]	—	—	—	—
Õppeasutuste raamatukogud ja muuseumid	100 m^2	1[2]	1[2]	—	—	—
Lugemissaalid, garderoobid, sööklad ja köögid	100 m^2	1[2]	—	1[2]	—	—
Õppeasutuste puidutöökojad	50 m^2	1[2]	—	—	1[2]	—
Õppeasutuste metallitöökojad	100 m^2	1[2]	—	—	1[2]	—
Keemiaklassid ja -laboratooriumid	100 m^2	1[2]	1	1	—	1
Lasteaiad ja -sõimed						
Laste mänguruumid, arstitoad, kantseleid, pesemis- ja riietusruumid	100 m^2	1[1]	—	—	—	—
Köögid ja laoruumid	Ruumi kohta	1	—	1	—	—

1	2	3	4	5	6	7
Kultuuriasutused						
Muuseumid, raamatukogud jms.	100 m²	1	1[2]	—	—	—
Kultuurimajad ja klubid (lavadeta)	100 m²	1[3]	—	—	—	—
Teatrid ja klubid (lavadega):						
a) lava	25 m²	1[3]	—	—	—	—
b) lavale suunduvad koridorid ja läbikäigud	50 m²	1[4]	—	—	—	—
c) teenistusruumid (näitlejate toad, grimeerimis-, butafoo-ria-, kostüümi- jms. ruumid)	25 m²	1[2]	—	—	—	—
d) vaatesaal	200 m²	1[3]	—	—	—	—
e) vestibüül, fuajee, puhvet	100 m²	1[2]	—	—	—	—
Paikkinod:						
a) projektsiooniruum	Ruumi kohta	1	1	1[5]	—	1[5]
b) kerimisruum	„	1	—	1	—	1
c) aparaadiruumi esik	„	1	—	—	—	—
d) vaatesaal	200 m²	1[3]	—	—	—	—
e) vestibüül, fuajee, puhvet	100 m²	1[2]	—	—	—	—
f) teenistusruumid, puhketuba	100 m²	1	—	—	—	—
Rändkinopunktid:						
a) aparaadiruum	Ruumi kohta	1	—	1[5]	—	1[5]
b) rändelektrijõujaama ruum	„	1	—	1	—	1
Kommunaal-elukondlikud ettevõtted						
Sööklad, restoranid ja kohvikud:						
a) üld- ja laoruumid	100 m²	1	—	—	—	—
b) köögid	50 m²	1[6]	—	—	—	—
Veevärgiehitised, pumbajaamad	200 m²	1	1	—	—	—
Tuletõrjedepood (välja arvatud garaažiruumid)	200 m²	1	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7
Kauplused						
Universaalkauplused (kaubamajad), toidu- ja tööstuskaupade kauplused:						
a) põrandapinnaga kuni 500 m^2	100 m^2	1	—	—	—	—
b) põrandapinnaga üle 500 m^2	150 m^2	1[2]	—	—	—	—
Turupaviljonid, kolhoositurud ja laadad	200 m^2	1	—	1	—	—
Kioskid ja müügipunktid	Müügipunkti kohta	1	—	—	—	—
Eluhooned						
Võõrastemajad ja ühiselamud:						
a) koridorisüsteemiga	Koridori pikkuse 15 jm kohta	1	—	—	—	—
b) mittekoridorisüsteemiga	200 m^2	1	—	—	—	—
c) köögid, kuivatid jms.	Ruumi kohta	1	—	—	—	—

Märkused V osa kohta

1. Raamatukogudes, mille fondides ei ole hinnalisi ja unikaalseid teoseid, võib süsihappekustutid asendada vahtkustutitega.

2. Teatrite, klubide ja rahvamajade hoonetesse, kus on üle 250 istekoha, tuleb lavaruumipoolsesse ossa paigutada punaseks värvitud tahvel pealkirjaga «Tuletõrjevahendid».

Tahvlil peavad olema järgmised tuletõrjevahendid:
3—5 vahtkustutit,
1—2 hüdropulti,
2—4 ämbrit,
2—4 kirvest,
1—2 kangi,
2—3 metallpootshaaki,
1—2 villast või asbestvaipa.

Kõik tuletõrjevahendid (välja arvatud vaibad) tuleb värvida punaseks.

[1] Vähemalt kaks iga korruse kohta.
[2] Vähemalt üks iga ruumi kohta.
[3] Vähemalt kaks.
[4] Paigutatakse koridori või läbikäigu lavapoolsesse otsa.
[5] Iga projektori juurde üks.
[6] Vähemalt kaks iga köögi kohta.

Ruumi või ehitise nimetus	Mõõtühik	Vahtkustuti	Süsihappekustuti	Liivakast (maht 0,5 m³) ja labidas	Veetünn (maht 250 l) ja 2 ämbrit	Villane, asbest- või viltvaip (2×2 m)
Looma- ja vasikalaudad, hobusetallid, sigalad, lambalaudad, lindlad	100 m²	1	—	1	2	—
Söödaköögid	Köögi kohta	1	—	—	1	—
Söötade (koresööt, teravili jms.) peenestamise ja jahvatamise ruumid	Ruumi kohta	1	—	1	1	—
Viljalaod ja -aidad	200 m²	1	—	—	2	—
Kinnine viljapeksuplats	Ruumi kohta	4	—	—	6	—
Lahtine viljapeksuplats	Platsi kohta	4	—	—	4	—
Viljapeksuplatsil asuv elektrijaam	Jaama kohta	1	—	1	1	1
Viljapeksuplatsil töötav kombain	Kombaini kohta	1	—	1	1	—
Statsionaarselt töötav traktor	Traktori kohta	1	—	1	1	1
Viljakuivati	50 m²	1[1]	—	—	1[1]	—
Linakuivati	25 m²	1[1]	—	—	1[1]	—
Ruumid ja katusealused kombainide hoidmiseks	100 m²	1	—	1	1	—
Lahtised kombainide seisuplatsid	200 m²	1	—	—	1	—
Ruumid ja katusealused traktorite ja autode hoidmiseks	200 m²	1	—	1	—	—
Lahtised traktorite seisuplatsid	300 m²	1	—	1	—	—
Ruumid ja katusealused põllumajandusinventari ja haakeriistade hoidmiseks	200 m²	1	—	—	1	—
Lahtised platsid põllumajandusinventari ja haakeriistade hoidmiseks	400 m²	1	—	—	1	—

[1] Vähemalt kaks kuivati kohta.

Märkused VI osa kohta

1. Peale käesolevates normides ettenähtud esmaste tulekustutusvahendite tuleb loomapidamishoonete, põllumajanduskultuuride töötlemiseks ettenähtud hoonete, viljakuivatite ja põllumajandusmasinate ning -inventari seisukohtade territooriumile tuletõrje järelevalveorgani poolt näidatud kohta paigutada punaseks värvitud tahvel pealkirjaga «Tuletõrjevahendid». Nimetatud tahvlile peavad olema paigutatud vähemalt järgmised tuletõrjevahendid:

1 kirves,
1 kang,
2 metallpootshaaki,
2 ämbrit,
2 hüdropulti,
2 labidat.

Kõik tuletõrjevahendid peavad olema värvitud punaseks.

2. Hooned, ruumid ja platsid, mille pindala on väiksem tabelis näidatust, varustatakse esmaste tulekustutusvahenditega koguses, mis on ette nähtud tabelis (lahtris 3) antud mõõtühiku kohta.

3. Talveperioodiks tuleb väljas ja külmades ruumides asetsevad veetünnid tühjendada. Vahtkustutid paigutatakse lähedal asuvasse köetavasse ruumi.

Eesti NSV
Ühiskondliku Korra Kaitse Ministeeriumi Tuletõrje Valitsus

KINNITANUD
NSV Liidu Riiklik Energeetika ja Elektrifitseerimise Tootmiskomitee
3. jaanuaril 1964

ELEKTRIENERGIA KASUTAMINE PÕLLUMAJANDUSES

Väljavõte «Elektrijaamade ja -võrkude tehnilise ekspluatatsiooni eeskirjadest»

ELEKTRIMOOTORID

§ 541. Kõik elektriajami elemendid — mootorid, käivitus- ja reguleerimis-, kontroll- ja mõõte- ning kaitseaparatuur ja elektrotehnilised abiseadmed — peavad oma konstruktsioonilt, paigaldamisviisilt ja isolatsiooni kvaliteedilt vastama ümbritsevale keskkonnale ning käesolevate eeskirjade nõuetele. Elektrimootorid peavad vastama tabelis 10 esitatud tingimustele.

§ 542. Välistingimustes töötamiseks tuleb kasutada niiskuskindla isolatsiooniga kinnist tüüpi elektrimootoreid.

Tabel 10

Elektrimootori tüüp	Töötamise tingimused
Lahtine või kaitstud	Puhtad, kuivad ja tolmuta ruumid
Kinnine ja kinnine pealtpuhutav	Tolmused ruumid
Niiskus- või pritsmekindel	Rõsked ja eriti rõsked ruumid
Plahvatuskindel	Plahvatusohtlikud ruumid

§ 543. Lahtiste ja hoova jaoks kattesse tehtud väljalõigetega vinnaklülitite, lahtiste kaitsmete ning teiste lahtiste pingestatud osadega aparaatide ülesseadmine on keelatud.

§ 544. Kui elektrimootor asetseb käivitatavast mehhanismist kaugemal kui 5 m või kui elektrimootor ja töömehhanism on eri ruumides, peab elektrimootorit olema võimalik seisata mehhanismi juures asuva lülitusnupuga.

§ 545. Põllumajanduslikes elektriseadmetes kasutatakse tavaliselt lühisrootoriga asünkroonmootoreid.

Lühisrootoriga mootori käivitamisel ei tohi pingelang teiste töötavate mootorite klemmidel ületada 20% mootori nimipingest.

§ 546. Elektrimootorite ning käivitus- ja reguleerimisseadmete kered peavad olema maandatud käesolevate eeskirjade 16. peatüki nõuete kohaselt.

§ 547. Elektrimootoritel ja nende abil käitatavatel mehhanismidel peavad olema pöörlemise suunda näitavad värvilised nooled. Käivitusseadmetel olgu pealdised «Käik» ja «Seis» või «Edasi», «Tagasi» ja «Seis». Kõikidel lülititel (vinnaklülitid, magnetkäivitid jne.) ning grupikilpidele paigutatud kaitsmetel peavad olema pealdised, mis näitavad, missuguse agregaadi juurde nad kuuluvad. Lahtised transmissioon-, rihm-, kett- ja hammasülekanded tuleb varustada kaitsetõketega.

§ 548. 40-kilovatiste ja võimsamate elektrimootorite käivitamise ja töötamise jälgimiseks peab käivituskohale paigaldama ampermeetri. Väiksema võimsusega elektrimootorite korral tuleb ampermeeter paigaldada ainult sel juhul, kui teenindav personal on kohustatud reguleerima töömehhanismi koormust sõltuvalt mootori koormusest.

§ 549. Elektrimootoritel peab olema hetkelise toimega kaitse lühiste vastu, 10-kilovatistel ja võimsamatel mootoritel peale selle ka kaitse liigkoormuse vastu, kui seda võib esineda tehnoloogilise režiimi tingimustes. Lühiste vastu võib kaitsta sulavkaitsmetega või maksimaalvoolukaitset omavate automaatlülititega. Liigkoormuskaitsena võib kasutada magnetkäivitisse või automaatlülitisse ehitatud soojusreleed.

§ 550. Sulavkaitsmeid võib vahetada ainult pärast pinge väljalülitamist. Kalibreerimata sulavpanuste kasutamine on keelatud.

§ 551. Elektrimootoriga käitatavat mehhanismi teenindav isik peab pidevalt jälgima mootori töötamist vastavalt kohalikele eeskirjadele.

§ 552. Elektrimootori käivitamisel pärast pikemaajalist seisakut (üle 20 ööpäeva) tuleb mootor väliselt üle vaadata, kontrol-

lida käivitusseadmete ja laagrite seisukorda ning mõõta mähiste isolatsioonitakistust.

Kuni 500-voldise pingega elektrimootorite mähiste isolatsioonitakistust mõõdetakse 1000-voldise megeriga. Isolatsioonitakistuse suurust ei normeerita.

§ 553. Elektrimootorid, käivitus- ja reguleerimis- ning kaitseaparatuur antakse kapitaalremonti vastavalt vajadusele, nende jooksvat remonti aga tehakse samaaegselt käitatava mehhanismi remondiga.

§ 554. Elektrimootori kasutamisel peab teenindav personal mootori vähemalt üks kord kuus väliselt üle vaatama, puhastama ja avastatud defektid kõrvaldama.

Väljas, katusealustes ning tolmustes ja mustades ruumides töötavaid elektrimootoreid tuleb kontrollida ja puhastada üks kord vahetuses.

§ 555. Elektrimootor tuleb võrgust viivitamatult välja lülitada, kui:

a) inimestega juhtus õnnetus;

b) mootorist või käivitus- ja reguleerimisaparatuurist tuleb suitsu või tuld;

c) mootor vibreerib tugevasti;

d) laagrid või mootori muud osad on lubamatult kuumad;

e) pöörlemiskiirus on tunduvalt vähenenud, kusjuures sellega kaasneb mootori kiire kuumenemine.

§ 556. Sesoonselt kasutatavaid elektrimootoreid tuleb vaheajal hoida kuivas kinnises ruumis.

JUHTMESTIK JA VALGUSTUSSEADMED

§ 557. Põllumajanduslike tarbijate varustamiseks kasutatavad kolmefaasilised elektrivõrgud peavad olema ehitatud pingele 380/220 V jäigalt maandatud nulljuhtmega. Ühefaasiliste võrkude pinge peab olema 220 V. Lubatud on ka ühefaasilised kolmejuhtmelised 440-voldised (2 × 220 V) võrgud, mille puhul keskmine juhe on jäigalt maandatud.

§ 558. Põllumajanduslikud ruumid jagunevad kasutamise otstarbelt ja ümbritseva keskkonna tingimustelt järgmistesse gruppidesse:

a) kuivad köetavad ruumid: eluruumid, kontorid, klubid, ühiselamud, mehaanikatöökojad, inkubaatorid, loomakasvatusfarmide personali abiruumid jne.;

b) kuivad mitteköetavad ruumid: elamute esikud, laod, puutöökojad, saeveskid, töökodade abiruumid jne.;

c) rõsked ja eriti rõsked ruumid: ühisköögid, saunad, pesumajad, käimlad, pesemisruumid, lüpsiruumid, lehma-, vasika- ja küülikulaudad, sigalad, lindlad, tallid, söödaköögid, piimaruumid, juurviljahoidlad, kasvuhooned, taimelavad jne.;

d) tuleohtlikud ruumid:

kategooria II-I: puidutöökojad, saeveskid, mittetööstuslikud veskid, viljapeksukuurid jne.;

kategooria II-II: laudad, söödaköögid, teraviljahoidlad jne.;

e) plahvatusohtlikud ruumid, kategooria B-Ia: naftabaasid ja naftasaaduste hoidlad välilaagrites ja kolhoosides.

§ 559. Väheohtlikes ruumides tuleb lahtine 380/220-voldine juhtmestik asetada põrandast vähemalt 2 m kõrgusele, välja arvatud allaviigud lülitite ja pistikupesadeni. Lautades ja lindlates tuleb lahtist juhtmestikku, mis ruumide mitteküllaldase kõrguse korral on asetatud madalamale kui 2,5 m, kaitsta mehaaniliste vigastuste eest.

§ 560. Rõsketes ja eriti rõsketes ning sööbivate aurudega ja II-II kategooria tuleohtlikkusega ruumides on juhtmestik soovitatav ehitada kaabliga АВРГ. Neis ruumides on juhtmestikku lubatud ehitada ka isoleeritud juhtmetega, mis kinnitatakse isolaatoritele või spetsiaalsetele niiske keskkonna isoleerrullidele.

II-I kategooria tuleohtlikkusega ruumides on elektrijuhtmestik soovitatav paigaldada väljapoole ruumi ja haruliinid voolutarbijate ühendamiseks sisse viia lühimat teed kaudu.

§ 561. Rõskete ja eriti rõskete, sööbivate aurudega ning II-I ja II-II kategooria tuleohtlikkusega ruumide juhtmestiku kaitsmed ning lülitid tuleb paigutada tuulekotta (tambuuri) või väljapoole ruumi. Seejuures tuleb kasutada välistüüpi kaitsmeid ning lüliteid või tihedalt sulguvasse kappi asetatud sisetüüpi lüliteid.

§ 562. Ohtlikes (rõsked, voolu juhtiva tolmuga, aurudega, betoon-, tellis-, muld- või muude mitteisoleerivate põrandatega) ja eriti ohtlikes (eriti rõsked, sööbivate aurudega, kahe või rohkema ohtlikkuse tunnusega) tootmisruumides ei tohi käsilampide toiteks kasutada üle 36-voldist pinget.

Eriti ebasoodsates tingimustes, kus elektrilöögi saamise ohtu suurendab ruumikitsikus, töötaja ebamugav asend või kokkupuutumine suurte maandatud pindadega (näiteks töötamisel kateldes), ei tohi käsilampide toiteks kasutada üle 12-voldist pinget.

§ 563. Kui ohtlikes ja eriti ohtlikes tootmisruumides asetatakse valgustid põrandast vähem kui 2,5 m kõrgusele, tuleb üles

seada valgustid, mis ei võimalda lampidele ilma spetsiaalse seadiseta juurde pääseda, või kasutada kuni 36-voldist pinget.

§ 564. Hoonetes tuleb kaitsmed või automaatlülitid asetada sisseviigust kuni 1 m kaugusele teenindamiseks kergesti juurdepääsetavasse kohta.

§ 565. Elamutes peavad valgustid olema põrandast vähemalt 2 m kõrgusel.

Riputatud nöörjuhtmed tuleb põhijuhtme külge ühendada enne laepesa.

§ 566. Valgustusseadmetes tuleb kasutada isoleermaterjalist (plastmass, portselan) lüliteid ning lambi- ja pistikupesi.

§ 567. 380/220-voldistes seadmetes, välja arvatud eluruumidesse, korteritesse ja teistesse kuivadesse halva elektrijuhtivusega põrandatega ruumidesse paigutatud seadmed, tuleb valgustusarmatuuri metallkere maandada.

Kuni 36-voldise pingega seadmetes ei ole maandamine nõutav.

§ 568. Maandatud neutraaliga seadmetes tuleb nulljuhe ühendada lambipesa keermekontakti, faasijuhe aga põhjakontakti külge.

§ 569. Tööstuslike kantavate ja teisaldatavate voolutarbijate pistikupesade konstruktsioon peab vältima kokkupuutumist pingestatud osadega; ühtlasi peab pistikupesadel olema seadme töötamistingimustele (niiskuse, ammoniaagiaurude jne. mõju) vastav isolatsioon. Pistikupesad tuleb asetada põrandast 0,8 — 1 m kõrgusele.

Pistikupesas peab olema lisakontakt maandamiseks. Vastavalt sellele peab ka pistikutel olema maanduskontakt, mis lülitub sisse enne, välja aga pärast voolu juhtivaid kontakte.

Pistikupesade ja pistikute konstruktsioon ei tohi võimaldada pistiku maanduskontakti ühendamist pistikupesa pingestatud klemmidega.

§ 570. Kaitsmete paigutamine pistikupesadesse on keelatud.

§ 571. Välisseadmetes tuleb tavaliselt kasutada portselanist või plastmassist hermeetilisi lüliteid.

§ 572. Ohutu pinge trafo madalama pinge mähis peab olema maandatud.

§ 573. Suure gruppide arvuga (üle 5) kilpidel peavad kõigil lülititel ja kaitsmetel olema selgesti loetavad pealdised, kuhu on märgitud toidetavate liinide nimetus ja sulavkaitsmete nimivool.

§ 574. Tarbija seadmete sisselülitamisel tuleb proovida ja kontrollida:

a) juhtmestiku, aparatuuri ja armatuuri tehnilist seisukorda

ning juhtmete margi, ristlõike ja paigaldamisviisi vastavust projektile, eeskirjadele ja normidele;

b) juhtmestiku, aparatuuri ja armatuuri ühendusskeemi õigsust;

c) isolaatorite, aparatuuri, detailide ja konstruktsioonide kinnitust;

d) juhtmeotste ühendamise ja otsamise kvaliteeti;

e) koormuse õiget jaotust faaside vahel;

f) kaitsmete sulavpanuste vastavust projektile;

g) juhtmestiku isolatsioonitakistust.

§ 575. Juhtmete isolatsioonitakistus kahe naaberkaitsme vahelises osas või viimase kaitsme järel ei tohi olla alla 0,5 megaoomi.

§ 576. Valgustusseadmete seisukorda tuleb kontrollida järgmistel tähtaegadel:

a) juhtmestiku isolatsiooni normaalkeskkonnaga ruumides vähemalt üks kord kahe aasta jooksul ja rõsketes, eriti rõsketes, sööbivate aurudega ning tule- ja plahvatusohtlikes ruumides vähemalt üks kord aastas;

b) sisejuhtmestik üle vaadata ning valgustusarmatuur ja lambid puhastada normaalse keskkonnaga ruumides ja välisvalgustusseadmetes vähemalt üks kord kuue kuu jooksul ja rõsketes, eriti rõsketes, sööbivate aurudega ning tule- ja plahvatusohtlikes ruumides vähemalt üks kord kolme kuu jooksul.

§ 577. Valvepersonalil või elektriseadmete eest vastutaval isikul peab kaitsmete jaoks olema kalibreeritud sulavpanuste varu.

Kalibreerimata sulavpanuste kasutamine on keelatud.

§ 578. Sisejuhtmestiku ja valgustusseadmete ülevaatusel tuleb kontrollida:

a) juhtmete vastavust tehnilise ekspluatatsiooni eeskirjadele;

b) ankrute, konksude, kinnitite, tugivarraste, isolaatorite ja isoleerrullide kinnitamise tugevust;

c) isolaatoritel ja isoleerrullidel paigaldatud juhtmete sidemete seisukorda ning juhtmete ja armatuuri ühenduste seisukorda;

d) kaitsmete, lülitite ja pistikupesade seisukorda, nende kasutamise kindlust ja ohutust ning kasutatud sulavpanuste õigsust;

e) sulavkaitsmete panuste vastavust koormusele ja juhtmete ristlõikele;

f) maandusjuhtmete seisukorda ja nende kontaktide töökindlust.

Kõik ülevaatusel avastatud defektid on tarvis kõrvaldada, kusjuures remontimiseks tuleb juhtmestik välja lülitada.

§ 579. Farmides tuleb kasutada kolmefaasilisi energiatarbijaid (välja arvatud valgustusseadmed).

On lubatud kasutada ka ühefaasilisi kuni 1-kilovatise võimsusega energiatarbijaid, mis lülitatakse võrgu liinipingele. Võrgu faasipingele võib lülitada kuni 0,6-kilovatise võimsusega ühefaasilisi energiatarbijaid.

§ 580. Kui tootmistingimused seda võimaldavad, tuleb elektrimootorid ja nende käivitusseadmed paigaldada looma- ja linnufarmides väljapoole ruume, kus peetakse loomi või linde; käivitusaparatuuri lülitusnupud tuleb paigaldada vahetult töökoha juurde.

Erandi moodustavad valgustus- ja kiiritusseadmed, putukatõrjeseadmed, loomade puhastamise aparaadid jne.

§ 581. Kui farmi territooriumil kasutatakse trollitransporti, on madalpinge-õhuliini ja farmisisese transpordi trollivõrgu juhtmed lubatud paigaldada ühistele mastidele. Kui juhtmed asetsevad sel juhul ühes vertikaaltasapinnas, peab madalpingeliini juhtme madalaim punkt olema trollijuhtmest vähemalt 1 m kaugusel. Trollijuhtme madalaima kinnituspunkti kõrgus maapinnast peab olema vähemalt 5 m. Liini ristumisel läbisõidu- ja III või IV kategooria sõiduteedega peab juhtme madalaim punkt asuma teepinnast vähemalt 6 m kõrgusel.

§ 582. Farmides tuleb tavaliselt kasutada elektriliste soojenduselementidega veesoojendeid. Elektroodidega veesoojendid on tarvis varustada blokeerimisseadisega, mis ei luba veekraani avada enne veesoojendi väljalülitamist.

Veesoojendite metallosad, raudtorud ja elektriaparaatide katted, mida võidakse puudutada, tuleb töökindlalt maandada.

Elektrilised veesoojendid peab sisse lülitama öösel või võrgu koormusgraafiku miinimumi tundidel.

§ 583. Loomakasvatusruumides ja lindlates tuleb kasutada klaaskupliga või muid valgusteid, mis takistavad lambiga kokkupuutumist.

§ 584. Elektripügamisaparaatide paigaldamisel ja kasutamisel on tarvis:

a) paigutada teisaldatav elektrijaam pügamispunktist vähemalt 15 m kaugusele;

b) pügada loomi kuivadel puitlaudadel või -kilpidel, kusjuures pügaja peab seisma kuival puitkilbil või kummimatil;

c) monteerida kantav jõu- ja valgustusvõrk spetsiaalsele

lauale, mis riputatakse pügamislaudade kohale sellisele kõrgusele, et nuppkäivitite kasutamine oleks käepärane;

d) ühendada elektrimootorite ja käivitusaparatuuri kered kindlalt maandusseadmega.

§ 585. Looma- ja linnukasvatushoonete sisseviikudel peavad olema nulljuhtme kordusmaandused.

§ 586. Farmi toiteliini nulljuhe peab olema sellestsamast materjalist ja samasuguse ristlõikega kui faasijuhtmedki.

§ 587. Farmi valgustuskoormus peab jagunema ühtlaselt kõigile kolmele faasile. Sealjuures tuleb farmi üldvalgustuse sisse- ja väljalülitamiseks kasutada kolmepooluselisi lüliteid või vinnaklüliteid. Kui farmis on ruumide valvevalgustuseks mitu ühefaasilist gruppi, tuleb need ühendada eri faasidele.

Valgustusgrupid võib lülitada ühepooluseliste lülitite või vinnaklülititega, kui grupi võimsus ei ületa 20% farmi valgustuse üldvõimsusest.

§ 588. Elektriseadmete (elektripumbad, -veesoojendid jt.) isolatsiooni rikke tagajärjel automaatjootjatel ja lüpsiseadmetel tekkida võivate ohtlike potentsiaalide vältimiseks tuleb metallist magistraaltorustiku harutorud automaatjootjateni või magistraaltorustikust hargnev üldine automaatjootjate ja lüpsiseadmete toitetorustik eraldada vähemalt 0,5 m pikkuste isoleerivate vahetükkidega.

§ 589. Loomakasvatusruumide elektriliste transpordi-, kiiritus- ja teiste seadmete trolliliinid tuleb kinnitada põrandast vähemalt 3,5 m kõrgusele. Trollijuhtmeid võib pingestada ainult seadme töötamise ajaks.

§ 590. Farmide elektriseadmeid teenindav personal on kohustatud seadmed üle vaatama vähemalt üks kord kuue kuu jooksul. Kõik ülevaatusel avastatud defektid tuleb kanda defektide akti ja kõrvaldada aktis kindlaksmääratud tähtaegadeks.

§ 591. Looma- ja linnukasvatusruumide elektriseadmete mittepingestatavad metallosad ja maandusseadmete paljasjuhtmed peavad vajaduse korral olema värvitud.

SOVHOOSIDE JA KOLHOOSIDE REMONDI- JA MEHAANIKATÖÖKODADE ELEKTRISEADMED

§ 592. Töökodadesse on soovitatav ehitada eraldi sisevõrgud 1) jõuseadmete, 2) üldvalgustuse, 3) kohtvalgustuse ja eritööriistade jaoks.

§ 593. Kohtvalgustuse valgustid tuleb üles seada vahetult

tööpinkidele ja -laudadele. Väheohtlikes ruumides peab neid valgusteid toitma kuni 220-voldise pingega, ohtlikes ja eriti ohtlikes ruumides kuni 36-voldise pingega.

§ 594. 380/220-voldistes elektrivõrkudes on kohtvalgustuseks keelatud kasutada nöörjuhtmetega allaviike ja lülititega lambipesi.

§ 595. Elektrilisi tööriistu on soovitatav toita peamiselt kuni 36-voldise pingega kohtvalgustuse võrgust maanduskontaktidega varustatud pistikühenduste abil.

Elektritööriistad, mille nimipinge on üle 36 V, peavad olema varustatud maandusklemmiga ja kestaga, mis väldib kokkupuutumist pingestatud osadega.

Üle 36-voldisel pingel töötamiseks ettenähtud kolmefaasiliste tööriistade puhul tuleb kasutada tööriista komplekti kuuluvat painduvat neljasoonelist kummivoolikjuhet ja ühefaasiliste tööriistade korral kolmesoonelist juhet. Maandamiseks ettenähtud neljas või vastavalt kolmas soon, mille ristlõige on vähemalt 1 mm^2, peab olema eri värvi. Maandusjuhtme üks ots tuleb kindlalt ühendada tööriista kerega spetsiaalse klemmi abil, teine ots aga pistiku maanduskontaktiga.

Üle 36-voldise elektritööriistaga töötamisel peab tööline kasutama kaitsevahendeid (laba- või kummikindad, kalossid, matid ja põlled — sõltuvalt töötamise tingimustest).

§ 596. Pingemadaldustrafode, juhtmete ja elektritööriistade isolatsiooni tuleb üks kord kolme kuu jooksul mõõta megeriga. Isolatsioonitakistus, kaasa arvatud voolikjuhtme takistus, ei tohi olla alla 0,5 megaoomi.

§ 597. Kandelambid ja kantavad pingemadaldustrafod tuleb võrku ühendada ühises punutises või voolikus olevate painduvate juhtmetega.

§ 598. Töökojas on soovitatav elektrimootorite kered maandada hoone siseseintele kinnitatud maandusmagistraali kaudu.

Elektrimootorite kerede maandamiseks võib kasutada terastorusid, millesse on tõmmatud juhtmed, kusjuures torude omavahelised ühendused peavad olema kokku keevitatud.

§ 599. Teenindav personal peab kontrollima, kas kõik seadmete metallosad, mis normaalolukorras ei ole pinge all, kuid võivad pinge alla sattuda mingi rikke tõttu, on kindlalt maandatud. Niisuguste osade hulka kuuluvad masinate ja elektritööriistade kered, kilpide raamid ja karkassid, vinnaklülitite ja trafode kered, valgustusarmatuur, torud jne.

§ 600. Ühekohalised keevitus-mootorgeneraatorid ja -trafod

peavad olema toitevõrgu poolelt kaitsmetega kaitstud. Kaitsmete asetamine keevitusvoolu ahelasse ei ole nõutav.

Mitmekohalistel keevitusagregaatidel peavad peale toitevõrgupoolsete kaitsmete olema kaitseseadmed ka keevitusahelas: maksimaalvooluautomaat üldjuhtmetes ja sulavkaitsmed iga keevituskoha toitejuhtmetes.

§ 601. Teisaldatavad keevitusjuhtmed, mis toidavad elektroode vooluga, peavad olema painduvad ja asuma kummivoolikus.

§ 602. Enne keevitusagregaadi sisselülitamist tuleb kontrollida kõiki primaar- ja sekundaarahela juhtmete ühendusi ning juhtmete ühendamise õigsust. Juhtmeid võib ühendada ja sekundaarahelas kontaktühendusi kinnitada ainult väljalülitatud agregaadi korral.

Elektroode võib vahetada ainult pärast pinge väljalülitamist.

§ 603. Alalisvoolu-keevitusgeneraatoritel tuleb enne töö alustamist kontrollida:

a) õli olemasolu laagrites;

b) reostaadi ja harjade asetust.

Keevitusagregaadi voolu tugevuse reguleerimine on suletud sekundaarahela korral keelatud.

§ 604. Keevitusagregaadid ja käivitusseadmed tuleb tolmust ja mustusest puhastada vähemalt üks kord kuus pärast pinge väljalülitamist.

§ 605. Keevitusagregaatidele tehakse kapitaalremonti vähemalt üks kord kahe aasta jooksul.

ELEKTRIKÜTTEGA TAIMELAVAD

§ 606. Elektriküttega taimelavad ja kasvuhooned jagunevad elektrilöögi ohtlikkuse astme järgi kahte kategooriasse.

A-kategooria: mulda asetatud elektroodi-tüüpi kütteelementide ja mullas või õhus asuvate mitteisoleeritud takistite toitepinge on üle 65 V;

B-kategooria: 1) mulda asetatud elektroodi-tüüpi kütteelementide ja mullas või õhus asuvate mitteisoleeritud takistite toitepinge on alla 65 V; 2) toitepinge on üle 65 V, kuid küttejuhtmestik on asetatud asbotsementtorudesse või kasutatakse spetsiaalseid küttekaableid.

§ 607. Elektriküttega lavade ja kasvuhoonete maa-ala piiridele tuleb üles seada hoiatussildid.

§ 608. Temperatuuri ja niiskuse automaatse reguleerimise seadme toitepinge ei tohi ületada 36 V. Töörežiimi sisselülitamise

ja muutmise regulaatorite käepidemed peavad olema valmistatud isoleermaterjalist.

§ **609.** Elektrifitseeritud lavasid ja kasvuhooneid teenindav personal peab olema erialase ettevalmistusega.

§ **610.** Iga elektrifitseeritud lavamajandi jaoks tuleb koostada juhendid, kus on täpselt fikseeritud:

a) teenindava personali õigused, kohustused ja vastutus;

b) lavade sisse- ja väljalülitamisoperatsioonide järjestus;

c) järelevalve, reguleerimise ja teenindamise kord lavade soojendamise ja normaalse kasutamise perioodil ning avarii korral;

d) seadmete ülevaatuse ja remondi kord.

§ **611.** Elektriküttega lavade elektrijaotusseadmete ruumid, jaotus-grupikilbid, kaablikanalid ja -kaevud peavad normaalselt olema suletud.

§ **612.** A-kategooria lavades ja kasvuhoonetes võib mitte-elektrotehniline personal teha mistahes teenindamistöid ainult siis, kui pinge on täielikult välja lülitatud.

§ **613.** Enne A-kategooria lavade ja kasvuhoonete sisselülitamist peab elektrifitseeritud lavasid ja kasvuhooneid teenindav isik kontrollima ja veenduma, et lava või kasvuhoone pingestatavas osas ei viibi inimesi, lukustama sissepääsu territooriumile ja panema välja sildid «Lavad ja kasvuhooned pingestatud» ning «Territooriumile sisenemine keelatud».

Enne B-kategooria lavade ja kasvuhoonete sisselülitamist tuleb kõikidele sel ajal kohalviibivatele töötajatele teatada eelseisvast sisselülitamisest ja panna nähtavale kohale üles sildid «Lavad ja kasvuhooned pingestatud».

§ **614.** B-kategooria lavades ja kasvuhoonetes on sisselülitatud kütte ajal lubatud teha töid, mis ei nõua tööriistade kasutamist ja mille sooritamisel puust või isoleermaterjalist käepidemega tööriistade metallosad ei tungi mulda sügavamalt kui 25 cm.

§ **615.** Elektrifitseeritud lavade ja kasvuhoonete elektriseadmeid teenindavat isikut võib lubada ainult toitealajaama 6-35/0,4 kV madalpingekilbi juurde.

Madalpingekilpidel võib kõiki sisse- ja väljalülitamisi teha ainult elektrifitseeritud lavasid ja kasvuhooneid teenindav isik.

§ **616.** Lavade ja kasvuhoonete elektriseadmete ülevaatuse ajal, kui elektriküte on sisse lülitatud, on keelatud maha võtta hoiatussilte ja kaitsepiirdeid, minna piirete taha, puutuda, pühkida ja puhastada pingestatud osi, kõrvaldada neil avastatud defekte ning läheneda pingestatud osadele.

Ülevaatusel avastatud puudustest peab lavasid ja kasvuhoo-

neid teenindav isik teatama kõrgemalseisvale tehnilisele juhatajale.

§ 617. Igas elektrifitseeritud lavamajandis peab olema kasutamise instruktsioon, elektrifitseeritud maa-ala maa-aluste kommunikatsioonide skeem ja ohutustehnika kaitsevahendite komplekt.

LOOMADE JA LINDUDE ULTRAVIOLETTKIIRITAMISE SEADMED

§ 618. Iga kiiritusseadme kohta tuleb koostada kiiritamisrežiimi graafik ja tunnikava, mille kõrvalekaldumatu täitmine on kohustuslik. Kui võrgu nimipinge kiiritamise ajal erineb tegelikust enam kui 5%, peab seadme nimipingel töötamisele arvestatud kiiritamisrežiimi korrigeerima.

§ 619. Lampide kiiritusvõimet tuleb perioodiliselt proovida ultravioletkiirguse mõõtja abil. Sedamööda kuidas lambid vananevad, on tarvis kiirituse ööpäevast kestust vastavalt suurendada. Kui lampide kiiritusvõime langeb enam kui 30%, tuleb lambid asendada uutega.

§ 620. Mehhaniseeritud kiiritusseadmetes peab lampide edasitagasi-liikumine toimuma automaatselt. Liikumapaneva mehhanismi seiskamisel peab kiiritusseadme toitepinge automaatselt välja lülituma.

§ 621. ПРК-tüüpi elavhõbekvartslampidega tuleb kiiritamist alustada 7 minuti möödumisel pärast nende sisselülitamist, kui lambid on tarvilikul määral soojenenud. ПРК- ja РВЭ-tüüpi lampe võib väljalülitamise järel taas sisse lülitada 7 min. pärast.

§ 622. ЭУВ-tüüpi lampidega seadmes peab lampide süütamine toimuma automaatselt.

§ 623. Kiiritusseadmeid teenindav isik peab teadma nende kasutamise ja ohutustehnika eeskirju, sooritama eksami eeskirjade tundmises kindlaksmääratud korras ning omama ohutustehnikas vähemalt III kvalifikatsioonigrupi. Ta on vastutav kiiritusseadme tehnilise seisukorra ja kasutamise eest ning allub selles osas kolhoosi (sovhoosi) elektrimontöörile.

§ 624. ПРК-tüüpi lampidega kiiritusseadmel töötamisel peab personal kandma suitsuklaasidega või paksust värvitust klaasist kaitseprille. Teenindav personal peab vältima kaitsmata kehaosade kestvat kiiritamist.

§ 625. ПРК-tüüpi lampidega kiiritamise ajal tuleb ruume osooni ja lämmastikoksiidide eemaldamiseks ventileerida.

§ 626. Kiiritusseadme lampe ja armatuuri tuleb kuiva lapiga süstemaatiliselt puhastada.

ELEKTRISEADMETE EHITUSE EESKIRJAD
2. JAGU, 1. PEATÜKK

ELEKTRIJUHTMESTIKUD

2-1-2. Elektrijuhtmestikuks nimetatakse juhtmete ja kaablite kogumikku ühes nende juurde kuuluvate kinnitusdetailide ning toestus- ja kaitsekonstruktsioonidega.

2-1-3. Väliselektrijuhtmestikuks nimetatakse elektrijuhtmestikku, mis on paigaldatud hoonete ja ehitiste välisseintele, nende vahele ja katusealustesse ning väljapoole tänavaid, teid jms. üksteisest kuni 25 m kaugusel asuvatele tugedele.

Kuni 1000-voldise pingega õhuliinide haruliinid (vt. **2-1-4**) loetakse kuni sisestusteni õhuliinide juurde kuuluvaiks.

2-1-4. Õhuliini sisestuseks nimetatakse elektrijuhtmestikku, mis ühendab väliselektrijuhtmestikku sisemisega, arvates hoone välisseinale või katusele paigaldatud isolaatoritest kuni sisestusseadmeteni.

2-1-5. Kestaks nimetatakse täisnurkse või mõne teise profiiliga konstruktsiooni, kuhu ruumidesse paigaldatava pinnapealse elektrijuhtmestiku puhul tõmmatakse juhtmed või kaablid (vt. **2-1-7**).

Kestad võivad olla kinnised, lahtivõetavad, avatavate kaantega või lahtised (rennid).

2-1-6. Kaitstud isoleeritud juhtmeks nimetatakse juhet, mille elektriisolatsioonil on metallist või muust materjalist kate (mantel) kaitseks mehaaniliste vigastuste eest.

Lõnga ümbermässimist või -punumist ei loeta kaitseks.

K a i t s m a t a i s o l e e r i t u d j u h t m e k s nimetatakse juhet, mille isolatsioon ei ole mehaaniliste vigastuste eest spetsiaalse kattega kaitstud.

2-1-7. Elektrijuhtmestikud jagatakse nende ehitusviisi poolest järgmistesse liikidesse.

1. P i n n a p e a l n e — kui juhtmestik on paigaldatud seinte ja lagede pinnale, fermidele jne.

Pinnapealne elektrijuhtmestik võib olla statsionaarne, ümberpaigutatav ja kantav.

2. S ü v i s t a t u d — kui juhtmestik on paigaldatud hoone konstruktiivsetesse elementidesse (seintesse, lagedesse, põrandatesse).

ÜLDNÕUDED

2-1-9. Juhtmete ja kaablite voolu juhtivate soonte ristlõiked ei tohi olla väiksemad kui tabelis 2-1-1.

Valgustusarmatuurides kasutatavate soonte ristlõiked tuleb võtta **6-5-14** kuni **6-5-16** järgi, maandavate soonte ristlõiked **1-7-58** järgi.

2-1-13. Kimbus või üksikult kestadesse ja rennidesse paigaldatavad juhtmed ja kaablid peavad olema markeeritud.

2-1-14. Vahelduvvoolu üksikute faaside juhtmeid, kui need on kaitstud üle 25-ampriste kaitsmetega, ei tohi paigaldada metalltorusse või metallmantliga isoleertorusse.

2-1-15. Juhtmete ja kaablite paigaldamiseks ettenähtud kestade, torude ja kanalite sisepind peab olema sile (kühmude, kiskude, korrosioonita vms.).

2-1-17. Juhtmete ja kaablite vasksoonte ühendused, haruühendused ja otste sulgemine tuleb teha pressimise, keevitamise või jootmise teel või spetsiaalsete klemmide (vintide, poltide, kiilude jms.) abil. Alumiiniumsoonte puhul tuleb silmas pidada kehtivaid juhendeid, mis on kinnitatud kindlaksmääratud korras (vt. ka **2-1-21**).

2-1-21. Juhtmed ja kaablid tuleb aparaatide, seadmete ja installatsiooniarmatuuriga ühendada kingade või spetsiaalsete klemmide abil.

Kuni 10-mm^2 (incl.) ristlõikega massiiv- ja kuni 2,5-mm^2 (incl.) ristlõikega kiudsoontega vask- või alumiiniumjuhtmeid võib ühendada kingadeta. Seejuures tuleb kiudjuhtmete otsad joota või pressida.

Voolu juhtivate soonte minimaalsed ristlõiked

Juhtme nimetus	Soone minimaalne ristlõige mm²	
	Vaskjuhe	Alumiiniumjuhe
Nöörjuhtmed ühises kestas ja voolikjuhtmed kantavate elektrimajapidamisriistade ühendamiseks	0,75	—
Kaablid ja voolikjuhtmed, mida kasutatakse tööstusettevõtetes kantavate elektriseadmete ühendamiseks	1,5	—
Voolikkaablid liikuvate elektriseadmete jaoks	2,5	—
Keerutatud kahesooneline kiudjuhe statsionaarseks paigaldamiseks rullidel	1	—
Kaitsmata isoleerjuhtmed statsionaarseks paigaldamiseks ruumidesse:		
rullidel ja klambritel	1	2,5
isolaatoritel	1,5	4
Kaitsmata isoleerjuhtmed väliselektrijuhtmestikes, mis on paigaldatud:		
seintele, konstruktsioonidele või tugedele isolaatoritel	2,5	4
katusealustesse rullidel	1,5	2,5
Kaitsmata isoleerjuhtmed ja kaablid torudes ja metallkõrides	1	2,5
Kaablid ja kaitstud isoleerjuhtmed statsionaarseks paigaldamiseks	1	2,5

Alumiiniumjuhtmete ja -kaablite ühendamine aparaatide seadmete ja installatsiooniarmatuuriga on lubatud juhul, kui viimastel on alumiiniumsoonte ühendamiseks vastavad kontaktid.

2-1-22. Elektrijuhtmestiku metallelemendid (konstruktsioonid, kestad, rennid, torud, kõrid, karbid, klambrid jms.) peavad vastavalt ümbritsevale keskkonnale olema kaitstud korrosiooni vastu.

2-1-24. Elektrijuhtmestik peab vastama ümbritseva keskkonna tingimustele, ehitiste väärtusele ja nende arhitektuurilistele iseärasustele.

Elektrijuhtmestiku liigi valikul tuleb peale selle lähtuda veel ohutustehnika ja tuleohutusnõuetest.

2-1-25. Elektrijuhtmestiku liik ning juhtmete ja kaablite paigaldamise viis sõltuvalt keskkonna tingimustest tuleb valida tabeli 2-1-2 järgi ja arvestada **2-1-26** kuni **2-1-65** nõudeid.

Kui üheaegselt esineb kaks või enam tingimust, mis iseloomustavad ümbritsevat keskkonda (vt. tabel 2-1-2), peab elektrijuhtmestik vastama kõigi nende tingimuste nõudeile.

Tabel 2-1-2

Elektrijuhtmestiku liigid ning juhtmete ja kaablite paigaldamise viisid sõltuvalt ümbritseva keskkonna iseloomustusest

Jrk. nr.	Ruumi või keskkonna iseloomustus	Elektrijuhtmestiku liik	Paigaldamise viis
1	2	3	4
1.	Kuiv	Pinnapealne	a) Vahetult mittesüttivatele ja raskesti süttivatele konstruktsioonidele ja pindadele: rullidel ja isolaatoritel, torudes (metallmantliga isoleertorudes, terastorudes), kestades, rennides, painduvates metallkõrides, samuti ka kaablite ning kaitstud ja spetsiaalsete juhtmetega.
			b) Vahetult süttivatele konstruktsioonidele ja pindadele: rullidel ja isolaatoritel, torudes (metallmantliga isoleertorudes, terastorudes), kestades, painduvates metallkõrides, samuti ka kaablite ja kaitstud juhtmetega.
		Süvistatud	c) Torudes (isoleer-, metallmantliga isoleer- ja terastorudes), kinnistes kestades, hoone ehituskonstruktsioonide kinnistes kanalites, samuti ka spetsiaalsete juhtmetega.
2.	Niiske	Pinnapealne	a) Vahetult mittesüttivatele ja raskesti süttivatele konstruktsioonidele ja pindadele: rullidel ja isolaatoritel, terastorudes je kestades, samuti ka kaablite ning kaitstud ja spetsiaalsete juhtmetega.

1	2	3	4
			b) Vahetult süttivatele konstruktsioonidele ja pindadele: rullidel ja isolaatoritel, terastorudes ja kestades, samuti ka kaablite ja kaitstud juhtmetega.
		Süvistatud	c) Torudes (niiskuskindlates isoleer- ja terastorudes), kinnistes kestades, samuti ka spetsiaalsete juhtmetega.
3.	Rõske ja märg (eriti rõske)	Pinnapealne	a) Vahetult mittesüttivatele ja süttivatele konstruktsioonidele ja pindadele: isolaatoritel, terastorudes ning kaablitega, rõsketes kohtades rullidel.
		Süvistatud	b) Niiskuskindlates isoleer- ja terastorudes.
4.	Kuum	Pinnapealne	a) Vahetult mittesüttivatele ja süttivatele konstruktsioonidele ja pindadele: rullidel ja isolaatoritel, terastorudes, kestades, rennides, samuti ka kaablite ja kaitstud juhtmetega.
		Süvistatud	b) Torudes (isoleer-, metallmantliga isoleer- ja terastorudes).
5.	Tolmune	Pinnapealne	a) Vahetult mittesüttivatele ja raskesti süttivatele konstruktsioonidele ja pindadele: isolaatoritel, torudes (metallmantliga isoleer- ja terastorudes), kestades, samuti ka kaablite ja kaitstud juhtmetega.
			b) Vahetult süttivatele konstruktsioonidele ja pindadele: terastorudes, kestades, samuti ka kaablite ja kaitstud juhtmetega.
		Süvistatud	c) Torudes (isoleer-, metallmantliga isoleer- ja terastorudes), kestades, samuti ka spetsiaalsete juhtmetega.
6.	Keemiliselt aktiivne keskkond	Pinnapealne	a) Vahetult mittesüttivatele ja süttivatele konstruktsioonidele ning pindadele: isolaatoritel, terastorudes, samuti kaablitega.
		Süvistatud	b) Teras- ja isoleertorudes.
7.	Välisjuhtmestik	Pinnapealne	a) Isolaatoritel, terastorudes, kaablitega, samuti ka rullidel (vt. 2-1-64).
		Süvistatud	b) Terastorudes, spetsiaalsete juhtmetega.
8.	Plahvatus- ja tuleohtlikud ruumid		Vt. peatükid 7-3 ja 7-4.

2-1-29. Statsionaarses elektrijuhtmestikus tuleb 2,5-mm^2 ja suurema ristlõikega alumiiniumjuhtmeid ja -kaableid kasutada võrdselt vaskjuhtmete ja -kaablitega, kusjuures tuleb silmas pidada **2-1-21** nõudeid.

Erandid on toodud **2-1-58, 3-4-3, 3-4-5, 5-5-6, 7-2-74** ja **7-3-67.**

2-1-31. Rullidele paigaldatavaid keerutatud kahesoonelisi juhtmeid võib kasutada ainult normaalsetes ruumides (vt. ka **2-1-33**).

2-1-33. Kantavate ja ümberpaigutatavate elektriseadmete toitmiseks tuleb kasutada spetsiaalselt selleks otstarbeks ettenähtud painduvaid vasksoontega juhtmeid ja kaableid, seejuures tuleb arvestada võimalikku mehaanilist toimet. Kõik nimetatud juhtmete sooned, sealhulgas ka maandav soon, peavad olema ühises kattes.

Piiratud liikumisega mehhanismide (kraanad, teisaldatavad saed, väravate mehhanismid jms.) puhul on lubatud toitejuhtmestiku juurdetoomiseks kasutada seadiseid, mis kaitsevad juhtmete ja kaablite sooni murdumise eest (näit. aasadena paigutatud juhtmed kummivoolikus, juhtmetrumlid jms.).

2-1-36. Väliselektrijuhtmestiku jaoks peab kasutama kaitsmata isoleeritud ühesoonelisi juhtmeid või kaableid.

PINNAPEALNE ELEKTRIJUHTMESTIK RUUMIDES

2-1-37. Isoleerivatele tugedele pinnapealselt paigaldatud kaitsmata isoleeritud juhtmed peavad olema seintest, lagedest jms. vähemalt 10 mm kaugusel.

2-1-38. Rullidele ja isolaatoritele paigaldatud kaitsmata isoleeritud juhtmed peavad põranda või töölava tasapinnast olema vähemalt 2 m kõrgusel, kui kõrgendatud ohtlikkuseta ruumides on võrgupinge 127 V ja enam või muudes ruumides kuni 36 V. Kõigil teistel juhtudel tuleb juhtmed paigaldada vähemalt 2,5 m kõrgusele.

See nõue ei kehti lülitite, pistikupesade, käivitusaparaatide jms. juurde laskuvate harude kohta.

Tootmisruumides peavad lülitite, pistikupesade, aparaatide ja kilpide juurde laskuvad harud olema mehaanilise toime vastu kaitstud vähemalt 1,5 m kõrguseni põranda või töölava tasapinnast. Normaalsetes ruumides, tööstusettevõtete elutarbelistes ruu-

mides ning elu- ja ühiskondlikes hoonetes on laskuvad harud lubatud jätta mehaanilise toime vastu kaitsmata.

2-1-44. Pinnapealselt paigaldatud torud peavad nii horisontaalsetes kui ka vertikaalsetes lõikudes olema kinnitatud 2,5—4 m järel (sõltuvalt torude läbimõõdust).

VÄLISELEKTRIJUHTMESTIK

2-1-60. Väliselektrivõrgujuhtmed tuleb asetada või varjata nii, et neid ei saaks puudutada kohtadest, kus inimesed sagedasti viibivad (rõdud, välistrepid jms.).

Pinnapealselt seintele paigaldatud juhtmete kaugus allnimetatud kohtadest peab olema vähemalt.

1. Horisontaalse asetuse puhul:

rõdude ja välistrepi ning tööstushoone katuse kohal . .	2,5 m
akna kohal	0,5 m
rõdu all	1 m
akna all (aknalauast arvates)	1 m
2. Vertikaalse paigutuse puhul — aknast	0,75 m
3. Vertikaalse paigutuse puhul — rõdust	1 m
4. Maast	2,75 m

Kui juhtmed paigaldatakse maja juures asuvatele postidele, peab nende kaugus rõdudest ja akendest olema vähemalt 1,5 m.

Väliselektrijuhtmestiku paigutamine elumajade katustele on keelatud.

Kaitsmata isoleeritud juhtmeid võrdsustatakse puuteohtlikkuse suhtes paljasjuhtmetega.

2-1-62. Kaugus juhtmete vahel peab nii horisontaal- kui ka vertikaalsuunas olema vähemalt 100 mm, kui kinnituspunktide vahekaugus on kuni 6 m; suurema vahekauguse puhul vähemalt 150 mm.

Juhtmete kaugus seintest ja tugikonstruktsioonidest peab olema vähemalt 50 mm.

Juhtmete kinnituspunktide vahekaugused tuleb võtta tabeli 13 järgi[1].

[1] Vt. tabel 13 lk. 160. — *Koost.*

KINNITANUD
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
Riiklik Ehituskomitee
14. detsembril 1962

Kehtiv 1. juulist 1963

ELEKTROTEHNILISED SEADMED. TÖÖDE ORGANISEERIMISE JA VASTUVÕTMISE EESKIRJAD. EKSPLUATATSIOONI VASTUVÕTMINE (СНиП III-И. 6—62)

6. ELEKTRIJUHTMESTIKUD

6. 1. Käesoleva alajaotuse nõuded kehtivad kuni 1000-voldise pingega alalis- ja vahelduvvoolu jõu- ja valgustusseadmeis kasutatavate isoleeritud juhtmete ja väikese ristlõikega soomustamata kaablite (näiteks СРГ, ВРГ, НРГ) paigaldamisel hoonetes ja väljaspool hooneid ning kuni 1000-voldise pingega lahtiste ja kinniste voolusildade monteerimisel.

ÜLDNÕUDED

6. 3. Juhtmete ja kaablite ühendused ning haruühendused ei tohi olla mehaaniliselt koormatud.

Juhtmete ja kaablite soonte ühenduste ning haruühenduste kohtades peab isolatsioon olema samaväärne nende juhtmete ja kaablite terve osa isolatsiooniga.

6. 4. Kinnistes juhtmestikukastides, torudes ja painduvates teraskõrides paigaldatud lahtiste või süvistatud juhtmestike ühendused ja haruühendused tuleb teostada jätku- ja harukarpides.

Jätku- ja harukarpide konstruktsioon peab vastama paigaldamisviisile ja keskkonna tingimustele.

Avatavate kaantega juhtmestikukastides ja rennides võib juht-

mete ühendusi ja haruühendusi teostada spetsiaalsete klemmide abil, mis on varustatud isolatsiooni katkematust tagavate isoleerivate ümbristega.

6. 5. Kastidest, rennidest, kõvadest torudest ja painduvatest metallkõridest väljumisel peavad juhtmed olema kaitstud vigastuste eest (tüllid, servade ümardamine vms.).

Elektrijuhtmestiku ristumisel temperatuuri- ja vajumisvuukidega tuleb juhtmed varustada pikenemiskompensaatoritega.

6. 7. Metallkestaga isoleertorud, bergmanntorud, kaitstud juhtmed, kaablid ja metallkõrid tuleb kinnitada tugipindadele järgmiselt: torud 0,8—1 m järel; juhtmed, kaablid ja painduvad teraskõrid 0,5—0,7 m järel.

6. 8. Juhtmete ja kaablite paigaldamisel paralleelselt torustikega peab nende kaugus torudest olema vähemalt 100 mm, põlevvedelike ja -gaaside torudest vähemalt 250 mm; kuumade torustike puhul tuleb juhtmeid ja kaableid kaitsta kõrge temperatuuri eest või nad peavad olema vastava teostusega.

6. 11. Niisketes, rõsketes ja märgades ruumides (käimlad, vannitoad jne.) peab juhtmete pikkus olema minimaalne. Juhtmestikud on soovitatav paigaldada väljapoole neid ruume, valgustid aga juhtmestikule lähimale seinale.

6. 12. Kuumendatavatele pindadele (suitsulõõrid jms.) on süvistatud juhtmestike paigaldamine keelatud. Kuumade torustike, suitsulõõride jne. piirkonnas ei tohi pinnapealselt paigaldatud juhtmestikke ümbritseva õhu temperatuur ületada 35°C.

6. 16. Kaitstud juhtmete, kaablite ja terastorude metallklambrid peavad olema üle värvitud või kaetud mingi muu korrosioonikindla kattega.

6. 17. Süvistatud juhtmetele tuleb ühenduste tegemisel harukarpides ning valgustite, lülitite ja pistikupesadega ühendamise kohtades jätta vähemalt 50 mm pikkune varu.

ELEKTRIJUHTMESTIK ISOLEERTUGEDEL, ISOLEERRULLIDEL, -KLAMBRITEL JA ISOLAATORITEL

6. 22. Kaitsmata isoleeritud juhtmed rullidel ja isolaatoritel tuleb põranda tasapinnast paigaldada vähemalt 2 m kõrgusele, kui väheohtlikes ruumides on võrgupinge 120 V ja enam või muudes ruumides kuni 40 V. Kõigil ülejäänud juhtudel peab paigaldamiskõrgus olema vähemalt 2,5 meetrit.

Põllumajanduslikes tootmishoonetes on kõigil juhtudel lubatud juhtmed paigaldada põrandast 2 m kõrgusele.

Tootmisruumides tuleb lülitite, pistikupesade, aparaatide ja kilpide juurde suunduvad allaviigud kaitsta mehaaniliste mõjude eest vähemalt 1,5 m kõrguseni põrandast või teenindusplatvormist.

Tööstusettevõtete elukondlikes ruumides, elamutes ja ühiskondlikes hoonetes võib eespool nimetatud allaviigud jätta mehaaniliste mõjude eest kaitsmata.

6. 23. Isoleertugedel paigaldatud kaitsmata isoleeritud juhtmete kinnituspunktide vahekaugus ei tohi ületada tabelis 13 toodud suurusi.

6. 24. Isoleertugedel paigaldatud sama ahela või eri ahelate kaitsmata isoleeritud juhtmete telgede vahekaugus ei tohi olla tabelis 14 toodud suurustest väiksem.

6. 26. Isolaatorite konksud ja kronsteinid tuleb kinnitada ainult seinte põhimaterjalide külge, kuna rulle ja isoleerpelle on lubatud kuni 4 mm² suuruse ristlõikega juhtmete puhul kinnitada puithoonete vooderdise külge.

Tabel 13

Isoleertugedel paigaldatud kaitsmata isoleeritud juhtmete kinnituspunktide maksimaalsed vahekaugused

Juhtmete kinnitamise viis	Lubatav vahekaugus m, kui juhtmete ristlõige on mm²						
	kuni 2,5	4	6	10	16—25	35—70	95 ja enam
Rullidel	0,8	0,8	0,8	0,8	1	1,2	1,2
Isolaatoritel mööda ruumi seinu ja lagesid	1	2	2	2	2,5	3	6
Isolaatoritel mööda seinu (välisjuhtmestike puhul)	2	2	2	2	2	2	2
Isolaatoritel mööda ferme ning seinte või mastide vahel:							
vasksoontega juhtmed	6	12	12 kuni 25				
alumiiniumsoontega juhtmed	1,5[1]	6	6	12	12 kuni 25		

[1] Põllumajanduslike tootmishoonete puhul.

Tabel 14

Isoleertugedel paigaldatud kaitsmata isoleeritud juhtmete telgede minimaalsed vahekaugused

Juhtmete kinnitamise viis	Lubatav vahekaugus mm, kui juhtme ristlõige on mm^2				
	kuni 10	16—25	35—50	70—90	120
Rullidel või isoleerpellidel	35	50	50	70	100
Isolaatoritel	70	70	100	150	150

6. 30. Ühesoonelised kaitsmata isoleeritud juhtmed tuleb siduda pehme traadiga kõigi rullide või isolaatorite külge. Niisketes ruumides ja välisjuhtmestike puhul peab sidumiseks kasutataval traadil olema korrosioonikindel kate. Sidemetraadiga vigastamise vältimiseks tuleb juhtmete isolatsiooni sidumiskohtades kaitsta (näiteks juhtmele isoleerpaela pealemähkimise teel).

Kaitsmata juhtmeid on rullide ja isolaatorite külge (välja arvatud nurga- ja lõpprullid või -isolaatorid) lubatud kinnitada ka valguskindlast plastikaadist (polükloorvinüül-) rõngaste või paela abil.

Isoleeritud juhtmete surumisel isoleerpellide vahele on vaja jälgida, et ei vigastataks juhtme isolatsiooni.

6. 31. Vaheseinte isolaatorite puhul tuleb juhtmed kinnitada isolaatori kaelale või peale, nurkmistel isolaatoritel ainult kaelale, kuna lõppisolaatorite korral on lubatud teha lõpuside.

Juhtmete haruühendusi võib teha ainult rullide või isolaatorite kohal.

6. 33. Kaitsmata isoleeritud juhtmete omavahelisel ristumisel, kui nende kaugus üksteisest on tabelis 14 toodud suurustest väiksem (võetuna ristuvate liinide suurima ristlõike järgi), peab ühe ristuva liini igale juhtmele olema peale tõmmatud lõhkilõikamata isoleertoru, mis nihkumise vältimiseks on vaja kinnitada, või tuleb isoleertorudesse tõmmatud liini juhtmed paigaldada vagudesse.

6. 34. Kaitsmata ja kaitstud isoleeritud juhtmed peavad torudega ristumisel jääma neist vähemalt 50 mm kaugusele, põlevvedelike ja gaasitorudest aga vähemalt 100 mm kaugusele või olema paigaldatud vagudes asetsevatesse isoleertorudesse või metalltorudesse.

Kuumade torudega ristumisel tuleb juhtmed ja kaablid kaitsta

kõrge temperatuuri eest või neil peab olema kuumuskindel isolatsioon.

6. 35. Seintest läbiviimisel on kaitsmata isoleeritud juhtmed vaja paigutada lõhkilõikamata poolkõvadesse isoleertorudesse, mille otstesse peab kuivades ruumides asetama isoleertüllid, niisketes ruumides ja hoonest väljumisel aga piibud.

Puitseintest ning kuivade ruumide vahelistest seintest läbiviimisel võib juhtmed paigutada metallkestaga isoleertorudesse või bergmanntorudesse.

Läbiviikudes ühest kuivast ruumist teise on ühe liini kõik juhtmed lubatud paigutada ühte isoleertorusse.

Läbiviikudes kuivast ruumist niiskesse, niiskest ruumist teise niiskesse või ruumist välja tuleb iga juhe paigutada eraldi isoleertorusse.

Läbiviikudes niiskesse ruumi, milles on erinev temperatuur, niiskus jne., tuleb piibud täita mõlemalt poolt isoleerkompaundiga.

Läbiviikudel kuivast ruumist niiskesse või hoonest välja on vaja juhtmete ühendused teha kuivas ruumis.

6. 36. Kaitstud ja kaitsmata juhtmed ning kaablid tuleb vahelagedest läbi viia torudes või avade kaudu.

Kokkukeerutatud juhtmete läbiviimine vahelagedest on keelatud.

TROSSJUHTMESTIKUD

6. 43. Ülesriputamisel tuleb trossi pingutada minimaalse võimaliku rippe saavutamiseni. Trossi pingutamisel rakendatav jõud ei tohi olla üle 0,7 antud kandetrossile lubatavast jõust.

Vertikaalsed traatriputid paigutatakse tavaliselt harukarpide, liitpistikupesade ja valgustite paigaldamise kohtadesse.

Vertikaalsete hoideriputitena on soovitatav jõuelektrijuhtmestiku puhul kasutada 2—3-millimeetrise ja valgustusjuhtmestiku puhul 1,5—2-millimeetrise läbimõõduga terastraati.

Trossjuhtmestiku kõik metallosad, sealhulgas ka kandetross, peavad olema maandatud. Normaalsetes tootmisruumides on maandatud neutraaliga rühmavõrkudes lubatud töönulljuhtmena kasutada trossi.

Kandetrossi kasutamine maandusjuhina on keelatud. Maandusjuhiks peab olema eraldi juhe või juhtme (kaabli) eri soon.

Trossjuhtmestiku kõik metallosad — trossi paljastatud osad, pingutusseadmed, trossiklemmid, otsakonksud, traatriputid, pingutid jne. — peavad olema kaetud solidooliga.

6. 45. Kaitstud juhtmete ja kaablite kinnituskohtade vahekaugused ei tohi sirgjoonelistel lõikudel olla tabelis 15 toodud väärtustest suuremad.

Tabel 15

Kaitstud juhtmete ja kaablite kinnituspunktide maksimaalsed vahekaugused

Juhtme või kaabli tüüp	Kinnituspunktide suurim lubatav vahekaugus mm	
	horisontaalsetel lõikudel	vertikaalsetel lõikudel
Juhtmed:		
ТПРФ	500	700
ПРП	500	600
Kaablid СРГ, ВРГ ja НРГ	500	500

6. 50. Kaablid ja kaitstud juhtmed viiakse kivi- ja betoonseintest läbi metall- või isoleertorudes või lahtiste krohvitud avade kaudu. Ühte torusse on lubatud paigaldada mitu kaablit või ühe ahela juhet.

Toru- ja soomusjuhtmete ning kummiisolatsiooniga kaablite läbiviimisel kivi- ja betoonseintest ei ole toruotstele tüllide asetamine kohustuslik.

6. 53. Kaitstud juhtmete metallkesta vuuk peab olema pööratud tugipinna poole; seinale horisontaalselt paigaldatud juhtmel tuleb kesta vuuk pöörata allapoole, et vältida niiskuse imbumist vuuki.

6. 55. Kaitstud juhtmete ja kaablite soonte lõpustusest väljaviidud isolatsiooni tuleb kaitsta vananemise eest (katta isoleerlakiga või sulgeda kummi- või polükloorvinüültorusse).

Kui ruumis esineb nimetatud katete suhtes lagundava toimega aurusid või gaase, kaetakse sooned ümbritseva keskkonna mõjule vastupidava kaitsevärviga.

Käesoleva punkti nõuded ei kehti hermeetiliste, tolmukindlate ja vee vastu kaitstud aparaatide ning masinate sisestuskarpidesse ja -torudesse sisenevate juhtmete ning kaablite soonte kohta.

6. 59. Lapikjuhtmeid on lubatud paigaldada elu- ja administratiivhoonete, ravi-, õppe- ja lasteasutuste, tootmisettevõtete (tööstus-, põllumajandus- ja transpordiettevõtted) ning ühiskondlike hoonete kuivadesse ja niisketesse ruumidesse; massiüritusi korraldavatesse kultuuriasutustesse, kultuuripaleedesse ja klubidesse (välja arvatud lavad ja vaatesaalid); köökidesse, sanitaarsõlmedesse, trepikodadesse ja keldriruumidesse (piiramised vt. p. **6. 63**).

6. 60. Lapikjuhtmeid võib lahtiselt paigaldada järgmiselt:

a) vahetult kuiv- või märgkrohviga kaetud seintele, vaheseintele ja vahelagedele;

b) tapeediga kaetud mittesüttivatele seintele ja vaheseintele (vahetult tapeedile).

Lapikjuhtmete lahtine paigaldamine vahetult puitseinte, -vaheseinte ja -vahelagede pinnale ei ole tavaliselt lubatud. Vajaduse korral võib lapikjuhtmeid nõnda paigaldada mööda asbestiriba, mille paksus on vähemalt 3 mm.

Maal on lapikjuhtmeid lubatud paigaldada rullidele.

6. 61. Lapikjuhtmeid võib süvistatult paigaldada seintele ja vaheseintele järgmiselt:

a) tasandatavatele või märgkrohviga kaetavatele mittesüttivatele seintele ja vaheseintele — kinnikrohvitavatesse vagudesse või märgkrohvi kihi alla;

b) kuivkrohviga kaetavatele mittesüttivatele seintele ja vaheseintele — seina või vaheseina konstruktsioonis krohvitud vagudesse, kipsikihi sisse või asbestikihi alla;

c) märgkrohviga kaetavatele puitseintele ja vaheseintele — juhtme alla paigutatud vähemalt 3 mm paksusele asbestiribale krohvikihi alla või vähemalt 5 mm paksusele mördikihile, kusjuures asbestiriba või mördikiht peab olema krohvimattide peal, vastasel korral tuleb krohvimatid asbestiriba laiuses välja lõigata; asbestiriba peab ulatuma vähemalt 5 mm mõlemale poole juhet;

d) kuivkrohviga kaetavatele puitseintele ja -vaheseintele — seina ja krohviplaadi vahemikku kipsikihi sisse või kahe vähemalt 3 mm paksuse asbestiriba vahele; asbesti- või kipsikiht peab ulatuma mõlemalt poolt vähemalt 5 mm üle juhtme;

e) ehituskonstruktsioonide kanalitesse ja tühemikesse;

f) ehituskonstruktsioonidesse paigutamise teel nende valmistamise ajal tehases (vastavalt erijuhenditele).

6. 63. Lapikjuhtmete kasutamine on keelatud järgmistel juhtudel:

lahtiselt paigaldamine
a) tuleohtlikes ruumides;
b) pööningutel;
lahtiselt ja süvistatult paigaldamine
a) plahvatusohtlikes ruumides;
b) eriti rõsketes (märgades) ruumides;
c) aktiivse agressiivse keskkonnaga ruumides;
d) puitalustele — laste- ja raviasutustes, massiüritusi korraldavates kultuuriasutustes, kultuuripaleedes, klubides, koolides ja internaatkoolides;
e) rippuvate valgustite toitmiseks;
f) mistahes paigaldamisviisi puhul — lavadel ja vaatesaalides.

6. 68. Kolmesooneliste lapikjuhtmete kasutamisel valgustusvõrkudes tuleb laia vaheribaga eraldatud sooni kasutada eri faaside vooluringide jaoks ning kolmandat soont nulljuhtmena.

6. 69. Lapikjuhtmete serviti painutamine juhtme trassi pöördumisel 90-kraadise nurga all seina ja lae tasapinnas on võimalik kolmel viisil:
a) juhet painutatakse lapikus suunas 90° võrra vaheriba lahti lõikamata; seejuures ei tohi sooned puutuda tihedalt teineteise vastu;
b) juhet painutatakse serviti, kusjuures vaheriba lõigatakse keskelt kahe soone vahelt piki juhet lahti; selle tulemusena moodustab üks soon käänukoha sisenurgas poolaasa;
c) vaheribata juhet painutatakse serviti nii, et painderaadius tagaks juhtme sujuva, isolatsiooni muljumist vältiva painde.

6. 70. Vaheseintest ja -lagedest läbiviimisel tuleb lahtiselt paigaldatavad lapikjuhtmed asetada portselan- või plastmasstüllidega varustatud isoleertorudesse.

6. 72. Kõik lapikjuhtmete ühendused ja haruühendused tuleb teostada keevitamise, pressimise või jootmise teel, harukarpides aga klemmide abil.

Karbid peavad olema valmistatud plastmassist või mingist muust isoleermaterjalist. Metallist harukarpidel peab olema sees isoleervooder.

Süvistatud paigaldamisel on lapikjuhtmete haruühendused lubatud teostada lülitite, pistikupesade ja valgustite sisestuskarpides.

Kuivades ja niisketes ruumides võib harukarpidena kasutada mittesüttivates seintes ja vahelagedes olevaid sileda sisepinnaga ning kaantega suletavaid pesi (nišše).

Süvistatult paigaldatavatele lapikjuhtmetele tuleb ühenduste ja haruühenduste kohtades jätta vähemalt 50 mm pikkune varu.

6. 73. Valgustite riputamine vahetult lapikjuhtmete külge on keelatud.

6. 75. Lapikjuhtmete ühendamisel lülitite, pistikupesade, seinapesade jm. klemmidega tuleb vaheriba lahti või välja lõigata ainult ühenduse tegemiseks vajalikus ulatuses.

6. 76. Lahtiselt paigaldamisel on vaja lapikjuhtmed kinnitada järgmiselt:

a) vaheribaga juhtmed — liimimise teel, naelte abil või plastmass-, kummi- vm. klambritega;

b) vaheribata juhtmed — klambritega või liimimise teel;

c) metallribadega, mis müüritakse või kinnitatakse aluse külge.

Vahetul kinnitamisel tuleb lapikjuhtmete vaheribast läbilöömiseks kasutada 1,4—1,8-millimeetrise läbimõõduga ja 20—25 mm pikkusi naelu, mille pea läbimõõt on kuni 3 mm.

Naelad tuleb lüüa täpselt soontevahelise riba keskjoonele üksteisest 200—300 mm kaugusele.

Naelte löömiseks kasutatakse kuni 200 g raskust vasarat ja torni, et kaitsta juhet haamrilöögist tekkivate vigastuste eest.

Niisketes kütmata ruumides on soovitatav naela pea alla asetada eboniit-, plastmass-, fiiber- või kummiseib.

Klambrid tuleb kinnitada üksteisest kuni 400 mm kaugusele.

6. 77. Süvistatud paigaldamisel tuleb lapikjuhtmed kuni krohvitööde alguseni üksikutes kohtades kipsmördiga ajutiselt kinnitada; juhtmeid on lubatud kinnitada ka plastmassist või kummist klambrite või rangidega, puuvillasest riidest riba vms. abil.

6. 78. Lapikjuhtmete kinnitamine vahetult naeltega on kõigi süvistatud paigaldamisviiside puhul keelatud.

ISOLEERITUD JUHTMETE JA KAABLITE SOONTE OTSAMINE (KINGASTAMINE) NING JÄTKAMINE

6. 159. Vask- ja alumiiniumsoontega juhtmeid ja kaableid tuleb jätkata, harundada ning otsata (kingastada) keevitamise, pressimise ja jootmise teel või eriklemmide abil.

6. 160. Traat-[1] ja kiudjuhtmete jätkamis- ja harundamiskohad tuleb kaitsta kummeeritud või polükloorvinüül-isoleerpaela abil.

Niisketes ja rõsketes ruumides peavad need kohad olema eelnevalt kaetud laki või tehnilise vaseliiniga.

6. 167. Alumiiniumsoontega juhtmete ja kaablite otsamine vaskkingadega ning alumiiniumsoontega kiudjuhtme ühendamine vasksoontega kiudjuhtmega tuleb teostada jootmise teel.

---

[1] Traatjuhe kujutab endast ühest traadist koosnevat juhet. — *Toim.*

6. 168. Kuni 10 mm² suuruse (incl.) ristlõikega alumiiniumsoontega traatjuhtmeid on lubatud jätkata ja harundada keevitamise, pressimise või jootmise teel.

Alumiiniumsoontega kiudjuhtmete jätkamine, harundamine ja otsamine peab toimuma keevitamise, jootmise või pressimise teel.

Sooned tuleb kinga toruotsikusse või ühendushülssi kinni pressida kas kohaliku kokkumuljumise või üldise kokkupressimise teel; seejuures peab kasutama kvartsvaseliin- või tsinkvaseliinpastat. Kohaliku kokkumuljumise korral tuleb iga soone otsa ühendus hülsi või kingaga teostada kahe teineteisele järgneva vajutamisega (tekitada kaks kinnituslohku).

PLAHVATUS- JA TULEOHTLIKE RUUMIDE ELEKTRIJUHTMESTIKUD

6. 176. Plahvatusohtlike elektriseadmete elektrijuhtmestik peab rahuldama «Plahvatusohtlike (sise- ja välis-) seadmete elektrijuhtmestike (terastorudes) tehniliste tingimuste» nõudeid, mis on kindlaksmääratud korra kohaselt kinnitatud. Sealjuures:

torud tuleb ühendada keermetise abil, millel on vähemalt 5 vigastamata terviklikku keermeniiti. Ühenduskohad peavad olema kindlalt tihendatud kanepikiududega, mis on immutatud jahvatatud rauamennikuga segatud värnitsas. Keevisühenduste kasutamine on keelatud;

klassidesse B-I ja B-II kuuluvates ruumides peavad harukarbid olema plahvatustiheda ehitusviisiga, ülejäänud klasside ruumide puhul mistahes plahvatus- või tolmukindla ehitusviisiga;

torudest peab olema võimalik eemaldada seal tekkiv kondensatsioonivesi;

torudesse paigaldatud juhtmed peavad sisenema elektrimootorite, aparaatide ja riistade keredesse, ühendusosadesse jne. ning väljuma plahvatusohtlikust ruumist või kulgema ühest plahvatusohtlikust ruumist teise koos torudega; ühtlasi peavad torudel olema eraldustihendid;

tihendamiseks ettenähtud ühendusosi on keelatud kasutada juhtmete jätku- või hargnemiskohtade tegemiseks;

kummi ja teised tihendamiseks või isoleerimiseks kasutatud materjalid ei tohi kokku puutuda neid materjale kahjustavate vedelikega;

torujuhtmestike ühenduskohtade tihedust tuleb katsetada klassi B-I kuuluvates ruumides 2,5-atmosfäärise ning klassidesse B-Ia, B-II ja B-IIa kuuluvates ruumides 0,5-atmosfäärise survega. 3 minuti jooksul ei tohi rõhk langeda üle 50 protsendi;

kohad, kust torujuhtmed läbivad seina ja põranda, peavad olema mittesüttivate materjalidega tihedalt kinni ehitatud.

6. 177. Paljaste vask- ja alumiinium-voolusildade montaaž klassidesse B-Ia ja B-Iб kuuluvates plahvatusohtlikes ning kõikide klasside tuleohtlikes ruumides peab rahuldama järgmisi nõudeid:

lattide mittelahtivõetavad ühendused peavad olema tehtud keevitamise teel;

poltliited (näiteks lattide ja aparaatide ühenduskohtades) tuleb teha võimalikult usaldataval viisil; liidetel peavad olema iselahtiühendumist vältivad abinõud;

lattjuhtmed peavad olema kaitstud kestadega, mille aukude läbimõõt ei ületa 6 mm.

Plahvatusohtlikes ruumides võib kasutada ainult metallist kesti, mida saab avada vaid spetsiaalsete otsvõtmete abil.

Klassidesse II-I ja II-II kuuluvates tuleohtlikes ruumides peavad kestad olema tolmukindlad.

6. 178. Tuleohtlike ruumide elektrijuhtmestikes kasutatavad jätku- ja harukarbid peavad olema tolmukindlad. Karbid tuleb valmistada metallist või muust vastupidavast materjalist ning nende mõõtmed peavad olema sellised, mis võimaldavad juhtmete ühendused teha töökindlalt ja küllalt ülevaatlikena. Metallist jätku- ja harukarpidel peab olema sees isoleeriv vooder.

Plastmassdetailid peavad olema valmistatud kuumuskindlast plastmassist.

Klassidesse II-II ja II-IIa kuuluvates ruumides on lubatud kasutada kinnist tüüpi jätku- ja harukarpe, millesse on paigutatud kaitsmed.

KINNITANUD
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
Riiklik Ehituskomitee
14. detsembril 1962

Kehtiv 1. juulist 1963

PÕLLUMAJANDUSLIKE ETTEVÕTETE GENERAALPLAANID. PROJEKTEERIMISNORMID (СНиП II-Н. 1-62)

1. ÜLDISED ALUSED

1. 1. Käesoleva peatüki eeskirjad kehtivad põllumajanduslike ettevõtete — kolhooside, sovhooside ja teiste organisatsioonide asulate tootmistsoonis asuvate uute ning rekonstrueeritavate tootmiskomplekside generaalplaanide projekteerimise kohta.

Märkus. Käesoleva peatüki eeskirjad ei kehti kolhoosi- ja sovhoosiasulate elamistsooni projekteerimise kohta. Elamistsooni projekteerimisel tuleb juhinduda СНиП-i peatükist II-К. 2-62 «Asustatud kohtade planeerimine ja hoonestamine. Projekteerimisnormid».

1. 2. Tootmiskomplekside generaalplaanide ja üksikobjektide projekteerimisel tuleb arvestada СНиП-i II osa vastavate peatükkide projekteerimisnorme ning teisi üleliiduliselt kehtivaid normatiivseid dokumente.

1. 4. Põllumajanduslike ettevõtete tootmiskompleksid koosnevad tehnoloogilise protsessiga ning ühiste transpordi-, lao-, energeetika- ja sanitaartehniliste seadmetega ühendatud hoonete ja ehitiste gruppidest.

1. 5. Tootmiskomplekside ja üksikute objektide hulka kuuluvad:

a) looma-, linnu- ja karusloomafarmid;
b) veterinaar- ja raviasutused;
c) kasvuhoone- ja lavamajandid;

d) söötade valmistamise kompleksid;
e) põllumajandussaaduste esmase töötlemise ja ümbertöötamise kompleksid;
f) põllumajandusmasinate remondi ja hoidmise kompleksid (remondihoovid);
g) ehitusmaterjalide, -detailide ja -konstruktsioonide valmistamise kompleksid (ehitushoovid);
h) põllumajandussaaduste ja materjalide hoidmise ning laokompleksid;
i) üldmajandusliku otstarbega kompleksid (majandushoovid jms.).

Märkused. 1. Peale punktis 1.5. loetletud komplekside ja üksikobjektide võidakse põllumajanduslike ettevõtete maakasutuse territooriumile ette näha välilaagrid, viljapeksukohad, kariloomade ja lindude suvelaagrid ning muud tootmiskompleksid ja üksikobjektid.
2. Remondihoovide koosseisu võivad kuuluda remondi- ja mehaanikatöökojad, sepikojad, garaažid, põllumajandusmasinate hoiukuurid, katusealused jms.
3. Ehitushoovide koosseisu võivad kuuluda puidutöökojad, betoon- ja raudbetoontoodete ning -konstruktsioonide valmistamise polügoonid, roog-, õlg- ja fibroliit- (TEP-) plaatide, pinnaseplokkide, kips-, õlgsavitoodete valmistamise tsehhid jms.
4. Majandushoovide koosseisu võivad kuuluda hobupargid, voorivarustuse ja sadulsepatöökojad, tuletõrjedepoo, põllumajandusinventari hoiukuurid, transpordivahendite hoidmiseks määratud katusealused jms.
5. Põllumajanduslike ettevõtete tootmistsoonide territooriumidele võidakse rajada ka abiotstarbelisi hooneid ja ehitisi: katlamaju, trafoalajaamu, veetorne, sideehitisi jms.

1.6. Tootmiskomplekside projekteerimisel tuleb kasutada tüüpprojekte ning kinni pidada sanitaar-, tuleohutus-, zooveterinaar- ja teistest nõuetest.

4. TOOTMISKOMPLEKSI TERRITOORIUMI PLANEERIMINE JA HOONESTAMINE

4.4. Sanitaarselt kahjulikud ja kõige tuleohtlikumad tootmiskompleksid tuleb paigutada ehitusterritooriumist võimalikult kaugel asuvasse tootmistsooni piirkonda ja teiste tootmiskomplekside suhtes alltuulepoolsesse külge.
4.9. Tootmishoonete ja -ehitiste paigutamisel ja grupeerimisel tuleb kõigil juhtudel, kui see ei ole vastuolus tehnoloogilise protsessi ning sanitaar- ja tuleohutusnõuetega, ette näha tootmisruumide blokeerimine.
4.10. Asula tootmistsooni kuuluvate tootmiskomplekside ja

üksikute objektide asukoha valikul tuleb kütte- ja määrdeainete laod, sanitaarses suhtes ebasoodsalt mõjuvate ja tuleohtlike tootmisprotsessidega, samuti mustunud heitvett eraldavate ning auru, suitsu, tolmu, müra ja ebameeldivaid lõhnu tekitavate tootmisharude hooned ja ehitised paigutada teiste gruppide hoonete suhtes alltuulepoolsesse külge.

Märkus. Kütte- ja määrdeainete ladude paigutamisel peab ette nägema vastavad kaitseabinõud: piirdevallide ja -seinte ehitamise ning kraavid jms. vedelkütuse juhtimiseks ohutusse kohta.

4. 23. Tuletõrjedepood tuleb paigutada maa-alale, kust on hõlbus üldkasutatavatele teedele välja sõita.

Tuletõrjedepoo asukoha valikul on tarvis arvestada, et teeninda tava asula tootmis- ja elamistsooni raadius ei ulatuks depoost üle 3 km kaugusele, kui aga tuletõrjedepoo teeninduspiirkonnas leidub tuleohtlikkuse suhtes kategooriasse B ja B kuuluvaid tootmisalasid, siis mitte üle 1,5 km kaugusele.

Märkused. 1. Kui tuletõrjedepoo teenindusraadius on mainitust pikem, tuleb tootmiskompleksi territooriumile paigutada tuletõrjepostid. Tuletõrjepostide teenindusraadius määratakse kindlaks analoogiliselt tuletõrjedepoo teenindusraadiusega.

2. Tuletõrjedepoo ees peab olema hoone fassaadi laiune ja 10—15 m pikkune sillutatud plats.

3. Tootmisalade jaotamine kategooriatesse sõltuvalt tuleohtlikkusest on toodud СНиП-i peatükkides II-M. 2-62 «Tööstusettevõtete tootmishooned. Projekteerimisnormid» ning II-H. 2-62 «Põllumajanduslike ettevõtete tootmishooned ja -ehitised. Projekteerimise põhialused»[1].

5. SANITAAR-, ZOOVETERINAAR- JA TULETÕRJEKUJAD

5. 1. Tootmiskompleksidesse kuuluvate mitmesuguste hoonete ja ehitiste vahelised kaugused tuleb kindlaks määrata käesolevas peatükis toodud suurima sanitaar-, zooveterinaar- või tuletõrjekuja järgi, kui seda kaugust ei ole tarvis seoses tehnoloogiliste või planeerimisnõuetega suurendada.

5. 5. Tootmistsooni territooriumil paiknevate tootmis- ning looma- ja linnukasvatushoonete ja -ehitiste vahelised tuletõrjekujad määratakse ühe tootmiskompleksi ulatuses kindlaks sõltuvalt nende hoonete ja ehitiste tulekindlusastmest vastavalt tabelile 4.

[1] Vt. lk. 175.

5. 6. Tootmis- ning looma- ja linnukasvatushoonete ja -ehitiste tuletõrjekujad lahtiste maapealsete jaotusladude suhtes määratakse kindlaks vastavalt tabelile 5.

Tabel 4

Tootmis- ning looma- ja linnukasvatushoonete ja -ehitiste vahelised tuletõrjekujad

Ühe hoone või ehitise tulekindlusaste	Tuletõrjekujad (m) sõltuvalt teise hoone või ehitise tulekindlusastmest		
	II	III	IV ja V
II	10	12	16
III	12	16	18
IV ja V	16	18	20

Märkused. 1. Hooned ja ehitised jaotatakse tulekindlusastmetesse vastavalt СНиП-i peatükile II-A. 5-62 «Tuletõrjenõuded. Projekteerimise põhialused».

2. Hoonete ja ehitiste vahelise tuletõrjekuja laiuseks arvestatakse kõikidel juhtudel välisseintevaheline kaugus. Kuja laiust suurendatakse hoone väljaulatuvate konstruktiivsete või arhitektuursete osade mõõtmete võrra, kui need osad on valmistatud süttivast materjalist ning ulatuvad hoonest vähemalt 1 m ettepoole.

Tabel 5

Tootmis- ning looma- ja linnukasvatushoonete ja -ehitiste vahelised tuletõrjekujad lahtiste maapealsete jaotusladude suhtes

Lahtise maapealse jaotuslao nimetus	Lao mahutavus	Tuletõrjekuja (m) hoiukohast või laoehitisest kuni vastava tulekindlusastme hoone või ehitiseni		
		II	III	IV ja V
1. Kivisõelaod	500—5000 t	8	10	14
	Alla 500 t	6	8	12
2. Turbalaod:				
a) tükkturvas	1000—10000 t	24	30	36
	Alla 1000 t	20	24	30
b) freesturvas	1000—5000 t	36	40	50
	Alla 1000 t	30	36	40

3. Metsamaterjalide ja küttepuude laod	1000—10000 m³	18	24	30
	Alla 1000 m³	12	16	20
4. Kergesti süttivate materjalide (pilpad, saepuru jms.) laod	1000—5000 m³	30	36	40
	Alla 1000 m³	24	30	36
5. Kergesti süttivate vedelike ning kütte- ja määrdeainete laod	501—1000 m³	30	40	50
	251—500 m³	24	30	40
	10—250 m³	20	24	30
	Alla 10 m³	16	20	24
6. Lahtised koresööda- (hein, põhk), taimsete kiudainete (lina, kanep, puuvill jms.), peksmata vilja, tubaka- ja teelehtede ning kookonite laod ja statsionaarsed viljapeksukohad	Mahutavusest olenemata	30	40	50
7. Lahtised tubaka- ja teelehtede ning kookonite laod	Kuni 25 t	16	20	24

Märkused. 1. Ühesuguste või erinevate materjalide ladude vahelised tuletõrjekujad määratakse kindlaks võrdselt kõige tuleohtlikumast laost kuni teise laoni, mis võrdsustatakse IV ja V tulekindlusastme hoone või ehitisega vastavalt tabelile 5.

2. Tuletõrjekujasid turba-, metsamaterjalide, koresööda-, taimsete kiudainete (lina, kanep, puuvill jms.), peksmata vilja, kergesti süttivate vedelike, kütte- ja määrdeainete ladude ning kategooriasse Б kuuluvate tootmisalade hoonete ja ehitiste vahel suurendatakse 25%.

3. Kergesti süttivate vedelike ning kütte- ja määrdeainete ladude vahelisi tuletõrjekujasid vähendatakse järgmiselt:

a) maa-alusel hoidmisel — 50%;

b) poolmaa-alusel hoidmisel — 25%.

4. Kui koresööda-, taimsete kiudainete (lina, kanep, puuvill jt.), tubaka- ja teelehtede ning kookonite laod on paigutatud katusealustesse, on tuletõrjekujasid lubatud vähendada 50%.

6. TEED JA LÄBISÕIDUKOHAD

6. 1. Tootmistsooni territoorium tervikuna peab olema ühenduses majandisisese läbisõiduteega.

6. 2. Tootmistsooni territooriumi teed ja läbisõidukohad võivad olla projekteeritud tupik-, ring- või segasüsteemilistena. Tupiksüsteemilise teedevõrgu puhul peavad tupikteede lõpus olema autode ümberpööramiseks silmusekujulised ümbersõidukohad või vähemalt 12×12 m suurused platsid.

6. 3. Eraldi asetseva tootmiskompleksi territooriumile, kus puudub läbi- või ümbersõidutee, tuleb ette näha vähemalt 400 m²

suurune hoonestamata hoov, kuhu oleks võimalik mõtteliselt tõmmata vähemalt 20-meetrise läbimõõduga ring.

6. 4. Tootmistsooni territooriumi teed ja läbisõidukohad võivad olla määratud ka tuletõrjeliseks kasutamiseks.

Kui teede ehitamine pole tootmistingimuste tõttu tarvilik, peavad tuletõrjeautod pääsema iga hoone juurde vähemalt kahest küljest kogu hoone pikkuses jäetud vaba territooriumi mööda, mille laius on vähemalt 6 m. Kaugus tee sõidetava osa või vaba territooriumi servast kuni hoone seinani ei tohi olla üle 25 m.

Märkused. 1. Tuletõrje-veehoidlate ja -veevõtukohtade juurde tuleb rajada tupikteed, mille lõpus on autode ümberpööramiseks silmusekujuline ümbersõidukoht või vähemalt 12×12 m suurune plats.

2. Tuletõrjeautodele ettenähtud teed, mis viivad hoonete, ehitiste ja veevõtukohtade juurde, võivad olla pinnasekattega; savi- ja tolmavate pinnaste puhul peavad aga juurdesõiduteed olema killustik-, räbu- või taimkattega, millel on pinnasevee äravooluks vastav kalle.

6. 5. Kaugus autotee sõidetava osa servast tootmistsooni territooriumil paiknevate tootmis- ja laohoonete ning -ehitisteni tuleb määrata vastavalt СНиП-i peatükile II-M. 1-62 «Tööstusettevõtete generaalplaanid. Projekteerimisnormid».

9. INSENERIVÕRGUD

9. 3. Vee-, kanalisatsiooni-, soojus- ja gaasivõrkude projekteerimisel tuleb juhinduda СНиП-i peatükkide II-Г. 3-62 «Veevarustus. Projekteerimisnormid», II-Г. 6-62 «Kanalisatsioon. Projekteerimisnormid», II-Г. 10-62 «Soojusvõrgud. Projekteerimisnormid» ja II-Г. 13-62 «Gaasivarustus. Projekteerimisnormid» nõuetest.

9. 4. Maa-aluste, maapealsete ja õhus kulgevate insenerivõrkude projekteerimisel ja paigaldamisel tuleb juhinduda СНиП-i peatükist II-M. 1-62 «Tööstusettevõtete generaalplaanid. Projekteerimisnormid».

KINNITANUD
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
Riiklik Ehituskomitee
14. detsembril 1962

Kehtiv 1. juulist 1963

PÕLLUMAJANDUSLIKE ETTEVÕTETE TOOTMISHOONED JA -EHITISED. PROJEKTEERIMISE PÕHIALUSED. (СНиП II-Н. 2-62)

1. ÜLDISED ALUSED

1. 1. Käesolevas peatükis esitatud projekteerimise põhialused kehtivad põllumajandussaaduste esmaseks töötlemiseks ja ümbertöötamiseks ning söötade valmistamiseks ettenähtud uute ja rekonstrueeritavate tootmishoonete ja -ehitiste projekteerimise kohta.

1. 2. Tootmishoonete ja -ehitiste projekteerimisel tuleb töödeldavate põllumajandussaaduste liigist sõltuvalt arvestada СНиП-i II osa vastavate peatükkide projekteerimisnorme ning teisi üleliiduliselt kehtivaid normatiivseid dokumente.

2. TOOTMISHOONETE JA -EHITISTE NOMENKLATUUR, OTSTARVE JA LIIGITUS

2. 1. Põllumajanduslike ettevõtete tootmishooned ja -ehitised jaotatakse nende otstarbe põhjal järgmiselt:

a) söötade valmistamiseks — söödaköögid, söödatsehhid, kombineeritud söötade jms. tsehhid ning jaoskonnad;

b) aed- ja puuvilja töötlemiseks — soolamis-, hapendamis-, kuivatamis-, mahlapressimis-, tärklise- ja siirupi- ning muud tsehhid ja jaoskonnad;

c) teraviljakultuuride töötlemiseks — veskid, kruubiveskid, viljakuivatid, viljapuhastus-, kroovimis-, õlipressimis- jms. tsehhid ning jaoskonnad;

d) piima töötlemiseks — piima-, või-, juustu- jms. tsehhid ning jaoskonnad;

e) kariloomade ja lindude töötlemiseks — tapa-, soolepesemis-, rasvasulatus- jms. tsehhid ning jaoskonnad;

f) villa ja taimsete kiudmaterjalide (lina, kanep, puuvill jms.) esmaseks töötlemiseks — villapesemis-, lõugutus-ropsimis-, puuvilla puhastamise jts. tsehhid ning jaoskonnad.

2. 2. Põllumajanduslike ettevõtete tootmishooned ja -ehitised jaotatakse nende kapitaalsuse järgi (mis oleneb kande- ja piirdekonstruktsioonide pikaealisusest ning tulekindlusest) kolme klassi vastavalt tabelile 1.

Tabel 1

Tootmishoonete ja -ehitiste klassid

Hoonete ja ehitiste klassid	Hoonete ja ehitiste kapitaalsus		
	Pikaealisuse aste	Kasutamiskõlblikkuse kestus aastates	Tulekindlusaste
II	II	50—100	II ja III
III	III	20— 50	IV
IV	Ei normeerita	5— 20	V

Märkus. Esimesse klassi kuuluvaid põllumajanduslike ettevõtete looma- ja linnukasvatushooneid ning -ehitisi tavaliselt ei projekteerita.

4. SANITAAR- JA TULETÕRJENÕUDED

4. 4. Põllumajanduslike ettevõtete hoonetes ja ehitistes paiknevad tootmisalad jaotatakse tuleohtlikkuse suhtes kategooriatesse vastavalt tabelile 2.

4. 5. Hoonete suurima lubatava korruste arvu, nõutava tulekindlusastme, tulemüüridevahelise suurima lubatava põrandapinna, hoone evakuatsiooniväljapääsude arvu ja üldlaiuse ning kõige kaugema töökoha ja väljapääsu või trepikoja vahelise lubatava kauguse määramisel tuleb juhinduda СНиП-i peatükist II-M. 2-62 «Tööstusettevõtete tootmishooned. Projekteerimisnormid».

4. 6. Konstruktsioonide ja materjalide süttivuse grupid ja tulepüsivuse piirid, hoonete ja ehitiste ning nende osade tulekindlus-

Tabel 2

Tootmisalade tuleohtlikkuse kategooriad

Tootmisala kategooria	Tehnoloogilise protsessi tuleohtlikkuse iseloomustus	Tootmisalad
Б	Tootmisalad, kus hõljuvasse olekusse eraldub kiudu või tolmu koguses, mis võib õhus moodustada plahvatusohtlikke segusid	Heinajahu valmistamise ja transportimise tsehhid, veskite ja kruubiveskite tuulamis- ja jahvatusjaoskonnad jms.
В	Tootmisalad, mis on seotud tahkete süttivate ainete ja materjalide kasutamise ja töötlemisega	Taimsete kiudainete (lina, kanep, puuvill jt.) kuiva esmase töötlemise tsehhid; teraviljalaod; veskite ja kruubiveskite puhastusjaoskonnad; söödaköögid ja -tsehhid, kombineeritud söötade tsehhid ja jaoskonnad jms.
Г	Tootmisalad, mis on seotud tahke-, vedel- või gaaskütuse põletamisega	Gaaskütusel töötavad kasvuhooned ja lavad; katlamajad; garaažid; sepikojad jms.
Д	Tootmisalad, kus töödeldakse või hoitakse mittesüttivaid aineid ja materjale külmas olekus	Villa ja taimsete kiudainete (lina, kanep, puuvill jt.) märja esmase töötlemise tsehhid; aed- ja puuvilja, piima, loomade ja lindude töötlemise tsehhid; tehnilise (välja arvatud gaas) ja bioloogilise soojendusega kasvuhooned ja lavad; aed- ja puuvilja- ning silohoidlad; remondi- ja ja mehaanikatöökojad, põllumajandusmasinate laod jms.

astmed, tulekindlate seinte (tulemüüride) ja teiste tuletõkete konstruktsioon ning treppide kohta kehtivad tuletõrjenõuded määratakse kindlaks vastavalt СНиП-i peatükile II-A. 5-62 «Tuletõrjenõuded. Projekteerimise põhialused».

4. 7. Poolsuletud või suletud hooviga tootmishoonete planeerimisel ei tohi hoovi laius olla nõutavast tuletõrjekuja suurusest väiksem. Hoovist, mille pikkus ületab laiuse rohkem kui 3-kordselt, ja kõikidest suletud hoovidest peab olema võimalik läbi sõita, kusjuures gabariitmõõtmeteks arvestatakse 3,5×4,25 m.

4. 8. Hoonetel, mille kõrgus karniisini on üle 10 m, peavad olema välised 0,6 m laiused metallist vertikaalsed tuletõrjerede-

lid, mis on paigutatud ümber hoone üksteisest kuni 200 m kaugusele. Tuletõrjeredelid peavad algama maast 1,5 m kõrguselt ja lõppema üleval piirdega varustatud platvormiga.

4. 9. Tuletõrjenõuete kohaselt ei tohi tootmishoonetes ja -ehitistes kasutada järgmisi konstruktsioone:

a) tühemikega või süttivast materjalist (õled, roog, linaluud jms.) täidisega puidust karkass-sõrestikseinu ja -vaheseinu;

b) süttivaid õlg-, roog-, laast- või pilpakatuseid mistahes tüüpi tootmishoonetel, välja arvatud põhilistest hoonetest ja ehitistest vähemalt 40 m kaugusel olevad eraldi seisvad ehitised.

4. 10. III, IV ja V tulekindlusastme põllumajanduslike ettevõtete tootmishooned ja -ehitised tuleb varustada pikse- ja staatilise elektri kaitsmetega vastavalt erijuhenditele.

5. EHITUSLIKUD NÕUDED

5. 2. Ühes hoones (ühel või mitmel tasapinnal) asuvad mitmesuguse otstarbega tootmisruumid tuleb ühendada (blokeerida) kõikidel juhtudel, kui see ei ole tehnoloogilise protsessi ning sanitaar- ja tuletõrjenõuetega vastuolus ning on tehnilises ja majanduslikus suhtes otstarbekas.

Märkus. Kui hoones paikneb kategooriasse Б kuuluv tootmisala, peab hoone kande- ja piirdekonstruktsioonidel olema kuju, mis väldib ruumides mittetuulutatavate ruumalade tekkimist ja tööstusliku tolmu kogunemist.

6. TOOTMISHOONETE JA -EHITISTE INSENERISEADMESTIK

6. 4. Tootmishoonete siseveevõrk tuleb projekteerida vastavalt СНиП-i peatükile II-Г. 2-62 «Tootmis- ja abihoonete ning -ehitiste siseveevõrk. Projekteerimisnormid».

6. 5. Tootmishoonete kütmiseks on lubatud kasutada vee-, auru-, õhu- ja ahjukütet.

Märkused. 1. Õhuküte on soovitatav ühendada hoone ventilatsioonisüsteemiga.

2. Ahjukütte kasutamine on lubatud ühekorruselistes hoonetes, kus paikneb kategooriasse Г või Д kuuluv tootmisharu, kusjuures köetavate ruumide pindala ei tohi ületada 1000 m^2.

3. Kategooriasse Б ja В kuuluvate tootmisaladega hoonetes on ahjukütte kasutamine keelatud.

6. 6. Ahjukütte ehitamisel tootmishoonetesse ja -ehitistesse tuleb täita järgmisi nõudeid:

a) ahjude, suitsukorstnate ja -lõõride välispind peab süttivatest konstruktsioonidest olema eraldatud õhkvahe või mittesüttivast soojusisolatsioonimaterjalist vahemüüritise abil;

b) tellisahjude, -korstnate ja -lõõride sisepind peab süttimise eest kaitstud konstruktsioonidest olema vähemalt 25 cm ja süttimise eest kaitsmata konstruktsioonidest vähemalt 38 cm kaugusel; voodrita metallahjude ja -korstnate puhul peab kaugus olema vastavalt 70 ja 100 cm.

6. 7. Ahjude ja korstnatega kokkupuutumise kohtades tuleb süttivaid konstruktsioone kaitsta järgmiselt:

a) lahtistes õhkvahedes — ühe kihi asbestpapi või kahe kihi savileotises immutatud vildiga, mis on (mõlemal juhul) pealt kaetud plekiga või krohvitud;

b) suletud õhkvahedes — samuti kui alapunktis «a», kuid asbestpapp või vilt on pealt vooderdatud 6—12 cm paksuselt tellistega või mingi muu mittesüttiva soojusisolatsioonimaterjaliga;

c) ahjude ning teiste kollete kütteavade ees olev süttivast materjalist põrand tuleb katta vähemalt 70×70 cm suuruse plekktahvliga.

6. 11. Kütte ja ventilatsiooni projekteerimisel tootmishoonetesse tuleb juhinduda СНиП-i peatükist II-Г. 7-62 «Küte, ventilatsioon ja õhu konditsioneerimine. Projekteerimisnormid».

6. 12. Tootmishooned ja -ehitised tuleb ruumide valgustamiseks ning elektri-jõuseadmete ja automaatsete juhtimismehhanismide töötamiseks kindlustada elektrienergiaga.

KINNITANUD
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
Riiklik Ehituskomitee
14. detsembril 1962

Kehtiv 1. juulist 1963

LOOMA- JA LINNUKASVATUSHOONED NING -EHITISED. PROJEKTEERIMISE PÕHIALUSED (СНиП II-Н. 3-62)

1. ÜLDISED ALUSED

1. 1. Käesolevas peatükis esitatud projekteerimise põhialused kehtivad loomade ja lindude pidamiseks ettenähtud uute ning rekonstrueeritavate looma- ja linnukasvatushoonete ning -ehitiste projekteerimise kohta.

1. 2. Looma- ja linnukasvatushoonete ning -ehitiste üksikute tüüpide projekteerimisel tuleb neis peetavate loomade ja lindude liikidest sõltuvalt arvestada СНиП-i II osa vastavate peatükkide projekteerimisnorme ning teisi looma- ja linnufarmide projekteerimisel kehtivaid normatiivseid dokumente.

2. LOOMA- JA LINNUKASVATUSHOONETE NING -EHITISTE NOMENKLATUUR, OTSTARVE JA LIIGITUS

2. 1. Looma- ja linnukasvatushooned ning -ehitised jaotatakse neis peetavate loomade ja lindude liikide põhjal järgmiselt:

a) veiste pidamiseks — loomalaudad, vasikalaudad, noorveiselaudad jt.;

b) sigade pidamiseks — mitmesuguse otstarbega sigalad (emiste, nuumikute jt. jaoks);

c) lammaste pidamiseks — lambalaudad, lambakoplid, baaskatusealused jt.;

d) hobuste pidamiseks — mitmesuguse otstarbega hobusetallid;
e) lindude pidamiseks — lindlad, haudejaamad, aklimatiseerimisehitised jt.

Märkus. Looma- ja linnufarmide koosseisu võivad kuuluda veel järgmised ruumid: kunstliku seemenduse punktid, poegimisosakonnad, lüpsiruumid, loomasööda, inventari ja allapanu hoiuruumid, piima, munade jt. saaduste lühiajalise säilitamise ruumid, katlamajad, veekeetmis-, piima- ja muud ruumid.

2. 2. Looma- ja linnukasvatushooned ning -ehitised jaotatakse nende kapitaalsuse järgi (mis oleneb kande- ja piirdekonstruktsioonide pikaealisuse ning tulekindluse astmest) kolme klassi vastavalt tabelile 1.

Tabel 1

Looma- ja linnukasvatushoonete ning -ehitiste klassid

Hoonete ja ehitiste klassid	Hoonete ja ehitiste kapitaalsus		
	Pikaealisuse aste	Kasutamiskõlblikkuse kestus aastates	Tulekindlusaste
II	II	50 — 100	II ja III
III	III	20 — 50	IV
IV	Ei normeerita	5 — 20	V

Märkus. Esimesse klassi kuuluvaid looma- ja linnukasvatushooneid ning -ehitisi tavaliselt ei projekteerita.

4. SANITAAR- JA TULETÕRJENÕUDED

4. 2. Looma- ja linnukasvatushoonete ning -ehitiste tulekindlusastmest sõltuvalt määratakse suurim lubatav korruste arv ja tulemüüridevaheline suurim lubatav põrandapind kindlaks vastavalt tabelile 2.

4. 3. Ehituskonstruktsioonide ja -materjalide süttivuse grupid ja tulepüsivuse piirid, hoonete, ehitiste ja nende osade tulekindluse astmed ning tulekindlate seinte (tulemüüride) ja teiste tuletõkete konstruktsioonid määratakse kindlaks vastavalt СНиП-i peatükile II-A. 5-62 «Tuletõrjenõuded. Projekteerimise põhialused».

4. 4. Looma- ja linnukasvatushoonetel ning -ehitistel, olenemata ruumide põrandapinna suurusest ja neis peetavate loomade

Tabel 2

Hoonete suurim lubatav korruste arv ning tulemüüridevaheline suurim lubatav põrandapind

Hoonete ja ehitiste tulekindlusaste	Suurim lubatav korruste arv	Tulemüüridevaheline suurim lubatav põrandapind m²	
		Ühekorruselised hooned	Mitmekorruselised hooned
II	Ei normeerita	Ei piirata	Ei piirata
III	3	3000	2000
IV	2	2000	1200
V	1	1200	—

Märkused. 1. Kohalikest tingimustest sõltuvalt võivad liiduvabariikide ministrite nõukogud tabelis 2 antud tulemüüridevahelise suurima lubatava põrandapinna norme põhjendatud juhtudel muuta.

2. IV tulekindlusastme hooneid on lubatud projekteerida 2-korruselistena ainult juhul, kui nad on ette nähtud lindude pidamiseks.

3. Süttivast materjalist kattega pööninguruumide tulemüüridevaheline põrandapind ei tohi II tulekindlusastme looma- ja linnukasvatushoonetes ning -ehitistes olla ühekorruseliste hoonete puhul üle 7000 m² ja mitmekorruseliste hoonete korral üle 4000 m². Pööninguruumide kõrgus peab kõige madalamas kohas olema vähemalt 0,3 m ja kõige kõrgemas kohas vähemalt 1,8 m (pennideni vähemalt 1,5 m). Pööninguruumil või selle igas tulemüüridega eraldatud osas peab valgustamiseks, ventileerimiseks ja katusele pääsemiseks olema vähemalt 2 katuseakent, kusjuures väljumiseks kasutatava aknaava mõõtmed ei tohi olla alla 0,6×0,8 m.

või lindude arvust, peab loomade ja lindude evakueerimiseks olema vähemalt kaks väljapääsu, sektsioonidesse jaotatud ruumide puhul peab igal sektsioonil olema vähemalt üks väljapääs.

Märkus. Kuni 10 hobust mahutavatel hobusetallidel võib olla ainult üks hobuste evakueerimiseks ettenähtud väljapääs.

4. 5. Loomapidamishoonete ja -ehitiste evakuatsiooniväljapääsude üldlaius olenevalt nende hoonete ja ehitiste tulekindluse astmest ja loomaliigist määratakse kindlaks vastavalt tabelile 3.

4. 6. Poolsuletud või suletud hooviga looma- ja linnukasvatushoonete ning -ehitiste planeerimisel ei tohi hoovi laius olla antud tingimustes nõutava tuletõrjekuja suurusest väiksem. Hoovist, mille pikkus ületab laiuse rohkem kui 3-kordselt, ja kõikidest suletud hoovidest peab olema võimalik läbi sõita, kusjuures gabariitmõõtmeteks arvestatakse 3,5×4,25 m.

Tabel 3

Loomapidamishoonete ja -ehitiste evakuatsiooniväljapääsude laius

Loomaliik	Väljapääsu laiuse 1 m kohta evakueerimiseks ettenähtud loomade arv hoonetes ja ehitistes, mille tulekindlusaste on	
	II ja III	IV ja V
Veised	30	20
Sead:		
a) emised põrsastega ja kuldid	25	15
b) nuumikud ja kesikud	250	150
Lambad	200	120
Hobused	25	15

Märkused. 1. Veised, hobused ja lambad tuleb evakueerida väravate kaudu (ainult erandjuhtudel võib selleks otstarbeks kasutada vähemalt 1 m laiusi uksi); sigade ja lindude evakueerimiseks on väravad, uksed ja roniaugud.

2. Lindude evakueerimiseks ettenähtud väljapääsude üldlaiust ei normeerita, ekspluatatsiooniväljapääsude arv ja mõõtmed määratakse kindlaks tehnoloogiliste nõuetega.

3. Sigade roniauke võib evakuatsiooniväljapääsuna arvestada 50% ulatuses nende üldlaiusest.

4. Mitmekorruselistes looma- ja linnukasvatushoonetes tuleb loomade ja lindude evakueerimiseks rajada kaldteed. Hoonel peab olema vähemalt 2 kaldteed.

5. Väravad ja uksed peavad avanema ruumidest väljapääsu suunas.

4. 7. Tuletõrjenõuete kohaselt ei tohi looma- ja linnukasvatushoonetes ning -ehitistes kasutada järgmisi konstruktsioone:

a) tühemikega või süttivast materjalist (õled, roog, linaluud jms.) täidisega puidust karkass-sõrestikseinu ja -vaheseinu;

b) süttivast materjalist pööninguvahelagesid, kui süttivad konstruktsioonid pole süttimise eest kaitstud ning pööninguruumis (lakas) hoitakse heina, põhku või muud loomasööta ja allapanu;

c) õlest, roost või muust süttivast materjalist kaitsmata katusekatteid.

Märkus. Õlest, roost ja muust süttivast materjalist kaitsmata katusekatteid võib kasutada suvelaagrites loomade ja lindude pidamiseks ettenähtud ajutist tüüpi looma- ja linnukasvatushoonete puhul.

4. 8. Looma- ja linnukasvatushooneid ning -ehitisi on lubatud projekteerida järgmiselt:

a) III tulekindlusastme hoonetel võivad mittesüttiva karkassiga seinad olla õlgsaviplonnidest, toortellistest või roogplaatidest täidisega, mis on kaitseks tule eest mõlemalt küljelt krohvitud või vooderdatud mittesüttivate materjalidega;

b) IV tulekindlusastme hoonetel võivad olla süttivast materjalist pööninguvahelaed;

c) III ja IV tulekindlusastme hoonetel võivad olla süttivast materjalist otsafrontoonid ja hoonesisesed vähemalt 180×180-millimeetrise põiklõikega puitpostid, mis pole kaitstud mittesüttiva materjaliga.

4. 9. Mistahes tulekindlusastme loomapidamishoone pööningul (lakas) on lubatud hoida koresööta (heina, põhku) ja allapanu, kui hoonel on mittesüttiv katusekate, elektrijuhtmestik on kindlalt kaitstud ja suitsukorstnate ümber on 1 m kaugusele ehitatud piirded.

4. 10. Lumikattega piirkondades on loomakasvatushoonete spetsiaalsetes, tulekindlate seintega eraldatud ruumides lubatud hoida koresööda avariivaru. Avariivaru ei tohi ületada:

a) II tulekindlusastme hoonetes 30 t;

b) III, IV ja V tulekindlusastme hoonetes 20 t.

4. 11. Mistahes tulekindlusastme looma- ja linnukasvatushoonesse on vajaduse korral lubatud paigutada söötade valmistamise ruum (söödaköök, -tsehh vms.).

4. 12. III, IV ja V tulekindlusastme looma- ja linnukasvatushooned ning -ehitised tuleb varustada pikse- ja staatilise elektri kaitsmetega vastavalt erijuhenditele.

6. LOOMA- JA LINNUKASVATUSHOONETE NING -EHITISTE INSENERISEADMESTIK

6. 4. Ahjukütte ehitamisel looma- ja linnukasvatushoonetesse ning -ehitistesse tuleb täita järgmisi nõudeid:

a) ahjude, suitsukorstnate ja -lõõride välispind peab süttivatest konstruktsioonidest olema eraldatud õhkvahe või mittesüttivast soojusisolatsioonimaterjalist vahemüüritise abil;

b) tellisahjude, -korstnate ja -lõõride sisepind peab süttimise eest kaitstud konstruktsioonidest olema vähemalt 25 cm ja süttimise eest kaitsmata konstruktsioonidest vähemalt 38 cm kaugusel; voodrita metallahjude ja -korstnate puhul peab kaugus olema vastavalt 70 ja 100 cm.

6. 5. Ahjude ja korstnatega kokkupuutumise kohtades tuleb süttivaid konstruktsioone kaitsta järgmiselt:

a) lahtistes õhkvahedes — ühe kihi asbestpapi või kahe kihi savileotises immutatud vildiga, mis on (mõlemal juhul) pealt kaetud plekiga või krohvitud;

b) suletud õhkvahedes — samuti kui alapunktis «a», kuid asbestpapp või vilt on pealt vooderdatud 6—12 cm paksuselt tellistega või mingi muu mittesüttiva soojusisolatsioonimaterjaliga;

c) ahjude ning teiste kollete kütteavade ees olev süttivast materjalist põrand tuleb katta vähemalt 70×70 cm suuruse plekktahvliga.

6. 8. Kütte ja ventilatsiooni projekteerimisel looma- ja linnukasvatushoonetesse tuleb juhinduda СНиП-i peatükist II-Г. 7-62 «Küte, ventilatsioon ja õhu konditsioneerimine. Projekteerimisnormid».

6. 9. Looma- ja linnukasvatushooned ning -farmid tuleb ruumide valgustamiseks, elektri-jõuseadmete ja automaatsete juhtimismehhanismide töötamiseks ning tarviduse korral ka loomade ja lindude soojendamiseks ja kiiritamiseks kindlustada elektrienergiaga.

LISAD

Lisa 1

TULETÕRJETEHNILISE KOMISJONI PÕHIMÄÄRUS

1. Tööliste, teenistujate, inseneride ja tehnikute kaasatõmbamiseks tuletõrjeprofülaktiliste ürituste läbiviimisele ning võitlusele sotsialistliku omandi kaitsmisel tulekahjude eest moodustatakse asutustes ja ettevõtetes tuletõrjetehnilised komisjonid.

2. Tuletõrjetehnilised komisjonid moodustatakse ettevõtete töötajatest.

Komisjon määratakse ettevõtte juhataja käskkirjaga koosseisus: esimees — peainsener (peamehaanik, peaagronoom), partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni esindajad, tuletõrje ülem (vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimees) ja insenertehnilised töötajad — energeetik, tehnoloog, keemik, ohutustehnika inspektor, veevarustusala spetsialist ja teised isikud objekti juhataja äranägemisel.

3. Tuletõrjetehnilised komisjonid peavad oma tööpraktikas pidama alalist sidet riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku organiga, ettevõtte tuletõrjega ja vabatahtliku tuletõrje salgaga.

4. Tuletõrjetehniliste komisjonide põhiülesanneteks on:

a) aidata tuletõrjel avastada tootmise tehnoloogilises protsessis, agregaatide ja seadmete töös, laboratooriumides, ladudes, baasides jm. tuleohutusnõuete rikkumist ja väärnähtusi, mis võivad põhjustada tulekahju, ning määrata kindlaks abinõud nende puuduste kõrvaldamiseks;

b) abistada tuletõrjet tuletõrjeprofülaktilise töö organiseerimi-

sel ja läbiviimisel ning tsehhides, ladudes, administratiivhoonetes ja eluruumides tuletõrjerežiimi kehtestamisel;

c) organiseerida tuleohutuse küsimusi käsitlevat ratsionaliseerimis- ja leiutustegevust;

d) aidata tuletõrjel tööliste, teenistujate ja insenertehniliste töötajate hulgas organiseerida ning läbi viia massilist selgitustööd tuleohutuse eeskirjadest ja režiimist kinnipidamise kohta.

5. Tuletõrjetehnilised komisjonid on kohustatud:

a) organiseerima oma töö kvartali või poolaasta tööplaani alusel, mis on kinnitatud tuletõrjetehnilise komisjoni ja insenertehniliste töötajate ühisel nõupidamisel;

b) vaatama vähemalt kord kvartalis kõik tootmishooned, laod, laboratooriumid ja ettevõtte teised ruumid üksikasjaliselt üle, et selgitada välja tootmisprotsessis, seadmetes, ladudes, laboratooriumides, energiamajanduses, küttesüsteemides, ventilatsiooniseadmeis jm. esinevad tuletõrjealased puudused; avastatud puuduste kõrvaldamiseks võtma tarvitusele vastavad abinõud ja määrama kindlaks puuduste kõrvaldamise tähtajad; ettevõtte tsehhide ja ruumide tuleohutu seisukorra ülevaatuse aktid ning ettepanekud avastatud puuduste kõrvaldamise kohta saatma täiendava kontrolli teostamiseks riikliku tuletõrje järelevalve kohalikule organile;

c) korraldama töölistele, teenistujatele ja insenertehnilistele töötajatele tuletõrjealaseid vestlusi ja loenguid;

d) aitama tuletõrjele igati kaasa, et kohaliku partei- ja ametiühinguorganisatsiooni koosolekuil ning tootmisnõupidamistel kuulataks ära ettekandeid ettevõtte tuleohutusalase seisukorra kohta;

e) välja töötama ning ettevõtte ratsionaliseerijate ja leiutajate büroole esitama tuletõrjealaseid küsimusi käsitlevad teemad ning kaasa aitama ettevõtete ja majandite tuleohutut seisukorda kindlustavate täiustuste ellurakendamisel;

f) võtma koos tsehhi administratsiooni ja tuletõrje (vabatahtliku tuletõrje salga) ülemaga osa tsehhide, ladude, laboratooriumide jne. tuleohutuse eeskirjade väljatöötamisest;

g) organiseerima ettevõtte ja selle osakondade, tsehhide, ladude jne. tuleohutuse küsimuste arutamiseks tuletõrjetöötajate, insenertehnilise personali, partei- ja ametiühinguorganisatsiooni ning töötajate aktiivi osavõtul ettevõtte tuletõrjetehnilisi konverentse;

h) organiseerima ja korraldama tsehhide, ladude ning eluruumide tuleohutu seisukorra kindlustamiseks ühiskondlikke ülevaatusi ja kontrollima kohaliku tuletõrje, ministeeriumi valve valit-

suse (osakonna) või riikliku tuletõrje järelevalveorganite poolt ettenähtud tuleohutusabinõude täitmist;

i) arutama vähemalt üks kord poolaastas tuletõrjetehnilise komisjoni tööd ja tööplaani täitmist tootmisnõupidamisel.

6. Kohalikest tingimustest olenevalt võib ettevõtte juhataja teha tuletõrjetehnilisele komisjonile ülesandeks ka muude ürituste läbiviimise, mis on seotud ettevõtte tuleohutuse kindlustamisega.

7. Suurtes ettevõtetes, kus tsehhid paiknevad üksteisest kaugel, võib peale ettevõtte keskse tuletõrjetehnilise komisjoni luua nimetatud komisjonid ka üksikutes tsehhides. Niisugusel juhul tuletõrjetehniline keskkomisjon juhib ja kontrollib tsehhikomisjonide tööd.

8. Kõik komisjoni poolt ettenähtud tuletõrjealased abinõud vormistatakse aktiga ja kinnitatakse ettevõtte juhataja allkirjaga ning need kuuluvad vastuvaidlematule täitmisele komisjoni poolt määratud tähtajaks.

Pidev kontroll komisjoni poolt ettenähtud tuletõrjealaste abinõude täitmise üle pannakse ettevõtte (majandi) juhataja käskkirjaga ettevõtte valve ülemale või mõnele teisele vastutavale isikule.

9. Tuletõrjetehnilisel komisjonil ei ole õigust tühistada või muuta riikliku tuletõrje järelevalveorganite ettekirjutustes märgitud abinõusid ja ettepanekuid.

Kui ettepanekute muutmine või tühistamine on otstarbekas, esitab komisjon oma arvamuse ettevõtte juhatajale, kes tõstab selle küsimuse üles riikliku tuletõrje järelevalve vastava organi ees.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

Lisa 2

VAHT- JA SÜSIHAPPEKUSTUTITE HOOLDAMISE JA KASUTAMISE INSTRUKTSIOON

1. Keemilised vahtkustutid, samuti ka süsihappelumega töötavad tulekustutid on määratud väikeste tulekollete, s. o. algavate tulekahjude kustutamiseks.

Keemilistest vahtkustutitest on praegu kasutamisel peamiselt kaks tüüpi — ОП-3 ja ОП-5[1].

Keemilised vahtkustutid on ette nähtud kergesti süttivate ja põlevvedelike, samuti tahkete ainete ja esemete kustutamiseks. Keemilisi vahtkustuteid ei tohi kasutada pinge all olevate elektriseadmete ja -juhtmete kustutamisel.

Süsihappelumega töötavatest kustutitest on kasutatavamad ОУ-2, ОУ-5 ja ОУ-8. Neid võib kasutada nii tahkete ainete, kergesti süttivate ja põlevvedelike kui ka pinge all olevate elektriseadmete ja -juhtmete kustutamiseks.

2. Laetud kustutid tuleb hoida alati korras ja kasutamisvalmis. Kustutid peavad olema paigutatud seinale hästi nähtavasse ja ligipääsetavasse kohta. Juurdepääs nendele peab olema alati vaba.

Ruumides olevad kustutid tuleb paigutada seinale, ruumi sissepääsu juurde või vahetult selle tööpingi (agregaadi, töökoha) juurde, kus tulekahju tekkimise oht on kõige tõenäolisem. Tuleb vältida kustutite paigutamist kütteseadmete lähedusse.

---

[1] Enamik vahtkustuteid ОП-5 on varustatud vinnaga, kuid väikesel osal (varasemate aastate toodang) on vinna asemel löökraud.

3. Kustutite ülesriputamiseks kasutatavad abinõud peavad olema vastupidavad, sobivad ja lihtsad. Kustuti tuleb paigutada sellisele kõrgusele, et teda vajaduse korral saaks vabalt ja kiiresti alla võtta. Kõige sobivam on kustutit hoida 1,5 m kõrgusel (vahemaa põrandast kustuti alumise servani).

Et vältida laengu väljavoolamist ja pihusti ava ummistumist soodakristallidega, tuleb vahtkustutid üles riputada püstloodis.

Objekti territooriumile paigutatud kustutite kohale tuleb ehitada väiksed katused, mis kaitsevad neid sademete eest, või panna kustutid punaseks värvitud kapikestesse, mille uksele märkida «Tulekustuti».

4. Keemilised vahtkustutid, mis asuvad väljas või mitteköetavais ruumides ning on laetud suvise laenguga, tuleb talveks paigutada grupiviisi lähedal (mitte üle 50 m kaugusel) asuvatesse köetavatesse ruumidesse, mille juurde tuleb välja panna tähis: «Siin asuvad tulekustutid.» Kohtadesse, kust kustutid on maha võetud, tuleb asetada sildid, millele on märgitud kustutite lähim hoiukoht.

5. Ruumides, kus hoitakse süsihappekustuteid, ei tohi temperatuur tõusta üle 30°C. Süsihappekustutid tuleb paigutada kohta, kus nad on kaitstud päikesekiirguse vahetu mõju eest. Peab vältima süsihappekustutite põrkamist üksteise vastu ja nende vigastamist. Ei tohi lubada niiskuse ja õli sattumist kustuti kerele, eriti peab selle eest hoidma ventiili.

6. Tulekustutite alalise kasutamisvalmiduse tagamiseks on vaja neid süstemaatiliselt kontrollida ja hooldada. Tuleb jälgida, et vahtkustuti küljes oleks etikett, millele on märgitud kustuti laadimise aeg. Samuti peab iga vahtkustuti juures olema traaditükk pihusti ava puhastamiseks. Kontrollida tuleb ka kustuti külge kinnitatud plommi rikkumatust.

7. Vähemalt 1—2 korda kuus (olenevalt asukohast) tuleb kustutid üle vaadata, puhtaks pühkida ja pihusti ava traadiga läbi torgata. Kontrollida kaitsemembraani terviklikkust. Kaitseks ilmastiku kahjustava mõju eest peab väljaspool ruume paiknevad vahtkustutid katma õhukese tavoti- või mineraalõlikihiga.

8. Vahtkustutite kerede seisukorra ja vastupidavuse kontrollimisele tuleb pöörata erilist tähelepanu, sest vastupidavuse normidele mittevastavate vahtkustutite kasutamine võib põhjustada õnnetusjuhtumeid. Vahtkustutite keresid kontrollitakse hüdraulilise survega üks kord aastas:

— üks aasta pärast kasutusele võtmist — 25% üldisest vahtkustutite arvust;

— kahe aasta pärast — 50%;
— kolme aasta pärast — kõik vahtkustutid.

9. Vahtkustutid, millel puuduvad arvestuskaardid või passid nende valmistamise või katsetamise aja kohta, kuuluvad enne laadimist kohustuslikus korras hüdraulilisele surveproovile.

10. Vahtkustuti laengut (leeliselist ja happelist osa) ning kere sisemise lakikihi ja välisvärvi seisukorda kontrollitakse kaks korda aastas.

11. Vahtkustutite laadimist ja ümberlaadimist ning kerede katsetamist hüdraulilise survega teostavad vabatahtliku tuletõrje ühingute töökojad. Samuti võib ka suurte ettevõtete juurde organiseerida spetsiaalsed töökojad. Igal juhul peavad vahtkustutite laadimise, ümberlaadimise ja katsetamisega tegelevad isikud olema läbi teinud vastavad kursused ja omama Eesti Vabariikliku Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu vabariikliku kvalifikatsioonikomisjoni tõendi, mis lubab neil nimetatud alal tegutseda.

12. Vahtkustutite süstemaatilise kontrollimise ja hooldamise tagamiseks on tarvis kustutite tehnilise seisukorra ning kasutamise kohta kehtestada igas asutuses ja ettevõttes täpne arvestus.

Arvestuse sisseseadmisel pannakse igale kasutamisele võetavale vahtkustutile plekist kettale stantsitud või värvitud järjekorranumber, mis kinnitatakse kustuti ülemise käepideme külge. Sama numbrit kannab ka kustuti arvestuskaart.

Vahtkustuti arvestuskaart peab sisaldama järgmisi andmeid:

1) asutuse või ettevõtte nimetus;
2) kustuti järjekorranumber;
3) kustuti tüüp;
4) väljalaske aasta ja valmistajatehas;
5) vahtkustuti soetamise aeg;
6) esmakordse laadimise kuupäev;
7) kõigi järgnevate laadimiste ja ümberlaadimiste kuupäevad;
8) kõigi põhiliste kontrollimiste ja hüdrauliliste surveproovide kuupäevad ja tulemused.

Vahtkustuti laadimisele, ümberlaadimisele või kontrollimisele andmisel tuleb juurde lisada ka arvestuskaart.

13. Süsihappekustuteid tuleb tõrgeteta töö tagamiseks kontrollida järgmistel tähtaegadel:

a) väline vaatlus, ventiili ning kaitseventiili mutri küljes olevate plommide rikkumatuse kontrollimine, tolmust ja mustusest puhastamine — vähemalt kord kuus;

b) laengu säilivuse kontrollimine kaalumise teel — vähemalt üks kord kolme kuu jooksul, samuti iga kord, kui avastatakse plommi puudumine ventiilil või kaitseventiili mutril.

Süsihappekustutite kontrollkaalumisel võivad laengute minimaalsed kaalud olla järgmised: OУ-2 — 1,25 kg, OУ-5 — 2,85 kg, OУ-8 — 4,7 kg.

Kontrollkaalumise tulemus märgitakse kustuti passi (instruktsiooni) vastavasse lahtrisse. Pass (instruktsioon) antakse igale süsihappekustutile valmistajatehase poolt kaasa. Passi puudumisel märgitakse samad andmed arvestuskaardile;

c) süsihappekustutite balloonide vastupidavuse kontrollimine — iga 5 aasta tagant.

14. Vinnaga vahtkustuti ОП-5 rakendatakse tegevusse järgmiselt. Käepidemest kinni hoides viiakse kustuti tulekahjukoha juurde. Sellest mõne meetri kaugusel puhastatakse pihusti ava ja tõmmatakse vinn vertikaalsuunas kuni tõkkeni (180° võrra). Seejärel pööratakse kustuti põhjaga ülespoole ja suunatakse pihustist paiskuv vahujuga põlemise tsooni.

15. Vahtkustuti ОП-3 (ja löökrauaga vahtkustuti ОП-5) tegevusse rakendamiseks tuleb see võtta seinalt ja ülemisest käepidemest kinni hoides viia tulekahjukoha juurde. Mõne meetri kaugusel põlemise kohast puhastatakse pihusti ava, tõstetakse kustuti üles ja teise käega võetakse alumisest käepidemest kinni. Seejärel pööratakse vahtkustuti põhjaga ülespoole ja endast võimalikult eemal hoides lüüakse löökraua pea vastu mingi kõva esemega ning suunatakse pihustist paiskuv vahujuga põlemise kohta. Löök ei tohi olla liiga tugev, sest see võib kaane kaela lahti murda või kustuti kere rebestada, põhjustades seega õnnetuse.

16. Pihusti ava ummistumisel on vaja vahtkustuti kiiresti ümber pöörata (kaanega ülespoole), energiliselt üles-alla loksutada, jälle endisesse asendisse pöörata ja kustutamist jätkata. Kui seejuures ilmneb, et pihusti ava on ikkagi ummistunud, tuleb seda puhastada kustuti küljes rippuva puhastusnõela abil.

Vahtkustutite ОП-3 ja ОП-5 töötamise kestus on 60—80 sekundit ning vahujoa pikkus sel ajal 6—8 meetrit.

17. Tahkete esemete või materjalide kustutamisel tuleb vahujuga suunata kõige intensiivsema põlemise kohta, kustutada tuld järk-järgult ülalt alla ning katta põlevate esemete pind vahuga.

Väikestes lahtistes ja eriti madalate äärtega nõudes süttinud vedeliku kustutamisel ei tohi vahujuga juhtida põlevasse vedelikku, sest see võib vedeliku laiali paisata ja põlemist suurendada. Vahujuga tuleb suunata vedeliku pinna suhtes kaldu või veel parem — vastu mahuti siseseina. Mahuti seina vastu põrgates valgub vaht alla ja katab põleva vedeliku pinna, isoleerides selle ümbritsevast õhust ning kustutades põlemise.

Mahavalgunud põleva vedeliku kustutamist tuleb alustada äärtelt ning järk-järgult katta vahuga kogu põlev pind.

18. Süsihappekustuti kasutamisel tuleb see kõigepealt kronsteinilt maha võtta ja käepidemest hoides viia põlemise kohale võimalikult lähedale. Nüüd pööratakse kustuti küljes olev lehtertoru tule suunas ja kinnitatakse mutri abil ning ventiiliavajat lõpuni lahti keerates suunatakse lehtertorust väljapaiskuv süsihappegaasi ja -lume juga tulepessa.

Kustutit tuleb töötamise ajal hoida võimalikult vertikaalselt. Igal juhul tuleb vältida kustuti tugevat kallutamist, sest sellega rikutakse süsihappegaasi normaalset väljumist, mis põhjustab kustuti töös häireid.

Pärast põlemise likvideerimist või kustuti tühjenemist peab ventiili hoolikalt sulgema. Kui kustutit kasutati ruumis, tuleb kõigil väljuda (süsihappegaas on mürgine) ning ruumi tuulutada.

19. Süsihappekustutite OÜ-2, OÜ-5 ja OÜ-8 töötamise kestus on vastavalt 25—30, 40—50 ja 50—60 sek. ning lehtertorust väljuva joa pikkus vastavalt kuni 1,5, 2,5 ja 3,5 meetrit.

20. Kasutatud vaht- ja süsihappekustutid tuleb viivitamata saata laadimisele, et nad võimalikult lühikese aja pärast oleksid jälle kasutamisvalmis.

Kui kasutatud vahtkustuteid ei ole võimalik kohe ümberlaadimisele saata, tuleb kustutid hoolikalt sooja veega puhtaks pesta. Kustuti tuleb ettevaatlikult avada: kõige enne puhastada pihusti ava ning alles siis, asetanud kustuti horisontaalasendisse, keerata kustuti kaas lahti.

Kustuteid, mis tööle rakendamisel ei andnud vahujuga, võib lahti võtta ainult spetsialist, kusjuures õnnetuste vältimiseks tuleb silmas pidada vajalikke ettevaatusabinõusid.

Eesti Vabariiklik
Vabatahtliku Tuletõrje Ühing

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

Lisa 3

MOOTORPUMBA MП-800 KASUTAMISE INSTRUKTSIOON

I. MOOTORPUMBA LÜHIKE KIRJELDUS

Mootorpump MП-800 on ette nähtud veevõtukohast tulekahjukohale vee andmiseks.

Mootorpump MП-800 kujutab endast kerget kantavat (teisaldatavat) agregaati, mis koosneb kahetaktilisest kahe silindriga karburaator-sisepõlemismootorist ja üheastmelisest konsooltüüpi tsentrifugaalpumbast. Mootorpumba gabariidi vähendamise ja konstruktsiooni lihtsustamise eesmärgil on pumba tööratas ühendatud vahetult mootori väntvõlliga. Mootor koos pumbaga on nelja poldiga kinnitatud spetsiaalsele keevitatud raamile.

Küttesegu süütamiseks silindrites on mootori külge monteeritud nn. kahe sädemega magneeto M-47Б, mis käivitatakse väntvõllilt vahemuhvi kaudu.

Mootori toitesüsteem koosneb mootori kohal kahel kronsteinil paiknevast kütusepaagist, sisselasketorust, karburaatorist K-28B, õhupuhastist, ühendustorust ja kütusekraanist.

Kütuse juurdevool paagist karburaatorisse toimub isevoolu teel mööda ühendustoru.

Mootori pöörete arvu reguleeritakse karburaatori külge kinnitatud fiksaatori hoovaga.

Mootori väljalaskesüsteem on varustatud summutiga.

Mootoril on sundtoimega vesijahutus. Jahutamiseks kasuta-

takse läbijooksvat vett, mis juhitakse mootori veesärki pumba tööratta tagumise tihendi juurest.

Pumba vaakuumsüsteem koosneb vasakpoolse silindri pea külge kinnitatud suruõhuga töötavast vaakuumaparaadist, voolikute süsteemist ja pumba kerele kinnitatud jaotuskraanist. Vaakuumaparaat rakendatakse tegevusse mootori vasakpoolse silindri abil, mis vaakuumaparaadi kasutamise (imemise) ajal töötab kompressorina.

Vaakuumaparaadi sisse- ja väljalülitamine toimub jaotuskraani käepideme pööramise teel.

Mootor käivitatakse käiviti abil, mis koosneb hammassektoriga varustatud käivituspedaalist. Hammassektor on hammasratta ja hammasmuhvi kaudu käivitamise ajal perioodiliselt ühendatud mootori väntvõlliga.

Pumba surveava on varustatud surveventiiliga, mille abil vee väljavool pumbast suletakse käivitamise, survevoolikute vahetamise või surveliini vee andmise lühiaegse katkestamise ajaks.

II. UUE MOOTORPUMBA ETTEVALMISTAMINE TÖÖTAMISEKS

1. Mootorpump väliselt üle vaadata. Kontrollida, kas välisdetailidel ei ole juhuslikke vigastusi ning kas kõik agregaadid on tugevasti kinnitatud.

2. Mootori töövalmis seadmiseks teostada järgmised operatsioonid:

a) eemaldada õli mootori silindritest ja karterist;

b) küünlaava korgid silindripeadest välja keerata ja avada karteri tühjendamise kraanid;

c) käivitushoova hammassektor viia sidestusse hammasrattaga ja käivituspedaalile vajutades pöörata mootori väntvõlli seni, kuni silindritest ja karterist on õli täielikult välja voolanud;

d) valada läbi küünlaavade kummassegi silindrisse 3—5 cm^3 bensiini ja tegutsedes analoogiliselt punktile «c» eemaldada see silindritest ja karterist.

3. Asetada süüteküünlad kohale ja sulgeda karteri tühjendamise kraanid. Et veenduda süütesüsteemi korrasolekus, kontrollida enne süüteküünalde kohaleasetamist, kas nende elektroodide vahel tekib säde.

4. Kinnitada süüteküünaldele kõrgepingejuhtmete otsikud.

5. Valmistada puhtas nõus kütuse segu.

Kütuse segu valmistamiseks valada algul nõusse bensiin A-66 või A-72 ГОСТ 2084-56, seejärel autool АК-10 ГОСТ 1862-60.

Esimeseks 25 töötunniks tuleb kütuse segu valmistada vahekorras 18:1 (mahuliselt), hiljem 20:1. Saadud segu valada pärast hoolikat segamist filterlehtri kaudu kütusepaaki.

Kategooriliselt on keelatud kütusepaagi täitmine ainult bensiiniga (ilma õli lisandita), sest see põhjustab mootori liikuvate osade purunemise või kinnikiilumise.

6. Kontrollida imivoolikute ja imisõela vintühendajatel tihendite olemasolu.

7. Ühendada imivoolik koos imisõelaga pumba imemisavaga.

8. Lasta imivooliku ots koos sõelaga vähemalt 20 cm sügavuselt vette. Seejuures ei tohi imisõel ulatuda veekogu põhja, sest muda või liiv võivad sõela ummistada.

9. Moodustada voolikutest surveliin ja ühendada selle ots pumba surveavaga. On keelatud ekspluateerida mootorpumpa, mille surveliinil on ainult üks joatoru ПС-50 (suudmeava läbimõõt 16 mm), kui pumba poolt tekitatav surve on üle 6,5 kG/cm^2.

10. Kontrollida, kas pumba ja silindrite kraanid on suletud.

11. Sulgeda tihedalt pumba surveventiil.

12. Kütusepaagi kraan asetada seisu «Открыто» (avatud) ja sõrmega ujuki uputusnupule vajutades veenduda, et kütus pääseb ujukiruumi.

13. Eemaldada täitevanni kork ja avada parempoolse silindri peas olev kontrollkraan.

14. Valada silindrite jahutussärki vett seni, kuni vesi hakkab kontrollkraani avast välja voolama. Vee valamisel jahutussärki peab jaotuskraani käepide olema pumba surveventiilipoolses äärmises asendis.

15. Sulgeda silindri peas olev kontrollkraan ja keerata kohale täitevanni kork.

III. MOOTORI KÄIVITAMINE

1. Asetada karburaatori hoovad asendisse, mis kindlustab mootori silindritesse rikastatud küttesegu andmise:

a) õhuklapi hoob (asub õhupuhasti pool) viia suletud seisu — alla;

b) segusiibri hoob (asub silindri pool) viia avatud seisu — 45-kraadise nurga all ülespoole.

2. Jaotuskraani käepide panna keskasendisse.

Märkus. Uuemat tüüpi pumba puhul kontrollida, et sisselaskekollektori õlitoos oleks täidetud õliga АК-10.

3. Parema jalaga käivituspedaalile vajutades viia hammassektor hammasrattaga sidestusse ja käivitada mootor, vajutades järsult pedaalile.

Märkus. Külma mootori käivitamise hõlbustamiseks on soovitatav silindritesse dekompressioonikraanikeste kaudu valada 2—3 cm^3 küttesegu.

4. Niipea kui mootor käivitub, võtta jalg viivitamatult pedaalilt ja segusiibri hooba ülespoole liigutades reguleerida mootor püsivatele pööretele.

5. Alustada vee imemist pumpa; selleks asetada jaotuskraani käepide pumba surveventiilipoolsesse äärmisse asendisse ning ühtlasi järk-järgult suurendada mootori pöördeid.

Märkus. Uuemat tüüpi (kolmerežiimilise pööretepiirajaga) mootorpumba puhul kontrollida, et sisselaskekollektori õlitoos, hüdrauliline andur ja õlikompensaator oleksid täidetud õliga AK-10. Ühtlasi tuleb jälgida, et õli pind sisselaskekollektori õlitoosis alaneks. See näitab kompressorina töötava silindri määrimist.

6. Veendunud selles, et pump vett imeb (mida tõendab intensiivne veejoa väljumine vaakuumaparaadi difuusorist), viia jaotuskraani käepide tagasi keskasendisse ja avada sujuvalt pumba surveventiil. Pärast veejoa väljumist voolikliini otsast asetada jaotuskraani käepide summutipoolsesse äärmisse asendisse.

Märkus. Mootorpumba töötamise ajal peab pumba surve jälgimiseks manomeetri kraan olema avatud.

7. Avada täielikult surveventiil ja vastavalt manomeetri näidule reguleerida mootori pöörded vajalikule võimsusele.

Kategooriliselt on keelatud esimese 25 töötunni vältel tõsta mootori koormust üle piiri, mis vastab manomeetri näidule üle 4 kG/cm^2, kui joatoru suudmeava läbimõõt on 22 mm.

8. Juhul kui surveventiili avamisel veejuga katkeb, tuleb imemist korrata (juhinduda punktidest 5, 6 ja 7). Vee imemise aeg ei tohi ületada 40 sek. Korduval imemisel vältida mootori ülekuumenemist, sest see mõjub halvasti mootori vastupidavusele ja töökindlusele.

IV. MOOTORI SEISKAMINE

1. Mootorpumba seiskamisel tuleb:

a) karburaatori fiksaatori hooba sujuvalt äärmisse alumisse asendisse nihutades vähendada mootori pöördeid;

b) sulgeda kütuse juurdevoolukraan;

c) jaotuskraani käepide asetada keskasendisse.

2. Võtta kütusejuhtme ots karburaatori ujukikambri küljest lahti ja lasta kütusejuhtmesse jäänud kütus välja voolata, seejärel panna juhtme ots uuesti ujukikambril olevale otsikule.

3. Sulgeda surveventiil.

4. Avada pumba väljavoolukraan ja 3 silindritel olevat väljavoolukraani.

5. Lahutada imi- ja survevoolikud pumbast.

6. Mootorpumpa imemisavaga allapoole kallutades valada pumbast vesi välja.

7. Katta imemisava sulguriga ning sulgeda pumbal ja silindritel olevad väljavoolukraanid.

V. MOOTORPUMBA TÖÖJÄRGNE HOOLDAMINE

Pärast mootorpumbaga töötamist tuleb pumpa tehniliselt kontrollida.

1. Vaadata kõik mootorpumba detailid ja sõlmed üle. Vajaduse korral pingutada kinnitusi või demonteerida üksikuid sõlmi nende hoolikaks kontrollimiseks.

2. Imi- ja survevoolikud lahti ühendada ja nendest vesi välja valada.

3. Survevoolikud pesta, kuivatada ja rulli kerida.

4. Mootorpumba detailide ja sõlmede mustunud pinnad bensiini ja õli segusse kastetud lapiga hoolikalt puhtaks pühkida.

5. Detailide värvimata metallpinnad katta autooliga või õhukese solidoolikihiga.

6. Silindritesse valada 20—30 cm^3 autooli AK-10 ja pöörata käiviti abil 3—4 korda mootori väntvõlli. Sellega konserveeritakse ajutiselt mootori väntmehhanism ja silindrite peegelpinnad.

Kui mootorpump seisab pikema aja vältel kasutamata, on soovitatav pumpa 2—3 korda kuus käivitada ja lasta teda 1—2 minuti jooksul aeglastel pööretel töötada. Seejuures tuleb tingimata mootorit jahutada.

7. Mootorpumpa tuleb hoida garaažis või mõnes muus kuivas köetavas ruumis presentkatte all.

VI. MOOTORPUMBA RIKKED JA NENDE KÕRVALDAMINE

Rike	Rikke tekkimise põhjus	Kõrvaldamise moodus
1. Mootor ei käivitu	a) kütusejuhe või kütusekraani filter on ummistunud	a) kütusejuhe või filter maha võtta, pesta ja läbi puhuda
	b) kütusepaagi põhja on sadestunud vett (mootorpumba hoidmisel lageda taeva all või bensiinis vee olemasolu korral)	b) kütusepaagist ja karburaatori ujukikambrist vesi välja valada
	c) süüde on rikkis (süüteküünlas puudub säde või süüteküünla elektroodid on tahmunud)	c) reguleerida ja kontrollida süüdet
	d) madala kvaliteediga bensiin	d) bensiin vahetada
	e) nõrk kompressioon kolvirõngaste kulumise või sissepõlemise tagajärjel	e) kolvirõngad puhastada ja pesta nõest, vahetada kolvirõngad, kulunud silinder, kolb ja kolvirõngad
	f) raskendatud käivitamine	f) avada karteri tühjendamise kraanid, dekompressioonikraanid silindritel, pöörata mõned korrad mootori väntvõlli. Seejärel korrata käivitamist, juhindudes peatüki «Mootori käivitamine» punktidest 1, 2 ja 3
	g) silindrisse imbub vett	g) vahetada silindri kaane tihendid ja kontrollida, kas silindri peegelpind ei ole vigastatud
2. Mootor töötab katkendlikult	a) karburaatori düüs või toitesüsteem on ummistunud	a) keerata düüs välja ja toitesüsteem läbi puhuda
	b) lahja või rikas küttesegu	b) reguleerida karburaator
	c) mootor kuumeneb üle	c) kontrollida, kas jahutussüsteem pole ummistunud
3. Mootorpump ei ime vett	a) imiliini ühenduskohtade ebatihedus	a) kontrollida tihendite olemasolu ja pingutada võtme abil imivoolikute ühendajaid
	b) imisõel ei ole täielikult vette lastud	b) lasta imisõel vette vähemalt 20 cm allapoole veepinda

Rike	Rikke tekkimise põhjus	Kõrvaldamise moodus
	c) augud või rebendid imivoolikutes	c) katkised imivoolikud asendada tervetega
	d) vaakuumaparaadi sisselülitamisel vasakpoolne silinder ei lülitu välja	d) kõrvaldada vahe vaakuumaparaadi sulguri ja nuki vahel
	e) vaakuumaparaadi klapi vedru on kinni sööbinud	e) eemaldada vaakuumaparaadi kork ja õlitada vedru autooliga
	f) pumba ja silindrite väljavoolukraanid on avatud	f) kraanid sulgeda
	g) ebatihedused pumba ja sõlmede ühenduskohtades	g) pumba vaakuumaparaadi ja jaotuskraani poldid pingutada
	h) pumba tihend on rivist välja langenud	h) vahetada kummitihend ja sobitada see tihendikarpi
	i) pumba imemiskõrgus on üle 6 m	i) vähendada imemiskõrgust
	j) jaotuskraani ja vaakuumaparaadi korkide ning mootorpumba kere vahel on ebatihedused	j) sobitada jaotuskraani ja vaakuumaparaadi korgid pumba kerega

VII. MOOTORPUMBA DEMONTEERIMINE JA MONTEERIMINE

Mootorpumba demonteerimisel ja monteerimisel peab silmas pidama järgmist.

1. Hoida puhtust, vältida mootorpumba detailidele pori, tolmu jms. sattumist.

2. Detailide määrimisel (pärast nende pesemist) kasutada ainult täiesti puhast õli. Tolmu ja liiva sisaldava määrde kasutamine on kategooriliselt keelatud.

3. Pumba tööratta mutri pingutamisel paigutada väntvõlli vastukaalude alla puitklots, mis võimaldab tööratta mutri ja võlli otsas oleva kübarmutri tugevasti kinni keerata. Seejärel paigutada kohale silinder. Kübarmutri paigalpüsimiseks kasutatakse mutri sees olevat vedruseibi.

4. Karteri lahtivõtmisel ja kokkupanemisel on vaja jälgida, et tugilaagri ja kaane vahele jääks 0,03—0,05-millimeetrine lõtk (väntvõlli telglõtk karteris).

5. Silindripeade tihend asetada kohale täpselt endises asendis, vastasel korral lakkab mootori jahutussüsteem funktsioneerimast.

Mootorpumba ekspluateerimisel tuleb jälgida, et katkesti kontaktid oleksid terved ja puhtad. Kontrollida nende vahe suurust.

Iga 500 töötunni järel tuleb magneeto laagrite määre asendada uuega. Vana määrde jääkide eemaldamiseks peab magneeto lahti võtma ja kuullaagrite separaatoreid pesema autobensiinis. Laagrirõngad puhastada hoolikalt bensiinis niisutatud puhta lapiga.

Samuti on vaja eemaldada ka rootori lamellidele ja pooluskingadele sattunud vana määre. Rootorit ja pooluskingi tuleb määrida universaalse määrdega УН ГОСТ 782-53 (tehniline vaseliin).

Kuullaagrite separaatorid täita $^2/_5$ osas määrdega ЦИАТИМ-201 ГОСТ 6267-52. Seejärel võib magneeto uuesti kokku monteerida. Võib kasutada ka tunduvalt kõrgema kvaliteediga määret ЦИАТИМ-221 ТУ 396-56.

Iga 500 töötunni järel tuleb eelsüüteautomaat magneetolt maha võtta, bensiinis hoolikalt puhtaks pesta ja kuivatada või suruõhuga läbi puhuda. Seejärel kasta eelsüüteautomaat õlisse. Määrdeks kasutada turbiiniõli Л ГОСТ 32-53, vaseliinõli ГОСТ 1840-51 või mõnda muud puhast vedelat masinaõli. Pärast õlitamist võib eelsüüteautomaadi magneetole tagasi asetada.

Katkesti kontaktide puhastamiseks kasutada spetsiaalset kontaktiviili. Seejuures tuleb jälgida, et kontaktide puhastamisel ei hõõrutaks maha volframit.

Väikesed sissesööbekohad kontakti pinnal ei mõju magneeto töötamiskindlusele, kui kontaktid on nõest täielikult puhastatud.

Kontaktide vahe reguleerimiseks on vaja pöörata magneeto rootor nii, et katkesti hoova padi asuks nukk-ketta nukil. Ekstsentrikut keerates reguleerida kontaktide vahe parajaks. Selleks tuleb mitteliikuva kontakti kruvi lahti keerata, kontaktide vahe 0,25—0,35 mm laiuseks reguleerida ja kruvi uuesti lõpuni kinni keerata.

Kontaktide vahe kontrollimiseks kasutatakse lehtkaliibrit.

Kontaktide vahe reguleerimise või katkesti hoova padja kulumise tagajärjel võib muutuda tehase poolt ettenähtud kontaktide lahutumise algmoment.

Iga 500 töötunni järel on soovitatav kontrollida magneeto kontaktide lahutumise algmomenti vastavalt sobivaimale eelsüütenurgale, milleks on magneeto rootori pööre 8—10° võrra üle magnetilise neutraalasendi.

Selleks reguleerida kontaktide vaheks 0,25—0,35 mm. Kui on kasutada standardlahendajaga stend (ГОСТ 8028-56), paigutada katkesti plaat sellisesse asendisse, et magneeto oleks 7-millimeetrise nõellahendaja kasutamisel võimeline andma sädet minimaalsetel pööretel.

Stendi puudumisel asetada magneeto rootor magnetiliselt neutraalseks (eelsüüteautomaat on sel puhul vertikaalasendis). Nihutada katkesti plaati nii, et nukk-ketta nuki ja katkesti hoova vahel oleks 0,18—0,22 mm laiune pilu. Seejuures peab 0,18-millimeetrine lehtkaliiber pilust vabalt läbi minema, 0,22-millimeetrine lehtkaliiber aga takistusega. Pärast seda keerata katkesti plaadi kinnituskruvi täielikult kinni.

Mustuse ja õli eemaldamiseks tuleb kontakte puhastada aviobensiinis või piirituses niisutatud seemisnahkse lapiga.

Iga 500 töötunni järel tuleb süütejagaja rootorit ja kaant

Magneeto rikked ja nende kõrvaldamine

Rike	Rikke tekkimise põhjus	Kõrvaldamise moodus
1. Magneeto töötab tõrgetega	1. Katkesti kontaktid on põlenud või kattunud õlikihiga	1. Kontaktid puhastada piirituse või bensiiniga niisutatud seemisnahkse lapiga. Kontaktiviiliga üle viilida ja puhastada
	2. Kontaktide vahe ei vasta ettenähtule	2. Reguleerida kontaktide vahet
	3. Katkesti hoova padi on kulunud	3. Vahetada hoob
	4. Eelsüütenurk ei vasta ettenähtule	4. Reguleerida eelsüütenurka
2. Magneeto ei anna sädet	1. Primaarmähis on katkenud	1. Vahetada induktsioonpool
	2. Sekundaarmähis on katkenud	2. Vahetada induktsioonpool
	3. Juhtmed on ühenduses massiga	3. Kõrvaldada juhtmete ühendus massiga (parandada juhtme isolatsioon)
	4. Kondensaator on läbi põlenud	4. Vahetada kondensaator
	5. Eelsüütenurk ei vasta ettenähtule	5. Reguleerida eelsüütenurka

vajaduse korral puhastada aviobensiiniga nõest ja seejärel kuivatada. Smirgelpaberi kasutamine on keelatud.

Magneeto tuleb hoida alati puhas. Magneetole sattunud pori ja õli peab kohe eemaldama. Erilist tähelepanu tuleb pöörata voolu juhtivate osade puhtusele.

Iga 500 töötunni järel immutada nukk-ketta vastu hõõrduvat vilditükikest turbiiniõliga Л ГОСТ 32-53 või õliga ГОСТ 1840-51 (vaseliin). Pärast immutamist tuleb liigne õli vilditükist välja pigistada.

Kui süütejagaja rootoril või jagajakarbil on elektrilisi või mehaanilisi vigastusi, tuleb vigastatud detail asendada uuega ilma teisi osi vahetamata.

Vanematüübilistel magneetodel М-47Б tuleb katkesti riknenud osad asendada uutega komplekssselt, s. o. rootor ja kere üheaegselt.

Uue jagajarootori asetamisel magneetole М-47Б tuleb kinnituskruvi paigutada augukesse märgiga «Лев».

Mootorpumba pikemaks ajaks seisma jätmisel või selle transportimisel tuleb magneeto metallist välisosad katta universaalmäärdega УН ГОСТ 782-53 (tehniline vaseliin). Magneeto põhjuseta lahtivõtmine ja kontrollimine on keelatud. Magneetot võib lahti võtta ainult vastava kvalifikatsiooniga tööline remonditöökojas pärast magneeto rikke kindlakstegemist.

IX. MOOTORPUMBA TEHNILINE TEENINDAMINE

Mootorpumba perioodiline tehniline teenindamine jaotatakse olenevalt teostatavate tööde ulatusest ja perioodilisusest kolme liiki.

1. Tehniline teenindamine nr. 1 viiakse läbi iga kord pärast mootorpumbaga töötamist, olenemata töötamise kestusest.
2. Tehniline teenindamine nr. 2 viiakse läbi iga 40-tunnise töötamise järel.
3. Tehniline teenindamine nr. 3 viiakse läbi iga 120-tunnise töötamise järel.

Tehniline teenindamine nr. 1

Tehniline teenindamine nr. 1 koosneb järgmistest operatsioonidest.

1. Mootorpump kuivatatakse veest, puhastatakse porist ja tolmust.

2. Defektide avastamiseks ning mootori, pumba, magneeto ja teiste agregaatide kinnituse kontrollimiseks mootorpump väliselt üle vaadata.

3. Kui mootorpumbaga on pumbatud vett, milles on suurel hulgal lisandeid (muda, turvas vms.), tuleb mootori jahutussüsteem läbi pesta. Selleks:

a) asetada jaotuskraani käepide pumba surveventiilipoolsesse äärmisse asendisse;

b) eemaldada täitevanni kork ja avada parempoolse silindri kontrollkraan;

c) valada silindrite jahutussärki puhast vett, avada väljavoolukraanid ja lasta vesi välja voolata. Olenevalt jahutussüsteemi mustumisest korrata seda operatsiooni 2—3 korda. Kui mootorpumbaga on pumbatud merevett, tuleb pumbakamber mageda veega puhtaks pesta.

4. Kontrollida toitesüsteemi ühenduskohtade hermeetilisust. Avastatud lekkimiskohad kõrvaldada.

5. Lasta pumbast ja mootori jahutussärgist vesi välja.

6. Kontrollida, kas jaotuskraani käepide liigub sujuvalt, kui seda ühest asendist teise liigutada. Kui käepideme liikumine on takistatud või jaotuskraani ja vaakuumaparaadi korgid ei avane hõlpsasti, võtta vaakuumaparaat ja jaotuskraan maha ning pesta ja õlitada korkide ja kere kokkupuutekohti.

Jaotuskraani korgi ja kere määrimiseks kasutada tehnilist vaseliini või solidooli, vaakuumaparaadi korgi ja kere määrimiseks tehnilist vaseliini või solidooli, millele on lisatud 5% grafiiti.

Et jaotussüsteem korralikult töötaks, tuleb jaotuskraani kork asetada nii, et korgi ruudu joon oleks kraani käepideme fiksaatori keskmise hamba kohal, käepide aga keskasendis.

Vaakuumaparaadi korgi kohaleasetamisel tuleb rangelt jälgida, et sulguri nukk oleks samas asendis nagu enne lahtivõtmist.

7. Käivitusmehhanismi hoova sektori värvimata kohad, hambad, teljed koos vedruga ja teised detailid puhastada porist ja veetilkadest ning määrida autooliga. Pumba imemisava tuleb määrida solidooliga.

8. Kontrollida kütuse hulka paagis ja vajaduse korral kütust juurde lisada.

9. Kontrollida süütesüsteemi ja rikete avastamisel need kõrvaldada. Eemaldada süüteküünla elektroodidele kogunenud nõgi (bensiiniga niisutatud lapiga) ja reguleerida elektroodide vahet (0,6—0,7 mm). Reguleerimiseks painutada külgelektroodi.

10. Puhastada imisõel porist ja määrida vintühendajad solidooliga.

11. Kuivatada imi- ja survevoolikud ja määrida imivooliku ühendaja ja imemisava keermeosa solidooliga.

12. Õlitada mootorpumba detailide ja sõlmede hõõrdepinnad:

a) mootori kolvid. Valada küünlaava kaudu silindritesse 30—50 cm^3 autooli AK-10, pärast seda pöörata mootori väntvõlli 2—3 pööret;

b) mootori käivitusmehhanism. Käiviti hoova tugede määrimiseks valada läbi sektori rummu avade autooli, seejuures sektorit pöörates. Ka hoova hammaskrantsi ja hammasratast koos hammasmuhviga õlitatakse autooliga.

Märkused. 1. Määrimiseks kasutada ainult täiesti puhast õli ja solidooli, millel puuduvad lisandid (vesi, liiv, tolm vms.).

2. Kui mootorpumpa pikema aja jooksul ei kasutata, tuleb pumpa 2—3 korda kuus käivitada ja lasta lühiajaliselt töötada. Käivituste eesmärgiks on mootori väntmehhanismi õlitamine.

Tehniline teenindamine nr. 2

Tehnilise teenindamise nr. 2 puhul tuleb lisaks tehnilisele teenindamisele nr. 1 (välja arvatud p. 8) teostada järgmised operatsioonid.

1. Küttesegu kütusepaagist välja lasta, kütusejuhe maha võtta, kütusepaagi kork ja kraan eemaldada. Pesta kütusepaak ja sellest eraldatud osad bensiiniga puhtaks, seejärel asetada need uuesti kohale.

Pärast filtri ja settenõu pesemist tuleb kütusekraani kokkupanekul jälgida, et settenõu oleks kraani kerega hermeetiliselt ühendatud (nende vahel peab tingimata olema tihend).

2. Eemaldada karburaatorilt õhupuhasti, pesta see bensiiniga porist ja tolmust puhtaks ning asetada kohale.

3. Keerata ära kruvi, millega ujukikamber on kinnitatud karburaatori kere külge. Pesta ujukikamber ja selle detailid ning kruvi ja düüs puhtaks. Kanalid ja düüs hoolikalt läbi puhuda. Karburaatori kokkupanekul pöörata tähelepanu ühenduste hermeetilisusele ja tihendite seisukorrale.

4. Täita kütusepaak seguga.

5. Eemaldada magneeto katkesti kaas ning kontrollida katkesti kontaktide puhtust ja seisukorda. Nõe ja õli kõrvaldamiseks pühkida kontakte puhtas bensiinis niisutatud seemisnahaga või puhastada mõlema kontakti pinnad spetsiaalse kontaktiviiliga. Tekkinud metallitolm puhuda katkestilt ja kontaktidelt maha või pesta neid bensiiniga.

6. Kontrollida lehtkaliibriga katkesti kontaktide vahet. Vahe peab olema 0,25—0,35 mm. Kontaktide vahe kontrollimiseks ja reguleerimiseks tuleb magneeto rootor pöörata niisugusesse asendisse, et liikuva kontakti tekstoliitpadi asuks nukk-ketta nukil. Reguleerimisel tuleb vabastada mitteliikuva kontakti aluse kinnituskruvi ja keerata reguleerimise ekstsentrikut vajalikus suunas, seejärel kinnituskruvi tugevasti kinni keerata ja katkesti karp katta kaanega.

7. Kui magneeto on mootori karteri küljest maha võetud, tuleb selle tagasiasetamisel kinni pidada järgmisest korrast:

a) asetada magneetopoolse silindri kolb ülemisse surnud punkti;

b) seada magneeto eelsüütemuhv nii, et muhvil olev punane märgike asuks üleval;

c) paigutada magneeto mootori karteri küljes olevatele tikkpoltidele ja kinnitada mutritega;

d) ühendada süütejuhtmed; esimese silindri süütejuhe tuleb ühendada magneeto klemmiga, millel on tähis I.

8. Kontrollida mutrite ja tööratta võlli kaitsemutri kinnitust ning vajaduse korral pingutada neid.

9. Kontrollida voolikühendajate tihendite seisukorda ja kõlbmatud tihendid asendada uutega.

Tehniline teenindamine nr. 3

Tehnilise teenindamise nr. 3 puhul tuleb lisaks tehnilisele teenindamisele nr. 1 ja 2 teostada järgmised operatsioonid.

1. Eemaldada silindri pea, kolvi põhja, kolvirõngaste ja nende pesade ning silindri väljalaskekanalite külge kogunenud nõgi.

Selleks tuleb silindrite pead ettevaatlikult maha võtta ning silindrid karteri küljest ja kolvirõngad kolbidest eraldada.

Et vältida kolvirõngaste purunemist ja kolvi pinna rikkumist, peab rõngad kolvist eraldama väga ettevaatlikult. Nõe eemaldamiseks kasutada petrooleumi.

2. Silindrite jahutussärk ja jahutustorustik pesta sadestusest ja katlakivist puhtaks, läbi puhuda ja kuivatada.

3. Eemaldada detailidelt nõgi, pesta neid bensiinis, läbi puhuda ja kuivatada. Pärast seda võib silindrid jälle kokku monteerida. Silindri peade ja silindrite mutrid tuleb kinni pingutada järk-järgult, seejuures ei tohi pingutada üksteise kõrval asuvaid polte, sest vastasel korral võib pea jääda silindri külge kiiva.

Märkus. Pärast kolvirõngaste puhastamist nõest peab kontrollima rõngaste luku vahesid, mis ei tohi olla üle 1—1,5 mm. Kontrollida tuleb silindri alumise osa järgi.

Mootorpumba ekspluateerimine on näidanud, et kolvirõngaste keskmine tööiga on 250 tundi. Seepärast on soovitatav pärast nimetatud aja möödumist rõngad vahetada, kuid igal üksikul juhul lähtuda nende kulumise astmest.

4. Mootori summuti torustik ja summuti puhastada nõest.

5. Kontrollida laagrite pingsust. Tugilaagri kere ja kaane vahel peab olema 0,03—0,05-millimeetrine lõtk.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

Lisa 4

EESTI NSV RAHVAKOMISSARIDE NÕUKOGU MÄÄRUS TULETÕRJE-VEEVÕTUKOHTADE KASUTAMISKÕLBLIKUS SEISUKORRAS HOIDMISE KOHTA TALVEL

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

1. Talveperioodil tuletõrje-veevõtukohtade kasutamiskõlblikus seisukorras hoidmise kontroll ja juhtimine panna linnades linna ja valdades valla töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele.

2. Kohustada talveperioodil tuletõrje-veevõtukohtade kasutamiskõlbliku seisukorra kindlustamiseks vabrikute, tehaste, ettevõtete ja asutuste juhatajaid ning elumajade valdajaid:

a) alaliselt hoolitsema tihedasti asustatud punktides ja töös-tusobjektidel asuvate veevõtukohtade juurde viivate teede, läbikäikude, tänavatel asuvate tuletõrjehüdrantide, tuletõrje-kraanide, veevõtukohtade, tiikide, jõgede, kanalite ja järvede eest;

b) kaitsma tuletõrje-veevõtukohti külmumise eest käepärast olevate vahenditega: saepuruga, sõnnikuga, jääkatte juurdekasvatamisega või lumikatte kunstliku suurendamisega;

c) puhastama süstemaatiliselt veeaugud jääst ja lumest;

d) varustama veeaugud tähistega ja siltidega «Tuletõrje-veevõtukoht»;

e) mitte lubama kinni katta tänavail ja õuedes asuvaid tuletõrjehüdrantide kaasi materjalide või prahiga või püstitada nende ümber ehitisi;

f) mitte lubama tuletõrje-veevõtukohti kuivendada või täita ilma riikliku tuletõrje järelevalveorgani loata.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu esimees A. Veimer

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu asjadevalitseja A. Borkmann

Tallinn, 19. jaanuar 1946, nr. 43

KINNITANUD
NSV Liidu Riiklik Ehituskomitee
30. detsembril 1963

PÕLLUMAJANDUSLIKU VEEVARUSTUSE PROJEKTEERIMISE JUHEND CH 267-63

1. 1. Käesolev juhend on kehtiv kolhoosi-, sovhoosi- ja teiste põllumajanduslike ettevõtete asulate elamis- ja tootmistsoonide ning välilaagrite ja karjamaadel ja karjateedel asuvate jootmispunktide veevarustussüsteemide projekteerimisel.

1. 5. Asulate elamistsoonide ning tootmis- ja majanduskomplekside territooriumile tuleb ette näha tuletõrje-veevarustus vee andmiseks tulekahjukohale veevõrgule ehitatud hüdrantidest. Tuletõrje-veevarustuse võivad moodustada ka looduslikud või tehis-veehoidlad või reservuaarid, millele on auto- ja mootorpumpade jaoks ehitatud juurdesõiduteed.

Tuletõrje-veevarustuse süsteemi valik otsustatakse tehnilis-majanduslike arvutuste põhjal.

Märkus. Kuni 50 elanikuga asulates, kus ehituskõrgus ei ületa kahte korrust, ja üksikute kuni 1000-kuupmeetrise kubatuuriga I ja II tulekindlusastme tootmis- ja loomapidamishoonete jaoks ei ole tuletõrje-veevarustuse ehitamine kohustuslik.

B. VEEKULU VÄLISTULEKAHJU KUSTUTAMISEL JA TULETÕRJE-VEEVARUSTUSELE ESITATAVAD NÕUDED

2. 8. Tuletõrje-veevõrk tuleb projekteerida kõrg- või madalsurveline ja liita elukondliku või tootmisveevõrguga. Kõrgsurveveevõrgus tuleb surve, mis on tarvilik tulekahju kustutamiseks vahetult hüdrandist, tekitada tulekahju puhkemise korral selleks

ettenähtud statsionaarsete tuletõrjepumpade abil. Statsionaarsed tuletõrjepumbad peavad olema varustatud seadisega, mis tagab nende käivitamise hiljemalt 5 min. jooksul pärast tulekahjusignaali andmist.

Madalsurve-veevõrgus tekitatakse tulekahju kustutamiseks vajalik surve liikuvate tuletõrjepumpadega (auto- või mootorpumbad), mis pumpavad vett hüdrantidest tulekahjukohale.

2. 9. Kui tulekahju kustutamiseks on ette nähtud looduslikud või tehis-veehoidlad või reservuaarid, tuleb nende tegevusraadiuseks arvestada (m):

autopumpade kasutamisel	200
mootorpumpade kasutamisel (sõltuvalt pumba tüübist)	100—150
käsipumpade kasutamisel	100

Kaugus veehoidlast (-reservuaarist) kuni III, IV ja V tulekindlusastme hooneni ja süttivate materjalide lahtise laoni peab olema vähemalt 20 m ning I ja II tulekindlusastme hooneni vähemalt 10 m.

2. 10. Arvutuslik veekulu välistulekahju kustutamiseks asulate elamistsoonis määratakse järgmiselt:

kuni	500 (incl.)	elanikuga asulates	5 l/s
„	5000 (incl.)	„ „	10 „
„	20000 (incl.)	„ „	15 „

2. 11. Arvutuslik veekulu välistulekahju kustutamiseks tootmis- ja majanduskomplekside territooriumil (ühe tulekahju kustutamisel) tuleb määrata hoonete järgi, mille kohta on tabelis 6 esitatud suurim veekulu.

2. 12. Tuletõrje-sisekraanidega varustatud hoonete sisetulekahju kustutamiseks tarvilik veekogus tuleb arvestada välistulekahju kustutamiseks ettenähtud normide lisana.

Märkus. Sisetulekahju kustutamiseks tarvilik veekogus määratakse vastavalt СНиП-i peatükkide II-Г. 1-62 «Elu- ja ühiskondlike hoonete siseveevõrk. Projekteerimisnormid»[1] ning 11-Г. 2-62 «Tööstusettevõtete tootmis- ja abihoonete siseveevõrk. Projekteerimisnormid»[2] nõuetele.

2. 13. Tulekahjude arvutuslik üheaegsus määratakse kindlaks järgmiselt:

---

[1] СНиП II-Г. 1-62. «Внутренний водопровод жилых и общественных зданий. Нормы проектирования».

[2] СНиП II-Г. 2-62. «Внутренний водопровод производственных и вспомогательных зданий промышленных предприятий. Нормы проектирования».

Tabel 6

Arvutuslik veekulu välistulekahju kustutamiseks tootmis- ja majanduskomplekside territooriumil

Tulekindlusaste	Veekulu l/s, kui hoone kubatuur on m^3		
	kuni 3000	3000—5000	üle 5000
I ja II	5	5	10
III	10	10	15
IV ja V	10	15	20

Märkused. 1. Tulekindlate seintega osadeks jaotatud hoonete puhul määratakse veekulu kõige suurema veekuluga hooneosa järgi.

2. Ühiskondlike hoonete välistulekahju kustutamise arvutuslik veekulu tuleb määrata sõltuvalt hoone mahust vastavalt tabelis 6 antud normidele.

3. Koresööda suurtesse hoiukohtadesse (kui söödakogus ületab 1000 m^3) tuleb ehitada tuletõrje-veevarustus. Tulekahju kustutamise arvutuslik veekulu määratakse kindlaks hoitava sööda koguse põhjal vastavalt tabelis 6 antud normidele, kusjuures söödalaod kuuluvad V tulekindlusastme hoonete hulka.

a) asula elamistsooni territooriumil — üks tulekahju;

b) tootmis- ja majanduskompleksi territooriumil, mille suurus on kuni 150 ha (incl.) — üks tulekahju; kui territooriumi suurus ületab 150 ha — kaks tulekahju. Seejuures võetakse arvesse kahe hoone arvutuslik veekulu, mis vastavalt tabelile 6 vajavad kustutamiseks kõige rohkem vett.

2. 14. Asula elamistsooni territooriumi ning tootmis- ja majanduskompleksi teenindava ühendatud tuletõrje-veevarustussüsteemi puhul määratakse tulekahjude arvutuslik üheaegsus ainult tootmis- ja majanduskompleksi territooriumi pindala järgi. Seejuures tuleb tulekahju kustutamise arvutuslik veekulu määrata tootmis- ja majanduskompleksile või elamistsoonile tarviliku suurima kulu järgi.

2. 15. Tulekahju kustutamise arvutuslik kestus on 3 tundi.

2. 16. Tulekahju kustutamiseks tarviliku arvutusliku veekoguse andmisel täies ulatuses peab samal ajal olema tagatud suurim veetarbimine tehnoloogilisteks tarvidusteks ja elukondliku (majandus- ja joogi-) vee tarbimine 50% ulatuses suurimast tarvidusest.

Seejuures jäetakse arvestamata tootmis- ja loomapidamishoonete põrandate pesemiseks, duššide varustamiseks ja kastmiseks tarviliku vee kulu.

2. 17. Tuletõrjevee puutumatu varu hoidmine reservuaarides

tuleb ette näha neil juhtudel, kui tulekahju kustutamiseks tarviliku vee saamine vahetult veevarustuse allikatest on tehniliselt võimatu või majanduslikult ebaotstarbekas.

Märkused. 1. Tuletõrjevee puutumatut varu on lubatud hoida elukondliku või tootmisotstarbelise veevarustuse süsteemis kasutatavates reservuaarides.

2. Et vältida tuletõrjevee puutumatu varu kasutamist muuks otstarbeks, peavad olema spetsiaalsed seadmed.

2. 18. Tuletõrjevee puutumatu varu reservuaarides peab tagama arvutusliku veekoguse andmise tulekahjule 3 tunni jooksul, kusjuures arvesse võetakse sisetulekahju kustutamiseks tarvilik veekogus, suurim veetarbimine tehnoloogiliseks tarviduseks ja elukondlik tarbimine 50% ulatuses suurimast tarvidusest. Arvesse ei võeta põrandate pesemiseks, duššide varustamiseks ja kastmiseks kuluva vee hulka.

Tuletõrjevee puutumatu varu taastamise maksimaalne aeg ei tohi ületada 72 tundi.

Märkus. Puutumatu veevaru suuruse määramisel on lubatud arvestada reservuaari täitmist veega tulekahju kustutamise ajal (3 tundi), kui seejuures on garanteeritud vee andmise katkematus.

2. 19. Tuletõrjevee puutumatut varu kuni 1000 m^3 on lubatud hoida ühes reservuaaris.

Sel juhul tuleb ette näha tarbijatele vee andmise võimalus ka teisiti (mitte reservuaari kaudu), juhul kui reservuaar lülitatakse remondiks või läbipesemiseks süsteemist välja.

2. 20. Veetornide reservuaarides ja pneumaatiliste seadmete veepaakides peab ebaühtlase tarbimise reguleerimiseks olema vajalik veekogus ka siis, kui nad on ette nähtud tuletõrje tarviduste rahuldamiseks. Tuletõrjevee puutumatu varu arvestatakse järgmiselt:

a) majandus- ja tootmiskompleksi jaoks — tuletõrje-sisekraanide 10-minutiseks töötamiseks, kui samal ajal tarbitakse vett maksimaalselt ka muudeks vajadusteks;

b) asula elamistsooni jaoks — ühe sise- ja ühe välistulekahju 10-minutiseks kustutamiseks, kui samal ajal tarbitakse vett maksimaalselt ka muudeks vajadusteks;

c) tuletõrje-sisekraanidega varustatud eraldi seisvate hoonete jaoks — kui antud hoonetesse on tarvis üles seada veemahutid või pneumaatiliste seadmete veepaagid, peab tuletõrjevee puutumatu varu neis olema küllaldane tuletõrje-sisekraanide 10-minutiseks töötamiseks, kui samal ajal tarbitakse vett maksimaalselt muudeks vajadusteks.

Märkused. 1. Kui on kasutusel paagis vee taseme langemisel automaatselt sisselülituvad tuletõrjepumbad, võib tuletõrje-sisekraanide toiteks arvestatava tuletõrjevee puutumatut varu vähendada poole võrra.

2. Majandus- ja tootmiskompleksi ning asula elamistsooni ühendatud veevarustussüsteemi puhul määratakse tuletõrjevee puutumatu varu (ainult majandus-tootmiskompleksi või asula elamistsooni) suurima arvutusliku veekulu järgi.

3. Kui välistulekahju kustutamiseks kasutatakse veehoidlat, kuid hoonetesse nõutakse ühendatud elukondliku ja tuletõrje-veevõrgu ehitamist, arvestatakse paagi mahu (veetorustiku toiteallika mitteküllaldase võimsuse korral) määramisel, et paak peab mahutama ühe tuletõrje-sisekraani 1-tunniseks töötamiseks tarviliku tuletõrjevee puutumatu varu, kui samal ajal tarbitakse vett maksimaalselt ka muudeks vajadusteks.

4. Õhurõhu tuletõrje-varuvee survepaakides peab tuletõrjevee varu täielikuks ärakasutamiseks kuluva aja jooksul tagama tuletõrjekraanides ettenähtud surve.

5. Tuletõrjevee puutumatu varu arvutamisel ei arvestata duššide toiteks, põrandate pesemiseks ja kastmiseks kuluva vee hulka.

2. 21. Madalsurve tuletõrje-veetorustikus peab (maapinna tasemel) tulekahju kustutamise ajal olema vaba veesurve vähemalt 10 m.

Kõrgsurve tuletõrje-veetorustikus peab võrgu vaba veesurve tuletõrjevee täieliku tarbimise korral ja joatoru paiknemisel kõige kõrgema hoone kõrgeima punkti tasemel tagama vähemalt 10 m kõrguse kompaktse joa.

Märkused. 1. Arvutamisel tuleb silmas pidada, et kõrgsurve tuletõrje-veetorustiku puhul antakse vett tulekahjukohale kummeerimata voolikutest 125 m pikkuse, 66-millimeetrise läbimõõduga voolikliini kaudu, joatorude suudmeläbimõõt on 19 mm ja iga joa arvutuslik veekulu 5 l/s; madalsurve tuletõrje-veetorustiku puhul ei tohi voolikliini pikkus ületada 150 m.

2. Asulate elamistsoonide territooriumil on madalsurve tuletõrje-veetorustiku üksikutes, eriti ebasoodsates tingimustes olevates punktides lubatud vaba veesurve langemine (maapinna tasemel) kuni 7 meetrini.

2. 22. Survekadu kummeerimata tuletõrjevoolikutes määratakse valemi järgi

$$h = kq^2,$$

kus h — survekadu 1 m pikkuse vooliku kohta m;
k — koefitsient, mis on 50-millimeetrise läbimõõduga voolikute puhul 0,012 ja 66-millimeetrise läbimõõduga voolikute korral 0,00385;
q — tuletõrjejoa tootlikkus l/s.

2. 23. Kui välistulekahju kustutamise veekulu on kuni 20 l/s (incl.), on madal- ja kõrgsurve-veevõrgu pumbajaamades lubatud üles seada üks tuletõrjepump ilma tagavarapumbata. Seejuures võib pumba elektrimootorit toita ühest energiaallikast.

Usaldatava elektrienergiaallika puudumise korral on lubatud paigaldada kiiresti käivituva (auto sisepõlemismootori tüüpi) ajamiga tuletõrjepump.

Märkus. Rihmülekande kasutamine on keelatud.

2. 24. Pumbajaamad, kus on üles seatud tuletõrjepumbad, võib paigutada III tulekindlusastme hoonetesse.

2. 25. Tuletõrje-veevõrgud on lubatud projekteerida nii ringkui ka tupikvõrkudena, mille torustiku minimaalläbimõõt on 100 mm.

Kuni 500 elanikuga asulate elamistsoonide tuletõrje-veevõrk on lubatud projekteerida torudest, mille minimaalläbimõõt on 75 mm.

Märkus. Veejuhtmete arv tuleb määrata СНиП-i peatüki II-Г. 3-62 «Veevarustus. Projekteerimisnormid» punktide 7.1, 7.2 ja 7.3 nõuete kohaselt.[1]

2. 26. Tuletõrjehüdrandid tuleb paigutada piki teid ja läbisõidukohti kuni 120 m kaugusele üksteisest, hoone seinast vähemalt 5 m kaugusele ja teede ristumiskohtade lähedale.

Kui hüdrandid paiknevad väljaspool tee sõidetavat osa, ei tohi nad olla selle servast kaugemal kui 2,5 m. Hüdrandid tuleb paigutada läbivoolu omavatele veevõrgulõikudele.

2. 27. Veevõrgule, mis varustab tulekahju kustutamiseks tarviliku veega kuni 500 elanikuga asula elamistsooni, on soojustatud kaevudes asuvate hüdrantide asemel lubatud paigutada tuletõrjekraanide ja voolikühendajatega varustatud püstikud.

2. 28. Naftabaaside välistulekahjude kustutamine peab tavaliselt toimuma looduslikest või tehis-veehoidlatest või reservuaaridest.

Kui kergesti süttivate ja põlevvedelike üldine kogus on kuni 250 m^3, peab reservuaari või veehoidla maht olema vähemalt 75 m^3; kui neid vedelikke on kokku kuni 600 m^3, peab reservuaari või veehoidla maht olema vähemalt 100 m^3.

---

[1] СНиП II-Г. 3-62 «Водоснабжение. Нормы проектирования». Muudatused ja täiendused on toodud NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee 1964. a. 31. oktoobri käskkirjas nr. 186.

Lisa 6

LOOMADE KERGESTI VABASTATAVAD GRUPIKÖIDIKUD

KÖIDIKUTELE ESITATAVAD NÕUDED

Loomade köidikud peavad vastama järgmistele põhilistele nõuetele:

a) hoidma loomi neile määratud kohtadel;

b) takistama loomadel asemete reostamist;

c) ära hoidma loomade taganemist virtsarenni ja jalgadega sõimesse astumist;

d) takistama võimalikult vähe loomade liigutusi;

e) vältima esijalgade vigastamist vastu sõime serva;

f) võimaldama loomadel takistamatult tõusta ja lamama heita, süüa, juua ja pead pöörata;

g) takistama loomadel söötade väljaajamist sõimest ja söötade võtmist kõrvalasuvatest sõimedest.

Köidikud peavad loomi hästi üksteisest eraldama, takistama nende omavahelist kokkupuutumist, mitte soonima looma kaela ja mitte kriimustama neid looma kehaosi, mille vastu nad puutuvad.

Peale selle lihtsustavad loomade kiire vabastamine ja köitmine nende igapäevaseid jalutuskäike laudaperioodil, loomade saatmist karjamaale ja sealt vastuvõtmist suvisel ajal.

Loomade kiiret vabastamist ja kinnitamist võimaldavate köidikute kasutamine hõlbustab tunduvalt ka lüpsjate ja karjatalitajate tööd ning võimaldab loomi tulekahju korral kiiresti evakueerida.

Üleliidulise Põllumajanduse Mehhaniseerimise ja Elektrifitseerimise Instituudis on välja töötatud (autor insener V. Olenjev) süsteem, mis võimaldab ainsa käeliigutusega vabastada üheaegselt 25—100, erandjuhul isegi kuni 200 veist.

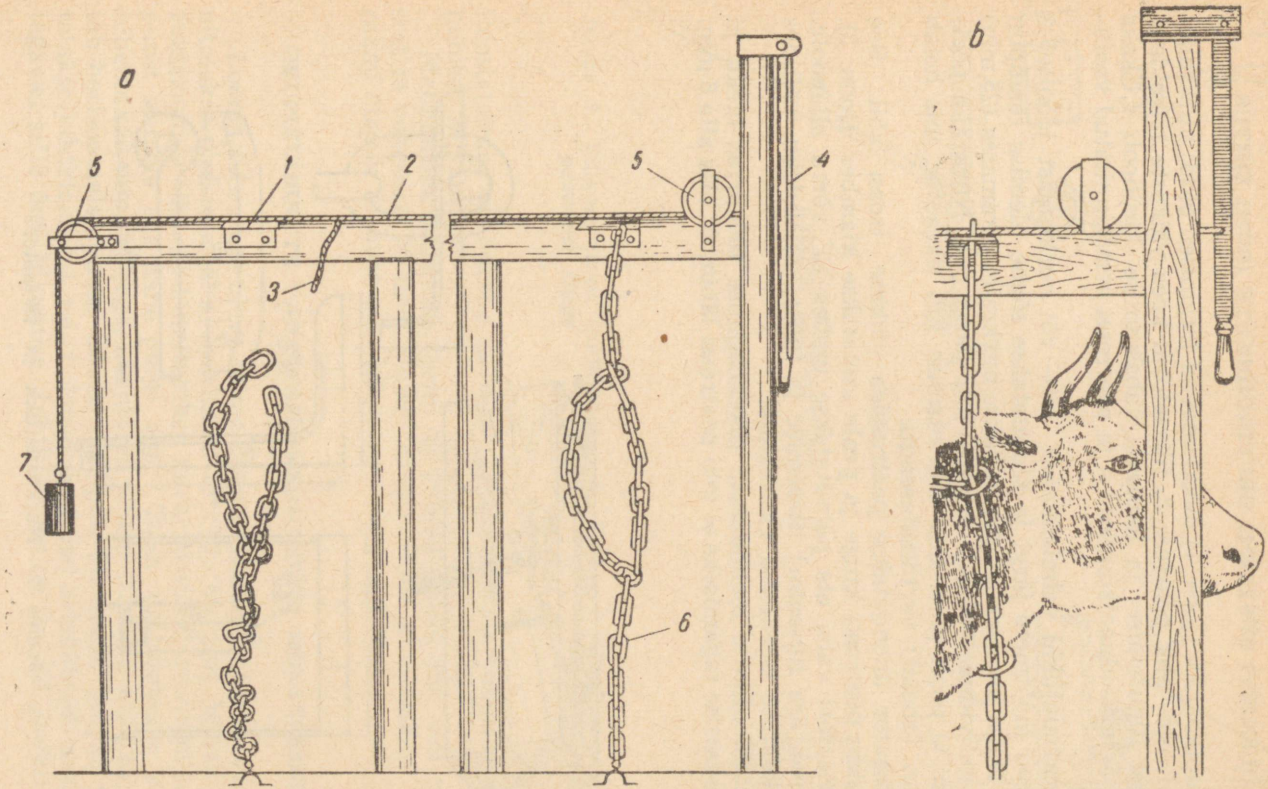

Joonis 1. Olenjevi süsteemi grupiköidik (ВИМ): *a* — üldvaade; *b* — osa sõime raamist

Grupiköidiku (joon. 1) moodustavad järgmised osad: nurkrauatükid *1*, üld- ehk peatross *2*, fiksaatorid koos väikeste trossidega *3*, trossi liigutamise ja loomade vabastamise käsihoob *4*, kaks plokki *5*, individuaalköidikud *6* ja peatrossi otsa kinnitatud vasturaskus *7*.

Nurkrauatükid valmistatakse latt- või nurkrauast joonisel 2 märgitud mõõtmete järgi ja kinnitatakse sõime ülemise raampuu külge. Nagu jooniselt selgub, tehakse nurkraua pikemasse (75 mm) külge individuaalköidiku otsmise lüli jaoks ava. Nurkraua pealmise külje poolt pistetakse läbi otsmise lüli fiksaator, mis hoiab köidikut (ahelat) vertikaalasendis.

Fiksaator ühendatakse peatrossiga väikese trossi abil. See punutakse peatrossi külge ja peale asetatakse klamber (joon. 3).

Fiksaatori vaba ots painutatakse umbes 15° võrra allapoole. See hoiab ära fiksaatori libisemise ja lülist väljatuleku, vältides seega köidiku iseenesest vabanemist.

Grupiköidikute mehhanismi pikemaajalise töökorras oleku ja vastupidavuse tagamiseks ei tohi peatrossi läbimõõt olla alla 6 mm.

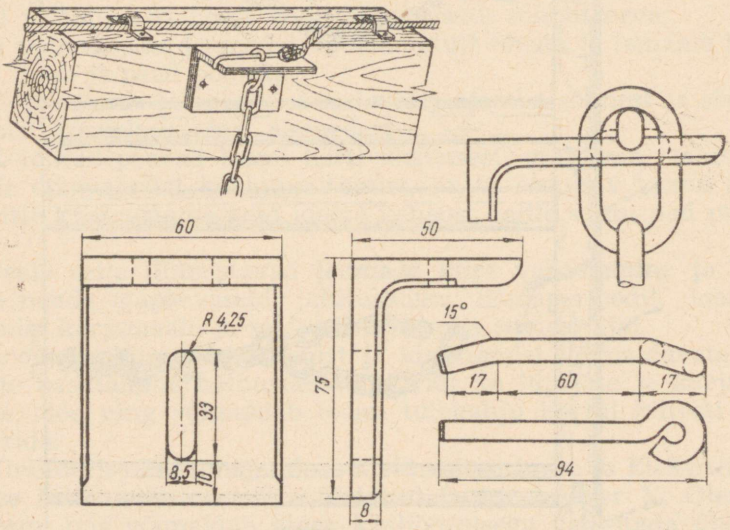

Joonis 2. Nurkrauatükk ja fiksaator

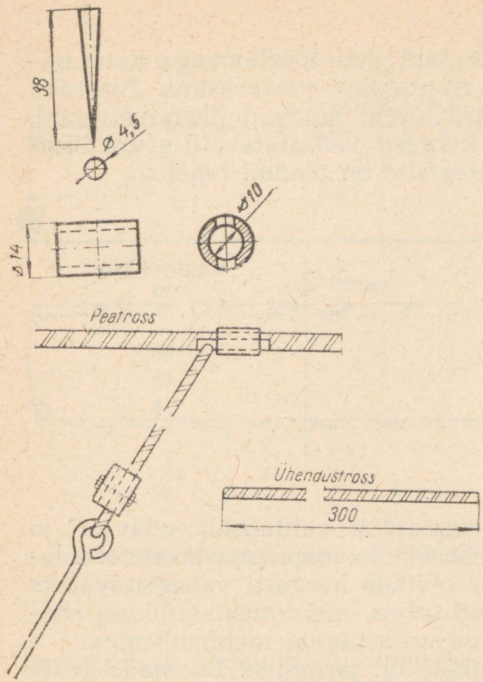

Joonis 3. Väikese trossi kinnitamine peatrossi külge

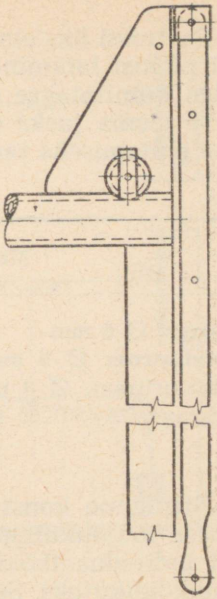

Joonis 4. Käsihoova kinnitamine

Roostetamise vältimiseks kaetakse grupiköidikute vabastamismehhanism õlivärviga.

Mehhanismi käsihoob (joon. 4) valmistatakse 850 mm pikkusest ja vähemalt 30 mm laiusest rauast. Hoob kinnitatakse sõime raami otspuu ülemise otsa külge nii, nagu näidatud joonisel 4.

GRUPIKÖIDIKUTE VABASTAMISMEHHANISMI MONTEERIMINE

Looma aseme ees oleva sõime ülemise raampuu keskkohta kinnitatakse nurkrauatükk (mõõtmed 75×50×60 mm). Metallkonstruktsiooniga sõimele kinnitatakse nurkrauatükk keevitamise teel, puust sõimele aga kahe poldi abil. Tükk paigutatakse alusele lühema (50-mm) küljega, kusjuures pikem (75-mm) külg moodustab horisontaalse pinna. Sõime raampuu ülemisele küljele kinnitatakse juhtklambrid, mis hoiavad peatrossi ettenähtud asendis ja tagavad selle õige liikumise. Juhtklamber on toodud joonisel 2.

Peatrossi üks ots ühendatakse läbi ploki käsihoovaga, kuna teisest plokist läbiminevasse otsa riputatakse vasturaskus. Peatrossi külge kinnitatakse ka kõik fiksaatoreid hoidvad ühendustrossid.

50 looma jaoks ettenähtud kergesti vabastatavate grupiköidikute ehitamiseks tarvilikud materjalid on toodud tabelis.

Materjal	Kogupikkus m
Peatross, ∅ 6 mm	60
Ühendustross, ∅ 3 mm	13
Fiksaatoritraat, ∅ 8 mm	6
Nurkraud, 75×50×60 mm	3

Niisugune konstruktsioon võimaldab suhteliselt odavasti ja vähese tööjõukuluga kõik kolhooside loomapidamishoonetes olevad individuaalköidikud ümber ehitada kergesti vabastatavateks grupiköidikuteks. Selleks on vaid tarvis individuaalköidikute ahelate otsad ühendada grupiviisilise vabastamise mehhanismiga.

Mehhanismi töötamise põhimõte on järgmine. Loomade grupi üheaegseks vabastamiseks tõstetakse käsihoob üles. Selle tulemusena nihutatakse peatross ja väikeste trosside kaudu ka fiksaatorid esialgsest asendist välja, vabanenud köidikud tulevad raskuse mõjul alla kukkudes looma kaela ümber oleva keti otsmistest lülidest välja ja vabastavad loomad.

Olenjevi süsteemi grupiköidikute ehitusviis võimaldab loomi vabastada mitte ainult grupikaupa, vaid ka üksikult. Loomade individuaalseks vabastamiseks on tarvis vabastatava looma köidikut hoidev fiksaator (käsihooba üles tõstmata) köidiku hoiderõngast välja tõmmata.

Loomapidamishoones tekkinud tulekahju korral on loomade evakueerimise kestusel oluline tähtsus. On selge, et loomade sundevakueerimise kiirus sõltub üheaegselt vabastatud loomade arvust, s. o. liikumise tihedusest. Kui kõik laudas viibivad loomad (150—200-pealine kari) vabastada korraga, tekib evakuatsiooniteede ja läbipääsude ülekoormatus ning järelikult väheneb ka loomade liikumise kiirus. Seepärast tuleb kergesti vabastatavate grupiköidikute eeliste maksimaalseks kasutamiseks kindlaks määrata loomade grupiviisilise vabastamise kord. Seejuures peab arvestama, et loomade evakueerimisel ei tekiks nende vastassuunalist liikumist ja et oleks tagatud loomade suurim liikumiskiirus.

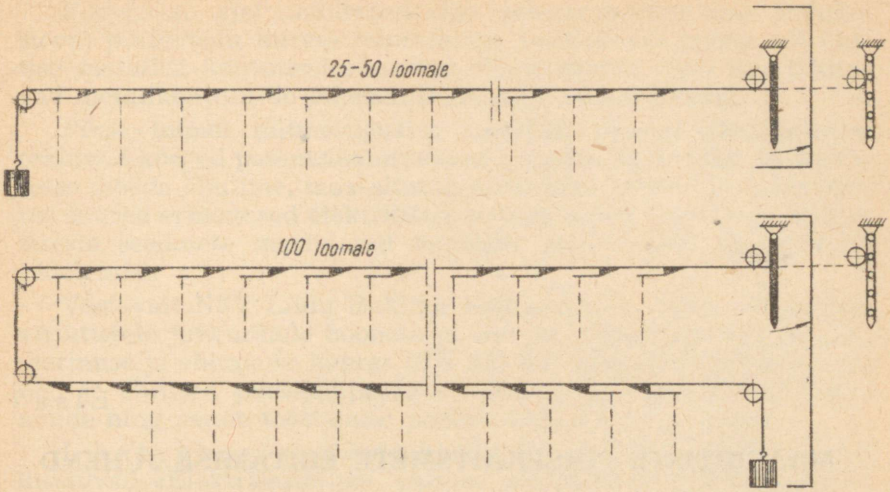

Joonis 5. Distantstegevusega grupiköidikute vabastamismehhanismi skeem

Praktika on näidanud, et loomi 25-, 50- või 100-kaupa vabastavad grupiköidikud on kõige otstarbekamad.

Üheaegselt 200 looma vabastavat grupiköidikut võib kasutada ainult neis loomapidamishoonetes, kus loomade liikumiseks ettenähtud teed on avarad ja evakuatsiooniväljapääsude arv küllaldane.

150—200 looma grupiköidikute vabastamismehhanismi käsihoob tuleb väiksema grupi vabastamise mehhanismi hoovast ehitada pikem ja tõsta vasturaskuse kaalu.

Sageli võib loomapidamishoones puhkenud tulekahju teha hoonesse sisenemise võimatuks (kõrge temperatuur ja tihe suits). Et sellises olukorras oleks võimalik loomi edukalt evakueerida, on kergesti vabastatavate grupiköidikute ehitamisel tarvis kõigi gruppide vabastamise mehhanismide peatrossid ja käsihoovad ühendada vahetrosside abil üldtrossi külge, mille otsas olev käsihoob on paigutatud väljapoole hoonet. See võimaldab loomi vabastada ka siis, kui sisemiste käsihoobade juurde (või üldse hoonesse) on võimatu pääseda. Niisuguse täiustusega grupiköidikute vabastamismehhanismi skeem on toodud joonisel 5.

Kergesti vabastatava grupiköidiku valmistamine on lihtne ja odav ning selle töösserakendamine jõukohane igale farmitöötajale.

Lisa 7

MAAEHITISTE PIKSEKAITSMETE EHITAMISE JUHEND

Kui elektriliselt laetud äikesepilve potentsiaal jõuab kriitilise suuruseni, tekib lahendus — pikselöök (välk), millega kaasneb piksekanali järsk helendumine ja tugev heli. Piksekanalis ulatub voolu tugevus 200 000 amprini ja pinge 150 miljoni voldini, temperatuur on 10 000 °C ja rohkem.

Kõige ohtlikum on pikse otselöök, mille all tuleb mõista piksekanali vahetut kontakti hoone või ehitisega. Pikse otselöök võib õhu silmapilkse kuumenemise, paisumise ja löögi tagajärjel ehitise või hoone purustada või põlema süüdata. Pikse otselöögil eralduva soojuse toimel võib piksekanali kontakti kohas umbes 4 mm paksune terasleht üles sulada. See on eriti ohtlik ehitistele, kus hoitakse süttivaid vedelikke ja materjale või milles on põlevgaase ja -aurusid.

Pikse otselööke saavad kõige sagedamini üksikud kõrged ehitised, hoonete ja ehitiste väljaulatuvad teravad osad, reservuaaride kaaned, korstnad ja mastid ning ehitised, mis on küllalt kõrged, kuid väikese elektritakistusega.

Primaarse ohu — otselöögi kõrval esinevad veel teised, pikse sekundaarsed ohud: elektrostaatiline induktsioon, elektromagnetiline induktsioon ja kõrgete potentsiaalide ülekandumine.

Elektrostaatilise induktsiooni, s. o. äikesepilve elektrilaengute toimel võivad maapealsete hoonete ja ehitiste maast isoleeritud metallkontuuridesse koguneda tunduvad laengud ning potentsiaalide erinevused saavutada sellised suurused, mis on võimelised põhjustama seadmete ja konstruktsioonide metallist elementide vahel sädelemist.

Pikselöögi ajal indutseeritakse (elektromagnetiline induktsioon) piksevoolu kiirete muutumiste tulemusena hoone või ehitise metallist kontuurides suured elektromotoorjõud, mis tekitavad metallkontuuride lähenemiskohtades sädelemisohu.

Pikse toimel mitmesugustes metallist kommunikatsioonides tekkivad kõrged potentsiaalid võivad tungida hoonetesse ja ehitistesse mööda õhuliine, maa-aluseid torustikke ja kaableid, kusjuures suured erinevused elektrilistes potentsiaalides nende ja hoonesiseste seadmete maandatud metallist osade vahel põhjustavad sädelemist.

Vastavalt NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee poolt väljaantud «Ajutistele juhenditele hoonete ja ehitiste piksekaitsmete projekteerimise ja ehitamise kohta» (СН 305-65)[1] klassifitseeritakse hooned ja ehitised piksekahjustuste vältimiseks rakendatavate abinõude ning nende teostamise poolest kolme kategooriasse.

I kategooria. Tööstushooned ja -ehitised, mille ruumid kuuluvad «Elektriseadmete ehituse eeskirjade» (EEE) kohaselt klassidesse B-I ja B-II. Tööstushooned ja -ehitised, kus paiknevad tootmisalad kuuluvad tuleohtlikkuse poolest СНиП-i peatüki II-M. 2-62[2] järgi kategooriasse A.

II kategooria. Tööstushooned ja -ehitised, mille ruumid kuuluvad EEE kohaselt klassidesse B-Iа, B-Iб ja B-IIа. Tööstushooned ja -ehitised, kus paiknevad tootmisalad kuuluvad tuleohtlikkuse poolest СНиП-i peatüki II-M. 2-62[2] järgi kategooriasse Б.

III kategooria. Tööstushooned ja -ehitised, mille ruumid kuuluvad EEE kohaselt klassidesse П-I, П-IIа ja П-III. Tööstushooned ja -ehitised, kus paiknevad tootmisalad kuuluvad tuleohtlikkuse poolest СНиП-i peatüki II-M. 2-62[2] järgi kategooriatesse В, Г ja Д.

Üle 100 m^3 mahutavusega mistahes tüüpi välismahutid, kus hoitakse plahvatus- ja tuleohtlikke vedelikke ja gaase, ning tööstusettevõtete ja tsentraalkatlamajade 15-meetrised ja kõrgemad korstnad, kui neid ei kaitse teised ümbritsevad hooned ja ehitised.

III, IV ja V tulekindlusastme põllumajandushooned ja -ehitised: 100-kohased ja suuremad loomalaudad, 50-kohased ja suuremad hobusetallid, 1000-tonnise mahutavusega ja suuremad vilja-

---

[1] Временные указания по проектированию и устройству молниезащиты зданий и сооружений. СН 305-65. Стройиздат, Москва, 1965.

[2] СНиП II-М. 2-62. «Производственные здания промышленных предприятий. Нормы проектирования».

hoidlad ja elevaatorid, 15-meetrised ja kõrgemad veetornid, silohoidlad, tuletõrjetornid jne.

Kaitseabinõude kompleksi, mis on suunatud atmosfäärielektri neutraliseerimiseks ja peab tagama inimeste ohutuse, hoonete, ehitiste, seadmete ja materjalide kaitsmise plahvatuste, süttimiste ja purustuste vastu ning loomapidamishoonetes kariloomade ohutuse, nimetatakse piksekaitseks.

Piksekaitseseadme osa, mis peab kaitsma hoonet või ehitist pikse otselöökide eest, nimetatakse piksevardaks või piksetrossiks. Rohkem on levinud piksevarras.

Piksevarda (-trossi) ülesandeks on võtta vastu pikse otselöök ja juhtida piksevool kaitstavat hoonet või ehitist kahjustamata maasse.

Piksevarras koosneb kandvast osast ehk toest (mastist), piksepüüdjast (-vastuvõtjast), ühendusjuhtmest ja maandurist (joon. 1).

Piksevarrast ümbritseb kaitsetsoon, mis peab küllaldase kindlusega (99%) kaitsma kaitsealust hoonet või ehitist pikse otselöökide eest.

Piksevarras kinnitatakse kaitstavale hoonele või selle lähedale. Niisugust piksekaitset nimetatakse üksikuks piksevardaks.

Kui kaks lähestikku asuvat piksevarrast moodustavad ühise kaitsetsooni, nimetatakse piksekaitset kahest piksevardast koosnevaks kaitsesüsteemiks.

Kui aga ühise kaitsetsooni moodustavad kolm või rohkem lähestikku asuvat piksevarrast, nimetatakse piksekaitset kolmest, neljast (mitmest) jne. piksevardast koosnevaks kaitsesüsteemiks.

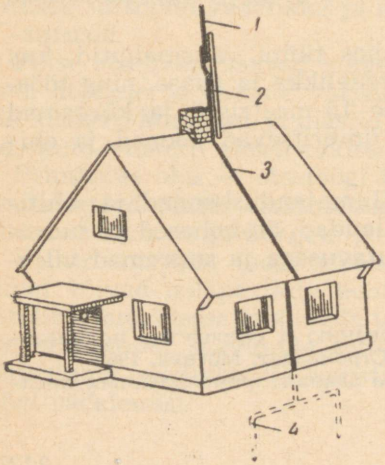

Joon. 1. Hoone piksekaitse ühe piksevardaga:
1 — piksepüüdja; *2* — tugi; *3* — ühendusjuhe; *4* — maandur

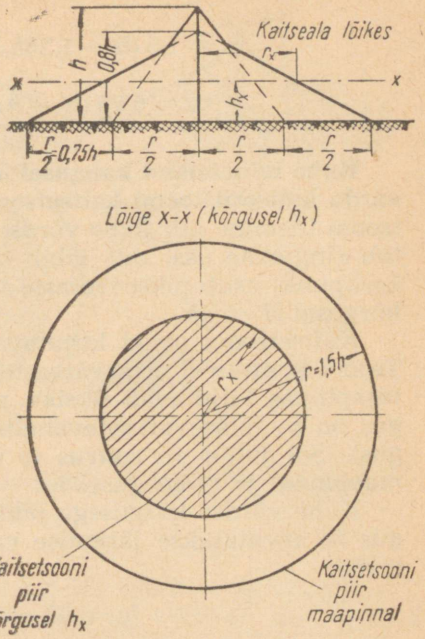

Joon. 2. Kuni 60 m kõrguse üksiku piksevarda kaitsetsoon

Piksevarda arvutuslikuks kõrguseks h nimetatakse vertikaalset kaugust maapinnast (kus kaitstav ehitis asub) piksevarda piksepüüdja tipuni.

Kuni 60 m kõrguse ($h \leqslant 60$ m) üksiku piksevarda kaitsetsoon kujutab endast koonust, mille moodustab murdjoon. Koonuse aluseks oleva ringi raadius $r = 1{,}5h$.

Kaitsetsooni horisontaallõige kaitstava ehitise kõrgusel h_x kujutab ringi, mille raadius (kaitseraadius) on r_x.

Kaitsetsooni graafiliseks kujutamiseks (joon. 2) on vaja:

a) ühendada piksevarda tipp maapinna punktidega, mis asuvad piksevarda alusest mõlemal pool kaugusel $\frac{r}{2} = 0{,}75h$;

b) ühendada piksevarda kõrgusel $0{,}8h$ olev punkt maapinna punktidega, mis asuvad piksevarda alusest mõlemal pool kaugusel $r = 1{,}5h$.

Saadud figuuri moodustav murdjoon kujutab kaitsetsooni piiri piksevarda tasapinnas. Ala, mis on piiratud figuuri pööramisega piksevarda telje ümber ja maapinnaga, kujutab endast piksekahjustuste eest küllaldase kindlusega kaitstud ruumala.

Kaitseraadius arvutatakse järgmiselt:

$$r_x = 1{,}5\,(h - 1{,}25h_x), \quad \text{kui } 0 \leqslant h_x \leqslant \frac{2}{3}\,h;$$

$$r_x = 0{,}75\,(h - h_x), \quad \text{kui } \frac{2}{3}\,h \leqslant h_x \leqslant h.$$

Kahe teineteisest kaugusel a **asuva ja kuni 60 m kõrguse piksevarda kaitsesüsteemi kaitsetsoon** on kujutatud joonisel 3. Kaitsetsooni ülemine piir kahe võrdse kõrgusega piksevarda vahel kujutab ringjoone osa, mis läbib nende piksevarraste tipud ja mille keskpunkt asub piksevarraste vahekauguse a keskkoha vertikaalil kõrgusel $H = 4h$.

Kaitsetsooni otsad kujutavad üksiku piksevarda kaitsetsooni. Tsooni kontuurid piksevarraste vahekauguse keskkohal vertikaaltasapinnas kujutavad üksiku piksevarda kaitsetsooni, mille kõrgus on h_0 (piksevarrastevahelise kaitsetsooni kõige väiksem kõrgus). Sel juhul on suurus r_0 võrdne kaitsetsooni poole laiusega maapinnal ja r_x kõrgusel h_x.

Kahe võrdse kõrgusega piksevarda kaitsetsooni keskkoha kõrgus h_0 arvutatakse järgmise valemi abil, kui h ja a suurus on teada:

$$h_0 = 4h - \sqrt{9h^2 + 0{,}25a^2}.$$

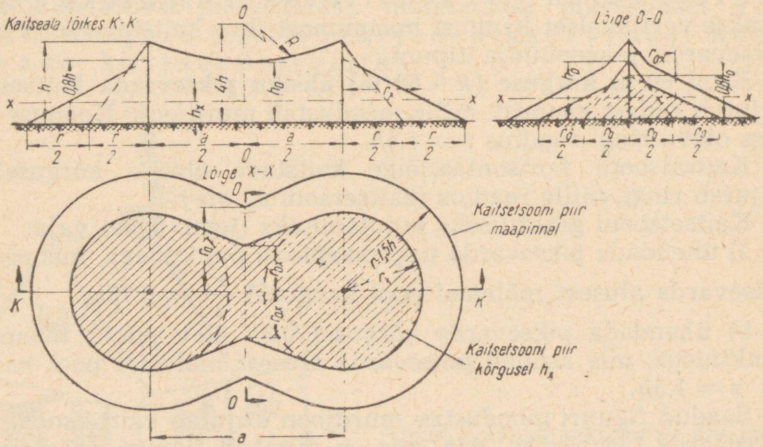

Joon. 3. Kahest piksevardast koosneva kaitsesüsteemi kaitseala

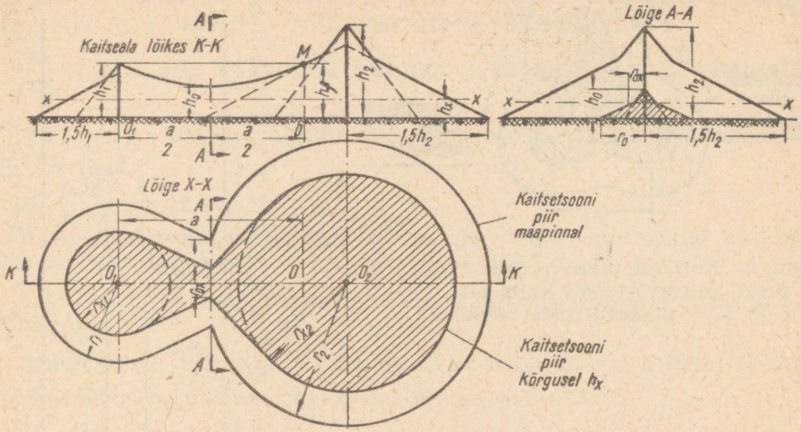

Joon. 4. Kahest eri kõrgusega piksevardast koosneva kaitsesüsteemi kaitseala

Kui piksevarraste vahekaugus $a \leqslant 5h$, siis $h_0 > 0$, kui aga $a > 5h$, on piksevarraste ühine kaitsesüsteem rikutud, sest $h_0 = 0$ ja mõlemaid piksevardaid tuleb vaadelda üksikute piksevarrastena.

Kui suurused h_0 ja a on teada, saab piksevarda kõrguse arvutada valemiga

$$h = 0{,}571h_0 + \sqrt{0{,}183h_0^2 + 0{,}357a^2}.$$

Kahest erineva kõrgusega, kuid mitte üle 60 m kõrgusest piksevardast koosneva kaitsesüsteemi kaitsetsoon on kujutatud joonisel 4.

Selliste piksevarraste kaitsetsooni kujutatakse graafilisel teel järgmiselt. Algul joonestatakse kõrgema piksevarda kaitsetsoon nii nagu üksiku piksevarda puhul, seejärel tõmmatakse madalama piksevarda tipust horisontaalne sirgjoon lõikumiseni kõrgema piksevarda kaitsetsooniga punktis M. Kaugus lõikepunktist M maapinnani on fiktiivne piksevarras, mille kõrgus $h_f = h_1$.

Võrdse kõrgusega piksevarraste $h_1 = h_f$ kaitsetsoon joonestatakse nii, nagu eespool kirjeldatud.

Mitmest võrdse kõrgusega piksevardast koosneva kaitsesüsteemi kaitsetsoon (joon. 5 ja 6) kujutatakse paarikaupa lähestikku asuvate piksevarraste kaitsetsoonina.

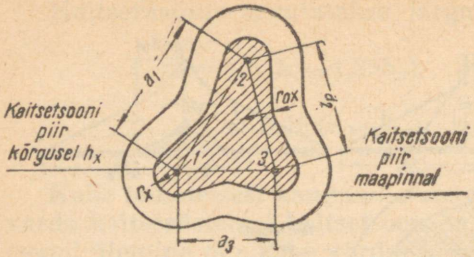

Joon. 5. Kolmest piksevardast koosneva kaitsesüsteemi kaitseala: *1*, *2* ja *3* — piksevarraste asukohad

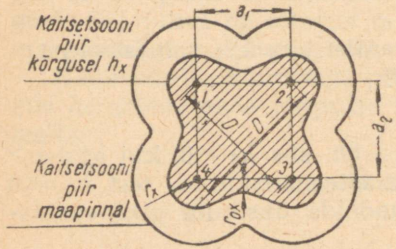

Joon. 6. Neljast piksevardast koosneva kaitsesüsteemi kaitseala: *1*, *2*, *3* ja *4* — piksevarraste asukohad

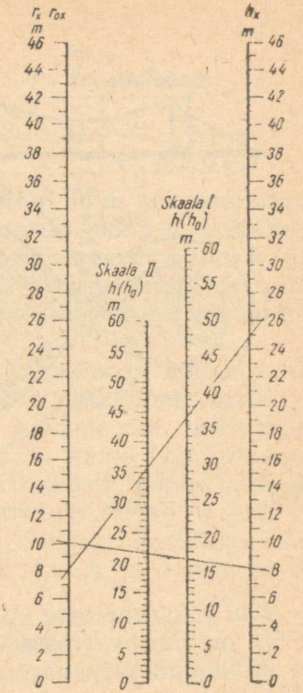

Joon. 7. Üksiku kuni 60 m kõrguse piksevarda kõrguse määramise nomogramm

Kui ehitise kõrgus on h_x või ehitiste grupi kõrgeima ehitise kõrgus on h_x, on kõigi paarikaupa asuvate piksevarraste puhul kaitse põhiliseks tingimuseks, et $r_{0x} > 0$. Peale selle tuleb tingimata silmas pidada, et neljast ja rohkemast piksevardast koosneva kaitsesüsteemi puhul peab III kategooriasse kuuluvate ehitiste puhul üksikutest piksevarrastest moodustatud hulknurga diagonaalide pikkus $D \leqslant 5h$.

Üksiku piksevarda kõrguse saab määrata nomogrammi abil (joon. 7). Selleks on vaja teada hoone kõrgeima osa kõrgust maapinnast h_x ja kaugust (plaanis) üksiku piksevarda teljest hoone kõrgeima osa kaugeima punktini r_x.

Antud suurused h_x ja r_x (meetrites) märgitakse nomogrammi äärmistele skaaladele. Punktid ühendatakse omavahel sirgjoonega,

mis lõikab keskmisi skaalasid (I ja II skaalat). Piksevarda kõrgus h (meetrites) saadakse ühelt keskmiselt skaalalt: kui

$\frac{h_x}{r_x} \leqslant 2{,}67$, siis I skaalalt, kui aga $\frac{h_x}{r_x} \geqslant 2{,}67$, siis II skaalalt.

Näide 1. Määrata üksiku piksevarda kõrgus, kui $h_x = 8$ m ja $r_x = 10$ m.

Et $\frac{h_x}{r_x} = \frac{8}{10} < 2{,}67$,

tuleb otsitav suurus h võtta I skaalalt. Ühendades antud suurused (äärmistel skaaladel) sirgjoonega, leiame, et $h = 17$ m.

Näide 2. Määrata üksiku piksevarda kõrgus, kui $h_x = 25$ m ja $r_x = 8$ m.

Antud juhul $\frac{h_x}{r_x} = \frac{25}{8} > 2{,}67$, järelikult tuleb suurus h võtta II skaalalt. Suuruste ühendamisel sirgjoonega leiame, et $h = 36$ m.

Kahe võrdse kõrgusega piksevarda kõrgust (meetrites) on võimalik kindlaks määrata kahe nomogrammi abil (joon. 7 ja 8). Selleks peab olema teada hoone kõrgeima osa kõrgus maapinnast h_x, kaugus (plaanis) piksevardaid ühendava sirgjoone keskkohast kuni kaitstava ehitise kõige kaugema punktini r_{0x} ja piksevarrastevaheline kaugus a.

Et määrata piksevarda kõrgus, tuleb esmalt leida suuruste h_x ja r_{0x} põhjal fiktiivse piksevarda kõrguse h_0 nomogramm (joon. 7) keskmiselt (I või II) skaalalt. Pärast seda leiame teise nomogrammi (joon. 8) abil suuruste h_0 ja a lõikumiskohtadest otsitava kõrguse h.

Näide 3. Määrata kahe koos töötava piksevarda kõrgus, kui $h_x = 8$ m, $r_{0x} = 10$ m ja $a = 70$ m.

I skaalalt $\frac{h_x}{r_x} = \frac{8}{10} < 2{,}67$.

Joonisel 7 esitatud nomogrammilt leiame, et $h_0 = 17$ m ja joonisel 8 antud nomogrammilt saame $h = 24{,}8$ m.

Näide 4. Määrata kahe koos töötava piksevarda kõrgus, kui $h_x = 25$ m, $r_{0x} = 8$ m ja $a = 130$ m. Antud juhul tuleb kasutada II skaalat (joon. 7), sest $\frac{h_x}{r_{0x}} > 2{,}67$. Joonise 7 nomogrammi põhjal $h_0 = 36$ m ja joonise 8 nomogrammi järgi $h = 49{,}5$ m.

III kategooria hooneid ja ehitisi tuleb juhendi CH 305-65 järgi kaitsta pikse otselöökide ja kõrgete potentsiaalide ülekandumise eest maapealsete metallist kommunikatsioonide (elektriõhuliinid, metalltorustikud jms.) kaudu.

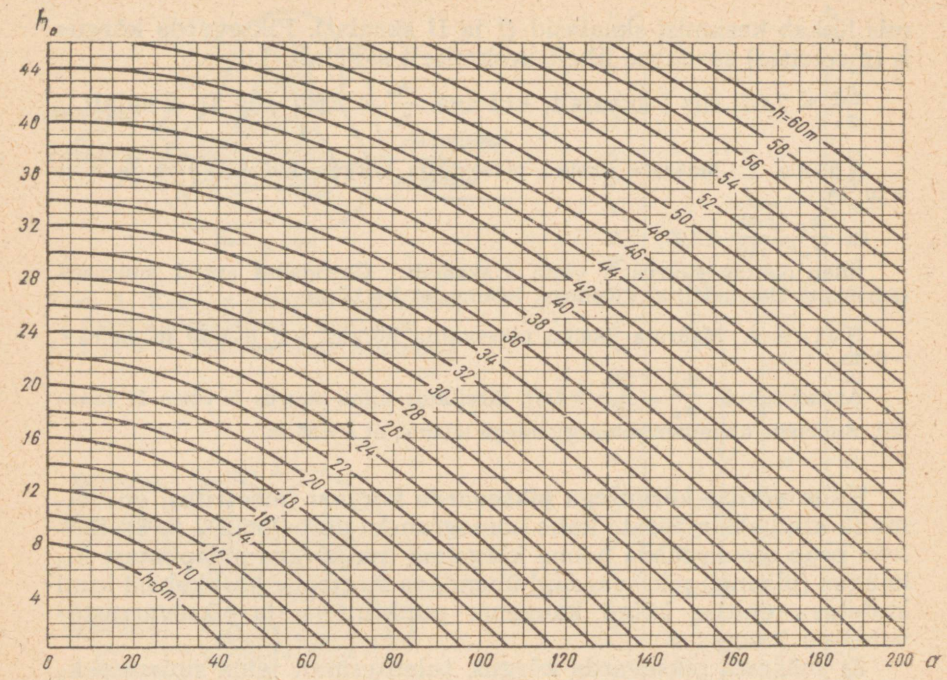

Joon. 8. Kahe kuni 60 m võrdse kõrgusega piksevarda kõrguse määramise nomogramm

Pikse otselöökide eest kaitstakse hooneid ja ehitisi piksevarraste või -trossidega, mis asetatakse hoonetele või nende vahetusse lähedusse. Esimesel juhul paigutatakse ühendusjuhtmed kaitstava hoone konstruktsioonidele (katusele, sammastele, seintele jne.). Kergesti süttiva katusekatte (laastud, õled) korral kinnitatakse ühendusjuhe puidust tugede abil katusekattest vähemalt 10 cm kõrgemale.

Maandurid asetatakse väljapoole ehitist, vundamendist 0,8—1 m kaugusele.

Maandurite impulssmaandustakistus ei tohi tööstus- ja tsiviilehitiste kaitsmisel pikse otselöökide eest ületada 20 oomi, loomalautade ja hobusetallide puhul aga 10 oomi.

Piksevarraste mastid ja maandurid tuleb asetada lautade ja tallide sissepääsudest vähemalt 5 m kaugusele. Kui piksevardad asetatakse hoone katusele, peavad hoone mõlemal küljel olema 0,5—0,8 m sügavusel horisontaalsed lattmaandurid. Iga pikse-

püüdja juurest tuleb kaks ühendusjuhet viia hoone vastasküljele ja ühendada lattmaanduritega. Sellise kaitse korral tuleb ka kõik metallkonstruktsioonid, -seadmed ja -torustikud (välja arvatud automaatjootmistorustikud) ühendada lattmaanduritega.

Metallist katusekattega hoonetele ei ole piksepüüdjaid vaja, sest piksekaitse ülesannet täidab metallist katusekate, mis ühendatakse ühendusjuhtmete abil maanduritega.

Muust materjalist katusekatte korral võib piksepüüdjana kasutada 6—8-millimeetrisest terastraadist võrku, mille silmade suurus ei tohi ületada 5×5 m ja pindala 25 m^2. Võrgu sõlmed peavad olema keevitatud. Võrgu võib asetada vahetult katusekattele või hüdroisolatsioonikihi (ruberoid, katusepapp jm.) alla.

Katusel olevad metallesemed (korstnad, torud, ventilatsiooniseadmed jms.) tuleb ühendada metallist katusekatte või -võrguga. Üle katuse ulatuvad hoonekonstruktsioonid on vaja varustada täiendavate piksepüüdjatega, mis kinnitatakse metallist katusekatte või võrgu külge.

Metallist katusekatet või võrku maanduritega ühendavad juhtmed tuleb asetada hoone nurkadesse ja iga 25 m järel mööda hoone perimeetrit. Voolujuhtmetena on soovitatav kasutada hoone konstruktsioone (tuletõrjeredelid jne.). Seejuures peab olema tagatud pidev elektriline side.

Kaitseks pikse otselöökide eest on piksepüüdjana lubatud kasutada raudbetoonkatuse armatuuri. Armatuurrauad peavad olema ristumis-, jätku- ja ühenduskohtades kokku keevitatud, et moodustuks ühtne voolu juhtiv võrk, mis ühendatakse ehitise välisseintele asetatud ühendusjuhtmete abil maanduritega. Sellise kaitsemeetodi kasutamisel võib ülemine betoonikiht kergesti puruneda.

Tööstushoonete ja katlamajade korstnad, mis ei ole metallist, tuleb varustada piksevarrastega. Piksepüüdjaks, mis asetatakse vahetult korstnale, võib olla ümar- või nurkterasest varras.

Kuni 50 m kõrgusele korstnale monteeritakse üks piksepüüdja ja üks väline ühendusjuhe.

Üle 50 m kõrgusel korstnal peab olema vähemalt kaks piksepüüdjat ja kaks välimist, sümmeetriliselt korstnale asetatud ühendusjuhet. Kuni 100 m kõrguse korstna puhul arvestatakse piksepüüdjate kõrguse määramisel kaitsetsooni.

100-meetriste ja kõrgemate korstnate otsa tuleb üksteisest kuni 3 m kaugusele paigutada 2 m pikkused piksepüüdjad. Korstna ülemisel soklil peab olema vähemalt 100-ruutmillimeetrise ristlõikepinnaga metallrõngas, mille külge keevitatakse kõigi piksepüüdjate alumised otsad. Peale selle tuleb üle 100 m kõrgusele korst-

nale paigaldada iga 10 m järel vahepealsed metallrõngad, mille ristlõikepind on vähemalt 100 mm^2. Ühendusjuhtmed tuleb keevitada nende rõngaste külge.

Metallkorstnatele ei ole piksepüüdjat ega ühendusjuhet tarvis kinnitada.

Korstnate puhul ei tohi maanduri impulssmaandustakistus ületada 50 oomi.

Väiksemate hoonete kompleksi (loomapidamishooned, pioneerilaagri hooned jne.) ja üksikute ehitiste kaitsmisel pikse otselöökide eest tuleb maksimaalselt kasutada hoonete lähedal kasvavaid puid, elektriõhuliine, veetorne ja teisi kõrgemaid objekte.

Kõrgetel mastidel elektriliinid moodustavad piksetrossiga (isolaatorite maandatud kinnititega) analoogilise kaitsetsooni. Kui sellise liini lähedal on veel piksevarras (kõrge torn), moodustab see konstruktsioon suure kaitseala, mis võib korraga kaitsta mitut hoonet. Kaitseala tuleb aga arvutuse teel kontrollida.

Kõrgete potentsiaalide ülekandumist hoonesse kuni 1000-voldise pingega elektriõhuliinide ning side- ja signalisatsiooni- või raadioõhuliinide kaudu tuleb vältida «Elektriseadmete ehituse eeskirjade» ja vastavate ametkondade juhendite järgi.

Et takistada hoonesse kõrgete potentsiaalide ülekandumist tugedele asetatud torustike kaudu, on vaja:

a) ühendada torustik hoonesse sisseviigul maanduriga, mille impulssmaandustakistus ei ületa 20 oomi;

b) ühendada torud hoonele lähemal kahel toel maanduriga, mille impulssmaandustakistus ei ületa 40 oomi;

c) maandada torud trassil iga 250—300 m järel ja ühendada maanduriga, mille impulssmaandustakistus ei ületa 50 oomi.

Hoone või ehitise **piksekaitsmete ehitamisel** tuleb arvestada kaitsetsoone, mille moodustavad lähedal asuvate hoonete või ehitiste piksekaitsmed.

Kui hoonet või ehitist hõlmab osaliselt naaberehitise kaitsetsoon, tuleb pikse otselöökide eest kaitsta ainult seda hooneosa, mis kaitsetsoonist välja on jäänud.

Hoone või ehitise piksekaitseprojekti koostamisel on vaja arvestada võimalust kasutada kaitstava hoone lähedal kasvavaid puid piksevarraste mastidena. Seejuures tuleb silmas pidada, et ei kasutataks puid, mis on kaitstavale hoonele või ehitisele lähemal kui 5 m.

Kui aga piksevarrasteks kasutatakse siiski puid, mis on kaitstavale hoonele lähemal kui 5 m, tuleb rakendada järgmisi abinõusid:

a) kaitstava hoone seinale, otse kasvava puu vastu kinnitatakse

kogu hoone kõrguses vähemalt 50-ruutmillimeetrise ristlõikega teraslatt või keraraud (nn. katanka), mille alumine ots viiakse 0,8—1 m sügavusele maasse ja ühendatakse piksevarda maanduriga;

b) puule paigutatud piksepüüdja küljest viiakse ühendusjuhe kaitstavast ehitisest kaugemal (10—15 m) kasvavale puule, mille tüve mööda juhe suundub maasse, kus ta ühendatakse maanduriga.

Piksekaitsmete ehitamisel on sammupingete suurust ja puutepinget vähendavateks ning piksekaitsme efektiivsust suurendavateks abinõudeks:

a) kaitseks pikse otselöökide eest impulssmaandustakistuse vähendamine käesolevas juhendis antud suurustega võrreldes;

b) elektriseadmete kaitsemaanduste, metalltorustike (välja arvatud tule- ja plahvatusohtlike vedelike ja gaaside torustikud) ning mitmesuguste maa-aluste kommunikatsioonide ühendamine maanduritega.

Loomapidamishoone piksekaitse. Varem arvati, et loomad on impulssvooludest tingitud sammupingete suhtes väga tundlikud. Seetõttu tuli loomalautade ja teiste loomapidamishoonete piksekaitse ehitada piksevarrastest, mis asetsevad hoone seintest 5—8 m kaugusel.

Viimaste aastate uurimised on aga näidanud, et loomad taluvad impulssvooludest põhjustatud sammupingeid küllalt hästi. See võimaldab kaitseks pikse otselöökide eest paigutada piksevardad kaitstavatele hoonetele. Niisugust maandust on eriti otstarbekas kasutada eraldi asuvate loomapidamishoonete kaitseks.

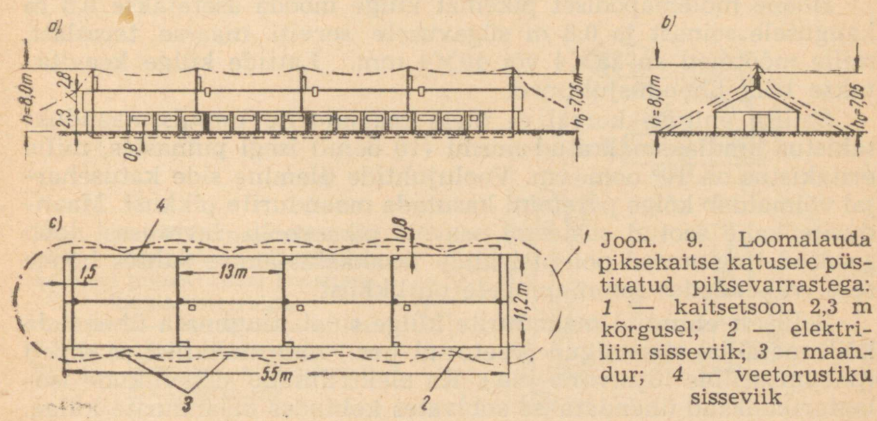

Joon. 9. Loomalauda piksekaitse katusele püstitatud piksevarrastega: *1* — kaitsetsoon 2,3 m kõrgusel; *2* — elektriliini sisseviik; *3* — maandur; *4* — veetorustiku sisseviik

Vaatleme süttivast materjalist ja III piksekaitse kategooriasse kuuluva loomalauda individuaalset kaitset (joon. 9).

Lauta tuleb kaitsta pikse otselöökide eest ja vältida kõrgete potentsiaalide ülekandumist iga liiki maapealsete juhtmete kaudu. Seejuures on vaja arvestada, et ruumides asuvad lüpsiagregaadid, automaatjootmisseadmed jm. inventar ei vigastaks loomi.

Loomalauda ruumi kaitseks tuleb katusele asetada piksevarras, mis kinnitatakse joonisel 9 näidatud kohtadesse. Piksepüüdja võib olla joonisel 13 toodud konstruktsiooniga või valmistatud 1200 mm pikkusest nurkterasest, mille mõõtmed on 20×20×4 mm. Piksepüüdja alumine ots kinnitatakse 200 mm ulatuses puittoe külge. Tugi peab olema kinnitatud pööningukonstruktsiooni külge ja ulatuma 2 m üle katuseharja.

Piksevarda üldpikkus maapinnast kuni piksepüüdja tipuni peab olema 8 m. Pikkus määratakse järgmiselt.

Joonisel 7 toodud nomogrammi abil tegime kindlaks, et kaitsetsooni minimaalne kõrgus $h_0=7$ m, kui $h_x=2{,}3$ m ja $r_{0x}=5{,}6$ m. Joonise 8 nomogrammi järgi leidsime, et kahest piksevardast koosneva kaitsesüsteemi puhul $h=8$ m, kui $h_0=7$ m ja piksevarraste vahekaugus $a=13$ m. Jooniselt 9, *b* ja *c* nähtub, et piksevarraste kaitsetsoon hõlmab täielikult kogu hoone.

Piksepüüdjalt tõmmatakse mööda tuge katuseharjani ühendusjuhe, milleks kasutatakse 7—8-millimeetrise läbimõõduga kerarauda. Juhtmed ühendatakse piki katuseharja ühise horisontaalse ühendusjuhtmega. Iga toe juures keevitatakse ühenduskohtade külge täiendavalt kaks samasugusest materjalist ühendusjuhet, mis kulgevad kummalegi poole mööda katust ja seina ning suunduvad maasse.

Hoone mõlemapoolset pikemat külge mööda asetatakse 0,8 m kaugusele seinast ja 0,8 m sügavusele serviti maasse teraslatt, mille mõõtmed on 25×4 või 40×4 mm. Lattide külge keevitatakse kõik ühendusjuhtmed.

Sellise ehituse korral ei ületa maandurite impulssmaandustakistus kindlaksmääratud normi (10 oomi) isegi pinnastes, mille eritakistus on 10^5 oom · cm. Voolujuhtide ülemine side katuseharjal võimaldab kõige paremini kasutada maandurite pikkust. Maandurite kahe seotud süsteemi osavõtt piksevoolu levimisest loob soodsad tingimused potentsiaalide tasakaalustamise suhtes hoone sees, vähendades sammupingete ohtlikkust.

Selliselt ehitatud maandurite külge tuleb tingimata ühendada kõik metallist sisseviigud (veetorud jms.) ning metallist seadmed (pneumaatiline lüpsivõrk jne.). Ka elektriliinide sisseviikude isolaatorikonksud ühendatakse sobivates kohtades maandurite külge.

Põllumajandushoonete kompleksi piksekaitse. Kui väikesel maa-alal tuleb pikse otselöökide eest kaitsta mitut hoonet, on kõige efektiivsemaks ja ökonoomsemaks piksekaitsmeks mitmest piksevardast koosnev kaitsesüsteem.

Ökonoomsus suureneb veelgi, kui hoonete lähedal kasvavad kõrged puud, mida saab kasutada piksevarraste mastideks.

Joonisel 10 on kujutatud põllumajandushoonete kompleksi kolme piksevardaga piksekaitse.

Eespool esitatud meetodite abil saab hõlpsasti kindlaks teha, et antud hoonetekompleksi on võimalik täielikult kaitsta kolme 22 m kõrguse piksevardaga, mis on püstitatud joonisel märgitud kohtadesse. Seejuures on ühe piksevarda mastina kasutatud hoonete vahel kasvavat kõrget puud. Piksevarraste maandurite impulssmaandustakistused ei tohi olla üle 20 oomi. Maandurid tuleb asetada hoone sissepääsudest vähemalt 5 m kaugusele.

Väiksematel III kategooria hoonetel, millel metallist katusekatet ei ole, võib kahepoolse katusekalde korral kasutada lihtsustatud kaitset. Hoone kõrgus ei tohi ületada 6—7 m, laius 7 m ja pikkus 20 m. Hoone otstesse kinnitatakse plankude külge 5-millimeetrise läbimõõduga terastraat — piksetross (joon. 11), mis tuleb asetada katuseharjast 25—30 cm kõrgemale. Horisontaalse pikse-

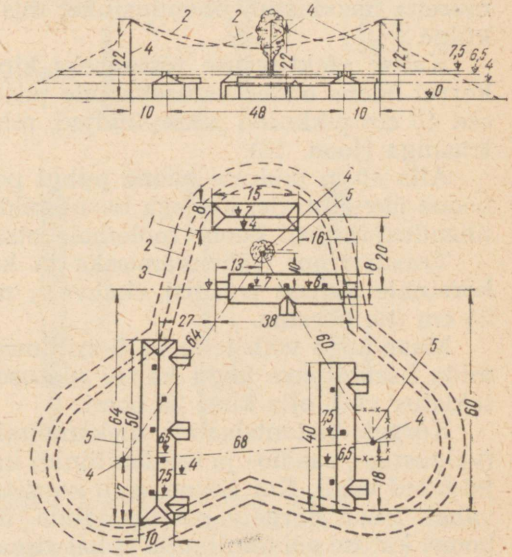

Joon. 10. Põllumajandushoonete kompleksi piksekaitse kolmest piksevardast koosneva kaitsesüsteemiga: *1*, *2* ja *3* — kaitsetsoon 7,5 m, 6,5 m ja 4 m kõrgusel; *4* — 22 m kõrgune piksevarras; *5* — maandur

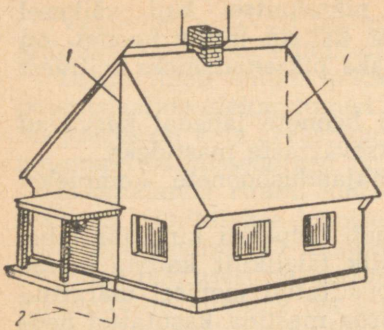

Joon. 11. Väikese maja lihtsustatud piksekaitse:
1 — ühendusjuhe; *2* — maandur

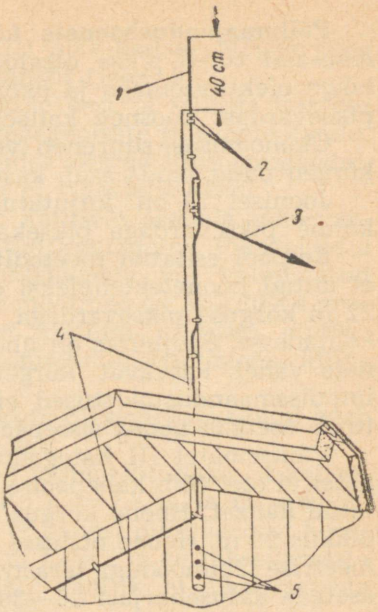

Joon. 12. Väikese maja lihtsustatud piksekaitse lameda katuse korral:
1 — piksepüüdja (varras); *2* — klambrid; *3* — piksetross; *4* — ühendusjuhe; *5* — naelad

trossi otsad kinnitatakse plangu ja hoone seinte külge, mille tulemusena moodustub ühendusjuhe, mis suundub maasse maanduri külge.

Kaitse efektiivsuse tõstmiseks kinnitatakse lamedate katuste korral hoone otstes katuseharjale pandud lattide külge vertikaalsed 40 cm pikkused piksepüüdjad, mis ühendatakse horisontaalse traadiga (joon. 12).

Alla 10 m pikkuse hoone puhul pannakse ühendusjuhe ainult hoone ühele otsale, kui aga hoone pikkus on 10—20 m, asetatakse ühendusjuhtmed hoone mõlemale otsale.

Traadi rippe vähendamiseks ja korstna kaitsmiseks tehakse korstnale samast traadist «kahvel», mille otsad peavad ulatuma 25 cm üle korstna.

Maandurid võib teha ka 5-millimeetrise läbimõõduga traadist, mida kasutatakse kogu kaitse ulatuses. Nende impulssmaandustakistus võib olla kuni 25 oomi.

Kõrgete potentsiaalide ülekandumist mitmesuguste õhuliinide (valgustus-, raadio- ja telefoniliinid) kaudu välditakse eespool kirjeldatud viisil. Kui hoone asub kõrgete ja tihedate okstega puude vahel, tuleb kõrgete potentsiaalide ülekandumise takistamiseks hoone katuse või õhuliinide kohal rippuvaid oksi perioodiliselt lõi-

gata, et oksad oleksid hoone katusest ja õhuliinidest vähemalt 2 m kaugusel.

Piksevarraste tugesid (maste) arvutatakse mehaanilisele tugevusele nagu vabalt seisvaid konstruktsioone. Toed (mastid) võib valmistada iga marki terasest: ühesuguse läbimõõduga torudest, erineva läbimõõduga teleskoopilise konstruktsiooniga torudest, sõrestikmastide ja nende kombinatsioonidena.

Tugede valmistamiseks kasutatakse ka raudbetooni või puitu. Tugedeks võivad olla üksikud postid või monteeritud mastid. Nendeks võib kasutada mittekonditsioonilisi torusid või juba kasutusel olnud torusid, mis ei kõlba ettenähtud otstarbeks. Metalltugesid tuleb korrosiooni vältimiseks värvida. Puidust tugesid immutatakse antiseptikutega, et kaitsta neid mädanemise eest.

Piksepüüdjad valmistatakse igasugusest metallist, kuid eelistatavam on teras.

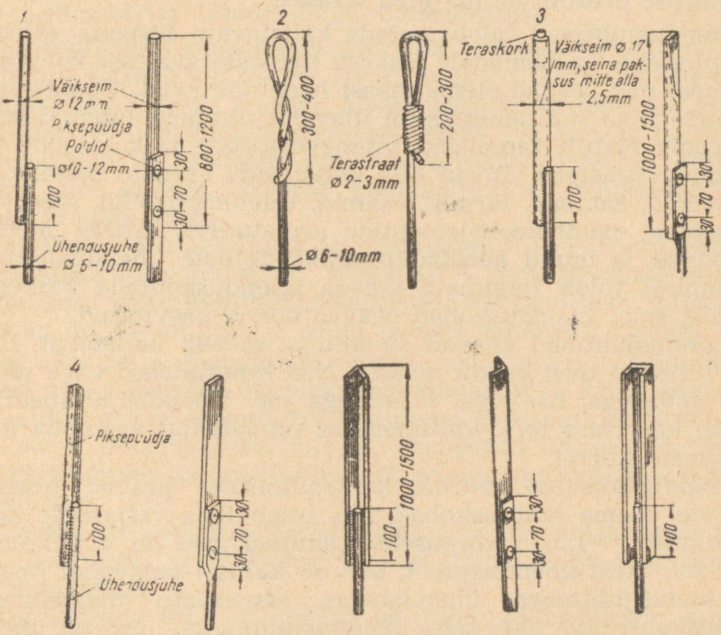

Joon. 13. Piksepüüdjate konstruktsioonid (mm): *1* — ümmargusest terasvardast; *2* — jämedast terastraadist; *3* — terastorust; *4* — mitmesuguse profiiliga terasest

Piksepüüdjateks võivad olla kaitstava hoone metallkonstruktsioonid: korstnad, torud, deflektorid, katusekate, võrk ja muud ehitisest kõrgemale ulatuvad konstruktsioonid.

Piksevarraste piksepüüdjad on mitmesuguse konstruktsiooniga (joon. 13) ja erineva pikkusega — 200 kuni 1500 mm, kuid nende ristlõikepind peab olema vähemalt 100 mm^2. Piksepüüdjaid ei ole vaja spetsiaalselt töödelda, neid võib valmistada mistahes profiiliga terasest.

Korrosiooni vältimiseks on vaja piksepüüdjad tsinkida, katta tinaga või värvida.

Ühendusjuhtmed tuleb piksepüüdja külge keevitada, kui see pole aga võimalik, siis ühendada poltidega. Plekist katusekate ühendatakse ühendusjuhtmetega klemmide abil.

Piksepüüdjaid, metallist katusekatet või võrku maanduritega ühendavad ühendusjuhtmed peavad olema terastraadist või kerarauast, mille ristlõikepind on vähemalt 35 mm^2 (läbimõõt ligikaudu 7 mm). Ühendusjuhtmed võib teha ka terastrossist või ükskõik millise profiili või margiga terasest.

Ühendusjuhtmed tuleb asetada kaitstavate hoonete välisseintele inimestele ja loomadele raskesti ligipääsetavatesse kohtadesse, kusjuures nad peavad olema maast hästi nähtavad. Hoonete arhitektuurse ilme säilitamiseks on ühendusjuhtmeid lubatud paigutada poolvarjatult sammaste, vihmaveetorude ja karniiside taha. Ühendusjuhtmeteks võivad olla kaitstavate ehitiste metallkonstruktsioonid: sambad, fermid, raamid, tuletõrjeredelid, reservuaaride seinad, raudbetoonelementide armatuurid, liftide metallist juhtroopad ja muud konstruktsioonid. Selliste ühendusjuhtmete kasutamisel tuleb tingimata tagada ühenduskohtade katkematu metallist side; ühenduskohad peavad olema keevitatud.

Ühendusjuhtmed peavad suunduma mööda kaitstavat ehitist kõige lühemat teed kaudu maasse. Nad kinnitatakse väga mitmel viisil: kobadega, naeltega, tüüblitega jne. Ühendusjuhtmeid jätkatakse keevituse teel. Poltühendusi on lubatud kasutada ainult lihtkaitsme korral.

Maandustakistuse suuruse kontrollimiseks peavad ühendusjuhtmetel olema lahutuskohad, mis tuleb teha väljapoole ehitist maapinnast 1—1,5 m kõrgusele. Lahutuskohad on vajalikud sel juhul, kui mitu ühendusjuhet, mis on katusel omavahel ühendatud metalljuhtmega, ühendatakse iseseisvate maanduritega. Lahutuskohti pole vaja teha ühendusjuhtmetele, mis on ühendatud eraldi maanduritega ega ole katusel omavahel ühendatud, või mitu ühendusjuhet on ühendatud ühise maanduriga.

Tsinkimata või tinaga katmata ühendusjuhtmed tuleb korro-

siooni vältimiseks värvida. Lahutuskohad peavad olema tsingitud või kaetud tinaga, neid värvida ei tohi. Lahutuskohti on lubatud puhastada, kuid pärast seda tuleb nad katta tinaga.

Kõrgete ehitiste (korstnad, tornid, kõrghooned jne.) püstitamisel äikese perioodil tuleb ehitise kaitsmiseks pikse otselöökide eest 20 m kõrgusest alates kasutada **ajutisi piksevardaid.** Piksepüüdjad ühendatakse maanduritega mööda ehitise seina vabalt laskuvate ühendusjuhtmetega. Sedamööda kuidas ehitise kõrgus kasvab, paigutatakse piksepüüdja koos ühendusjuhtmega kõrgemale. Antud juhul on lubatud kasutada poltühendusi. Kui ehitis on saavutanud lõpliku kõrguse, asendatakse ajutised piksekaitsmed alalistega.

Pinnase paigutamise ja elektroodide kuju järgi on **maandurid** horisontaalsed, vertikaalsed ja kombineeritud.

Horisontaalsed maandurid on latt-, ümar-, nurk- või teistsuguse profiiliga terasest, mille ristlõikepind on vähemalt 100 mm^2. Lihtpiksekaitsmete maandureid on lubatud valmistada 5—6-millimeetrise läbimõõduga ümarterasest.

Horisontaalsed maandurid pannakse maasse 0,5—0,8 m sügavusele ühe kiirena või mitme ühest punktist (kuhu on ühendatud ühendusjuhe) lähtuva kiirena. Maandurite ühest punktist hargnevad kiired võib ühendada terasrõngastega (vt. tab. 2, p. 10—13). Pikse otselöökide kaitseks ettenähtud maanduritel ei tohi iga üksiku kiire pikkus, arvates ühendusjuhtme külgeühendamise kohast, ületada 30 m.

Vertikaalsed maandurid on valmistatud 15—20-millimeetrise läbimõõduga terasvarrastest, vähemalt 4 mm paksuste seintega nurkterasest või mittekonditsioonilistest terastorudest, mille välisläbimõõt on 30—60 mm ja seina paksus vähemalt 3,5 mm.

Vertikaalsete maandurite pikkus on 2—3 m. Nad lüüakse maasse nii, et ülemine ots oleks maapinnast 0,7—0,8 m sügavuses.

Kombineeritud maandurid koosnevad horisontaalsetest ja vertikaalsetest maanduritest, mis on ühendatud ühiseks süsteemiks.

Ühendusjuhe on soovitatav ühendada maandurite süsteemi keskkohaga.

Maandurite konstruktsioon valitakse nõutava maandustakistuse järgi, kusjuures arvestatakse pinnase ülemiste ja alumiste kihtide eritakistusi.

Kui ülemise kihi eritakistus on tunduvalt väiksem kui alumisel kihil, on kõige otstarbekohasem kasutada horisontaalseid maandureid, vastupidisel juhul aga vertikaalseid maandureid.

Maandurite ühendused omavahel ja ühendusjuhtmetega tehakse keevituse teel. Keevisõmbluse pikkus peab võrduma vähe-

malt keevitatavate lattide kahekordse laiusega või ümarterase kuuekordse läbimõõduga. Poltühendusi on lubatud kasutada ajutistel maanduritel, maal keevitusaparaadi puudumisel ja spetsiaalsetes lahutuskohtades, mis on määratud maandurite maandustakistuste mõõtmiseks.

Elektrostaatilise induktsiooni kaitseks ettenähtud maandurid arvutatakse meetodil, mida kasutatakse maandurite valgumistakistuse määramiseks tööstussageduslikul voolul.

Pikse otselöögi kaitseks määratud maandurite impulssmaandustakistuse arvutus ei ole kohustuslik. Maandurite tööstussageduslikul voolul mõõdetud valgumistakistuse suuruse võib määrata impulssmaandustakistuse kaudu, kusjuures tuleb arvestada pinnase eritakistust.

Tabelis 1 on toodud maandurite valgumistakistuste suurused tööstussageduslikul voolul, mille puhul on arvestatud pinnase eritakistust. Maandurite impulssmaandustakistuste mitmesugused suurused ei ületa lubatud piire, kui nende maandurite tööstussageduslikul voolul mõõdetud valgumistakistused vastavad tabelis 1 toodud suurustele.

Kui maandurite tööstussageduslikul voolul mõõdetud valgumistakistuste suurused ületavad antud pinnase eritakistuse puhul tabelis 1 märgitud suurusi, tuleb maandustakistuse vähendamiseks ühendada maanduriga täiendavalt elektroode.

Tabel 1

Maandurite impulssmaandustakistuse ümberarvutamine maanduri valgumistakistusele tööstussageduslikul voolul

Maandurite nõutavad impulssmaandustakistuste suurused Ω	Valgumistakistuste lubatud piirväärtused (tööstussageduslikul voolul) oomides olenevalt pinnase eritakistusest ϱ Ω · cm			
	ϱ = =kuni 10^4	ϱ = $=10^4$—5×10^4	ϱ = $=5\times10^4$—10^5	ϱ = =üle 10^5
5	5	5—7,5	7,5—10	15
10	10	10—15	15—20	30
20	20	20—30	30—40	60
30	30	30—45	45—60	90
40	40	40—60	60—80	120
50	50	50—75	75—100	150

Märkus. Toodud maandustakistuste suurused vastavad tabelis 2 esitatud maandurite konstruktsioonidele.

Tabelis 2 on toodud maandurite konstruktsioonide tüübid ja nende valgumistakistuste suurused tööstussageduslikul voolul. Tabelit on lubatud kasutada pinnase eritakistuse suuruse orienteerivaks määramiseks, kui on teada maanduri konstruktsioon ja valgumistakistus tööstussageduslikul voolul.

Märkus. Torusid ja vardaid (läbimõõt *d*) võib asendada nurkrauaga, mille külje laius *b* on 1,05*d*.

Ohutusabinõud. Kõigi hoonete või ehitiste piksekaitsmete ehitamisel peab inimeste ja loomade ohutuse tagamiseks maandurid paigutama võimalikult vähem ligipääsetavatesse kohtadesse ning sõiduteedest ja jalakäijate radadest vähemalt 5 m kaugusele (näiteks põõsastesse jne.).

Kui maandureid ei ole võimalik selliselt paigutada, tuleb nende asukohad piirata ja varustada hoiatusmärkidega. Ühendusjuhtmed peavad olema hoonete sissepääsudest eemal, et inimesed ja loomad ei puutuks nendega kokku.

Sammupingete vähendamiseks on tarvis üht järgmistest moodustest:

asetada maandurid maasse vähemalt 1 m sügavusele;

asetada maandurid maasse asfaltkatte alla;

kasutada rõngaste ja hargnevate kiirte kujulisi hajutatud maandureid.

Hoonete ja ehitiste **piksekaitsmed tuleb ehitada projekti järgi,** mis koosneb eelprojektist ja tööjoonistest.

Eelprojekt peab sisaldama graafilise osa, seletuskirja ja finants-eelarvelise arvestuse.

Graafiline osa koosneb kaitsetsooni arvutusest ja joonistest, piksevarraste, ühendusjuhtmete ja iga liiki maandurite asetuse joonistest ning maandurite konstruktsioonide joonistest.

Märkus. Ehitiste kaitsmisel pikse otselöökide eest meetoditel, mis ei nõua kaitsetsooni arvutust ja kujutamist (metallkatus, katusele asetatud metallvõrk, välised mahutid jne.) vastavaid arvutusi ja jooniseid ei tehta.

Seletuskiri peab sisaldama:

a) kaitstava ehitise konstruktsiooni ja ehitises toimuvate tootmisprotsesside lühikese iseloomustuse;

b) piksekaitsme ehitamise põhjenduse ja valitud piksekaitsme kategooria;

c) piksevarraste asukohtade pinnaste eritakistuste protokollid või pinnaste iseloomustuse, kui eritakistust ei ole võimalik mõõta,

Tabel 2

Maandurite konstruktsioonide tüübid ja nende välgumistakistused tööstussageduslikul voolul

Jrk. nr.	Maanduri tüüp	Eskiis	Materjal	Valgumistakistus (tööstussageduslikul voolul) oomides pinnase mitmesuguste eritakistuste ϱ puhul oom · cm			
				$\varrho = 0{,}5 \cdot 10^4$	$\varrho = 10^4$	$\varrho = 5 \cdot 10^4$	$\varrho = 10^5$
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Varras	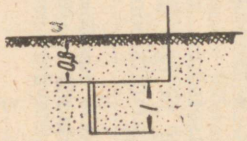	Toru, d = 50 mm (nurkraud, b = 1,05d):				
			l=2 m	19	38	189	379
			l=2,5 m	16	31,75	159	317,5
			l=3 m	13,8	27,6	138	276
			Varras, d=15 mm:				
			l=2 m	23,7	47,4	237	474
			l=2,5 m	19,6	39,25	196	392,5
			l=3 m	17	34	170	340
			Varras, d=20 mm:				
			l=2 m	22,5	45	225	450
			l=2,5 m	18,8	37,6	188	376
			l=3 m	16,25	32,5	162,5	325

1	2	3	4	5	6	7	8
2.	Latt	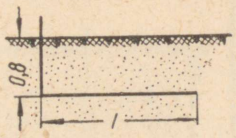	Keraraud, d=6 mm:				
			l= 3 m	20	40	200	400
			l= 5 m	13,7	27,4	137	274
			l=10 m	8	16	80	160
			l=20 m	4,5	9	45	90
			Keraraud, d=10 mm:				
			l= 3 m	18,6	37,2	186	372
			l= 5 m	12,85	25,7	128,5	257
			l=10 m	7,5	15	75	150
			l=20 m	4,35	8,7	43,5	87
			Keraraud, d=13 mm:				
			l= 3 m	18	36	180	360
			l= 5 m	12,5	25	125	250
			l=10 m	7,3	14,6	73	146
			l=20 m	4,2	8,4	42	84
			Latt-teras 20×4:				
			l= 2 m	25	50	250	500
			l= 5 m	12,85	25,7	128,5	257
			l=10 m	7,5	15	75	150
			Latt-teras 40×4:				
			l= 2 m	22	44	220	440
			l= 5 m	11,8	23,6	118	236
			l=10 m	7	14	70	140
3.	Latt, sisseviik keskel	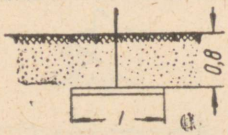	Latt-teras 20×4:				
			l= 5 m	10,7	21,4	107	214
			l=10 m	6,5	13	65	130
			Latt-teras 40×4:				
			l= 5 m	9,5	19	95	190
			l=10 m	5,85	11,7	58,5	117
			l=12 m	5,4	10,8	54	108
			l=24 m	3,1	6,2	31	62
			l=32 m	2,4	4,8	24	48
			l=40 m	2	4	20	40
			l= 6 m	8,4	16,8	84	168
			l= 8 m	6,86	13,7	68,6	137

1	2	3	4	5	6	7	8
4.	Kolme kiirega (sümmeetriline	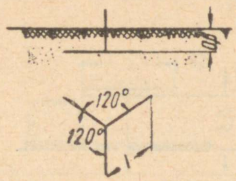	Latt-teras 40×4:				
			l= 6 m	4,6	9	45	89
			l=12 m	2,6	5,2	26	51
5.	Kolme kiirega (ebasümmeetriline)	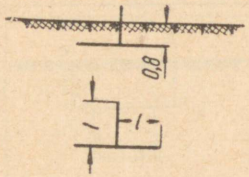	Latt-teras 40×4:				
			l=16 m	2	4	20	40
			l=20 m	1,7	3,4	17	34
6.	Kahe vardaga	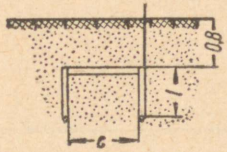	Toru, d=50 mm (nurkraud, b = 1,05d), latt 40×4:				
			c=3 m; l=2,5 m	7	14	70	140
			c=3 m; l=3 m	5,8	11,6	58	116
			c=6 m; l=2,5 m	5,5	11	55	110
			c=6 m; l=3 m	4,5	9,1	45	91
			Varras, d=15 mm, latt 40×4:				
			c=3 m; l=2,5 m	7,5	15	75	150
			c=3 m; l=3 m	6,8	13,6	68	136
			c=5 m; l=2,5 m	6	11,9	60	119
			c=5 m; l=3 m	5,5	11	55	110
			Varras, d=20 mm, latt 40×4:				
			c=3 m; l=2,5 m	7,28	14,55	72,8	145,5
			c=3 m; l=3 m	6,6	13,2	66	132
			c=5 m; l=2,5 m	5,8	11,6	58	116
			c=5 m; l=3 m	5,35	10,7	53,5	107

1	2	3	4	5	6	7	8
7.	Kolme vardaga	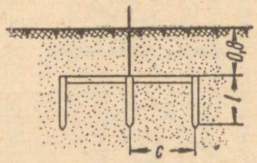	Latt 40×4, toru, d=50 mm:				
			c=3 m; l=2,5 m	4	8	40	80
			c=6 m; l=2,5 m	3	6	30	60
			c=6 m; l=3 m	2,75	5,7	27,5	55
			Varras, d=15 mm, latt 40×4:				
			c=2,5 m; l=2,5 m	4,85	9,7	48,5	97
			c=2,5 m; l=3 m	4,45	8,9	44,5	89
			c=5 m; l=2,5 m	3,55	7,1	35,5	71
			c=5 m; l=3 m	3,3	6,6	33	66
			Varras, d=20 mm, latt 40×4:				
			c=2,5 m; l=2,5 m	4,75	9,5	47,5	95
			c=2,5 m; l=3 m	4,32	8,65	43,2	86,5
			c=5 m; l=2,5 m	3,5	7	35	70
			c=5 m; l=3 m	3,25	6,5	32,5	65
8.	Viie vardaga	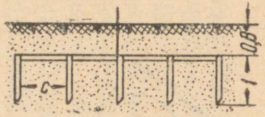	Toru, d=50 mm, latt 40×4:				
			c=5 m; l=2 m	2,2	4,4	22	44
			c=5 m; l=3 m	1,9	3,8	19	38
			c=7,5 m; l=2 m	1,85	3,7	18,5	37
			c=7,5 m; l=3 m	1,6	3,2	16	32
			Varras, d=20 mm, latt 40×4:				
			c=5 m; l=2 m	2,4	4,8	24	48
			c=5 m; l=3 m	2,05	4,1	20,5	41
			c=7,5 m; l=2 m	2	4	20	40
			c=7,5 m; l=3 m	1,75	3,5	17,5	35
9.	Nelja vardaga	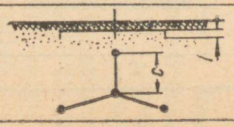	Latt 40×4, toru, d=50 mm: c=6 m; l=3 m	2,15	4,3	21,5	43

Tabeli 2 järg

1	2	3	4	5	6	7	8
10.	Ring, ühendusjuhtme sisseviik keskel	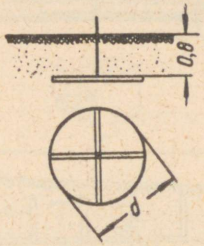	Latt 40×4: d= 4 m d= 6 m d= 8 m d=10 m d=12 m	 4,5 3,3 2,65 2,2 1,9	 9 6,6 5,3 4,4 3,8	 45 33 26,5 22 19	 90 66 53 44 38
11.	Ring nelja toru ja kolme kiirega	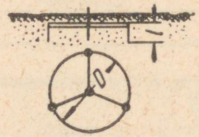	Latt 40×4, toru, d=50 mm: D=8 m; l=3 m	2	4	20	40
12.	Ring nelja kiirega	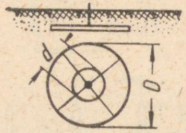	Latt 40×4: d=12 m	1,12	2,23	11,25	22,5
13.	Topeltring kiirtega	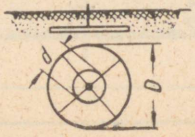	Latt 40×4: l=30 m, d=12 m, D=28 m	0,51	0,94	5,1	10,2

d) kaitstavasse ehitisse maa-aluseid ja maapealseid kommunikatsioone mööda kõrgete potentsiaalide ülekandumist vältivate abinõude põhjenduse.

Tööjoonised peavad sisaldama:

a) piksevarraste joonised ilma maandurita (toed, mastid, ühendusjuhtmed, piksepüüdjad);

b) maandurite joonised;

c) kaitse elektrostaatilise ja elektromagnetilise induktsiooni vastu koos elementide konstruktiivsete joonistega (kui selleks on vajadus);

d) skemaatilise joonise potentsiaalühtlustusvööde mõõtmete ja paigutuse kohta ehitise erinevatel kõrgustel kõrgete ehitiste kaitsmisel pikse otselöökide eest;

e) materjalide spetsifikatsiooni.

Piksekaitsme võtab ekspluatatsiooni vastu komisjon, mille koosseisu peavad kuuluma ettevõtte tehnika ja elektrotehnika osakonna (tellija), montaažiorganisatsiooni (töövõtja), tuletõrje järelevalve ja riikliku tehnilise järelevalve esindajad ning isik, kes vastutab piksekaitsme ekspluatatsiooni eest. Üle 30 m kõrguste või pindalalt üle 5000 m^2 suuruste ehitiste piksekaitse, mis on ette nähtud pikse otselöökide vastu, tuleb võtta ekspluatatsiooni osaliselt või tervikuna otsekohe, kui ehitis on saavutanud ettenähtud kõrguse, hoolimata sellest, et viimistlus- ja muud tööd on veel lõpetamata.

Elektrostaatilise ja elektromagnetilise induktsiooni kaitse tuleb võtta ekspluatatsiooni pärast tehnoloogiliste seadmete montaaži, s. o. enne seadmete käikulaskmist.

Piksekaitsme ehitanud montaažiorganisatsioon või isik, kes vastutab selle montaaži eest, peab vastuvõtukomisjonile esitama piksekaitsme kohta järgmise tehnilise dokumentatsiooni (ühes eksemplaris): eelprojekti; teostusskeemi; tööjoonised; aktid kaetud tööde või piksekaitsme raskesti juurdepääsetavate elementide (ühendusjuhtmed, trossid, piksepüüdjad, ehitisel olevad toed) kohta; aktid iga liiki maandurite kohta; kõigi maandurite valgumistakistuse tööstussageduslikul voolul mõõtmise protokollid.

Kui piksekaitse antakse ekspluatatsiooni talvel, millal pinnas on külmunud ja maandurite maandustakistusi ei saa mõõta, tuleb ehitatud piksekaitse vastu võtta. Sel juhul mõõdetakse maandurite maandustakistusi hiljem, kevadel. Takistuste mõõtmise protokoll tuleb kohe pärast mõõtmisi piksekaitset kasutavatele organisatsioonidele üle anda.

Kogu ülalnimetatud tehniline dokumentatsioon antakse pärast piksekaitsme vastuvõtmist kaitset ekspluateerivale osakonnale.

Tabeli 2 järg

1	2	3	4	5	6	7	8
10.	Ring, ühendusjuhtme sisseviik keskel	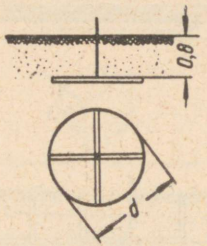	Latt 40×4: d= 4 m d= 6 m d= 8 m d=10 m d=12 m	 4,5 3,3 2,65 2,2 1,9	 9 6,6 5,3 4,4 3,8	 45 33 26,5 22 19	 90 66 53 44 38
11.	Ring nelja toru ja kolme kiirega	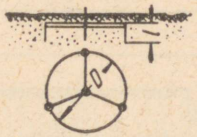	Latt 40×4, toru, d=50 mm: D=8 m; l=3 m	2	4	20	40
12.	Ring nelja kiirega	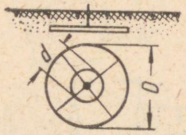	Latt 40×4: d=12 m	1,12	2,23	11,25	22,5
13.	Topeltring kiirtega	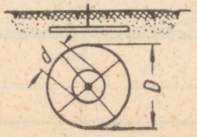	Latt 40×4: l=30 m, d=12 m, D=28 m	0,51	0,94	5,1	10,2

d) kaitstavasse ehitisse maa-aluseid ja maapealseid kommunikatsioone mööda kõrgete potentsiaalide ülekandumist vältivate abinõude põhjenduse.

Tööjoonised peavad sisaldama:

a) piksevarraste joonised ilma maandurita (toed, mastid, ühendusjuhtmed, piksepüüdjad);

b) maandurite joonised;

c) kaitse elektrostaatilise ja elektromagnetilise induktsiooni vastu koos elementide konstruktiivsete joonistega (kui selleks on vajadus);

d) skemaatilise joonise potentsiaalühtlustusvööde mõõtmete ja paigutuse kohta ehitise erinevatel kõrgustel kõrgete ehitiste kaitsmisel pikse otselöökide eest;

e) materjalide spetsifikatsiooni.

Piksekaitsme võtab ekspluatatsiooni vastu komisjon, mille koosseisu peavad kuuluma ettevõtte tehnika ja elektrotehnika osakonna (tellija), montaažiorganisatsiooni (töövõtja), tuletõrje järelevalve ja riikliku tehnilise järelevalve esindajad ning isik, kes vastutab piksekaitsme ekspluatatsiooni eest. Üle 30 m kõrguste või pindalalt üle 5000 m^2 suuruste ehitiste piksekaitse, mis on ette nähtud pikse otselöökide vastu, tuleb võtta ekspluatatsiooni osaliselt või tervikuna otsekohe, kui ehitis on saavutanud ettenähtud kõrguse, hoolimata sellest, et viimistlus- ja muud tööd on veel lõpetamata.

Elektrostaatilise ja elektromagnetilise induktsiooni kaitse tuleb võtta ekspluatatsiooni pärast tehnoloogiliste seadmete montaaži, s. o. enne seadmete käikulaskmist.

Piksekaitsme ehitanud montaažiorganisatsioon või isik, kes vastutab selle montaaži eest, peab vastuvõtukomisjonile esitama piksekaitsme kohta järgmise tehnilise dokumentatsiooni (ühes eksemplaris): eelprojekti; teostusskeemi; tööjoonised; aktid kaetud tööde või piksekaitsme raskesti juurdepääsetavate elementide (ühendusjuhtmed, trossid, piksepüüdjad, ehitisel olevad toed) kohta; aktid iga liiki maandurite kohta; kõigi maandurite valgumistakistuse tööstussageduslikul voolul mõõtmise protokollid.

Kui piksekaitse antakse ekspluatatsiooni talvel, millal pinnas on külmunud ja maandurite maandustakistusi ei saa mõõta, tuleb ehitatud piksekaitse vastu võtta. Sel juhul mõõdetakse maandurite maandustakistusi hiljem, kevadel. Takistuste mõõtmise protokoll tuleb kohe pärast mõõtmisi piksekaitset kasutavatele organisatsioonidele üle anda.

Kogu ülalnimetatud tehniline dokumentatsioon antakse pärast piksekaitsme vastuvõtmist kaitset ekspluateerivale osakonnale.

Lisa 8

METSATULEKAHJUDE VASTU VÕITLEMISE JUHEND

TULETÕRJEPROFÜLAKTILISED ABINÕUD

1. Tuletõrjeprofülaktilised abinõud seisnevad selgitustöö tegemises põllumajanduslike ettevõtete töötajate, metsatööliste ja muu elanikkonna hulgas, tuleohutusnõuete ellurakendamise kontrollimises, tuld tõkestavate barjääride (mineraliseeritud ribad, kraavid, sihid, tuleohutud metsaservad jms.) rajamises ja puistute tulekindluse suurendamiseks tarvitusele võetud majanduslike ning sanitaarabinõude rakendamises.

2. Tuletakistusribad rajatakse:

a) metsas või metsalähedaste maa-alade piiridele, mis on eraldatud ehituseks või millel toimub tuleohtlik tootmine (tõrva- ja tõkatiajamine), ning metsamaterjali ladude, garaažide jt. territooriumide piiridele;

b) metsakultuuride, okaspuunoorendike ja eriti väärtuslike metsaalade piiridele;

c) okaspuumassiive läbivate raudteede, maanteede, metsaveo- ja teiste suure liiklusega teede servadesse;

d) sihtidele;

e) raielankidele, kuhu tuleohtlikuks perioodiks on jäänud ülestöötatud metsamaterjali ja raiejäätmeid;

f) põllumajanduslike kõlvikute metsaga külgnevatesse servadesse, kus põllumajanduslikult kasutatavatelt aladelt võib tuli kulu põletamise tagajärjel metsa levida.

3. Tuletakistusribad rajatakse buldooserite, traktoriatrade või maaharimise hoburiistadega ja teiste süttivate materjalide põletamise või ribadele tulekindlate taimede külvamise teel. Tuletakistusribade rajamise viis ja vahendid olenevad mullastiku ja metsakasvu tingimustest, vastavate masinate ja riistade olemasolust ning võimaliku tulekahju levimise intensiivsusest.

4. Tulekindlatest taimedest kasutatakse kaitseribade rajamiseks kartulit, lupiini, mesikat ja teisi põllumajanduslikke kultuure, välja arvatud kõrrelised.

5. Tuletakistusribad tuleb rajada kevadel enne tuleohtliku perioodi algust või sügisel pärast vegetatsiooniperioodi. Mineraliseeritud kaitseribasid värskendatakse tarviduse korral suvel.

6. Kaitsekraavid rajatakse kohtadesse, kus esineb maa-aluse (turba-) tule oht.

7. Tuleohutute metsaservade rajamiseks raiutakse metsa servast hooldusraie korras välja okaspuud, nii et need ei moodustaks kogu puistust üle 30%. Lehtpuud ja lehtpuuvõsa jäetakse kasvama. Okaspuude väljaraiumise tulemusena tekkinud avadesse on soovitatav rohukatte tekkimise vältimiseks istutada lehtpuuliike.

8. Looduslike veekogude tuletõrjeline ettevalmistamine seisneb nende süvendamises, juurdepääsuteede ja veevõtuplatvormide rajamises jne.

9. Tehis-veekogud rajatakse teede ja kvartalisihtide lähedale. Nad peavad mahutama veetagavara, millest piisab tuletõrjemootorpumba lakkamatuks töötamiseks vähemalt 3 tunni jooksul (arvestatav veekulu 500 l/min).

METSATULEKAHJUDE KUSTUTAMINE

10. Metsatulekahjude kustutamiseks kasutatakse järgmisi vahendeid:

a) pinnase töötlemiseks — labidaid, kõplaid (maakirveid), rehasid, hobu- ja traktoriatru, võsalõikajaid, kraavikaevamismasinaid, buldoosereid jms.;

b) veega kustutamiseks — ämbreid, kastekanne, selgpritse, ja mitmesuguseid pumpasid;

c) keemilisel teel kustutamiseks — kemikaale (kaltsiumkloriidi, ammooniumsulfaati jms.), selgpritse või mootorpumpasid;

d) vastu-pinnatule tegemiseks (tõkkevööndi ettepõletamiseks) — eelmistes punktides nimetatud vahendeid ning süüteaparaate, tõrvikuid, saage, kirveid jms.;

e) tule summutamiseks materdamise või mullaga ülepuistamise teel — kohapeal murtud oksi ja noorte puude latvu ning kirveid, labidaid, kustutusluudasid jne.

Metsatulekahju kustutamisel kasutatakse kõiki olemasolevaid transpordivahendeid olenemata nende otstarbest.

11. Metsatulekahjude kustutamisele mobiliseeritud elanike ning metsavarumis- ja teiste ettevõtete tööliste varustamiseks tuletõrjeinventariga luuakse metsamajandite ja metskondade kontorite, kordonite ja teiste riikliku metsavalve töötajate elukohtade juurde tabelis esitatud tuletõrjeinventari varud.

Inventari nimetus	Metsamajandite ja metskondade kontorite ning töölisbarakkide juurde	Kordonite ja teiste riikliku metsavalve töötajate elukohtade juurde
Raudlabidad	25	10
Kõplad	10	5
Raudrehad	5	3
Kirved	5	3
Kahemehesaed	2	2
Metall- või presentämbrid	5	3
Veekruusid	5	

12. Metsatulekahju avastamisel tuleb sellest viivitamatult teatada metsamajandile ja tuletõrje- või miilitsaorganile ning võtta tulekahju kustutamiseks tarvitusele abinõud. Asutuste ja ettevõtete isikuline koosseis peab tundma tuleohutuse eeskirju ja tule lokaliseerimise viise.

13. Metsatulekahju kustutamine seisneb tulekahju leviku peatamises (lokaliseerimises) ja järelkustutamises. Kustutustöödel on esmaseks ülesandeks tule leviku peatamine. Selleks kustutatakse tulerinde serval leek või rajatakse läheneva tulerinde ette tõkkeriba. Tõkkeriba võib rajada pinnakatte eemaldamise või põletamise teel (tõkkevööndi ettepõletamine).

14. Metsatulekahju kustutustöid juhib tulekahjukohale saabunud administratsiooni esindaja, kellel on küllaldane ettevalmistus ja kogemusi metsatulekahjude kustutamisel. Kustutustööde juht on kohustatud:

a) jaotama tulekahjukohale saabunud töölised brigaadidesse (ühes brigaadis 8—12 inimest) eesotsas metsavalve töötaja või mõne vilunud töölisega, informeerima neid lühidalt olukorrast ja andma juhtnööre tööde iseloomu, nende sooritamise korra ning tarvilike ohutustehniliste abinõude kohta;

b) välja saatma tuleluure;
c) organiseerima sidepidamise kustutajate vahel ja metsamajandiga;
d) tarvitusele võtma abinõud ohutustehniliste nõuete täitmiseks.

Märkus. Üldise korra alalhoidmiseks kustutustsoonis ja tagalas saadab rajooni täitevkomitee miilitsaosakond tulekahjukohale tarvilikul arvul miilitsatöötajaid.

15. Väljasaadetud tuleluure peab kindlaks määrama:
a) tulekahju liigi ja ulatuse, tule leviku kiiruse ja suuna ning eriti ohtlikud metsaosad;
b) tulekahjutsooni läheduses asuvate veekogude, tuld tõkestavate barjääride (tulekatkestus- ja mineraliseeritud ribad, teed, jõed, ojad, lehtpuupuistud jm.) ning teiste tule levikut tõkestavate vööndite olemasolu ja asukohad, mis võivad tulekahju lokaliseerimisel olla tugipunktideks;
c) transpordivahendite ohutud seisukohad ja kustutustöödest osavõtvate inimeste taandumise teed tule läbimurde korral.

PINNATULEKAHJU KUSTUTAMINE

16. Pinnatulekahju kustutamise meetodi valikul võetakse aluseks:
a) tule intensiivsus;
b) tulekahju ulatus;
c) olemasolevate kustutusvahendite ja tuletõrjetehnika hulk;
d) kohalikud tingimused (puistu seisukord, ilmastik jne.);
e) tulekahjukohal viibivate kustutustööliste arv.

17. Tuleluurelt saadud andmetest olenevalt ja punkti 16 põhjal valitakse tulega võitlemiseks üks järgmistest meetoditest:
a) okstega lämmatamine või liivaga ülepuistamine;
b) tõkkeribade rajamine pinnakatte eemaldamise teel või kamara kõrvaldamine mineraalkihini või pinnaveeni;
c) vastu-pinnatule tegemine;
d) vee või kemikaalidega kustutamine.

18. Tule lämmatamiseks okstega (materdamiseks) kasutatakse 1,5—2 m pikkusi tugevaid oksi või teravaid noorte puude latvu. Tule serva tuleb okstega lüüa mitte ülalt alla, vaid kaldu põleva ala poole, sest ülalt alla löömisel võivad lenduvad sädemed pinnakatte uuesti süüdata. Tuli puistatakse mullaga üle raudlabidate abil. Mulda võetakse tulejoone serva kaevatud aukudest. Mulda

või liiva tuleb visata nõnda, et see kataks võimalikult suure põleva pindala.

19. Kui tule jõud on nii suur, et töötamine tulejoone serval ei ole võimalik, lokaliseeritakse tulest haaratud ala tule edasist levikut takistavate tõkkeribade rajamise teel.

Tõkkeribade rajamiseks kasutatakse järgmisi meetodeid:

a) pinnakatte katmine mullaga;

b) maakamara ja risu eemaldamine;

c) pinna üleskündmine hobu- või traktoriatradega;

d) tõkkevööndi ettepõletamine (vastu-pinnatule tegemine);

e) maapinna ülepritsimine veega või kemikaalide lahustega (kaltsiumkloriid, seebikivi jms.).

20. Pinna katmiseks mullaga kasutatakse labidaid. Selleks kaevatakse iga 3—8 m järel augud, mille vahed kaetakse väljavisatud mulla tiheda kihiga. Maakamara ja risu eemaldamiseks kasutatakse labidaid, kõplaid, rehasid jms. Kamar ja risu eemaldatakse täielikult mineraalse pinnase paljastumiseni või turbapinnasega kohtades põhjavee tasemeni.

21. Metsatulekahju piiratakse ülesküntud ribaga hõreda puistuga metsas, metsalagendikel, ülestöötatud metsaaladel ja metsasihtidel. Riba rajamiseks kasutatakse traktoriatru ja buldoosereid. Tõkkeribade rajamisel eemaldatakse adra ees olevad takistused ja kohendatakse künni järel vaod. Pealetungiva tule tugevusest olenevalt tehakse tõkkeriba 0,5—2 m laiune. Tõkkeriba peab algama ja lõppema tule levikut pidurdava takistuse (teed, ojad jms.) juures. Rajatava tõkkeriba kaugus pealetungivast tulest peab olema nii suur, et tõkkeriba rajamist oleks võimalik lõpetada enne, kui tuli tõkkeribani jõuab.

22. Tõkkeriba ettepõletamiseks (vastu-pinnatule tegemiseks) nimetatakse pealetungiva tule ees oleva tuldvõtva materjali hävitamist. Selleks süüdatakse pinnakate kustutustööde juhi poolt määratud tugiliinidel, mille moodustavad tavaliselt mineraliseeritud ribad, ojad, teed jms. Kui need puuduvad, rajatakse enne tule süütamist maaharimisriistade, kemikaalide lahuste või tulekustutuse käsiriistade (labidad, kõplad, rehad) abil kitsad tõkkeribad. Tugiliinina kasutatava riba laius peab olema 40—50 cm. Kõigepealt süüdatakse tuli pealetungiva tulerinde keskkoha vastas oleva tugiliini serval. Seda teevad kaks brigaadi, kes seejärel hakkavad piki tugiliini teineteisest eemalduma. Kumbki brigaad süütab pinnakatte algul 20—30 m pikkusel lõigul. Kui tuli on tugiliinist 2—3 m kaugusele eemaldunud, süüdatakse pinnakate järgmisel lõigul. Tule alustamise iga 3—4 lõigu kohta tuleb esimeseks tunniks jätta vähemalt üks tööline, kes jälgib, et tuli ei

tungiks üle tugiliini. Tugiliini servas olev pinnakate tuleb süüdata ühtlaselt, ilma vahesid jätmata. Tule süütamiseks kasutatakse tõrvikuid või süüteaparaate.

23. Metsatulekahjude keemiline kustutamine seisneb kemikaalide lahuse pihustatud joa suunamises:

a) vahetult tulle — leegi alumisse ossa kuni põlemise täieliku lõppemiseni või nõrgenemiseni sel määral, et tuld on võimalik okstega materdades lõplikult summutada;

b) tulerinde ees olevale pinnasele (tuld tõkestava riba loomine).

24. Pihustamiseks kasutatakse tuld kustutavate kemikaalide 15—20-protsendilist vesilahust, arvestades toimeaine järgi. Enam kasutatavateks kemikaalideks on kaltsiumkloriid, ammooniumsulfaat, ammooniumsulfamaat jt. Lahuse niisutusvõime, seega ka kustutava toime suurendamiseks lisatakse valmistatud lahusele 0,5—1,5% (mahu järgi) märgavaid aineid (sulfanooli jt.).

25. Vastpuhkenud ja nõrga pinnatule korral, mis pole veel haaranud eriti suurt maa-ala, paigutatakse töölised katkematu ahelikuna ümber tulest haaratud ala. Tuli puistatakse mullaga üle või summutatakse okstega materdades. Kui tuli on haaranud suure maa-ala, liigub kiiresti edasi ja tulerindele on võimatu läheneda, jaotatakse kustutustöölised 3—4 gruppi, kes paigutatakse järgmiselt: esimene, suurim grupp asetatakse tulerindele kõige lähemale, kaks väiksemat gruppi tiibadele ja neljas tulerinde tagalasse. Viimase grupi ülesandeks on uute, sädemetest ja tukkidest tekkinud tulekollete kustutamine. Kui inimeste arvust gruppide moodustamiseks ei piisa, haaratakse põlev metsaosa külgedelt ning tule leviku suunas edasi liikudes ja pidevalt kustutades surutakse tulest haaratud ala kiiluna kokku ning tulekahju lämmatatakse lõplikult.

26. Arvestades asjaolu, et tule intensiivsus õhtul, eriti öösel langeb, tuleb seda aega maksimaalselt kasutada kustutustöödeks.

27. Pärast tule edasiliikumise peatamist (tulekahju lokaliseerimist) asuvad kustutajad otsekohe tulekahju järelkustutamisele. Järelkustutamisel on esmaseks tööks tulekahju serva hoolikas kustutamine mullaga katmise või veega ülevalamise teel. Seejärel kustutatakse põlenud ala serva lähedal leiduvad põlevad või suitsevad objektid (kännud, tüved, sipelgapesad jms.). Järelkustutamisel liigutakse edasi põlenud ala servadest keskkoha suunas.

Tulekahjukohal tuleb korraldada valve. Valvamise kestus sõltub ilmastikutingimustest ja paikkonna risustatusest. Tavaliselt valvatakse seni, kuni tule taaspuhkemise oht on täielikult kõrvaldatud.

28. Võitluseks ladvatulekahju vastu kasutatakse looduslikke ja varem rajatud tuletõkkeid ning vastu-pinnatuld.

29. Tule edasiliikumise teel olevate looduslike ja varem rajatud tuletõkete hulka kuuluvad jõed, ojad, järved, tiigid ja lehtpuuvööndiga ääristatud teed, kvartalitevahelised sihid jms. Ladvatulega kaasneva pinnatule peatamiseks värskendatakse tuletõketel olevaid mineraliseeritud ribasid või rajatakse uusi.

30. Ladvatulekahju peatamine vastu-pinnatule abil toimub punktis 22 kirjeldatud põhimõttel. Et vastu-pinnatuli ei tungiks puulatvadesse, tuleb selle süütamiseks valida koht, kus ei leidu okaspuu-alusmetsa ja madalale ulatuvate okstega puid. Tarviduse korral raiutakse need enne vastu-pinnatule tegemist maha. Aeglaselt edasitungiva ladvatulekahju peatamiseks piisab 50 m laiusest metsa ali lagedaks põletatud alast, marulise ladvatulekahju korral peab see ala olema aga vähemalt 200 m laiune.

31. Tagalasse, s. o. tugiliini taga olevale maa-alale paigutatakse inimesed, kelle ülesandeks on üle tugiliini lendunud sädemetest ja tukkidest tekkinud tulekollete kustutamine. Sädemed ja tukid võivad tugiliinist kanduda 200—500 m kaugusele.

32. Pärast tule edasiliikumise peatamist tuleb põlenud ala servale lähedases tsoonis kustutada kõik põlema jäänud objektid. Esmajoones on tarvis koristada tulekahju tagajärjel kõige rohkem kannatada saanud, inimesi ootamatu mahalangemisega ohustada võivad puud.

33. Töölised võib kustutustööde järel vabaks lubada ainult kustutustööde juhi korraldusel pärast seda, kui kogu põlenud ala on üle vaadatud ja kindlaks tehtud, et tulekahju on täielikult likvideeritud. Seejuures jäetakse tarvilik arv inimesi valvama tules kannatada saanud territooriumi. Inimesed paigutatakse nii, et nad saaksid kontrollida kogu põlenud ala, mis pärast kustutamist antakse selle metsavahi süstemaatilise kontrolli alla, kelle teeninduspiirkonnas tulekahju aset leidis.

MAA-ALUSE (TURBA-) TULEKAHJU KUSTUTAMINE

34. Maa-aluste tulekahjude lokaliseerimine kujutab endast kogu tulekahjuala piiramist kraavidega. Tõkestuskraavi põhi peab ulatuma mineraalse pinnaseni või veega kaetud turbakihini. Kraavi laius peab olema 0,7—1 m. Kraavi kallastel kasvavad puud ja võsa raiutakse maha ning kantakse põlevast alast kraaviga

eraldatud territooriumile. Tuld tõkestava võime suurendamiseks on kraavi servad soovitatav katta liiva või mingi muu mineraalse pinnase kihiga.

35. Kraavide kaevamiseks võib peale tulekustutuse käsiriistade kasutada edukalt mehhanisme (traktori-kraaviadrad jms.) ja lõhkeaineid. Maa-aluste tulekahjude kustutamisel tuleb tööle rakendada ka lähedal asuvate ettevõtete spetsiaalne inventar (mehaanilised kraavikaevajad, tulekustutusvahendid jms.).

36. Lokaliseeritud turbatulekahju järelkustutamine seisneb selles, et põlenud ala servades põlev sammal, turvas ja risu kaevatakse välja ning visatakse põlenud ala keskele. Tulepesasid kustutatakse ka veega, millele lisatakse 0,5—1,5% märgavaid aineid. Sügavale pinnasesse tunginud tulepesade kustutamisel kasutatakse mootorpumpasid ja sondjoatorusid.

37. Lokaliseeritud turbatulekahju valvamine on kestev ja seisneb põlenud ala servade tähelepanelikus jälgimises ning maa seest pinnale tungiva tule kustutamises.

METSATULEKAHJUDE KUSTUTAMISE OHUTUSTEHNIKA

38. Metsatulekahjude kustutamise ohutustehnika koosneb järgmistest põhilistest osadest:

a) kohustusliku tehnilise miinimumi programmi läbivõtmine kõigi isikute poolt, kes töötavad spetsiaalsete seadmetega ja kasutavad metsatulekahjude kustutamise võtteid;

b) tulekahju ala läheduses ohutute kohtade organiseerimine ja ohutustehniliste abinõude rakendamine tulekahju kustutamise ajal.

39. Metsatulekahjude kustutamisel tuleb tööjõud õigesti paigutada, tagada pidev side nii üksikute töökomandode kui ka komandos tegutsevate tööliste vahel ja kindlaks määrata taandumisteed ohututesse kohtadesse tule läbimurde korral.

40. Kui töölised kustutavad metsatulekahju keemiliste vahendite abil, varustatakse nad presentpükste ja -kinnastega.

41. Ladvatulekahju kustutamisel võetakse tuletakistusriba taga organiseeritud tugi- ja ööbimispunktides tarvitusele vajalikud ettevaatus- ja hoiatusabinõud tule ootamatu lähenemise või läbimurde puhuks ning nähakse ette uue tõkkeriba rajamise võimalused. Juurdepääsuteid tugi- ja ööbimispunktidele peavad hästi teadma kõik kustutustöölised. Maa-aluse metsatulekahju kustutamisel määrab kustutustööde juht enne tööde algust kindlaks tule leviku piirid, mis märgistatakse vastavate tähistega (lipukesed vms.).

42. Puude langetamisega seotud kaitsesihtide rajamisel tuleb kinni pidada langetustöödel kehtivatest ohutustehnika nõuetest. Enne vastu-pinnatule süütamist on kustutustööde juht kohustatud kontrollima, kas inimesi ei ole jäänud vastu-pinnatule ja läheneva tulerinde vahele, ja alles pärast seda andma korralduse tule süütamiseks.

43. Tagalasse vastu-pinnatulest 0,5—1 m kaugusele paigutatakse patrullid, kelle ülesandeks on lenduvatest sädemetest ja tukkidest tekkinud uute tulekollete kustutamine.

44. Kindlaksmääratud korrast kinnipidamise ja ohutustehniliste nõuete täitmise eesmärgil on kustutustöölistel ilma töökomando ülema loata keelatud:

a) lahkuda töökohalt, välja arvatud elu ohustavad juhud, põletushaavade saamine, vigastused ja vingumürgitus, mis ei võimalda saadud ülesande täitmist jätkata;

b) ületada maa-aluse tulekahju korral tõkestuskraave selleks mitte ettenähtud kohtades ja liikuda mööda kraavi põhja;

c) jätta transpordivahendid ja tuletõrjetehnika pealetungiva tule ette järelevalveta.

45. Tulekahju ajal ja pärast tulekahju kustutamist on tarvis jälgida läbipõlenud juurtega ja poolpõlenud puutüvesid (eriti kuivanud puude tüvesid) ning saagida ja raiuda need enne iselangemist maha.

46. Metsatulekahju kustutamisele ei tohi lubada rasedaid ja imetavaid naisi, kurte, nõdrameelseid ja invaliide.

47. Kõik tulekahjul tegutsevad töölised tuleb varustada toidu ja joogiveega. Tarvilikuks joogiveehulgaks arvestatakse 5—6 liitrit inimese kohta vahetuse jooksul.

48. Põletushaavu või vigastusi saanud töölistele peab viivitamatult andma esmaabi, ohtliku põletushaava või vigastuse puhul aga toimetama nad kohe haiglasse. Töölistele õigeaegseks esmaabi andmiseks peab metsatulekahju koha lähedal olema hädatarvilik ravimite komplekt (põletushaavasalv, nuuskpiiritus, sidemed, vatt, jood jms.).

Eesti NSV Metsamajanduse ja Looduskaitse Ministeerium

Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsus

Lisa 9

VÄLJAVÕTTEID INFRAPUNASE KIIRGUSE TUULEKINDLA PÕLETI ГИИВ-2 KASUTAMISE INSTRUKTSIOONIST

Põleti soojusjõudlus on 4000—7000 kcal/h, gaasikulu 0,18—0,32 m^3/h, temperatuur keraamika pinnal 720—900°C.

Põleti on ette nähtud kasutamiseks tööstuses ja põllumajanduses töökohtade soojendamisel ja mitmesuguste materjalide soojuslikul töötlemisel. Põletit on lubatud üles seada nii ruumidesse kui ka väljapoole ruume.

Statsionaarsed seadmed tuleb paigaldada vastavalt gaasimajanduses kehtivatele ohutustehnika eeskirjadele. Teisaldatavatele seadmetele paigutatakse põletid nii, et vedelgaasi balloon ei jääks põleti poolt otseselt soojendatavasse tsooni.

Kui põletid paigutatakse ballooni kõrvale, peab põleti kaugus balloonist olema vähemalt 1 m, põletite paigutamisel ballooni kohale peab aga põleti olema balloonist vähemalt 0,3 m kaugusel.

Põletid tuleb igal juhul asetada nii, et põlemisproduktid ei satuks gaasisegisti imemiskambrisse. Vastasel korral väheneb põlemiseks vajaliku hapniku hulk, mille tagajärjel põleti keraamikale tekivad leegid.

Põleti keraamilist kiirgajat on tarvis hoolikalt kaitsta niiskuse, löökide ja põrutuste eest.

Lisa 10

MÕNINGATE TULD TÕKESTAVATE IMMUTUSLAHUSTE RETSEPTE

Maakultuuriasutustes, koolides ning kolhoosi- ja sovhoosiklubides valmistatakse etendustel, nääripidudel jts. üritustel kasutatavad dekoratsioonid, butafooria ja esinejate kostüümid mitmesugustest materjalidest, mis tuleohutuse eeskirjade kohaselt peavad olema tulekindlad. Kui selle nõude täitmine osutub võimatuks, tuleb nende esemete valmistamiseks määratud materjale eelnevalt töödelda tuld tõkestavas lahuses.

Selle töö hõlbustamiseks antakse järgnevalt mõningad lihtsamad tuld tõkestavate immutuslahuste retseptid.

Riietusesemete jaoks

1.	Booraks	310 g
	Boorhape	250 g
	Vesi	5 l

Riie kastetakse lahusesse, väänatakse kergelt välja ja pannakse kuivama. Pärast riide pesemist tuleb immutamist korrata.

2.	Kaaliumkarbonaat (potas)	15 kaaluosa
	Ammooniumhüdroksiid (nuuskpiiritus)	6 „
	Boorhape	5 „
	Vesi	100 „

Lahus muudab riide küll pisut kalgiks, kuid hoiab hästi ära selle süttimise.

Tärgeldamist vajavate riietusesemete jaoks

Diammooniumvesinikfosfaat . . .	150 g
Alumiiniumsulfaat	90 g
Vesi	1 l

Pärast settimist segatakse lahus 2 l keedetud tärkliselahusega. Immutatav ese asetatakse lahusesse kuivalt. Kui lahus on hästi riidesse imbunud, väänatakse ese kergelt välja, kuivatatakse ja triigitakse.

Igakordse immutamise järel tuleb proovitüki abil kontrollida immutuse kvaliteeti. Selleks hoitakse proovitavat riidetükki lahtise tule (küünlaleegi) kohal. Kui leegi eemaldamise järel riie ei jää põlema, on immutus nõuetekohane.

Marli ja vati jaoks

Diammooniumvesinikfosfaat . . .	150 g
Alumiiniumsulfaat	90 g
Vesi	1 l

Paber tuleb kasta kaaliummaarja küllastatud vesilahusesse ja seejärel kuivatada. Seda tuleb teha vähemalt kolm korda, misjärel paber muutub mittesüttivaks.

Puitkonstruktsioonide jaoks ettenähtud tuldtõkestavate võõpade ja värvide retseptid on toodud kirjastuse «Eesti Raamat» väljaandel ilmunud «Tuleohutuse eeskirjade kogumikus» (Tallinn, 1965, lk. 198).

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

Lisa 11

PÕLLUMAJANDUSTÖÖTAJATELE ETTENÄHTUD TULETÕRJETEHNILISE MIINIMUMI TÜÜPPROGRAMM

Kolhoosides, sovhoosides ning teistes põllumajanduslikes majandites ja ettevõtetes puhkenud tulekahjude põhjuste selgitamine näitab, et enamasti tekivad tulekahjud põllumajandusettevõtete töötajate ja maaelanikkonna hooletusest ning levivad peamiselt tulekustutusvahendite käsitsemise oskamatuse tõttu.

Seepärast on kolhooside, sovhooside ning teiste põllumajanduslike majandite ja ettevõtete kaitsmiseks tuleohu eest tarvis teha põllumajandustöötajate hulgas selgitustööd tuleohutusnõuete range täitmise kohta ja õpetada maaelanikke tegutsema võimaliku tulekahju korral. Vastavalt Eesti NSV Siseministeeriumi Tuletõrje Valitsuse poolt koostatud «Põllumajanduslike ettevõtete tuleohutuse eeskirjadele» peavad kõik kolhooside, sovhooside ning teiste põllumajanduslike majandite ja ettevõtete töötajad läbi tegema tuletõrjetehnilise miinimumi väljaõppe.

Kõik põllumajanduslike ettevõtete töötajad peavad tuletõrjetehnilise miinimumi kursuse läbi võtma üks kord kahe aasta jooksul.

Uusi töötajaid tuleb enne nende tööleasumist tingimata tuleohutuse alal üksikasjaliselt instrueerida. Tuletõrjetehnilise miinimumi kursuse peavad nad läbi võtma tööloleku esimese poolaasta jooksul.

Tuletõrjetehnilise miinimumi ülesandeks on põllumajandustöötajate väljaõpetamine järgmistes põhiküsimustes.

1. Süttimiste ja tulekahjude põhjused:
   — üldise tuleohutusrežiimi rikkumine;
   — põllumajanduses kasutatavatele agregaatidele, mehhanismidele ja masinatele ettenähtud töörežiimi rikkumine;
   — põllumajanduslike tootmisseadmete mittekorrasolek;
   — elektriseadmete ning kütte- ja ventilatsioonisüsteemide kasutamise eeskirjade rikkumine ja süsteemide mittekorrasolek.
2. Tuleohutusrežiim ja tulekahjude vältimise abinõud:
   — tootmisprotsessi kulgemisel;
   — elektriseadmetega töötamisel ja nende teenindamisel;
   — ventilatsiooni- ja küttesüsteemide kasutamisel.
3. Süttimiste ja tulekahjude likvideerimine.

Vabatahtliku tuletõrje salkade ja tuletõrje-võitlusmeeskondade organiseerimine.

Süttimiste ja tulekahjude kustutamise vahendid ja nende käsitsemine.

Tuletõrje-signalisatsiooni- ja -sidevahendid ja nende kasutamine.

Tule levikut takistavad tõkked ja seadmed.

Tuletõrjetehnilise miinimumi õppused toimuvad vastavalt ettevõtte või majandi direktori käskkirjale (kolhoosi juhatuse otsusele), mille alusel töötajatest moodustatakse brigaadide (osakondade, farmide) kaupa õpperühmad.

On soovitatav, et brigadiridele, farmijuhatajatele, masinistidele, elektrikutele, viljakuivatite kütjatele, laojuhatajatele ja teistele spetsialistidele korraldaks tuletõrjetehnilise miinimumi õppusi (seminare) kohalik tuletõrjeühing või mõni teine vastav organisatsioon.

Tuletõrjetehnilise miinimumi õppuste (seminaride) korraldamise päevad ja kellaajad ning osavõtjate ja lektorite nimed peavad kõigile asjaosalistele aegsasti teada olema. Rajoonis toimuva seminari puhul tuleb need avaldada rajooni TSN täitevkomitee korraldusega, kohapeal aga majandi juhataja (juhatuse) vastava otsuse või käskkirjaga.

Lektoriteks peavad olema majandite juhtivad töötajad, mehaanikud, elektrikud, töökodade juhatajad, brigadirid, farmijuhatajad jt. spetsialistid, kes on lõpetanud edukalt erialase seminari ning tunnevad hästi tuleohutusnõudeid ja vastavaid eeskirju. Lektoritena võivad esineda ka riikliku tuletõrje kohaliku järelevalveorgani töötajad, tuletõrjeühingute ja kutselise tuletõrje juhtiv koosseis jt.

Tuletõrjetehnilise miinimumi seminaride ja õppekogunemiste ülemad määratakse majandite juhtivast koosseisust.

Kogu tuletõrjetehnilise miinimumi programm jaguneb viieks teemaks, mille tundmaõppimine toimub mitmes järgus (viiel õppusel, kokku 10 tundi).

Teema	Tundide arv
Põllumajanduslike tootmisalade tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud tootmistööl	2
Elektriseadmete tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud nende kasutamisel	2
Kütteseadmete tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud nende kasutamisel	2
Tuletõrjetöö organiseerimine majandis	2
Tulekahjude kustutamise vahendid ja viisid	2
Kokku	10 tundi

1. TEEMA

PÕLLUMAJANDUSLIKE TOOTMISALADE TULEOHTLIKKUS JA TULEOHUTUSABINÕUD TOOTMISTÖÖL

Põllumajanduslikus tootmises kasutatavate materjalide, söötade, pooltoodete, valmistoodangu, tootmisjäätmete, kütuse jm. tuleohtlikkus.

Võimalike plahvatuste, süttimiste ja tulekahjude põhjused tootmisprotsessi tehnoloogia rikkumise (ülekuumendus, kõrgendatud rõhk, ebaõige doseerimine, kõrvaliste esemete sattumine seadmetesse jne.), tootmisseadmete mittekorrasoleku (kulunud seadmed, ebaotstarbekohane kasutamine, õlitamise puudulikkus jne.) ja üldise tuleohutusrežiimi rikkumise tagajärjel.

Tuleohutusabinõud tehnoloogilise protsessi kulgemisel, tootmisseadmete kasutamisel ja toorainega, pooltoodetega, valmistoodanguga, söötadega, kütusega jne. ümberkäimisel. Materjalide, toodangu, söötade jt. ainete säilitamise ja transportimise eeskirjad.

Tuleohutusabinõude täitmine pärast töö (vahetuse) lõppu, töökoha puhastamine, tootmisseadmete ülevaatamine ning auru, elektri ja gaasi väljalülitamine.

Üldise tuleohutusrežiimi täitmine tootmis-, loomapidamis- ja kõrvalhoonetes, lao- ja abiruumides, majandi (ettevõtte) territoo-

riumil jm. Puhtuse hoidmine, tootmisjääkide õigeaegne koristamine ja valmistoodangu eemaldamine; territooriumil vaba läbikäigu ja hoonetele, ustele ning tulekustutus- ja sidevahenditele vaba juurdepääsu tagamine.

Tööreżiim kergesti süttivate ja põlevvedelike kasutamisel ning nende hoidmise ja transportimise eeskirjad. Petrooleumivalgustuse tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud selle kasutamisel.

Suitsetamisreżiim. Lahtise tule kasutamise eeskirjad keevitus- ja teistel tuleohtlikel töödel (lõkete tegemine jne.).

Tuleohutuse kohta kehtivad eeskirjad, instruktsioonid, meelespead, käskkirjad ja otsused.

2. TEEMA

ELEKTRISEADMETE TULEOHTLIKKUS JA TULEOHUTUSABINÕUD NENDE KASUTAMISEL

Üldised andmed elektrivalgustuse ja elektrijõuseadmete ehituse kohta. Elektrivõrgu ja -seadmete tuleohtlikkus: ülekoormus ja lühis, nende põhjused, tagajärjed ja vältimise abinõud. Elektrivõrgu ja -seadmete kaitsmine ülekoormuse ja lühise eest; elektrikaitsmed, nende ülesanne, õige valik, järelevalve, parandamine (asendamine), omatehtud kaitsmete kasutamise lubamatus; ülemінekutakistus ja sädelemine juhtmestikus tulekahju põhjusena, nende vältimise abinõud.

Elektrimasinate ning lülitus- ja reguleerimisseadmete tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud nende kasutamisel. Elektrisoojendusseadmete, elektriaparaatide ja -riistade tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud nende kasutamisel.

Akumulaatorseadmete tuleohtlikkus ja nendest põhjustatud tuleohu vältimise abinõud.

Elektri- ja gaasikeevitus, metallide lõikamine ja tuleohutusabinõud nende tööde sooritamisel.

Staatiline elekter, selle tuleohtlikkus ja profülaktilised abinõud. Elektrijuhtmestiku, -masinate, -aparaatide ja muude elektriseadmete kasutamise eeskirjad, mida töötajad peavad täitma konkreetsetes tootmistingimustes.

Piksekaitseseadmete tähtsus ja nende korrashoidmine.

3. TEEMA

KÜTTESEADMETE TULEOHTLIKKUS JA TULEOHUTUSABINÕUD NENDE KASUTAMISEL

Küttesüsteemide (keskküte, ahjuküte jne.) tuleohtlikkus ja tuleohutusabinõud nende kasutamisel.

Ahjuküttest tekkivate tulekahjude peamised põhjused (katkised ahjud, järelevalve puudumine, ülekütmine jne.). Tuleohutusnõuded ahjude ehitamisel ja kasutamisel (kaugus süttivate konstruktsioonideni, kütteavaesised kaitseplekid, kütterežiim, järelevalve küdevate ahjude üle, ahjus kütuse süütamiseks kergesti süttivate ja põlevvedelike kasutamise keeld, kütuse hoidmise kord jne.).

Ahjude, küttekollete ja söödaaurutite kasutamise iseärasused loomapidamishoonetes, viljakuivatites ja teistes põllumajanduslike ettevõtete tootmishoonetes.

Ahjude kütmise eest vastutava isiku kohustused.

Majapidamisgaasi tuleohtlikkus. Tuleohutusabinõud gaasijuhtmete ja -seadmete kasutamisel tootmises ja koduses majapidamises.

4. TEEMA

TULETÕRJETÖÖ ORGANISEERIMINE MAJANDIS (ETTEVÕTTES)

Töötajate vastutus tuleohutuse eeskirjade täitmise eest töökohal.

Tuletõrjetehniline komisjon kolhoosis, sovhoosis ning teistes põllumajanduslikes majandites ja ettevõtetes. Komisjoni koosseis, ülesanded, õigused ja kohustused ning töötamise kord.

Vabatahtliku tuletõrje salk, tema osatähtsus, otstarve ja organiseerimise kord. Vabatahtliku tuletõrje salga liikmete kohustused, igapäevased ülesanded tuleohutusrežiimi kindlustamisel ja tekkinud tulekahjude likvideerimisel töökohal.

Vabatahtliku tuletõrje salga liikmete teenistuse organiseerimine, kogunemine häire ajal ja väljasõit tulekahjule. Vabatahtliku tuletõrje salga juhtkond, salga ülalpidamine ning salgaliikmetele antavad soodustused ja ergutused.

Tuleohutuse eest vastutavate isikute määramise kord. Farmide, osakondade, töökodade jne. tuleohutuse eest vastutavate isikute osatähtsus, õigused ja kohustused.

5. TEEMA

TULEKAHJU KUSTUTAMISE VAHENDID JA VIISID

Majandis (ettevõttes) leiduvad tulekustutusvahendid. Esmased tulekustutusvahendid: tulekustutid, tulesummutusvaibad, liivakastid, veetünnid, siseveevõrgu tuletõrjekraanid, tuletõrjeinstrumendid (lammutusriistad) ja kantavad redelid.

Siseveevõrgu tuletõrjekraani ehituse põhimõte. Kraani seadmestik. Põhilised andmed tuletõrjevoolikute ja nende juurde kuuluvate osade kohta.

Vaht-, süsihappe- jt. kustutite ehitus, laengu koostis, töötamise põhimõte ja kasutamise viisid.

Liiva, villaste ja asbestvaipade ning teiste abinõude kasutamine tulekahju kustutamisel.

Tulekustutusvahendite paigutus ja asukohad majandi (ettevõtte) territooriumil ja tootmishoonetes.

Esmaste tulekustutusvahendite hooldamine ja hoidmine. Korrasoleku kontrollimine.

Tuletõrje-signalisatsiooni- ja -sidevahendid. Nende paigutus, töötamise põhimõte ja kasutamise eeskirjad. Korrasoleku kontrollimine. Tuletõrje väljakutsumise kord.

Tulekahju ja põlengu kustutamise põhireeglid. Üldised andmed tulekahjust ja tuletõrjetaktikast. Tule levimise võimalikud teed tulekahju korral. Aine põlemise tingimused. Põlemise katkestamise moodused. Tule leviku tõkked ja tuletõrjeseadmed.

Tulekahju (tahkete ja kiudainete, kergesti süttivate ja põlevvedelike jm.) kustutamise, inimeste päästmise, loomade ja vara evakueerimise, ehituskonstruktsioonide avamise ja lammutamise peamised eeskirjad, iseärasused ja võtted.

Vabatahtliku tuletõrje salkade võitlusmeeskonnad ja nende liikmete kohustused.

Tuletõrjetaktikaliste ülesannete ja episoodide lahendamise praktilised õppused konkreetsetes tingimustes koos tulekustutusvahendite kasutamisega.

METOODILISED JUHENDID

Käesolev tüüpprogramm kujutab endast näidisprogrammi, mis on aluseks tuletõrjetehnilise miinimumi kursuse konkreetse programmi väljatöötamisel vastavalt majandi, farmi, osakonna, töökoja, lao jms. iseärasustele.

Tarviduse korral võib üksikutele teemadele määratud tundide arvu ja üldist ajakulu muuta (suurendada või vähendada).

Õppuste läbiviimisel tuleb arvestada majandi, farmi, töökoja jne. iseärasusi ja konkreetset olukorda.

Tehnoloogilise tootmisprotsessi, sisseseade ning ventilatsiooni- ja küttesüsteemi tuleohtlikkuse tundmaõppimisel peab lektor oma ettekannet näitlikustama vastavate seadmete demonstreerimisega vahetult töökohtadel. Eriti on tarvis kuulajate tähelepanu juhtida neile abinõudele, mis on suunatud tulekahjude vältimisele, tule leviku piiramisele ja tulekahju likvideerimisele.

Üldise tuletõrjerežiimi tundmaõppimisel tuleb esitada konkreetseid näiteid selle rikkumisest ja selgitada, milliste tagajärgedeni see viib, tuua näiteid tulekahjude ja süttimiste kohta, mis taolistest põhjustest on tekkinud.

Tuleohutusabinõude täitmise kohta tuleb esitada ka positiivseid näiteid. Õppustel peab lektor tutvustama kuulajatele tuleohtlike tööde (keevitus jne.) kohta kehtivaid tuleohutuse eeskirju ja instruktsioone; selgitama ja näitama, kuidas tuleb tuleohutuse seisukohast õigesti hooldada elektrivõrku ja -seadmeid, tootmisagregaate, kütteseadmeid, töökohti, ladusid, läbikäike jt.; tooma esile kõige tõenäolisemad tulekahju tekkimise ja leviku põhjused.

Kuulajate tähelepanu tuleb õppustel pöörata küsimustele, mis neil endil on tarvis praktilises töös lahendada. Tulekustutusvahendite tundmaõppimise õppused tuleb korraldada neis kohtades, kus tuletõrjetehniline varustus ja tulekustutusvahendid asuvad. Kui on olemas vastavaid plakateid, tuleb neid kustutusvahendite ehituse tundmaõppimisel kasutada näitlike vahenditena.

Tulekahjude kustutamise peamisi eeskirju tuleb õppida tundma loomapidamishoones, viljakuivatis, töökojas, laos jm. vastavalt tulekahju ajal kujuneda võivale olukorrale.

Neil õppustel peab eriti tähelepanu pöörama töölistele ja teenistujatele tarvilike praktiliste oskuste andmisele tulekustutusvahendite käsitsemisel, inimeste päästmisel, tuletõrjekomando väljakutsumisel telefoni või tuletõrjesignalisatsiooni kaudu ja lammutusriistadega töötamisel.

Praktilisel õppusel tuleb tingimata tööle rakendada vaht- ja süsihappekustuti, hüdropult, tuletõrje-signalisatsiooniseade jms.

Pärast programmi läbivõtmist kontrollitakse materjali omandamist ja pannakse kuulajaile hinded.

Majandi (ettevõtte) juhataja käskkiri (kolhoosi juhatuse otsus) tuletõrjetehnilise miinimumi läbiviimise kohta ja selle läbiteinud isikute nimekiri koos vastavate hinnetega peavad olema majandi

tuleohutuse eest vastutava isiku (objekti tuletõrje ülema, vabatahtliku tuletõrje salga nõukogu esimehe) käes.

Peale käesolevas kogumikus toodud eeskirjade, instruktsioonide jt. materjalide on tuletõrjetehnilise miinimumi kursuse läbivõtmisel soovitatav kasutada programmi lõpus toodud kirjandust.

KIRJANDUS

Tuleohutuse eeskirjade kogumik. Tallinn, 1965.

A. Kalm. Tuletõrje taktika. Tallinn, 1957.

V. Tšerkassov. Maaelektriseadmete tuletõrjeline profülaktika. Tallinn, 1959.

Tuletõrje auto- ja mootortehnika ekspluatatsiooni eeskirjad. Tallinn, 1965.

Juhend vabatahtliku tuletõrje noortesalga väljaõppe organiseerimiseks. Tallinn, 1967.

Tuletõrjevoolikute remondi ja ekspluatatsiooni juhend. Tallinn, 1959.

H. Alton. Metsatulekahjud. Tallinn, 1964.

Bülletään «Tuletõrje Valvepostil».

Н. А. Афанасьев, В. Т. Золотухин. Пожарная профилактика в сельскохозяйственном производстве. Москва, 1965.

А. Н. Савушкина, В. М. Смирнов. Пожарная профилактика. Москва, 1961.

Н. А. Афанасьев и др. Пожарная безопасность промышленных предприятий. Москва, 1963.

М. П. Бьяжев и др. Пожарная тактика. Москва, 1963.

Г. И. Шибаев и др. Основы техники безопасности и противопожарной техники. Москва, 1967.

А. А. Рубин. Противопожарные мероприятия в складском хозяйстве. Москва, 1969.

П. Г. Демидов. Горение и свойства горючих веществ. Москва, 1962.

Eesti NSV Siseministeeriumi
Tuletõrje Valitsus

KINNITANUD
Vene NFSV Põllumajandussaaduste Tootmise ja Varumise Ministeerium
23. aprillil 1963

KOOSKÕLASTATUD
Vene NFSV Ühiskondliku Korra Kaitse Ministeeriumi Tuletõrje Valitsusega
25. aprillil 1963

KOOSKÕLASTATUD
Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Keskkomiteega
10. aprillil 1963

Lisa 12

SOVHOOSI TÖÖKAITSE, OHUTUSTEHNIKA JA TULETÕRJE ORGANISEERIMISE INSENERI PÕHIMÄÄRUS

Ohutustehnika- ja töötervishoiualase ning tuleohutuse abinõude organiseerimisega seotud töö pidevaks kontrollimiseks ja juhtimiseks kehtestatakse Vene NFSV Sovhooside Ministeeriumi 1962. a. 3. jaanuari ajutiste koosseisuliste normatiividega, mis on välja antud vastavalt Vene NFSV Ministrite Nõukogu 1961. a. 5. juuni määrusele nr. 695, sovhoosides ja hobusekasvandustes, kus tööjõuplaani kohaselt on üle 1000 töötaja, töötervishoiu, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise inseneri ametikoht

I. ÜLDISED ALUSED

1. Töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise insener allub sovhoosi direktorile ja peainsenerile ning töötab nende otsesel juhtimisel.
2. Töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise inseneri ametikohale määratakse isikud, kellel on kõrgem või tehniline keskharidus ja tööstaaž.
3. Töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise insener määratakse tööle ja vallandatakse töölt sovhoosi direktori käskkirjaga, mis kooskõlastatakse kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsuse juhtkonnaga.
4. Töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise

inseneri ettepanekud ja juhendid sovhoosi osakondade, brigaadide, loomafarmide ja teiste objektide juhatajatele töökaitset, ohutustehnikat ja tuleohutust puudutavates küsimustes kuuluvad kohustuslikule täitmisele ning neid võib läbi vaadata ja muuta ainult sovhoosi direktor või peainsener.

5. Töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise insener kuulub sovhoosi tuletõrjetehnilise komisjoni liikmete hulka.

6. Oma praktilises tegevuses peab sovhoosi töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise insener pidama alalist sidet ametiühingu tööliskomitee ja selle töökaitsekomisjoniga, koondise «Põllumajandustehnika» riikliku tehnilise inspektoriga, sanitaarinspektsiooniga, ametiühingute nõukogu tehnilise inspektsiooniga ja riikliku tuletõrje järelevalveorganitega.

7. Töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise insener kannab vastutust temale pandud kohustuste täitmise ning käesoleva põhimäärusega talle antud õiguste kasutamise eest.

II. TÖÖKAITSE, OHUTUSTEHNIKA JA TULETÕRJE ORGANISEERIMISE INSENERI ÕIGUSED

8. Sovhoosi töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise inseneril on õigus:

a) kontrollida ohutustehnika-, töötervishoiu- ja tuleohutusalast seisukorda sovhoosi kõigil tootmis- ja muudel objektidel, anda tsehhide, osakondade ja teiste tootmislõikude juhatajatele juhendeid esinevate puuduste ja ohutustehnika eeskirjade rikkumise kõrvaldamiseks;

b) kontrollida kehtivate seaduste ja kõrgemalseisvate organite määruste ja korralduste ning ohutustehnika, töötervishoiu ja tuleohutuse instruktsioonide, eeskirjade ja normide täitmist sovhoosi ametiisikute, insenertehniliste töötajate, tööliste ja teenistujate poolt;

c) keelata töötamine traktoritel, kombainidel, iseliikuvatel ja teistel põllumajandusmasinatel, tööpinkidel, aparaatidel ja agregaatidel ning katkestada tootmis-, ehitus-, remondi-, laadimis-, transpordi- jt. tööd juhul, kui sellega kaasneb vahetu oht töötajate elule ja tervisele või kui see on seotud tulekahju puhkemise ohuga; keelust tuleb viivitamatult teatada sovhoosi direktorile või peainsenerile ning vastava osakonna, farmi vm. tootmislõigu juhatajale;

d) eemaldada töölt isikud, kes rikuvad jämedalt ohutustehnika,

töötervishoiu ja tuleohutuse eeskirju ja instruktsioone, kusjuures sellest tuleb informeerida sovhoosi direktorit või peainseneri ning antud tootmislõigu juhatajat;

e) pöörduda sovhoosi direktori või kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsuse juhataja poole taotlusega töökaitse, töötervishoiu ja tuleohutuse eeskirjade, instruktsioonide ja normide rikkujate vastutusele võtmiseks ning taotleda ametiühingute nõukogu tehniliselt inspektsioonilt ja riikliku tuletõrje järelevalveorganilt nende isikute vastutusele võtmist administratiivkorras;

f) nõuda tootmislõikude juhatajatelt tootmisega seotud õnnetusjuhtumite ja tulekahjude õiget arvestamist ja õigeaegset uurimist ning ohutustehnika-, töötervishoiu- ja tuleohutusalaste instruktsioonide, meelespeade, plakatite ja hoiatussiltide olemasolu töökohtadel.

III. TÖÖKAITSE, OHUTUSTEHNIKA JA TULETÕRJE ORGANISEERIMISE INSENERI KOHUSTUSED

9. Sovhoosi töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise insener on kohustatud:

a) välja töötama töötingimusi ja tuleohutust parandavate abinõude perspektiivplaanid, kontrollima nende abinõude ellurakendamist ja selleks eraldatud summade õiget kasutamist ning esitama sovhoosi juhtkonnale osakondade, brigaadide, farmide ja muude tootmislõikude töökaitset ja tuleohutuse tugevdamist käsitlevad ettepanekud ja käskkirjade projektid;

b) teostama süstemaatilist järelevalvet sisseseade, hoonete ja elektriseadmete ohutu seisukorra ja tuleohutuse üle ning võtma tarvitusele abinõud ohutustehnika, töötervishoiu ja tuleohutuse eeskirjade rikkumise kõrvaldamiseks;

c) osa võtma uute ja rekonstrueeritavate töökodade, loomapidamishoonete ning teiste tootmisehitiste ja -seadmete projektide läbivaatamisest ja nende objektide käikuandmisest ohutustehnika, töötervishoiu- ja tuleohutusnõuete täitmise seisukohast;

d) osa võtma traktorite, autode, kombainide jt. põllumajandusmasinate vastuvõtmisest pärast remonti ja enne koristustööde algust, kontrollides nende vastavust ohutustehnika ja tuleohutusnõuetele;

e) kontrollima tõste- ja transpordiseadmete, ventilatsiooniseadmestiku, aurukatelde, survemahutite ja aparaatide, elektri- ja gaasikeevitus- ning teiste tulega töötavate seadmete õigeaegset katsetamist ning ohutustehnika ja tuleohutusnõuete suhtes õiget

kasutamist, samuti tervislike töötingimuste loomist tervistkahjustava iseloomuga töölõikudes;

f) osa võtma avariide, tootmisega seotud õnnetusjuhtumite ja tulekahjude uurimisest ning tööõnnetuste, kutsehaiguste ja tulekahjude põhjuste vältimisele ja kõrvaldamisele suunatud abinõude väljatöötamisest;

g) koostama koondaruanded töötingimuste parandamise abinõude jaoks eraldatud summade kulutamise ja tootmistraumatismi juhtumite kohta, analüüsima nende põhjusi ning võtma tarvitusele abinõud õnnetusjuhtumite vältimiseks;

h) osa võtma täiuslikumate piirde- ja kaitseseadiste ning tuletõrjeseadmete väljatöötamisest ja kasutusele võtmisest ning töömahukate tootmisprotsesside mehhaniseerimisest;

i) organiseerima ning osa võtma sovhoosi töölistele, spetsialistidele, mehhanisaatoritele ja insenertehnilistele töötajatele ohutute töömeetodite õpetamisest ning nende instrueerimisest tuleohutuse eeskirjade kohta;

j) osa võtma spetsialistide ja insenertehniliste töötajate ohutustehnika- ja tuleohutusalaseid teadmisi kontrolliva komisjoni tööst;

k) organiseerima sovhoosi osakondades ja keskuses ohutustehnikat ja tuleohutust tutvustavaid vitriine, stende ja nurkasid ning värskendama neid süstemaatiliselt uute trükiste ja näitlike vahenditega töökaitse, ohutustehnika ja tuleohutuse teemadel;

l) kontrollima kollektiivlepingus ettenähtud ohutustehnikat ja töötervishoidu käsitlevate abinõude ellurakendamist;

m) tegema sovhoosi juhtkonnale ettepanekuid töötajate ergutamiseks hea töö eest ohutustehnika alal;

n) osa võtma tellimuste koostamisest eririietuse, individuaalsete kaitsevahendite, tuletõrjetehnilise varustuse ja sanitaartehniliste seadmete eraldamiseks ning summade saamiseks ohutustehnika- ja tuleohutusalase propaganda tarvis; jälgima nimetatud varustuse ja summade õiget jaotamist tootmislõikude vahel;

o) kontrollima töölistele, teenistujatele ja vabatahtliku tuletõrje salga liikmetele eririietuse ja -jalatsite ning eripiima ja -seebi õigeaegset ja kehtivatele normidele vastavat väljaandmist;

p) jälgima tulekustutusvahendite, tuletõrje-veevarustuse ja tuletõrjetehnika hoiuruumide (tuletõrjedepood ja -kuurid) seisukorda osakondades; kontrollima perioodiliselt valveteenistust ja seda, kuidas tuletõrje-valvekorrapidajad, tuletõrjeautode juhid, tuletõrje-mootorpumpade motoristid ja valvurid teavad oma

kohustusi; võtma tarvitusele abinõud tuletõrjeautode ja -mootorpumpade võitlusmeeskondade komplekteerimiseks;

r) organiseerima tuletõrje- ja ohutustehnikaalaste abinõude täitmist ning kontrollima riikliku tuletõrje järelevalve, sanitaarinspektsiooni, koondise «Põllumajandustehnika» riikliku tehnilise inspektori ja ametiühingute nõukogu tehnilise inspektori ettekirjutustes tehtud ettepanekute täitmist;

s) korraldama vabatahtliku tuletõrje salga liikmetele õppusi tulekustutusvahenditega töötamise ja tulekahjude vältimisele suunatud profülaktiliste abinõude kohta;

t) osa võtma tehnilise miinimumi ja tööliste kvalifikatsiooni tõstmise programmide väljatöötamisest, lülitades neisse ohutustehnikat ja tuleohutust puudutavaid küsimusi;

u) ette valmistama koos ametiühingukomiteega ettepanekud ühiskondlike ülevaatuste organiseerimise ja korraldamise kohta töökaitse alal ja parimas tuletõrjelises seisukorras olevate sovhoosi objektide väljaselgitamiseks.

Lisa 13

NÄIDISINSTRUKTSIOON TOOTMIS- JA ABIRUUMIDE TULEOHUTUSE EEST VASTUTAVALE ISIKULE

Tuleohutuse eest vastutav isik on kohustatud.

1. Tundma tootmise tehnoloogilise protsessi ning töödeldavate, kasutatavate ja tema vastutusel olevates ruumides hoitavate materjalide tuleohtlikkust. Teadma nii üldise tuleohutusrežiimi kui ka antud tsehhi, osakonna, lao, laboratooriumi jne. tuleohtlike tööoperatsioonide kohta kehtivaid tuleohutuse eeskirju ja instruktsioone.

2. Mitte lubama ruumide ja treppide ummistamist esemete või materjalidega, mis tulekahju puhkemise korral takistavad inimeste kiiret väljumist ja vara evakueerimist. Hoidma tsehhi, osakonna, lao jms. territooriumil asuvate tuletõrje-veevõtukohtade (veehoidlad, hüdrandid) juurde viivad teed ja läbipääsukohad vabad.

3. Jälgima, et kõikide ruumide uksed (sealhulgas ka tulekindlad uksed), seadmed, mis on ette nähtud seintes ja vahelagedes olevate luukide ja muude avade sulgemiseks, ning ventilatsiooniseadmete siibrid ja sulgurid oleksid töökorras ja pärast töö lõpetamist tingimata suletud.

4. Tagama, et kõik tulekustutusvahendid (tuletõrjekraanid, tulekustutid, veetünnid jms.) ja tuletõrjeinventar oleksid korras ning juurdepääs neile vaba. Oskama tulekustutusvahendeid käsitseda. Mitte lubama tuletõrjeinventari ja tulekustutusvahendeid kasutada otstarbel, milleks need ei ole ette nähtud.

5. Teadma tuletõrje-signalisatsiooni- ja -sidevahendite (telefoniaparaadid, tuletõrjesireenid jms.) asukohta ning oskama neid kasutada tuletõrjekomando väljakutsumiseks.

6. Õpetama kõigile tsehhi-, laotöötajatele jt. selgeks tuletõrjekomando väljakutsumise korra ja tulekustutusvahendite käsitsemise.

7. Jälgima pidevalt, et töötajad ja teenistujad peaksid töö ajal kinni tuleohutusnõuetest ja kehtestatud tuletõrjerežiimist.

8. Mitte lubama ruumides ja territooriumil teha ajutisi tuleohtlikke töid (elektri- ja gaasikeevitus, leeklampide kasutamine, lõkete tegemine jne.), kui puudub objekti või tsehhi administratsiooni kirjalik luba ning kohaliku tuletõrje või riikliku tuletõrje järelevalveorgani eelnev nõusolek.

9. Vaatama tööpäeva lõpul kõik teenindatavad ruumid enne sulgemist hoolikalt üle ja kontrollima:

a) kas kõik elektrisoojendusriistad (veekeetjad, teekannud, triikrauad, ahjud, kuivatuskapid, pliidid jms.) ning külmutus-, ventilatsiooni- ja teiste seadmete, agregaatide ja masinate elektrimootorid on välja lülitatud ning kogu jõu- ja valgustusvõrk, välja arvatud valvevalgustus, pinge alt vabastatud;

b) kas ruumid on tootmisjäätmetest ja prahist (õlised kaltsud, puulaastud, tolm, suitsuotsad jms.) puhastatud;

c) missuguses seisukorras on töötajate kapid, töölauad ja -kabiinid, pühkmekastid, urnid jne., ning kindlaks tegema, kas neisse pole jäetud põlevaid või isesüttivaid tootmisjäätmeid, kustutamata suitsuotsi ja tuletikke; kontrollida tuleb ka õliga läbiimbunud eririietuse hoidmist;

d) kas lahtise tule abil funktsioneerivate seadmete ja riistade (ahjud, keeduaparaadid, ääsid, gaasipõletid, piirituslambid jms.) töötamine on katkestatud ning tuhk, söed ja kuumad detailid eemaldatud;

e) kas kergesti süttivad ja põlevvedelikud, -ained, -happed, -kemikaalid jne. on töökohtadelt eemaldatud ning kas neid hoitakse nõuete kohaselt;

f) kas tagavaraväljapääsude, tulekustutusvahendite ja -inventari ning tuletõrje-sidevahendite juurde viivad läbikäigud ruumides on vabad;

g) et kõik antud ruumi kohta tuletõrjeinstruktsioonides esitatud tuleohutusnõuded oleksid täidetud.

10. Ruumide ülevaatamisel kindlaks tegema, kas ei ole märgata suitsu-, põleva kummi või kõrbelõhna või muid põlemise tundemärke. Nende avastamisel selgitama välja põhjuse ja võtma ohu kõrvaldamiseks tarvitusele vajalikud abinõud.

11. Kontrollima eriti hoolikalt ruume, kus tehti tuleohtlikke töid (keevitamine, metallide autogeenlõikamine, leeklampide kasutamine vms.). Neid ruume kontrollima erijärelevalve korras 6—8 tunni jooksul pärast tuleohtlike tööde lõpetamist.

12. Sulgema ruumid alles pärast nende kontrollimist ja kõigi ilmnenud puuduste kõrvaldamist. Puudustest, mida pole võimalik kontrollimise ajal kõrvaldada, informeerima abinõude tarvituselevõtmiseks viivitamatult kõrgemalseisvat administratsiooni esindajat ja kohalikku tuletõrjet.

13. Andma pärast ruumide sulgemist võtmed allkirja vastu üle objekti valvele või vastutavale korrapidajale ning tegema vastavasse žurnaali ruumide ülevaatuse tulemuste kohta täpse sissekande.

14. Kutsuma tulekahju puhkemisel linna- või kohaliku telefoni abil viivitamatult välja tuletõrjekomando. Kuni tuletõrjekomando saabumiseni organiseerima tulekahju kustutamist olemasolevate jõudude ja vahenditega.

Lisa 14

RUUMIDE LIIGITUS KESKKONNA NING TULE- JA PLAHVATUSOHU JÄRGI
(vastavalt «Elektriseadmete ehituse eeskirjadele»)

Kuivadeks nimetatakse ruume, kus õhu suhteline niiskus ei ületa 60%.

Kui sellistes ruumides ei ole tolmu, kõrget temperatuuri (üle +30°C) ja keemiliselt aktiivset keskkonda, siis nimetatakse neid **normaalseteks ruumideks.**

Niisketeks nimetatakse ruume, kus auru või kondenseeruvat niiskust eraldub ainult ajutiselt ja väikesel hulgal (näit. korteriköögid, mitteköetavad trepikojad elamutes jne.) Suhteline niiskus ei või nendes ruumides olla püsivalt üle 75%.

Rõsketeks nimetatakse ruume, kus õhu suhteline niiskus on püsivalt üle 75%.

Märgadeks (eriti rõsketeks) nimetatakse ruume, kus õhu suhteline niiskus on ligi 100% (lagi, seinad, põrand ja ruumis olevad esemed on kaetud niiskusega).

Kuumadeks nimetatakse ruume, kus õhu temperatuur on püsivalt üle +30°C.

Tolmusteks nimetatakse ruume, kus tootmisprotsessis eraldub tehnoloogilist tolmu sellisel hulgal, et see võib sadestuda juhtmetele, tungida elektriseadmete sisemusse jne. Sõltuvalt sellest, kas tolmav aine on elektrijuht või mitte, liigitatakse tolmused ruumid **juhtiva tolmuga ruumideks** ja **mittejuhtiva tolmuga ruumideks.**

Keemiliselt aktiivse keskkonnaga ruumideks nimetatakse selliseid ruume, mis tootmisprotsessist tingitult sisaldavad (alaliselt või ajutiselt) aure või sadestusi, mis võivad rikkuda elektriseadmete voolujuhtivaid osi või nende isolatsiooni.

Tuleohtlikeks nimetatakse ruume ja välisseadmeid, kus kasutatakse või hoitakse põlevaineid. Tuleohtlikud ruumid jaotatakse nelja klassi.

Klassi II-I kuuluvad ruumid, kus kasutatakse või hoitakse põlevvedelikke, mille aurude leektäpp on üle 45°C (näiteks mineraalõlide laod, mineraalõlide regenereerimisseadmed jne.).

Klassi II-II kuuluvad ruumid, kus eraldub õhus hõljuvat süttivat tolmu või kiude, millest tingitud oht piirdub ainult tulekahjuga (plahvatust ei toimu) kas tolmu või kiudude füüsikaliste omaduste tõttu (peenestuse aste, niiskus jms., mille puhul plahvatuse alampiir on üle 65 g/m^3) või selle tõttu, et nende sisaldus õhus ei ületa plahvatusohtlikku kontsentratsiooni (näit. puiduviimistluse tsehhid, veskite ja elevaatorite vähetolmused ruumid).

Klassi II-IIa kuuluvad tootmis- ja laoruumid, mis sisaldavad tahkeid põlevaineid (puit, kangad jne.), kusjuures klassi II-II tunnused puuduvad.

Klassi II-III kuuluvad välisseadmed, kus kasutatakse või hoitakse põlevvedelikke, mille aurude leektäpp on üle 45°C (näit. lahtised mineraalõlilaod), samuti tahkeid põlevaineid (näit. lahtised söe-, puidu-, turba- jne. laod).

Plahvatusohtlikeks nimetatakse ruume ja välisseadmeid, kus tehnoloogilises protsessis võivad moodustuda plahvatusohtlikud segud:

a) süttivate gaaside või aurude segu õhu või hapnikuga, samuti teiste gaasiliste hapendajatega (näit. klooriga);

b) õhus hõljuva süttiva tolmu segu õhuga.

Plahvatusohtlikud ruumid jaotatakse kuude klassi.

Klassi B-I kuuluvad ruumid, kus eraldub selliste omadustega ja sellises koguses põlevgaase ning -auru, et need võivad moodustada õhuga või teiste oksüdeerijatega plahvatusohtlikke segusid mitte ainult avariiolukorras, vaid ka normaalsete lühiajaliste töörežiimide korral, näit. tehnoloogiliste seadmete täitmisel või tühjendamisel, lahtistes anumates hoitavate kergesti süttivate ja põlevvedelike ümbervalamisel jne.

Klassi B-Ia kuuluvad ruumid, kus põlevgaaside ja -aurude plahvatusohtlikud segud õhu või teiste hapendajatega ei teki normaalsetes ekspluatatsioonitingimustes, vaid ainult avariide ja rikete tagajärjel.

Klassi B-Iõ kuuluvad klassi B-Ia tunnustega ruumid, millel on üks järgmistest iseärasustest:

a) põlevgaaside plahvatamise alumine piirkontsentratsioon on kõrge (15% ja rohkem) ning põlevgaasidel on terav lõhn juba sanitaarnormide järgi lubatava kontsentratsiooni puhul (näit. ammoniaagikompressorite ja adsorbtsioon-külmutusseadmete masinasaalid);

b) tehnoloogilise protsessi tingimuste kohaselt ei saa plahvatusohtlik kontsentratsioon ka avariitingimustes tekkida kogu ruumi ulatuses, vaid ainult paiguti (näit. vee ja keedusoola elektrolüüsi ruumid);

c) põlevgaase ja kergesti süttivaid ning põlevvedelikke on ruumides väikestes kogustes ning töö nendega toimub tõmbekappides või tõmbekuplite all (laboratooriumid ja katseseadmed).

Klassi B-Ir kuuluvad välisseadmed, mis sisaldavad plahvatusohtlikke gaase, aure, kergesti süttivaid ja põlevvedelikke (näit. gaasihoidlad), kus plahvatusohtlikud segud võivad tekkida ainult avariide või rikete tagajärjel.

Klassi B-II kuuluvad ruumid, kus eraldub õhus hõljuvat tolmu või kiude, millel on omadus moodustada õhu ja teiste hapendajatega plahvatusohtlikke segusid mitte ainult avariitingimustes, vaid ka normaalsete lühiajaliste töörežiimide korral (näit. tehnoloogiliste aparaatide täitmisel ja tühjendamisel).

Klassi B-IIa kuuluvad ruumid, kus eelmises lõigus loetletud ohtlikud olukorrad on võimalikud ainult avariide ja rikete tagajärjel.

Lisa 15

Juhtmete ja kaablite margid

Juhtme või kaabli mark	Iseloomustus
1	2
	Vasksoontega ja kummiisolatsiooniga juhtmed
ПР	Immutatud puuvillpunutises ühesooneline juhe
ПРЛ	Puuvillpunutises lakk-kattega ühesooneline juhe
ПРГ	Immutatud puuvillpunutises painduv ühesooneline juhe
ПРГЛ	Puuvillpunutises lakk-kattega painduv ühesooneline juhe
ДПРГ	Ühises immutatud puuvillpunutises painduv kahesooneline juhe
ПРТО	Ühe-, kahe-, kolme- või neljasooneline immutatud puuvillpunutises juhe paigaldamiseks torudes
ПРД	Immutamata puuvillpunutises painduv kahesooneline juhe (litse)
ШР	Immutamata puuvillpunutises kahesooneline nöörjuhe
АР	Immutamata puuvillpunutises ühesooneline armatuurijuhe
АРД	Sama, kahesooneline
	Alumiiniumsoontega ja kummiisolatsiooniga juhtmed
АПР	Immutatud puuvillpunutises ühesooneline juhe
АПРТО	Sama, ühe-, kahe- või kolmesooneline, paigaldamiseks torudes
	Polüvinüülkloriidkestaga juhtmed
ПРВ	Kummiisolatsiooniga polüvinüülkloriidkestas ühe vasksoonega juhe
АПРВ	Sama, alumiiniumsoonega

1	2
ПРГВ	Kummiisolatsiooniga polüvinüülkloriidkestas kahe vasksoonega painduv juhe
	Polüvinüülkloriidisolatsiooniga juhtmed
ПВ	Vasksoonega polüvinüülkloriidisolatsiooniga juhe
ПГВ	Sama, kuid painduv
АПВ	Alumiiniumsoonega polüvinüülkloriidisolatsiooniga juhe
ППВ	Kahe või kolme vasksoonega polüvinüülkloriidisolatsiooni ja -eraldusribaga juhe (lapikjuhe)
ППГВ	Sama, kuid painduv
АППВ	Kahe või kolme alumiiniumsoonega polüvinüülkloriidisolatsiooni ja -eraldusribaga juhe
АПН	Ühe, kahe või kolme alumiiniumsoonega nairiitisolatsiooniga juhe
	Metallkaitsekestaga juhtmed
ПРП	Kummiisolatsiooniga vasksoontega soomusjuhe (terastraadist kaitse- ja ekraneerivas punutises)
ПРШП	Sama, kuid voolikisolatsiooniga
ТПРФ	Kummiisolatsiooniga vasksoontega juhe valtsitud metallkestas (torujuhe ehk kuulo)
	Liikuvate voolutarbijate ühendamiseks kasutatavad nöörjuhtmed ja kaablid
ШРПЛ	Kummiisolatsiooniga kantav kerge kahe vasksoonega nöörjuhe
ШРПС	Kummiisolatsiooniga kantav keskmine kahe või kolme vasksoonega nöörjuhe
КРПТ	Kummiisolatsiooniga kantav raske ühe, kahe või kolme vasksoonega kaabel
	Kummiisolatsiooniga kummimantliga kaablid
НРГ	Kummiisolatsiooniga mittepõlevas kummimantlis soomustamata vasksoontega kaabel
АНРГ	Sama, alumiiniumsoontega
НРБ	Kummiisolatsiooniga mittepõlevas kummimantlis kahe teraslindiga soomustatud vasksoontega kaabel immutatud kaablikedrusest väliskattega
АНРБ	Sama, alumiiniumsoontega
НРБГ	Kummiisolatsiooniga mittepõlevas kummimantlis kahe teraslindiga soomustatud vasksoontega kaabel
АНРБГ	Sama, alumiiniumsoontega
	Kummiisolatsiooniga polüvinüülkloriidmantliga kaablid
ВРГ	Kummiisolatsiooniga polüvinüülkloriidmantliga soomustamata vasksoontega kaabel

1	2
АВРГ	Kummiisolatsiooniga polüvinüülkloriidmantliga alumiiniumsoontega kaabel
ВРБ	Kummiisolatsiooniga polüvinüülkloriidmantliga kahe teraslindiga soomustatud vasksoontega kaabel immutatud kaablikedrusest väliskattega
АВРБ	Sama, alumiiniumsoontega
ВРБГ	Kummiisolatsiooniga polüvinüülkloriidmantliga kahe teraslindiga soomustatud vasksoontega kaabel
АВРБГ	Sama, alumiiniumsoontega
	Kummiisolatsiooniga pliimantliga kaablid
СРГ	Kummiisolatsiooniga pliimantliga vasksoontega soomustamata kaabel
АСРГ	Kummiisolatsiooniga pliimantliga alumiiniumsoontega soomustamata kaabel
СРБ	Kummiisolatsiooniga pliimantliga kahe teraslindiga soomustatud vasksoontega kaabel immutatud kaablikedrusest väliskattega
АСРБ	Sama, alumiiniumsoontega
СРБГ	Kummiisolatsiooniga pliimantliga kahe teraslindiga soomustatud vasksoontega kaabel
АСРБГ	Sama, alumiiniumsoontega
СРП	Kummiisolatsiooniga pliimantliga lamedate tsingitud terastraatidega soomustatud vasksoontega kaabel immutatud kaablikedrusest väliskattega
АСРП	Sama, alumiiniumsoontega
СРПГ	Kummiisolatsiooniga pliimantliga lamedate tsingitud terastraatidega soomustatud vasksoontega kaabel
АСРПГ	Sama, alumiiniumsoontega
	Immutatud paberisolatsiooniga pliimantliga tugevvoolukaablid
	Vasksoontega
СГ	Soomustamata kaabel
СГТ	Tugevdatud pliimantliga soomustamata kaabel
СА	Asfalditud kattega kaabel
СБ	Kahe teraslindiga soomustatud immutatud kaablikedrusest väliskattega kaabel
СБГ	Kahe teraslindiga soomustatud bituumenmassiga kaetud immutatud kaablikedrusest väliskatteta kaabel
СП	Lamedate tsingitud terastraatidega soomustatud immutatud kaablikedrusest väliskattega kaabel
СПГ	Sama, immutatud kaablikedrusest väliskatteta
СК	Tsingitud ümarterastraatidega soomustatud immutatud kaablikedrusest väliskattega kaabel

1	2
ОСБГ	Kolmest eraldi pliimantlis olevast isoleeritud soonest koosnev kahe teraslindiga soomustatud immutatud kaablikedrusest väliskatteta kaabel
ОСК	Kolmest eraldi pliimantlis olevast isoleeritud soonest koosnev tsingitud ümarterastraatidega soomustatud immutatud kaablikedrusest väliskattega kaabel
	Alumiiniumsoontega
АОСБ АОСБГ АОСК	Kolmest eraldi pliimantlis olevast isoleeritud alumiiniumsoonest koosnevad ja vastavalt soomustatud kaablid
АСГ	Pliimantliga alumiiniumsoontega soomustamata kaabel
АСБ	Kahe teraslindiga soomustatud immutatud kaablikedrusest väliskattega alumiiniumsoontega kaabel
АСБГ	Sama, immutatud kaablikedrusest väliskatteta
	Alumiiniummantliga immutatud paberisolatsiooniga tugevvoolukaablid
АГ	Alumiiniummantliga vasksoontega soomustamata kaabel
ААГ	Sama, alumiiniumsoontega
АБГ	Alumiiniummantliga kahe teraslindiga soomustatud immutatud kaablikedrusest väliskatteta vasksoontega kaabel
ААБГ	Sama, alumiiniumsoontega
АБ	Alumiiniummantliga kahe teraslindiga soomustatud immutatud kaablikedrusest väliskattega vasksoontega kaabel
ААБ	Sama, alumiiniumsoontega
АПГ	Alumiiniummantliga lamedate tsingitud terastraatidega soomustatud immutatud kaablikedrusest väliskatteta vasksoontega kaabel
ААПГ	Sama, alumiiniumsoontega
	Elektrimajapidamisriistade ühendamiseks kasutatavad nöörjuhtmed (monteerimiseks keelatud kasutada)
ШПРО	Kahe paralleelselt asetseva vasksoonega kummiisolatsiooniga nöörjuhe, mõlemad sooned on ühises (puuvillasest või läikkoest, naturaal- või kunstsiidist) punutises
ШВРО	Kahe või kolme kokkukeerutatud isoleeritud vasksoonega kummiisolatsiooniga nöörjuhe, sooned on ühises (puuvillasest või läikkoest, naturaal- või kunstsiidist) punutises
ШВРШ	Kahe või kolme kokkukeerutatud isoleeritud soonega kummiisolatsiooniga kummist voolikümbrises olev nöörjuhe
ШПВЛ	Kahe või kolme paralleelselt asetseva soonega ühise polüvinüülkloriidist isolatsiooniga nöörjuhe

Mõningate tuletõrje-autopaakide ja -pumpade tehnilised näitajad

Näitaja	Autopumbad		Autopaagid				
	ПМЗ-52 АН-30 (164)-52	ПМЗ-64* АН-30 (130)-64	ПМГ-36 АЦ-20(51) -36	ПМГ-19 АЦП-20 (63)-19	ПМЗ-53А АЦ-30 (157)-27	ПМЗ-27 АЦП-30 (157)-27	ПМЗ-63* АЦ-30 (130)-63
1	2	3	4	5	6	7	8
Šassii	ЗИЛ-164	ЗИЛ-130	ГАЗ-51А	ГАЗ-63	ЗИЛ-164	ЗИЛ-157	ЗИЛ-130
Maksimaalne liikumiskiirus, km/h	75	85	70	65	75	65	85
Kandejõud kõva kattega teel, kg	4000	5000	2500	2000	4000	4500	5000
Istekohtade arv (autojuht kaasa arvatud)	10	10	5	5	7	7	7
Auto kaal täieliku võitlusvarustusega, kg	7310	8000	5400	5400	8270	9890	9100
Gabariitmõõtmed, mm							
pikkus	7560	7515	6160	6050	6930	6940	7720
laius	2340	2440	2230	2100	2340	2185	2500
kõrgus	2600	2780	2400	2465	2600	2820	2745
Baas (telgede vahe), m	4000	3800	3300	3300	4000	4225	3800
Sildade kõrgus maast, mm:							
esisild	325	—	305	270	325	310	—
tagasild	265	270	245	270	265	310	270
Väikseim pöörderaadius, mm	8500	8000	7600	8000	8500	11200	8000
Kummide mõõtmed, tollides	9,00—20	9,00—20	7,50—20	10,00—18	9,00—20	12,00—18	9,00—20
Rataste arv:							
üldse	4	4	4	4	4	6	4
vedavaid	2	2	2	4	2	6	2
Mootor:							
tüüp	ЗИЛ-164	ЗИЛ-130	ГАЗ-51	ГАЗ-63	ЗИЛ-164	ЗИЛ-157	ЗИЛ-130
maksimaalvõimsus, hj.	97	150	70	70	97	104	150
kütuse kulu 100 km läbisõidu kohta, l	36	—	26	30	36	50	—
Pump:							
tüüp	ПН-30К	ПН-30КФ	ПН-20	ПН-20Л	ПН-30К	ПН-30К	ПН-30КФ

1	2	3	4	5	6	7	8
tootlikkus, l/min	1800	1800	1200	1200	1800	1800	1800
pöörete arv minutis	2600	2600	3200	3200	2600	2600	2600
jõuülekandekasti ülekandearv	1:1,21	1:1,76	1:1,36	1,26:1	1:1,21	1:1,21	1:1,76
surve, veesamba meetrites	90	90	90	90	90	90	90
vaakuumaparaadi tüüp	gaasijoa	gaasijoa	gaasijoa	gaasijoa	gaasijoa	gaasijoa	gaasijoa
maksimaalne imemiskõrgus, m	7	7	7	7	7	7	7
imemisaeg, sek	50	30	50	50	50	80	30
Paakide mahud, l:							
veepaak	—	—	1100	950	2100	2150	2100
vahuainepaak	400	500	50	50	150	150	150
bensiinipaagid	150	170	90	90	150	215	170

* Katseeksemplari andmed.

SISUKORD

Eessõna 3
Põllumajanduslike ettevõtete ja asutuste tuletõrje põhimäärus . . 5
Tuletõrjealane juhend 11
Põllumajanduslike ettevõtete tuleohutuse eeskirjad 16
Üldised alused 16
Valgustusseadmed ja muud voolutarbijad 22
Kütteseadmed 25
Loomapidamishooned 27
Teravilja koristamine ja peksmine 28
Teraviljakuivatid ja -laod 29
Rohujahu valmistamine ja säilitamine 33
Kuivsöötade peenestamine (heinajahuveskid) 36
Autode, traktorite ja põllumajandusmasinate hoiukohad ning remonditöökojad 37
Kergesti süttivate ja põlevvedelike laod 39
Materjalilaod 41
Puidutöökojad ja -tsehhid 42
Tuleohtlikud tööd 43
Ehitustööd 44
Vedelkütusel töötavate kütteseadmete tuleohutuse eeskirjad . . 50
Aurukatla KB-200 tuleohutuse instruktsioon 53
Väetiste ja mürkkemikaalide hoidmise tuleohutuse eeskirjad . . 55
Elamute ja nende kõrvalhoonete tuleohutuse eeskirjad 74
Maakultuuriasutuste tuleohutuse eeskirjad 82
Eesti NSV metsade tuleohutuse eeskirjad 89
Tuleohutuse eeskirjad elektri- ja gaasikeevitustöödel 97
Elamute ja ühiskondlike hoonete ahjud ning suitsu- ja ventilatsioonilõõrid. Tööde teostamise ja vastuvõtmise eeskirjad (СНиП III-Г. 11-62) 105
Loomapidamishoonete infrapunase kiirguse põletite paigaldamise ja ekspluateerimise instruktsioon 121
Esmaste tulekustutusvahendite normid. 127
Elektrienergia kasutamine põllumajanduses. (Väljavõte «Elektrijaamade ja -võrkude tehnilise ekspluatatsiooni eeskirjadest») . . 139

Elektrijuhtmestikud. (Elektriseadmete ehituse eeskirjad 2. jagu, 1. peatükk) . . . . . .
Elektrijuhtmestikud (СНиП III-И. 6-62) . . . . . .
Põllumajanduslike ettevõtete generaalplaanid. Projekteerimisnormid (СНиП II-Н. 1-62) . . . . . .
Põllumajanduslike ettevõtete tootmishooned ja -ehitised. Projekteerimise põhialused (СНиП II-Н. 2-62) . . . . . .
Looma- ja linnukasvatushooned ning -ehitised. Projekteerimise põhialused (СНиП II-Н. 3-62) . . . . . .

LISAD

Lisa 1. Tuletõrjetehnilise komisjoni põhimäärus . . . . . .
Lisa 2. Vaht- ja süsihappekustutite hooldamise ja kasutamise instruktsioon . . . . . .
Lisa 3. Mootorpumba МП-800 kasutamise instruktsioon . . . .
Lisa 4. Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus tuletõrje-veevõtukohtade kasutamiskõlblikus seisukorras hoidmise kohta talvel . . . . . .
Lisa 5. Põllumajandusliku veevarustuse projekteerimise juhend СН 267-63 . . . . . .
Lisa 6. Loomade kergesti vabastatavad grupiköidikud . . . .
Lisa 7. Maaehitiste piksekaitsmete ehitamise juhend . . . . .
Lisa 8. Metsatulekahjude vastu võitlemise juhend . . . . . .
Lisa 9. Väljavõtteid infrapunase kiirguse tuulekindla põleti ГИИВ-2 kasutamise instruktsioonist . . . . . .
Lisa 10. Mõningate tuld tõkestavate immutuslahuste retsepte . . .
Lisa 11. Põllumajandustöötajatele ettenähtud tuletõrjetehnilise miinimumi tüüpprogramm . . . . . .
Lisa 12. Sovhoosi töökaitse, ohutustehnika ja tuletõrje organiseerimise inseneri põhimäärus . . . . . .
Lisa 13. Näidisinstruktsioon tootmis- ja abiruumide tuleohutuse eest vastutavale isikule . . . . . .
Lisa 14. Ruumide liigitus keskkonna ning tule- ja plahvatusohu järgi . . . . . .
Lisa 15. Juhtmete ja kaablite margid . . . . . .
Lisa 16. Mõningate tuletõrje-autopaakide ja -pumpade tehnilised näitajad . . . . . .

СБОРНИК ПРАВИЛ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ II. ПОЖАРНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ. На эстонском языке. Издательство «Валгус». Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja P. Sarevet. Kunstiline toimetaja R. Tungla. Tehniline toimetaja M. Tammes. Korrektor M. Pohlak.
Ladudа antud 30. V 1969. Trükkida antud 8. XII 1969. Paber 60×84/16. Trükipoognaid 18,0. Tingtrükipoognaid 16,74. Arvestuspoognaid 17,35. Trükiarv 6000. MB-03137. Tellimuse nr. 5060. Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2. Hind 97 kop.

97 kop.

A-26677
76420

